כ"א שבט תשמ"ד, 25.1.84 מיספר 2421 שנה 48 המחיר 180 שקלים (כולל מע"מ)

העולם הזה

סקופ

„העולם הזה" חושף את הפרק החמור ביותר של פרשת לוינסון

ועכשיו: דרושה חקירת המישטרה!

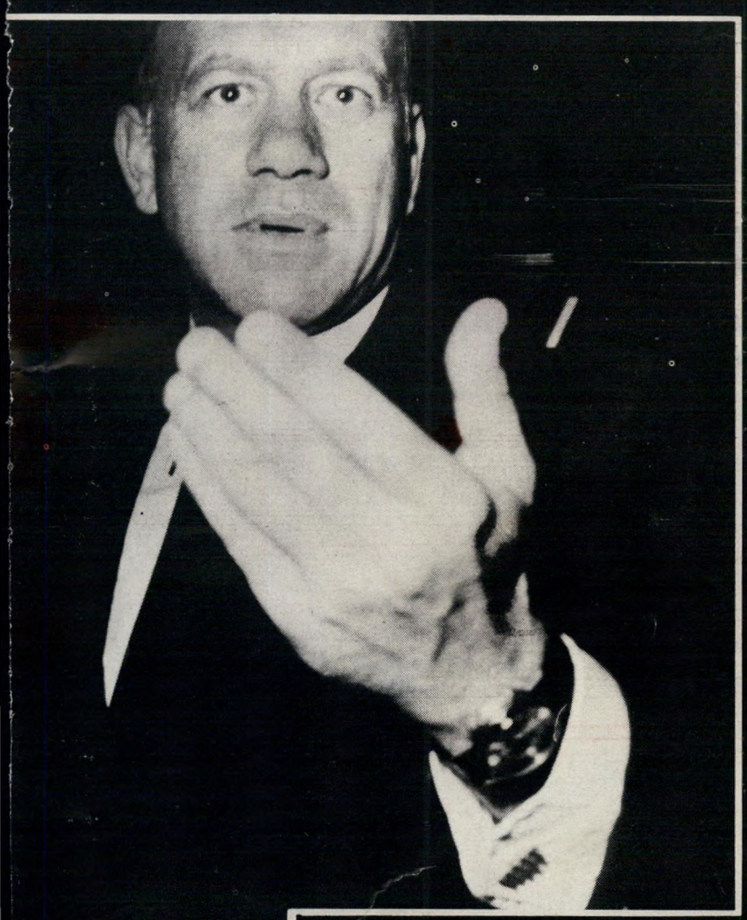

„עד שתגיעו תהיה עוגה!"

„אני כבר לא נבהלת מאורחים המודיעים לי בערב שהם מגיעים בעוד חצי שעה ומצפים ממני לאירוח מושלם.
הבעיה הזו, השבח לעלית, נפתרה. איך שאני סוגרת את הטלפון אני ניגשת לארון שם מחכות לי תמיד - העוגות של עלית: עוגת שיש, עוגת צימוקים, עוגת שוקולד או עוגה אנגלית. אני צריכה רק לבחור.
ההוראות פשוטות וכתובות על האריזה. מערבבים עם ½ כוס מים ושתי ביצים (עוגה אנגלית) מכניסים לתנור וכעבור כ-35 דקות יש עוגה (ההצלחה שלה בטוחה) נפלאה!

מי אמר שמסובך לאפות עוגות?..."

„סליחה רגע, האורחים כבר מצלצלים בדלת..."

חדש

עוגה אנגלית - כולל תבנית!

לאפיה קלה ומהירה. הצלחה בטוחה!

עוגת עלית

את אפית

וימר יעקבסון טמיר

מכתבים

תודה

ברכות למערכת.
הגילויים האחרונים שלכם הם דוגמה כיצד עיתון צריך לשרת את ציבור הקוראים.
תודה רבה. **איתי רון**, תל־אביב

• • •

על כסה ועל לסה

יש קוראים המנצלים את הזמן שבו משדרים תשדירי־שירות לצרכים דחופים. אחרים מחברים חרוזים אקטואליים.

אתה מתעורר כשהשמש קמה.
נשחק עוד **שכר** — השד יודע כמה.
אתה בעבודה או סתם יורד הימה.
נשחק עוד **שכר** — השד יודע כמה.
הימים חולפים. המועקה בבטן רמה...
נשחק עוד **שכר** — השד יודע כמה.
אין מה לשים **בסה** והמשכורת תמה.
נשחק עוד שכר — השד יודע כמה.
צופים בטלוויזיה, המישפחה לא נמה.
נשחק עוד שכר — השד יודע כמה!
אחרי שכבר צעקת, לא חשוב למה.
נשחק עוד שכר — השד יודע כמה.
אז כשתלך לקלפי — שים פתק שמה.
לא של הליכוד — אתה יודע למה.
לא של הליכוד — אתה יודע למה!

משה בנען, רמת־השרון

• • •

בין ליידי לדיפלומאט

הדיפלומאטים שלנו יודעים לומר רק: לא! לא! לא!

זה מזכיר לי חידוד עולמי בין־לאומי שפרסם בשעתו היומון הבריטי גארדיאן, במסגרת מיפחדת, בעמוד הראשון, בהגיבו על ה"לא" הזה של שרי ממשלתו:

מה בין ליידי לדיפלומאט? כשליידי אומרת לא — כוונתה אולי, וכשדיפלומאט אומר כן פוונתו אולי. כשליידי אומרת אולי כוונתה כן, וכשדיפלומאט אומר אולי כוונתו לא. ליידי שאומרת כן אינה ליידי, דיפלומאט שאומר לא אינו דיפלומאט.

ראובן סיוון, ירושלים

• • •

עובר ולא שב

הקורא עורך חשבון עם הבנק, בחמישה מיכתבים זהים ששלח אל:

1. מחלקת הגביה, העיריה, תל־אביביפו;
2. חברת החשמל לישראל, תל־אביב־יפו;
3. הארץ, תל־אביב־יפו;
4. בנק הפועלים בע"מ, הסניף המרכזי תל־אביב־יפו;
5. בנק הדואר, ירושלים.

הינני להודיעכם כי אני מבטל בזה את הוראות־הקבע לתשלום המגיע ל־2,1, ר3, אשר נתתי בזמנו ל־4 — דהיינו, בנק הפועלים.

3,2,1, מתבקשים להפנות מעתה את דרישותיהם אל בנק הדואר.

אני מורה בזה ל־5 — דהיינו, לבנק הדואר — לכבד את דרישותיהם של 3,2,1, בהתאם לתנאים המקובלים לגבי הוראות־קבע של מוסדות אלה.

אני עומד על כך, שכל הנוגעים בדבר יבצעו את הוראתי זאת מייד עם קבלת מיכתב זה, כלא התחשב בתנאי המחשב שלהם, שכן בחשבונות בנק הפועלים פשוט לא יהיה כסף. על כן כל חיוב מטעם הבנק יחול על המבקש לגבות את המגיע לו ממני.

כדי לא להשאיר שום גורם ואיש/ה בסקרנות מכרסמת:

אני עושה פעולה זאת מתוך מחאה על העלאת העמלות בבנקים המיסחריים ומתוך הזדהות עם מיפעל הדואר הבינלאומי, שבנק הדואר הינו חלק ממנו. כן אני עושה זאת בעיקבות הפירסומים על העברות נכסים, שבהם מסוכך בנק הפועלים.

למרות שאינני חבר ההסתדרות, מטעמים עקרוניים פתחתי בעבר חשבון בבנק הפועלים, והמלצתי לפני כולם לפתוח חשבון שם, כי חשבתי, שאם צריך להיות בנקאי, מוטב שיהיה למשהו שקשור — לפחות בשם? — בפועלים.

השבוע פסה תיקווה זו.

ישעיהו־תומא שי"ק, תל־אביב

● *הקורא שלח העתק ממכתב זה למפקחת על הבנקים.*

• • •

צל"ש

יישר כוח ל"העולם הזה" ולעורכו, אורי אבנרי, על פירסום פרשת יעקב לוינסון.

כעיתונאי ידוע לי כי סיפור הפרשה מסתובב

(והמשך בעמוד 4)

כתבת השער הקרמי:

פרשת לוינסון: העוקץ

איך להפוך השקעה של 18 אלף דולאר תוך שנה לרווח של שני מיליון דולאר? השבוע חושף „העולם הזה" תרגיל מבריק, המחייב חקירה פלילית. זהו אחד השיאים בפרשת לוינסון, שבחשיפתה התחיל „העולם הזה" לפני שבועיים, והמזעזעת מאז את המערכת הכלכלית והמדינית בישראל.

8

כתבת השער האחורי:

נפט במזרק

לראשונה ניאותה סוזן אמויאל לספר על יחסיה עם משה לוי, שהזריק נפט לגופה. „הרגשתי כאבים איומים בצוואר ובגב," מספרת בבכי הנערה, שמחצית גופה משותקת כתוצאה מהמעשה המזוויע.

58

יונה ואמיל

יונה אברשימי, החשוד ברצח, אינו רק תומך־חרות ירושלמי טיפוסי. ה„שי־קום" בעופרה הוסיף לו גם ג־וון אידיאולוגי. **אמיל גרינצוייג ז"ל** היה היפוכו ה־פוליטי המוחלט.

6
7

שיעיסתאן

בדרום־לבנון לא תקום מיני־מדינה פלסטינית ולא מובלעת של אש"ף. 500 אלף השיעים יקימו שם מיני־מדינה משלהם. הפרשן הצבאי של **העולם הזה** מנתח את ההשלכות הביט־חוניות לגבי ישראל.

16

בלוף אפריקאי

מדוע תקף שר־החוץ של מדינת־הבובות הדרום־אפריקאית את צוות **העולם הזה**? מדוע הבטיח הצגיג המיסחרי עיסקת־ענק לצייד הישראלי ואחר־כך נסוג מהבטחה זו?

66

איגרות החוב בתור אחרי מניות הבנקים

מאיר תרמור מסביר מדוע המפולת הבאה חייבת להתרחש, ומציע היכן כדאי להסתתר (או להסתיר).

18

דת הרובה

מי עמד מאחורי **משה לווינגר**, כשיצא להרפתקה בחברון? מה זוממים **חנן פורת וחיים דרוקמן**? מהי החידה הגדולה בחייו של הרב **צבי־יהודה קוק**? פרק חמישי בסידרה על ניאו־פאשיזם בישראל.

24

ארנה של האנדרטה

הארץ כולה ראתה בטלוויזיה את גוליאנו, הצעיר היהודי־ערבי המככב כאיש־המוסד בסרט „המ־תופפת הקטנה". זהו הסיפור המרתק של אם המישפחה, ארנה מר.

60

חתונה של פירות

חיים (אלברט פירות) בנאי נשא השבוע לאשה את אביגיל. הביבוד היה, כמובן, על מהדרת הפירות. העולם הזה הציץ אל מתחת לחופה המישפחתית.

36

ועוד בגליון זה:

- הכנסת רוקדת – כתבה מצולמת 12
- מי שונא את מי בחרות, למה ומדוע? 29
- המעצב אריק סמית יורד מהארץ ומאשים 30
- לאן נעלמה השחקנית סוהיר האני? 56
- הצעירים הזקנים של מיפלגת העבודה 15
- השופט מאיר שמגר מתחיל לחייך 55

המדורים הקבועים:

מיכתבים 3
קורא יקר 5
במדינה 6
הנדון – מי אשם ברצח אמילי 7
תשקיף 11
אתה והשקל – המפולת הבאה 18
אנשים 21
בלונים 23
שידור 32
תמליון – שידורי הרדיו והטלוויזיה בישראל ובירדן 33
אנשים בעולם – מרלן דיטריך, אלן דלון, מיכאיל ברישניקוב 34
לילות ישראל 36
רוחל מרחלת על כל העולם 38
זה וגם זה וגם זה 40
נמר של נייר – גון צ'יבר, שמואל הנגיד, ברנאר־אנרי לוי, צבי יגאי, שמאי גולן 42
יומן אישי – שלושה סרטים 45
מה הם אומרים – אולגה גרינצוייג, רעגן כהן, בני שליטא, שמואל אבידור־הכהן, שרגא שדה. דורית ראובני 46
קולנוע 48
חלון ראווה 50
עולם קטן – ארצות־הברית, אנגליה 52
הדור 55
תמרורים 55
תשבץ 64
הוריוסקופ – מזל דלי 68
ספורט 69
זה היה העולם הזה שהיה 70

(המשך מעמוד 3)

במערכות העיתונים מזה כמה שבועות, אולם העיתונים נמנעו מלפרסמו, מחשש שיסתכסכו עם גופים בעלי עוצמה כלכלית ופוליטית, כמו חברת העובדים ובנק הפועלים, וחברות הקשורות בהם, שכן גופים אלה מרבים לתת מודעות פירסום בעיתונים. והרי אין זה סוד, שרוב העיתונים חיים היום על מודעות פירסום.

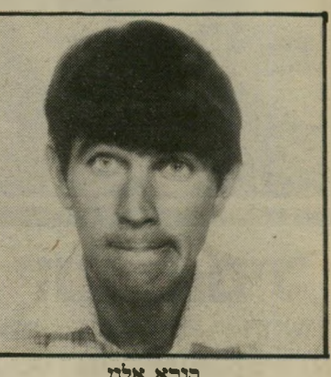

קורא אלון
לוחם, אמיתי ועצמאי

לכן מגיע צל"ש להעולם הזה, שלא נרתע והוכיח שהוא עיתון לוחם אמיתי ועצמאי.

אלי אלון, תל־אביב

● ● ●

שום איתות לאיבצן

נשיא הסניף היש אלי של „אירגון השוטרים הבינלאומי" מגיב על „ידיעה ב„העולם ה ה" (11.1.84).

מצער לראות כיצד זקפתם הצלחתו של אדם אחד לזכותו של אחר, ועוד קישרתם זאת בדברים שאינם רלוונטים לעניין.

להלן כמה עובדות:

● צויין בכתבה שהנני מזוהה כאיש של ניצב צבי בר. עליי להודיעכם שהוא לא תמך במועמדותי, וגם ציין זאת בהזדמנויות שונות. לכן לא ברור לי מדוע הדבקתם לי זיהוי זה.

● כ־80% מהבוחרים בי היו אנשי מישטרה רגילה, ורק 20% אנשי מג"ב.

● במערכת הבחירות הושקע עמל רב, הן בפירסום והן בשיחות־הסברה עם שוטרים, שבהן הצגתי את כוונותי לקידום אירגון השוטרים הבינלאומי — סניף ישראל, בתחומים: חברה, תרבות, רווחה, דאגה לפרט ועוד.

קורא שוירמן
המפכ"ל לא תמך

● הצבעת השוטרים הייתה עניינית, תוך מתן אמון במועמד וביכולתו לבצע את תוכניותיו לקידום האירגון, ואין בהצבעה זו כל איתות לאיבצן, כפי שצויין בכתבה, וכן לא גיבוי לכל אחד אחר השואף לתפקיד המפכ"ל.

שלמה שוירמן, תל־אביב

● *הקורא שיגר עותק ממיכתב זה לרב־ניצב אריה איבצן, מפכ"ל מישטרת ישראל.*

● ● ●

ועוד עניני מישטרה

דובר המחוז הצפוני של המישטרה על ידיעה במדור „תשקיף", תחת הכותרת „החקירה נתקעה, הדובר יוחלף" („העולם הזה" 11.1.84).

מצער מאוד שנוצלתם כדי להביא לידיעת הציבור מידע מסולף (בלשון המעטה), מה גם שמידע זה פורסם בלא שנתבקשה תגובה רישמית מצידנו.

באשר לעבודת החקירה, אני מנוע מלהתייחס עקב האיפול שהוטל, אך בכל הנוגע לתיגבור הצוות אני יכול לציין, כי כל תוספת בחוקרים רק מוכיחה את מידת החשיבות שאנו מייחסים למיקרה ואת גודל המאמץ שאנו משקיעים כדי לגלות את המבצע או המבצעים.

מתחילתה של החקירה לא מסרתי דבר לתיקשורת, ולפיכך לא ניתן לייחס לי יצירת ציפיות כלשהן. יתרה מזו, דובר אינו מעורב בחקירה כלשהי, ולכן לא ניתן לייחס לו הצלחה או כישלון בחקירה.

מאז אפריל 82' אני משמש דובר המחוז הצפוני. מעולם לא הייתי דובר מרחב הגליל, אם כי זהו תפקיד בכיר ונכבד במערכת הדוברות המישטרתית. כאן כן עתה אני ממשיך בתפקידי ואיני מועמד להדחה, גם אם זה מאכזב מישהו.

רפ"ק **דני קופלר**, דובר המחוז הצפוני, נצרת

● ● ●

הקורא מוחה על דברים שלא אמר

במדור „במדינה" („העולם הזה" 18.1.84) דווח על עבודה שערך הקורא במיסגרת לימודיו באוניברסיטת תל־אביב.

בין השאר ציינתם, כי אני טוען להמצאת הסיסמה „אשכנאזים."

עיתונכם מתפאר בכך שהוא מדווח ללא משוא־פנים. על כן אני מתפלא, שלמרות שהובטח לי על־ידי כתב העולם הזה כי הפטנט על המצאה זו לא יזכר בכתבה, ההבטחה הופרה.

מעניין הוא שעיתונכם מפרסם באותו הגיליון את תמונתו של הפרופסור ישעיהו ליבוביץ, שהוא ממציאה של הסיסמה „יהודנאצים", אשר קדמה ל„אשכנאזים", אך לשמו אין אתם מדביקים את המצאתו הידועה.

כלום אין בכך משוא־פנים? נכון הוא שפרט להמצאה זו עשה ליבוביץ בחייו עוד מעשים נכבדים, אך זה נכון גם לגבי. אז למה זו כבר הפעם השלישית או הרביעית שבצמוד לשמי מוזכרת הסיסמה „אשכנאזים"? כלום אין בכך מגמתיות מסויימת?

מוני יקים, רמת־גן

● ● ●

חן עממי במרכז חרות

מי אמר שאין חיים פנימיים בחירות?

הדיווח שלכם (18.1.84) על ישיבת מרכז חירות מוכיח, כי אין יסוד להשמצות נגד מיפלגת השילטון. אין שוררת שם דממת־מוות, לא כולם זקן אחד שנשאל מדוע הוא שותק. והוא השיב: „זקן אסור שישמיע קולו, שאם לא כן יזכרוהו למעלה וישאלו: „עדיין זה ישנו בעולם?"

הרמטכ"ל לשעבר אינו זקן אומנם אך מוטב היה לו שיהא שותק יותר, כדי שלא יגידו שם למעלה: רשע זה עודנו מדבר? מוטב היה לו שילמד מבגין — אשר עשה חסד עימנו ושתק לפחות.

סמי ארגון, רמת־פולג, נתניה

● ● ●

טעות ביוד

טעות לעולם חוזרת.

מר אורי אבנרי,

לאחרונה הגך מציין, הן ביומן אישי והן בקורא יקר, שבחים לעברית של העולם הזה.

מצאתי לנכון להביא לידיעתך, שבמורדה המתפרסמת מדי שבוע, והמיועדת למנויי העולם הזה, נכתב מינוי במקום מנוי.

יש הבדל קטן בין המילים, וכדאי להקפיד עליו.

אלי ארד, גיבעתיים

● *ההבדל הוא דווקא גדול. תודה לקורא על עירנותו.*

● ● ●

מילחמה באלימות

תנועה בלתי מפלגתית לאיכות החיים והחברה בישראל מתגייסת למילחמה באלימות.

הנהלת תנועת עכו יפה – עם אחד קיימה פגישה מיוחדת, שבה דנו על גילויי תופעות אלימות במוסדות־חינוך, כפי שהשתקפו בכתבה ששודרה ביומן־השבוע בקול ישראל.

במערך־ההדרכה של התנועה, שהוכר על־ידי משרד־החינוך־והתרבות, מוקדש מקום בולט לסוגיות, לכבוד הדדי ולמילחמה באלימות.

התנועה פונה למחנכים, להורים ולתלמידים להעביר לסניפיה בכל הארץ בעיות הקשורות בגילוי אלימות בכלל, ובמוסדות־חינוך בפרט.

מתגדבי התנועה יעשו כמיטב יכולתם כדי לעזור לבלימת תופעות אלה.

ניתן לפנות לוועדה במרכז התנועה: רח' המלך ג'ורג' 48, תל־אביב. טלפונים: 03־289005, 03־283562, 03־288802.

נעמי שדמי, תל־אביב

● *בנשיאות התנועה משמשים השופט העליון בדימוס משה לנדוי והפרופסורים אפרים אורבך ואבנר שאקי.*

לידיעת הקוראים

מיבתבי קוראים מתפרסמים בקיצורים המתחייבים מתוכנם ומשיקולי מקום. עדיפות תינתן למיכתבים קצרים. מודפסים במכונת־כתיבה. שצורפה אליהם תמונת הכותב. מיכתבים בעילום־שם לא יפורסמו. אין המערכת מחזירה את המיכתבים שנתקבלו בה.

ראש ממשלה שמיר (מימין) ובעל תעלולים קלצ'ינסקי (משמאל)
ויכוחים דמוקרטיים ומאבקים לגיטימיים

מסכימים מראש עם ההנהגה, יש שם ויכוחים ומאבקים לגיטימיים וחיים דמוקרטיים תוססים.

אפילו תעלוליו של אנדרה קלצ'ינסקי מוסיפים חן עממי לתנועה.

משה גלבוע, בת־ים

● ● ●

שייקח דוגמה מבגין וישתוק

אם ימשיך רפאל איתן לדבר, עוד עלולים להיזכר בו.

כאשר קראתי את מיכתבו של רפאל איתן („אני ממשיך ומצדיק את המלחמה בלבנון". הארץ, 6.1) סמרו שוב שערותיי וגופי נעשה חידודין־חידודין. שכן, כל אימת שהלה פוצה פיו — סומרות השערות והגוף מצטמרר.

בדיחה יהודית, מאקברית משהו — אשר אינה קצת את מצב גופי ורוחי — מספרת על

החיים הארורים של ההומוסכסואלים

אני הומוסכסואל. אם אתה, הקורא, אינך כזה — אינך מבין במה המדובר, אינך מבין באיזה עולם מרכזך. מלא פחד, צל וחשיכה המדובר. אינך יודע כיצד החברה הישראלית גורמת לי לחיות באימה.

משחר נעוריי אני חש שאני נמשך גם לגברים וגם לנשים. מגיל 15 בערך. כן, אצלנו מתגלית הנטייה שלנו בגיל מאוד מוקדם.

איזו דמות אתה מתאר לעצמך כשאתה חושב על הומו— אחר שלובש ביגודי נשים? אחד שהילוכו כשל נשים? אחד שמתאפר?

אם אתה מתאר זאת כך, דע לך שזו טעות־יסוד.

אני בדיוק כמוך: בלבוש, בצורת ההתנהגות, בחיי המישפחה שלי, ברצון לאהבת אשה, ככל. ובכן, כמה אני שונה? בחיי הכפולים? חיים שהחברה הישראלית כפתה עליי. בכך שאני לא יכול לחיות חיים בעלי אפיק אחד.

לך יש חיים רגילים, אינך פוחד שמישהו ברחוב יצעק אחריך „מאניאק", „סוטה", אתה אינך מכיר כמוני את המושג „גן".

יש חיים באור — בחברה הנחשבת נורמאלית, ויש חיים אפלים של שוטטות בגנים, בחיפוש אחרי מין עם גברים, ביצירת קשר באמצעות מבטים וניחושים, בהסתתרות בצל. אנו מנסים להסתיר את נטייתנו אפילו מן החברים הטובים ביותר שלנו, מחשש פן ישנו את גבם אלינו, אם תיוודע להם האמת.

הומוסכסואלים רבים הם נשואים ואבות לילדים. הם חיים ומתפקדים בתוך החברה הרחבה.

אינך יכול לרעת אם חברך הטוב אינו הומוסכסואל.

חמישה אחוז מאוכלוסית הגברים נוטים ליחסי־מין הומוסכסואלים. כלומר, 150 אלף גברים בישראל מכל שכבות האוכלוסיה.

150 אלף גברים חיים בארץ בפחד. נרדפי חברה, שעלולה לחסלם מבחינה חברתית, בהתייחסותה אליהם כאל סוטים.

אין אנו סוטים!

אני ושכמותי לא בחרנו בנטיה זו, והיינו אף מוותרים עליה בחפץ לב, אילו יכולנו לבחור בכך.

חיי הומוסכסואלים הם חיים ארורים, חיים של אי־שיתוף, בידיעה שאם אנשים שאי־אפשר לסמוך עליהם יגלו זאת, כל העתיד והקריירה שלך בסכנה. וכבר קרו מיקרים של פיטורים והתרת חוזים בצה"ל, למשל, בגלל גילוי נטיה זו אצל מישהו.

האם אתה מתאר לעצמך איך חש אדם המגלה בעצמו את הנטיות ההומוסכסואליות? איזו שינאה עצמית מתפתחת בו בעיקבות יחסה של החברה אליו או אל אחרים כמותו?

כולי תיקווה שלא יהיומרנית ישראל, אנשים המסתתרים כמוני, שכן העובדה כי החברה מאלצת אנשים אלה לחיות חיים כפולים היא אות־קין לחברה הישראלית. המתיימרת לחיות „ליברלית ונאורה."

אילן, באר־שבע

לילה טוב,

מדי פעם שואלים אותנו עמיתים־למיקצוע: מדוע אתם מתעקשים להדפיס את העולם הזה על נייר־עיתון, כאשר כל מיני שבועונים וירחונים מודפסים על נייר מבריק ומהודר, כגון נייר „כרומו" או נייר „נטול־עץ"?

כמה מן השבועונים המהודרים האלה נסגרו לאחרונה, ואחרים מועדים לסגירה במוקדם או במאוחר. אך השאלה נשארת, וכדאי להשיב עליה.

התשובה הפשוטה ביותר היא: אנחנו מדפיסים על נייר־עיתון, מפני שאנחנו עיתון.

להיות עיתון זה עניין של מהות. אין הוא קשור בתדירות־ההופעה. עיתון יכול להיות יומון (בוקרון, צהרון או ערבון), שבועון או ירחון. וכל אחד מאלה יכול להיות גם לא־עיתון.

אנו רוצים שקורא העולם הזה יחטוף את הגליון עם הופעתו ויבלע את תוכנו, ביודעו שהוא ימצא בו סקופים שלא הופיעו קודם לכן בשום עיתון אחר. איננו רוצים שהקורא יתייחס אל העולם הזה כאל מוצר־מותרות, שמביאים אותו הביתה ומניחים אותו ליד הכורסה, כסמל של מעמד, מבלי לפתוח אותו, או כדי לעלעל בו בעצלתיים לעת־מצוא.

העולם הזה אינו בא למכור לך נייר מבריק, חפץ ביתי, סמל של מעמד, כרטיס־כניסה לסנובה הישראלית. הוא בא למכור לך דבר אחד ויחידי: מידע. מטרתנו היא לעזור לך לראות את האמת, להצטייד בעובדות, לנתח את אשר אירע ולחזות את העומד להתרחש.

רומנו שדווקא בימים האחרונים, כאשר פוצץ העולם הזה את פרשת יעקב לוינסון וממשיך לחשוף את הסתעפויותיה, בולט הבדל זה יותר מאשר תמיד.

העט הזה כותב!

היתה פעם חנות כל־בו גדולה באחת מערי אירופה, שהחליטה לקדם את המכירה של עט נובע מסויים. לאותו כל־בו היה בניין גדול מאוד, בעל חלונות־ראווה רבים. הוא הקדיש את כולם למיבצע זה.

בחלון הראשון נאמר: „עטים אחרים אינם שבירים." בחלון נראו פטישים כבדים ההולמים בעטים אחרים, ואין הם נשברים.

בחלון השני היה כתוב: „עטים אחרים יכולים לשהות מתחת לפני המים." הוצגו עטים במיכלי־מים שקופים.

בחלון השלישי היה כתוב: „עטים אחרים יפים יותר." נראו בו כל מיני עטים מעוצבים בהידור.

וכן הלאה וכן הלאה. ורק בחלון האחרון הוצג העט, שאותו ביקש הכל־בו למכור, ומעליו הכותרת: „אבל העט הזה כותב!"

על מישקל זה ניתן לומר שיש עיתונים המודפסים על נייר יותר מבריק, ובצבעים יותר מרהיבים, ובאותיות יותר גדולות, ובעיצוב יותר מהודר.

ואילו העולם הזה מסתפק בחשיפת האמת, בלי מורא, בלי משוא־פנים.

לרקוד לפי החליל

יש לנייר גם צד שני.

צד כלכלי.

נייר־כרומו — הנייר המבריק, העבה — הוא יקר מאין־כמוהו. הוא כמעט שווה את משקלו בזהב. הוא עולה פי חמישה (!) על מחיר נייר־העיתון הרגיל.

כיום מופיעים בארץ שבועונים וכתבי־עת אשר מחיר הנייר שעליו הם מודפסים מגיע לכדי 40% ואף 60% ממחיר העיתון כולו, נטו.

כדאי לך לקרוא את המישפט הקודם שנית, כדי להבין את משמעותו.

לעיתון יש שורה ארוכה של עלויות: מחיר המערכת (שכר עובדי־המערכת, שכר־סופרים, שכר־צלמים), המיני־הלה, הדפוס, הנייר, המימון, התחבורה ועוד ועוד. אצלנו, למשל, מגיע מחיר הנייר לכדי 15-20% מכלל העלויות.

יש לעיתון רק שני מקורות־הכנסה: ההכנסה מהתפוצה (דמי־מנויים ומחיר העותקים בקיוסקים, פחות עמלת המוכרים והמפיצים), וההכנסה ממודעות.

כאשר מחצית מחיר הגליון בקיוסק דרושה כדי לכסות רק את מחיר הנייר שעליו מודפס העיתון, נותרות כל שאר ההוצאות — שהן הרוב מכריע של עלות העיתון — תלויות בהכנסות מן המודעות. עיתון כזה הוא, למעשה, חינמון. אין הוא שונה מאותם מקומונים (שרובם כבר נסגרו) המחולקים בחינם לקוראים, מתוך תיקווה שהמודעות יכסו את ההוצאות. ככל שגדלה תפוצת העיתון, כן גדלים הפסדיו, מאחר שמחיר הגליון אינו מכסה את הוצאות ההדפסה והנייר שלו.

חינמון כזה תלוי כל־כולו בחסדיהם של נותני־המודעות. הוא נתון בסכנה מתמדת של לחץ כלכלי עליו כדי שיפרסם, או לא יפרסם, חומר לפי ראות עיניהם של בעלי־המאה. ראינו את התוצאות בפרשת לוינסון, כאשר כל העיתונות הישראלית פחדה לפרסם את החומר, שלפחות חלק ממנו היה ידוע לאחדים מהם — מחשש פן יפסיקו הקונצרנים הגדולים של חברת־העובדים לתת להם מודעות.

אך מה קורה כאשר יש משבר במשק, ויש שפל בשוק־המודעות, כפי שקרה לאחרונה?

במצב כזה תלוי חינמון מוסווה כזה על בלימה. כלומר, אם עומר מאחוריו קונצרן כלכלי, המממן את הפסדיו, הוא יכול להופיע במשך זמן־מה, אך במוקדם או במאוחר יחליט הקונצרן שאינו יכול לעמוד בהפסדים מתמידים כאלה, ובייחוד בתנאי משבר, ויסגור את העיתון. ועד אז יהיה העיתון תלוי כל־כולו באותו קונצרן. עליו לרקוד לפי חלילו ולשמש למעשה כלי־שרת בידיו כדי לעשות את עבודתו המלוכלכת. גם לכך ניתנה לנו דוגמה בולטת מאוד בימים האחרונים דווקא, בקשר לפרשת לוינסון.

כך או כך, אין זו עיתונות.

העולם הזה אימץ לעצמו עוד בראשית דרכו את הכלל של „הצנע לכת": להימנע מביזבוז, להיזהר מלנפח את העלויות בכל שטח שהוא. מעולם לא עניינו אותנו עניניי יוקרה — מישרדים מהודרים, נייר מבריק, תוארים מצלצלים, וכל הכרוך בכך, במציאות הישראלית של ימינו. היוקרה שלנו תלוייה במילוי התפקיד שקיבלנו על עצמנו, בטיב העיתון שאנחנו מוציאים.

מי שמעוניין בעיתון פונקציונלי, הממלא את חובתו במירב היעילות ובמינימום של שוויץ ורושם, יעדיף שיטה זו. אנחנו נתמיד בה בימי גאות ושפל כאחד.

שם החשוד ברצח

הקרב על חופש־העיתונות — כלומר: זכות הציבור לדעת וחובת העיתונות לדווח — אינו פוסק לרגע.

השבוע ערכה המישטרה מסיבת־עיתונאים והודיעה לציבור את שם החשוד ברצח אמיל גרינצוויג. הדבר עורר ויכוחים רבים. אחד מהם היה על נקודה מיקצועית: האם מותר היה למישטרה לפרסם את שמו של החשוד, שאשמתו טרם הוכחה, ושטרם הוגש נגדו כתב־אישום?

מבחינת השכל הישר, התשובה היא, כמובן: כן. כל הארץ ציפתה לתוצאות החקירה של רצח מפקיד־השלום. גילוי חשוד הוא מאורע לאומי ראשון־במעלה, בעל השלכות ציבוריות רבות. זהותו, עברו, מיקומו של האיש הם בעלי עניין ציבורי עצום ולגיטימי בהחלט, כי יש בהם כדי לשפוך אור על מניעים אפשריים. (ראה הנדון ועמוד 6).

יתר על כן, גם לולא מסרה המישטרה את הפרטים האישיים — אין ספק שהעיתונות היתה מגלה אותם חיש־מהר. ואילו היה קיים איסור על הפירסום, היתה העיתונות עוקפת אותו על־ידי תיאור עקיף. התוצאה היחידה: החשד היה נופל על אנשים רבים, בעלי פרטים רומים, שאין להם כל נגיעה לעניין.

היתה לי הזדמנות לעמוד על כך כאשר הוזמנתי השבוע לישיבתה של ועדת־החוקה־החוק־והמישפט של הכנסת, כדי לחוות את דעתי על הצעת־חוק קטנה, שהוגשה בשעתו על־ידי חבר־הכנסת חיים הרצוג. עם עלייתו לכס הנשיא, אימצו לעצמם יו"ר הוועדה, אלי קולאס, וח"כ שבח וייס את ההצעה.

ההצעה אומרת שייאסר על כלי־התיקשורת לפרסם את שמו ופרטיו של אדם שהפך חשוד בעיני המישטרה, או שהוגשה נגדו קובלנה, עד אשר מובא האיש לבית־המישפט למתן פקודת־המעצר.

הבעתי את התנגדותי הנחרצת להצעה זו, שהיא — בעיניי — מיותרת לחלוטין, ושלא תביא לשום תוצאות חיוביות. תוך כדי כך עמדתי על כמה עקרונות, החשובים בעיניי:

● חופש־העיתונות הוא עניין כל־כך חשוב במישטר הדמוקרטי, עד שאין לצמצם אותו בגלל ענייניים שוליים. מי שעולה על דרך זו, אין לדעת לאן יגיע.

● כל התערבות ממלכתית בענייניים הפנימיים של העיתונות — כגון האתיקה המיקצועית של העיתונאים — תפתח את הפתח ל„הסדר" ממלכתי של העיתונות, כגון הרשאה ממשלתית ופוליטית לעיתונאים. קביעה ממשלתית של מוסדות העיתונות, ובסופו של דבר לשינוי המישטר הדמוקרטי במהותו.

● לגופו של עניין, אם ייאסר פירסום שמותיהם של חשודים בשלב כלשהו, תהיה לכך תוצאה אחת ויחידה: תחת פירסום מוסמך, הכפוף לחוק־לשון־הרע ולערבויות חמורות נוספות, תבוא חרושת שמועות. העולם הזה ידבר על פרשתו של „בנקאי מסויים", וכל בנקאי בארץ יהיה חשוד.

כמה חברי־כנסת, וגם המציעים עצמם, מסרו אחרי הישיבה כי יחשבו על כל העניין מחדש. אני מקווה שהצעה זו — כמו תריסר הצעות קודמות, במשך השנים, על נושאים דומים — לא תגיע לחקיקה.

REGENAL forte

התכשיר שחכית לו!

חדש

מי שיער
למניעת נשירה מוקדמת

התכשיר החדיש עם הפעולה המשולשת; על השיער, על הקרקפת ובתוך העור. פותח במעבדות "וולה" בשוויץ על פי טכנולוגיות מדעיות מן המתקדמות בעולם

WELLA - המומחים למדע השיער

כזל טוב — נולד לכם בן

מסיבות ברית וחתונות
המוצלחות ביותר

בבית הרופא
עם הגן היפה

תל־אביב, רחוב הפטמן 1
טלפונים: 722314, 298772, 9223244

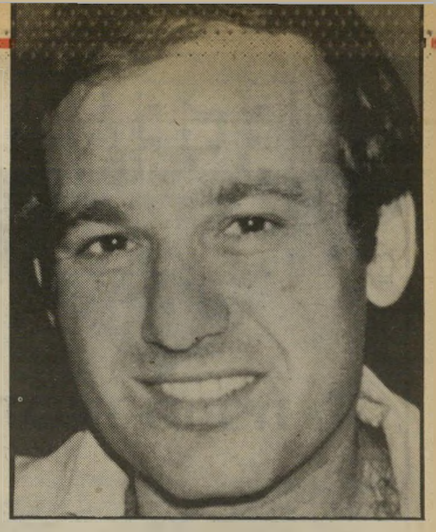

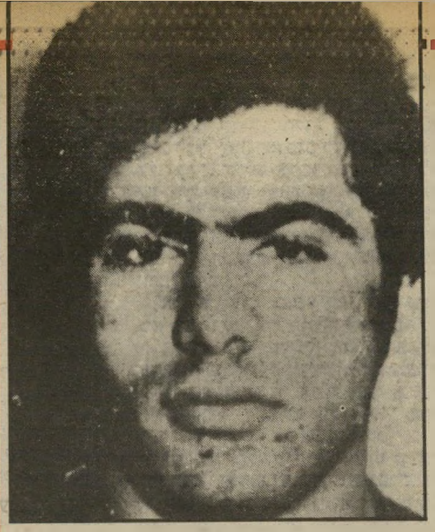

הנרצח והחשוד ברצח היו הנציגים המובהקים ביותר של שני המחנות

אמיל ויונה

ב־10 בספטמבר 1983 צעדו אנשי שלום עכשיו לתוך מלכודת ירושלמית קלאסית, מבלי שהיו מודעים כלל לסכנות האורבות להם.

במבואות כיכר־ציון, לאורך רחוב בן־יהודה, הלאה ברחוב בצלאל הגובל בשתי השכונות הבגיניסטיות ביותר של הבירה — זיכרונות ונחלאות — ארבו להם אלפי בני־אדם, מלאי־שינאה.

ירושלים העניקה לליכוד 60 אלף קולות בבחירות לכנסת ה־10. כל קול היה נטו לבגין. אין כאן ליברלים, ואי־אפשר למצוא 20 ליכודניקים, היודעים מה זה „לעם".

בניגוד למקובל לחשוב, חזק בגין במיוחד דווקא בשכונות שבהן גרים יהודים מיזרחיים ותיקים, לאו דווקא עדי 1948.

בקלפיות מסויימות בשכונת הבוכרים, בנחלת־ציון ובזיכרון־משה, המיושבות ביהודים בוכאריים, כורדיים, פרסיים, מוגרבים ואורפליים, קיבל בגין 88 אחוז אפילו בימי בן־גוריון. רוב מצביעי חרות בירושלים אדישים לחלוטין לתנועת־התחיה, או לגוש־אמונים. הם רואים בימין המתנהל תופעה אשכנזית, ממש כמו שלום עכשיו.

כשקם הימין הקיצוני נגד מנחם בגין בימי קמפ־דייוויד הרחוקים, עמדו הירושלמים החרותניקים לימינו של ראש־הממשלה, עד הסוף המר. עם זאת, אין איבה להטה לימין, אבל יש שינאה אדירה לשלום עכשיו. רוב רובם של האלפים, שליוו במבטי שינאה, באבנים, ברחיפות ובירוקות את התלולכה, שקדמה לרציחתו של אמיל ליד מישרד ראש־הממשלה, ראו בצועדים אנשי־מערך, סוכני שימעון פרס השנוא.

מי שמכיר את ירושלים יודע היטב, שיותר קל להסגין בסביבות שוק מחנה־יהודה בעד משא־דמתן עם אש"ף, מאשר לערוך שם אסיפה של המערך.

הנוסחה הפשטנית פרס־שלום עכשיו־אש"ף, שהופצה על־ידי אנשים כמו צחי הנגבי, נקלטה שם בקלות (ראה הנדון).

הסעיף: עצבים

אמיל גרינצוייג ז"ל הותקף פיסית פעמים אחדות, טרם הגיע לכיכר־הדמים שבה מצא את מותו. איש מדוחפיו וממקלליו לא ידע שהוא איש מחנה־השלום הראדיקלי, מארכסיסט נאור, שרצה לשאת ולתת עם אש"ף ולשוב לגבולות ה־4 ביוני 1967. הם ראו בו עוד אשכנזי — קיבוצניק — מערכניק — אינטלקטואל — אוהד־פרס, ממש המינון הקלאסי לדמות שאליה הם מטפחים שינאה כה עזה, אמיתית, „גיזעית". בין מפגיני־הנגד היו גם מתנחלים, אנשי גוש־אמונים, אשכנזים לכל דבר. הם מילאו תפקיד פעיל בהסתה נגד המפגינים, שדרשו את ראשו של אריאל שרון. אבל הם היו מיעוט קטן.

מקהלת השינאה היתה ברובה על טהרת הליכוד, או — נכון יותר — הזן הירושלמי המיוחד של החרותניק הקנאי, הלאומני, הבלתי־סובלני, הרואה באלימות (נגד אוייבים פוליטיים, נגד שופט שקיפח אותם בכדורגל, נגד יציעי בלומפילד השייכים למימסד ה„אדום" השנוא) דרך יעילה מאוד להשגת מטרות. יעילה, ולכן גם לגיטימית.

יונה אברשימי ענה על חלק מהדרישות של הפטריוטים הזה, אבל בפירדש לא על כולן.

אברשימי גדל במושבה הגרמנית, שכונה מעורבת שאיננה בשום פנים על טהרת תנועת־החרות.

השכונה הפכה בשנים האחרונות אופנתית מאוד, וגרים בה חילונים ודתיים, אשכנזים וספרדים, שמאלנים רבים, מערכניקים בצד אנשי אגודת־ישראל וחרות.

ברחוב הצפירה, שבו גדל החשוד־ברצח, גרים פועלים רבים, מפונים מהעיר העתיקה, בצד תושבים מבוססים, מרצים באוניברסיטה, ואף עולים מארצות־הרווחה, שהתאהבו בשכונה היפהפיה.

יונה אברשימי הוא בן למישפחה מסורתית־מתונה, שעברה בשנים האחרונות תהליך של נטייה לכיוון חרדי, ואף עברה לפני שנה להתגורר בבית־גן הספור־חרדית. יש לו חמישה אחים ואחיות. נוסף על יואב ז"ל, שנפל במילחמת יום־הכיפורים.

התהליך הזה לכיוון החרדיות בהחלט אופייני לירושלים בשנים האחרונות. יונה אברשימי זכה בהשכלה יסודית ומיקצועית חלקית בלבד.

לפני שנים אחדות נשא אשה בשם דבורה, תושבת ראש־העין, שלמדה במוסד לנערות משכבות־המצוקה בעיר. יש להם בת, בת שנתיים, מיטל, והם חיים עתה בנפרד. אשתו חזרה לגור בבית הוריה בשכונת־המצוקה ליד פתח־תיקווה.

הוא שירת בצבא חודשים אחדים בלבד, והשתחרר לפי סעיף 21, עצבים.

יונה דיבר עברית בלבד, שנא ערבים, העריץ בכל ליבו את בגין. מבל נקודות־הראות האלה הוא איש־חרות ירושלמי טיפוסי. עם זאת, בשנים האחרונות נתקל יונה אברשימי בהשפעה זרה, חדשה לחלוטין, וחווה דברים שאינם מאפיינים את רוב חבריו.

יונה, שהיה נער־שוליים, עבריין־רכוש קטן, ממש דג־רקק, עבר בהתנחלות עופרה. „שיקמו" אותם שם. תוצאות השיקום השתקפו בכל הליכותיו והשקפותיו. מחרותניק־של־כיכרות הוא הפך לאומן־של־ממש, בחור שלא נתן לחבריו לסגור את מקלט־הטלוויזיה כשניגנו את התיקווה, צעיר שרץ ללישכת־הגיוס לשנות את סוג־הבריאות שלו, כדי שיוכל לשרת במילואים.

גם השינאה שלו היתה מכוונת בעיקר נגד הערבים והשמאל, לאו דווקא המערך. לכן מוקדמת הפגנת־הסיפוק־העצמי של מארגני הסימפוזיון במכון ואן־לִיר (שבו עבד אמיל המנוח), שהגדירו לפני שמונה חודשים את הרוצח כ„איש לא שיטתי, שפעל ממניעים תת־מודעים, לא אידאולוגיים".

אמיל: האנטי־תזה

לעומת יונה אברשימי, הצבר הירושלמי, בן המישפחה המיזרחית, נולד אמיל גרינצוייג ברומניה, היגר עם מישפחתו האשכנזית בגיל שישה חודשים לצרפת, ומגיל 6 עד 14 חי בבראזיל. כשהיה בן 15 עלתה מישפחת גרינצוייג ארצה (אחרי שבילו שנה נוספת בצרפת) והשתקעה בחיפה.

אמיל סיים את בית־הספר הריאלי היוקרתי בחיפה, שירת בנח"ל מוצנח (בניגוד לפירסומים, לא היה קצין), חי 11 שנים בקיבוץ רביבים, נישא שם לבת־הקיבוץ, ומאוחר יותר התגרש ממנה. לזוג נולדה בת, ניבה, שהיא כיום כבת 5.

אמיל היה איש־אופוזיציה בקיבוץ הניצי, ביתה השני של גולדה מאיר, המשתייך לקיבוץ המאוחד. הוא היה פעיל בש"ח, במוקד ואחר־כך בשל"י, היה איש שמאל ושלום ראדיקלי ביותר.

לפני שנים אחדות עזב את הקיבוץ, אך נשאר קשור מאוד לחבריו שם, וקיים עימם קשר חברתי הדוק מאוד. הוא עבר לירושלים, סיים תואר שני במתמטיקה ובפילוסופיה, ועבד כחוקר במכון ואן־לִיר.

בשנה לפני מותו הכיר אמיל ישראלית שגדלה בארגנטינה, גרושה ואם לשני ילדים. הוא נרצח כשעמד להקים איתה את ביתו.

אמיל היה אנין־טעם, הקפיד מאוד על הופעתו, אהב קולנוע וספרים, והספריה שלו היתה עשירה ומגוונת. הוא דיבר עברית טובה מאוד, וגם צרפתית, אנגלית ופורטוגלית. בניגוד לאינטלקטואלים ישראליים אחרים, היתה השפה העיקרית שלו — בכל הנוגע לעיסוקו המדעי — צרפתית, ולא אנגלית. רוב ספרי־המדע שלו היו בשפה זו.

קשה לתאר שני אנשים מנוגדים יותר מאשר אמיל ז"ל והחשוד ברציחתו. עם זאת, מוזקם מאוד לקבל גישה עדתית סטריאוטיפית כרקע למעשה. הדברים הרבה יותר סבוכים, ואין ספק שהיו כאן גם מניעים אידיאולוגיים נוקבים. והשפעות שאינן חודרות בדרך כלל לסביבה החברתית של צעירים ירושלמיים, שגדלו כנוער שוליים.

חיים ברעם ■

החשוד: אוהד הפועל!

פרט פיקאנטי בביוגראפיה של יונה אברשימי, החשוד ברצח אמיל גרינצוייג, נעלם מעיני רוב העיתונאים שסיקרו את הפרשה, אולי מהעדר בקיאות של ממש בהוויה הירושלמית. החשוד איננו אוהד בית"ר, כפי שסיפור־החיים שלו מכתיב, ולפי כל הסטריאוטיפים. אברשימי העריץ, אומנם, את ראש־הממשלה לשעבר מנחם בגין, והיה אישי־חרות מובהק, אבל הוא גם היה אוהד שרוף של הפועל־ירושלים.

הכדורגל שיחק תפקיד גדול בחייו של אברשימי. הוא גדל ברחוב הצפירה, במושבה הגרמנית. ביתו גבל כימעט במיגרש הפועל־ירושלים. כל נערי־הרחוב היו אוהדי הפועל. אברשימי הוא כיום בן 28, וימי נעוריו חפפו את תקופת גדולתה של הפועל, ששלטה בכדורגל הירושלמי במשך 20 שנה.

אברשימי האליל את כוכבי הפועל, אלי בן־רימוז', צבי סינגל, ויקי מנצור, ליאון אזולאי וציון תורג'מן. חבריו בשכונה מספרים שגם היום, כשהפועל ירדה מגדולתה ומשחקת בליגה השניה, ממשיך אברשימי לאהוד את הקבוצה.

זהו סימפטום מובהק לזיקה שכונתית, שאין לה כל קשר לפוליטיקה. בעבר התחלקה ירושלים לשני מחנות. כל אוהדי הפועל היו מערכניקים, ואנשי בית"ר תמכו בחרות (בירושלים המושג ליכוד אינו קיים. ליכוד, פירושו בגין וחרות).

כיום, מתברחים המומחים, תומכים כימעט כל אוהדי הכדורגל בימינו. אפילו איש הפועל, כמו אברשימי, שייך למה שקוראים היום „המחנה הלאומי", ולא במיקרה הלך „להשתקם" דווקא בהתנחלות הקיצונית ביותר של גוש־אמונים, עופרה אשר בשומרון.

במדינה

העם

ההימנון הגרמני

ביקורי של הקאנצלר בישראל פתח פצעים ישנים, שעדיין לא הגלידו לגמרי

ההימנון הלאומי הגרמני — שצלילים נשמעו פעם ברייך השלישי — נשמע על אדמת־ישראל. הוא הידהד באוזני מיליוני הישראלים, שביניהם היו מאות אלפים אשר צלילים אלה הזכירו להם עבר מר ובלתי־נשכח.

הקאנצלר של „קהילת־הברית הגרמנית" הגיע לביקור ממלכתי בישראל. ישראל הרישמית קיבלה את פני גרמניה החדשה.

שני בית־רים. אין זו הפעם הראשונה שצלילי ההימנון הגרמני מושמעים בישראל, ואין זו הפעם הראשונה שאיש־צמרת גרמני מגיע לישראל. אך זוהי הפעם הראשונה שביקור כזה נערך בימי שילטון הליכוד.

כאשר היה הלמוט קול צריך להגיע לישראל, בשנה שעברה, בוטל הביקור בגלל התפטרותו של מנחם בגין. היו שאמרו — ולא לגמרי בצדיחה — שבגין התפטר בגללו. בגין פשוט לא יכול היה לעמוד בחווייה של קבלת פני ראש־ממשלה גרמני. זה היה הקש ששבר את גב הגמל, ושרחף אותו להתמוטטות.

יתכן שתיאור זה מוגזם, אך ברור כי היה קשה לבגין לקבל את קול. כי בגין חי כל־כולו בטראומה של השואה, הרבה יותר מאשר רוב רובם של הישראלים. יריביו טוענים כי היה בכך שמץ של נקיפת־מצפון על כי נטש את ורשה, ואת פקודיו, בהתקרב הגרמנים אל העיר. פרק זה בחייו של בגין נשאר לוט ערפל, ואצל כמה מוותיקי הבית"רים של ורשה הוא מעורר עדיין מרירות עמוקה.

על כל פנים, אין בעיה כזאת בתקופת יצחק שמיר. ראש־הממשלה הנוכחי, גם הוא רוויזיוניסט מוורשה, עזב את פולין לפני מילחמת־העולם השניה ושהה בארץ־ישראל בימי השואה. הוא גם אדם פחות רגשני, והרבה יותר צונן, מאשר קודמו בתפקיד.

שמיר היה חבר אירגונו של אברהם („יאיר") שטרן, כשזה הגיע למסקנה שכדאי להתקשר עם גרמניה הנאצית, בעיצומה של מילחמת־העולם, כדי להסתייע בה במאבק נגד הבריטים. היחס של שמיר לגרמניה היה אז — ועל אחת כמה וכמה כיום — ענייני וחסר־רגשות.

מיעוט ומיעוט. העיתונאים הגרמניים, שהקדימו את בואו של קול, ושערכו בארץ כתבות־הקדם, הופתעו מעוצמת הרגשות האנטי־גרמניים שמצאו כאן. אחד מהם, אישיטלוויזיה, ערך כתבה בגימנסיה חיפאית (תיכוני א') ונדהם ממה שנראה לו כשינאת התלמידים לגרמניה. היה לו קשה לתפוס את המרכזיות של תודעת־השואה בחינוך הישראלי, עם כל התוצאות הנפשיות הכרוכות בכך לגבי יחס הנוער הישראלי לעמי העולם כולם, ולגרמניה בפרט.

האמת היא שכל היחסים בין גרמניה וישראל מתנהלים כיום בשני מישורים, במודע או שלא במודע: המישור המעשי של היחסים בין ישראל החדשה וגרמניה החדשה, והמישור הריגשי, שהוא עדיין עמוס במיטען של זיכרונות.

המפגינים נגד ביקור הקאנצלר ייצגו, בוודאי, מיעוט קטן של הציבור הישראלי. אך גם מי שמתעלמים לגמרי ממישקע העבר אינם אלא מיעוט קטן.

* *קאנצלר, תוארו המסורתי של ראש־הממשלה הגרמני, פירושו מזכיר, לבלר.*

הנדון:

נראה שלא מחתרת לאומנית אשמה. אבל...

מי רצח אותו?

ד ספטיבל הגדול של המישטרה סביב לכידת החשוד ברצח אמיל גרינצווייג, ערב מלאת שנה להירצחו, הסתיים.

מותר להתייחס אליו בסלחנות חיינית.

איני מאמין לרגע לכל הסיפורים על החקירה האדירה, על רבבות הנברקים, על מאות החשודים, על פעולת המחשבים והמעבדות והמיכשור המתוחכם.

בוודאי, כל זה קיים, ומן הסתם גם הופעל. אין ספק שרבים עמלו בלי לאות.

אך ברור שהפריצה המכרעת לא באה כתוצאה מכל אלה. היא באה במיקרה.

המזל האיר למישטרה: החשוד פיטפט, והמישטרה עלתה על עיקבותיו של מוכר־רימונים.

איני מזלזל במזל. לגמרי לא. המזל הוא מיקרי, אך אין הוא בא במיקרה.

מזל מישטרתי הוא תוצאה של עבודת־נמלים, פריסת רשת של מודיעין. השאר הוא עניין של סבלנות.

עיני אינה צרה בחגיגה שערכה לעצמה המישטרה. מותר לה לנצל את הצלחתה עד תום, אחרי שספגה כל־כך הרבה התקפות ועקיצות.

אין עיני צרה גם בנסיונם של הפוליטיקאים, ובראשם יוסף בורג בן־האלמוות, יס מיניסטר, להתלבש על ההצלחה. גם זה מותר. הרי זוהי דרכם של פוליטיקאים, בכל הארצות.

לבורג היה מותר להשוויץ. אפשר לסרגן לו.

לא זה העיקר. חשובות המסקנות הציבוריות ממה שהתגלה.

■ ■ ■

ד תמונה המתגלה — עד כה — היא שאישׁ־שוליים, בעל עבר של מופרעות נפשית, ביצע ברגע של ריתחה אישית וציבורית התנקשות בחייהם של מפגינים נגד אריאל שרון. את הנשק לכך השיג בדרכים המקובלות בעולם התחתון. אם אכן זה נכון — התגובה הראשונה צריכה להיות של הקלה רבה.

כי סירוש הדבר: לא מחתרת מאורגנת ביצעה, על פי תוכנית ובכוונה תחילה, את הרצח הנתעב.

קיימות עתה בארץ כמה וכמה קבוצות־מחתרת יהודיות לאומניות־קנאיות, דתיות ואו חילוניות. בכך אין כל ספק.

מחתרות אלה ביצעו, בין השאר, את ההתנקשויות בחייהם של שלושת ראשי־הערים בגדה המערבית. את התקפת־הרצח על תלמידי המיכללה האיסלאמית בחברון, את שורת הפיגועים בכנסיות ובמיסגדים הערביים בירושלים ובשטחים הכבושים.

כל אחד מן המעשים האלה בוצע בצורה המעידה בעליל על קיומו של אירגון מחתרתי, שיש לו מודיעין, אמצעי־לחימה, נוהלי־קונספירציה, כסף וכוח־אדם.

נוסף על כך היתה שורה של אירועים, המצביעים באותו הכיוון, אך שאינם מחייבים מיבנה מחתרתי כזה. למשל: שריפת השוק בחברון, רצח נערים ונערות בהפגנות ערביות (בלי כל צידוק של „הגנה עצמית"), לילות־הברזולח בערים שונות בגדה.

מכאן שקיימת לפחות מחתרת מאורגנת אחת, המבצעת פיגועים, ומן הסתם מחתרות אחדות. לצידן קיימות התארגנויות חצי־מחתרתיות, גלויות־למחצה. ולצידן — אירגוני־החזית הגדולים יותר, שהם נשאב כוח־האדם לאירגונים הסמויים.

כל זה ברור ומובן, וזה מחריד כשלעצמו.

אולם פרשת רצח אמיל גרינצווייג העלתה את החשש שמא הגיעו הדברים מעבר לנקודה זו.

כלומר: שלפחות מחתרת לאומנית אחת אינה מסתפקת עוד בפיגועים בערבים, ועברה לבצע פיגועים גם ביהודים.

אימים בכיוון זה הושמעו מזמן, באמצעות סיסמות על הקיר („מוות לפלוני ואלמוני"), מיכתבי־איום ואיומים טלפוניים. אפשר היה לייחס חלק מהם למטורפים פרטיים, וחלק מהם לאירגונים היודעים לנבוח, אך לא לנשוך. אחרי רצח גרינצווייג גבר החשד שעתה עוסק בזה אירגון ממשי.

פיענוח תעלומת הרצח הסריך חשש זה — לפחות לפי שעה. נראה כי החשוד הוא איש פרטי, לא חבר של אירגון כלשהו.

משמע: המחתרות הלאומניות־דתיות, הפוגעות בערבים, אינן פוגעות ביהודים.

אין זה מקטין אף בהוא־זה את הכורח המוחלט לחשוף אותן, לחסל אותן ולכלוא את חבריהן. אבל זה מרחיק אותנו מסיוט מילחמת־האחים.

■ ■ ■

מ בחינה זו, היה צדק מסויים בדבריה של גאולה כהן, שתבעה משלום עכשיו להתנצל על החשדת „התנועה הלאומית" ברצח גרינצווייג.

חשדות אלה היו מוצדקים בהחלט, לאור המצב אחרי הרצח, כאשר הכל גישׁשׁו באפלה.

הם היו סבירים, נוכח ההתבטאויות שנשמעו מפי דובריה של אותה „תנועה לאומית", על גוניה השונים.

אולם אם הוכח לפי שעה שברצח גרינצווייג לא היה מעורב אף אחד מן האירגונים הידועים של אותה „תנועה" — גוש־אמונים, המתנחלים למיניהם, התחייה, אנשי הרבנים משה לווינגר, חיים דרוקמן ומאיר כהנא — הרי יש להודות בכך (ועל כך) בפה מלא.

אני, על כל פנים, מוכן בהחלט להצטרף להתנצלות כזאת.

■ ■ ■

א ך שונה לגמרי המצב לגבי הטענה השניה: שיש שקר, סילוף או עיוות בטענה כי האווירה שנוצרה בארץ, ערב רצח גרינצווייג, אשמה ברצח עצמו.

אין ברירת בעולם שיוכל להכחיש זאת.

אם נכון התיאור הגולמי של המישטרה, הרי החשוד ברצח היה כל־כולו מודרך על־ידי האווירה.

הוא מעין מוציא־לפועל סרטי של טענות הימין הקיצוני והחציי־קיצוני.

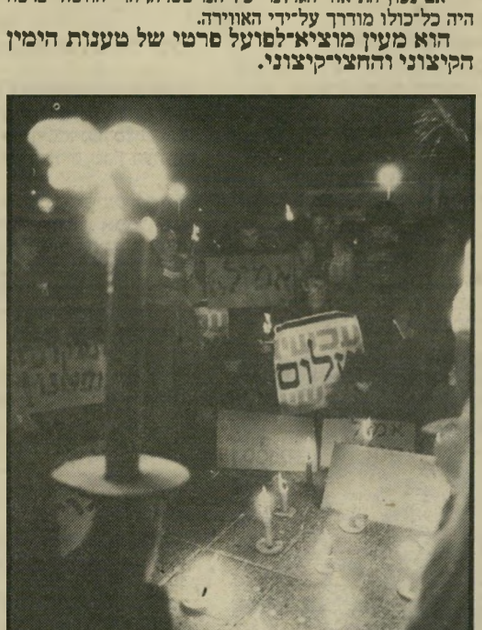

עצרת־ההתייחדות אחרי הרצח

כי מהי התמונה המתגבשת? הנה היסודות השונים, שחברו כאן יחד:

ראשית: אדם פרימיטיבי, בעל עבר של מופרעות נפשית, שלא שירת כראוי בצה"ל, השרוי במצב מישפחתי מעורער, ושכניים מבני־מישפחתו נהרגו במילחמות.

שנית: אווירה ציבורית פרועה, האשמות פראיות כלפי „השמאל" שהוא תקע סכין בגב הלוחמים. המחרפים את נפשם במילחמה; שהוא זרע המוראליזציה בקרב הצבא; שהוא בוגדני ותבוסתני, אש"פי, משרת את האוייב.

שלישית: אריאל שרון, גיבורם של בני הציבור הפרימיטיבי ביותר, שההזדהות עימו מעניקה להם מידה של תחושת־השתייכות ופיצוי על רגשות הכשל והנחיתות. „מלך ישראל", שנהנה אז עדיין מגיבוי מלא מצד מגחם בגין, טוען כי ועדת־כהן טפלה עליו עלילות־דם, שהוא נפל קורבן לקשר שקשרו נגדו הבוגדים השפלים, כחלק מן המזימה להכניע את עם־ישראל ולהפקידו בידי אויביו.

כל זה באווירה של משבר נפשי כללי, של ליקוי־מאורות. הדברים אינם נאמרים בצורה ברורה וחותכת, אלא מתסזרים בענני־עשן המכסים את הארץ, יוצרים עולם של שדים ורוחות. מבעד לעשן נראות דמויות אפלות, מטושטשות, אימתניות.

■ ■ ■

ב לילה ובגשם צועדת הפגנה של שלום עכשיו — אותם בני־בליעל שנאמר עליהם כי נעצו סכין בגב האומה, כי בגדו בחיילים הגיבורים הלוחמים על חייהם בחזית, כי הם אשמים במזימה השחורה נגד המנהיג אפוף־ההילה. בני־בליעל אלה אשמים במות הלוחמים שנפלו בלבנון ובמילחמות קודמות.

הם צועדים בירושלים, מלווים בקריאות־הגנאי של החלכאים והנבזאים, נוער־השוליים ואנשי העולם התחתון, שהם תמיד הטרף הראשון לכל תעמולת־זוועה לאומנית.

כאשר אחד מהם מחליט — בכוונה תחילה או בהתקפת־זעם של רגע — לשלוף רימון המצוי עימו (או שנרכש למטרה זו) כדי לחסל את החשבון — מי אשם?

האם ניתן לומר: אשם רק האיש הקטן שזרק את הרימון?

האם הוא אשם יותר מאשר האנשים רמי־המעלה, המתוחכמים ממנו, אשר הכשיכו לראשו, ולראשים רבים אחרים, את הרעיונות האלה? שיצרו עולם זה של שרים ורוחות? שהפיצו סיסמות אלה של בגידה ותבוסתנות? שהמציאו את האגרה של נעיצת סכין בגב האומה? שהטילו על מחנה־השלום את האחריות לקטל הבנים, כדי לגולל מעל עצמם את האחריות הנוראה לדם ולדמעות?

האם יכול מישהו לקבל ברצינות את טענתם המתחסדת והנפחדת של אלה, האומרים עכשיו: לא אשמנו, לא הסתנו, לא נטענו את הרעיונות האלה בראשם של אנשים פרימיטיביים ותמימים, לא התכוונו שאנשים פשוטים יסיקו את המסקנות המתבקשות מסיסמותינו, ככלל לא התכוונו ברצינות?

ועל אחת כמה וכמה, כשמתברר כי החשוד ברצח עובד מזה זמן רב בעופרה, ההתנחלות הקיצונית הספוגה שינאה ל„שמאל" ולערבים:

הרוצח הוא שרצח. בוודאי.

אך הרוצח אינו אשם לבדו. הוא רק חוד־החנית של מחנה גדול. הבורח עתה מן האחריות, בפחדנות מתחסדת.

כמו אותו שור מועד, שהשמיע בכל אמצעי־התיקשורת את ההאשמה הנסה שאנשי־השלום רוצים להביא את הערבים ללב תל־אביב (לא „עלולים להביא", לא „יכיאו לכך ש", אלא בפירוש „ר ו צ י ם להביא"!) — וכעבור יום, כאשר נודע על פיעוח רצח־גרינצווייג, זועם על מי שטוען שדבריו עלולים להסית אנשים למעשי־רצח!

■ ■ ■

א ין זאת שיטה חדשה. היא היתה קיימת כבר לפני זמן רב ביישוב העברי בארץ, ובארצות רבות אחרות.

מזדקר ממש לעין הדמיון בין פרשת רצח חיים ארלוזורוב. גרינצווייג לבין פרשת רצח חיים ארלוזורוב.

נגד ארלוזורוב התנהלה בארץ מערכת פרועה של הסתה. האיש הוצג כסוכן הנאצים, כמי שמשתף פעולה עם גדול האויבים שידע עם־ישראל מימיו. הסכם ה„העברה" שחתם ארלוזורוב עם שילטונות הרייך השלישי, במגמה להעביר ארצה חלק מן הרכוש היהודי הגזול בצורת סחורות גרמניות, תואר כברית עם השטן.

מי שהתייחס ברצינות להאשמות פרועות אלה — ובכל חברה יש בני־אדם בעלי אופי קנאי ובלתי־מתוחכם, המוכנים להאזין לדברי־הסתה — יכול היה להסיק מהן את המסקנה המתבקשת: שאדם שפל כזה, בוגד, סוכן־האוייב, ראוי להוצאה־להורג. ובין כל המשתכנעים בכך, יכול להימצא אדם יחיד, או קבוצת בני־אדם, שיקבלו על עצמם את השליחות הקדושה להוציא לפועל את פסק־הדין.

כאשר נרצח ארלוזורוב בנסיבות מיסתוריות, התבקשה המסקנה כי המסיתים לרצח אכן קשורים לרצח.

תהיה הדיעה על ההמשך כאשר תהיה — יש להודות שמסקנה זו היתה סבירה, אם כי יתכן שהיתה נחפזת, ואסור היה להציגה כעובדה נחרצת.

דוגמה אחרת היא רצח קסטנר. אחרי שהשופט קבע כי קסטנר „מכר את נישׁמתו לשטן", ושירת ביודעין את מכונת־ההשמדה הנאצית, היה זה אך טיבעי שמישהו — ובמיקרה זה יוצא־מחתרת קנאי, שלא שוקם, בעזרת צעיר ששירת גם את השין־בית — יחליטו להרגו.

אין כל אפשרות לקבל במיקרים כאלה את הטענה השתמטנית „לא ידעתי", „לא התכוונתי", „לא ציפיתי". מי שיוצר אווירה של הסתה לרצח, אשם בעקיפין בכיוצא הרצח.

מבחינה מישפטית צריכים להוכיח קשר ישיר. אך מבחינה מוסרית די בעצם עובדת ההסתה.

מי שהסית לרצח אנשי־השלום, מי שיצר את אווירת הלינץ', מי שהעלה נגדם האשמות מיפלצתיות, ביודעו שהן שקר וכזב מתחילתן ועד סופן — שותף לרצח בעקיפין.

הפרטים שפורסמו על החשוד ברצח, ריקעו ומניעיו, אך מאשרים זאת.

■ ■ ■

ן יש עוד פרט קטן, שחובה היא להזכירו בשעה זו.

מייד אחרי הרצח העלתה המישטרה — בין השאר — את האפשרות שהיה זה „פיגוע חבלני" — כלומר, במילים פשוטות, שהערבים הטילו את הרימון וגרמו להרג.

טענה זו מושמעת בפי המישטרה כמעט אחרי כל מעשה־רצח סנסציוני, כשאין בידיה, באותו הרגע, קצה של חוט שיובילו אל הרוצח.

הדבר היה מופרך מן הרגע הראשון, אבסורד בעליל. אך באותו רגע של הלם ותדהמה נקלטה גם טענת־כזב זו בציבור.

עכשיו, ברגע של הצלחה והישג, מותר למישטרה להבות על חטא על השימוש בשיטה נלוזה זו.

פרשת יעקב לוינסון (3)

„העולם הזה" חושף את הפרק המדהים ביותר של הפרשה כולה — איך להרוויח בתרגיל מחוכם אחד 2 מיליון דולר, בהשקעה של 18 אלף

הענק

דו סיפור מין הסרטים. הסרט העוקץ, בכיכובו של פול ניומן, שהפך מושג עולמי, מחוויר לעומת המיבצע המתגלה לראשונה בעמודים אלה.

כאשר החל העולם הזה לפני שבועיים לחשוף את פרשת יעקב לוינסון, הוא פירסם גילויים שונים, שעוררו תמיהות רבות. אך הדברים לא התקשרו זה עם זה, ולשאלות רבות לא ניתנה תשובה. דובריו של יעקב לוינסון, שהחלו בשבוע שעבר במסע מרוכז אך מסווה־היטב של דיס־אינפורמציה, סברו בתמימותם שגם העולם הזה אינו יודע את התשובות, ועל כן הצביעו על החורים שבין העובדות שנחשפו.

היה ברור שמשהו כאן אינו בסדר. אך לא היה ברור: מה בדיוק. לשם מה, למשל, הקים יעקב לוינסון חברה אמריקאית בשם יו־אס־איי, שלא היה לה שום קשר עם בנק הפועלים וחברת אמפל, שהוא עמד עדיין בראשה? אם זה היה סודי, כפי שיכול היה להיראות, מדוע הקפיד למנות את עצמו כנשיא החברה הזאת, ולחתום על מיסמכיה הציבוריים? מדוע דאג שחברה זאת תקבל „שרות־מישרד" מחברת אמפל, ואף תישא את הכתובת של חברת אמפל, בניו־יורק — כל זה בשעה שלא היה שום קשר בין יו־אס־איי, השייכת לתישעה בעלים פרטיים, ובין אמפל, השייכת לבנק הפועלים?

לכאורה, כל הפרטים האלה, ורבים אחרים, אינם עולים בקנה אחד. הם אינם מתחברים במיסגרת הגיונית.

בעבודת חקירה זהירה וקפדנית, חיבר העולם הזה עובדה לעובדה, כמו אבנים של פסיפס — וכך נוצרה תמונה הגיונית לגמרי של אחד המיבצעים המזהירים ביותר שנראו אי־פעם במשק הישראלי — תמונה של העוקץ המושלם.

● האיש הכל־יכול

כ די להבין את התפתחותה של התוכנית הגאונית הזאת, יש להבין מה היה מעמדו של יעקב לוינסון בתקופה הנדונה.

כאשר עבר מן המישרה הכל־יכולה של יו"ר מועצת־המנהלים של בנק הפועלים לחברת־הבת האמריקאית שלו, אמפל, באביב 1981, הוא לא נטש את עמדתו המכרעת בבנק הפועלים.

הציבור הרחב לא ידע, ולא יכול היה לדעת, שלוינסון כלל לא פרש מ־בנק הפועלים". הוא התמנה כ„יועץ" ללא־שכר של „בנק הפועלים".

את השכר הוא לא קיבל מן הבנק, וגם לא רק מחברת אמפל, אלא הוא חולק בין חברות־בנות שונות של בנק הפועלים בעולם, כך שבשום מקום לא נרשם הסכום המלא.

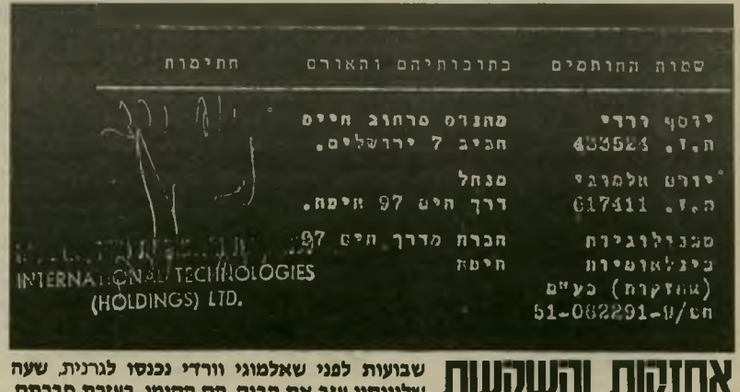

אחזקות והשקעות **שבועות לפני שאלמוגי וזרדי נכנסו לגרנית, שעה שלוינסון עזב את הבנק, הם הקימו, בעזרת חברתם, טכנולוגיות (אחזקות), חברה נוספת – טכנולוגיות (השקעות), שנועד לה תפקיד נכבד.**

(בין הפרטים המשעשעים הרבים, שפורסמו בשבועיים האחרונים בעיתוני ישראל, בעיקבות גילויי העולם הזה, הופיע גם מאמר בהארץ, שבו נאמר כי „ברור כי שכרו באמפל היה פחות מ־50 אלף דולר לשנה... לוינסון הסביר לחברי הוועדה כי בנוסף לשכר קיבל הוצאות אש"ל כדרוש, וכי מטבעו אינו רודף רמת־חיים גבוהה." זוהי בדיחה. שכר מס' 2 באמפל, מיכאל יפה, היה 100 אלף דולאר לשנה, ושכרו של מס' 3, מרדכי אביזר, היה 93,621 דולאר לשנה, וכן הלאה. השכר של לוינסון אינו מופיע ברשימה, כי לפי החוק האמריקאי יש לדווח על כל משכורת שמעל ל־50 אלף דולאר לשנה. חלוקת המשכורת בין כתובות שונות הסתירה את סכומה האמיתי.)

ביועץ הבנק היה לוינסון בעל בוח בלתי־רגיל. בעוד שהציבור סבר כי פרש מן המערכת בתל־אביב, היה למעשה שליט נסתר עליה. הוא נשא בידו יפוי־כוח לנהל עסקות הבנק בחו"ל ולחתום עליהן, וזה בעוד ששמו לא הופיע עוד, כבעבר, בספרי הבנק, כמורשה־חתימה מטעמו.

יתר על כן, ניתנה לו סריוויליגיה חסרת־תקדים: הוא היה מעיין בדרך־קבע בפרוטוקולים של ישיבות ההנהלה של „בנק הפועלים", עוד לפני שאלה נחתמו על־ידי יו"ר ההנהלה ומזכיר־הבנק.

הוא חילק הוראות לעובדים, גם הבכירים ביותר, וכל עובדי הבנק ידעו כי על פיו יישק דבר, ובלי קשר למיבנה־השליטה הרשמי, הוא הבוס האמיתי.

באותו זמן עמדו לרשות לוינסון מישרדו המהודר במצודת אמפל ברחוב ארלוזורוב 111 בתל־אביב, סגל של מזכירות ונהגים, שרותי טלקס, טלפון ופאקס־מיליה (העברת צילומי־מיסמכים בטלפון).

כל זה היה ידוע. פחות ידוע היה שבאותו זמן החזיק לוינסון גם חדר במישרד הראשי של בנק הפועלים, בשדרות רוטשילד 50, ולשם הזמין את ראשי משק־העובדים, כשלא רצה לנקר את עיניהם בפאר לישכתו, וגם זה עזר לו להבליט לעיני האנשים החשובים שהוא עדיין האיש הקובע בבנק הפועלים.

בל זה חשוב לדעת כדי להבין מה התרחש, ואיך זה יכול היה להתרחש.

אף שהדברים קשורים בעניינים כלכליים מובהקים, יכול גם הקורא הבלתי־מיקצועי לעקוב אחרי תרגיל פנטסטי זה, כפי שיתואר להלן.

● העוקץ: שלב א'

ד אוצר שהיה מונח בקופת־המישחק היה אובייקט כבד מאוד: חברת הדלק סונול, אחת משלוש החברות הגדולות החולשות על משק־הדלק הישראלי.

כדי לכבל מושג: „סונול" הרוויחה בשנת 1982 סכום של 22 מיליון דולר לפני־מס.

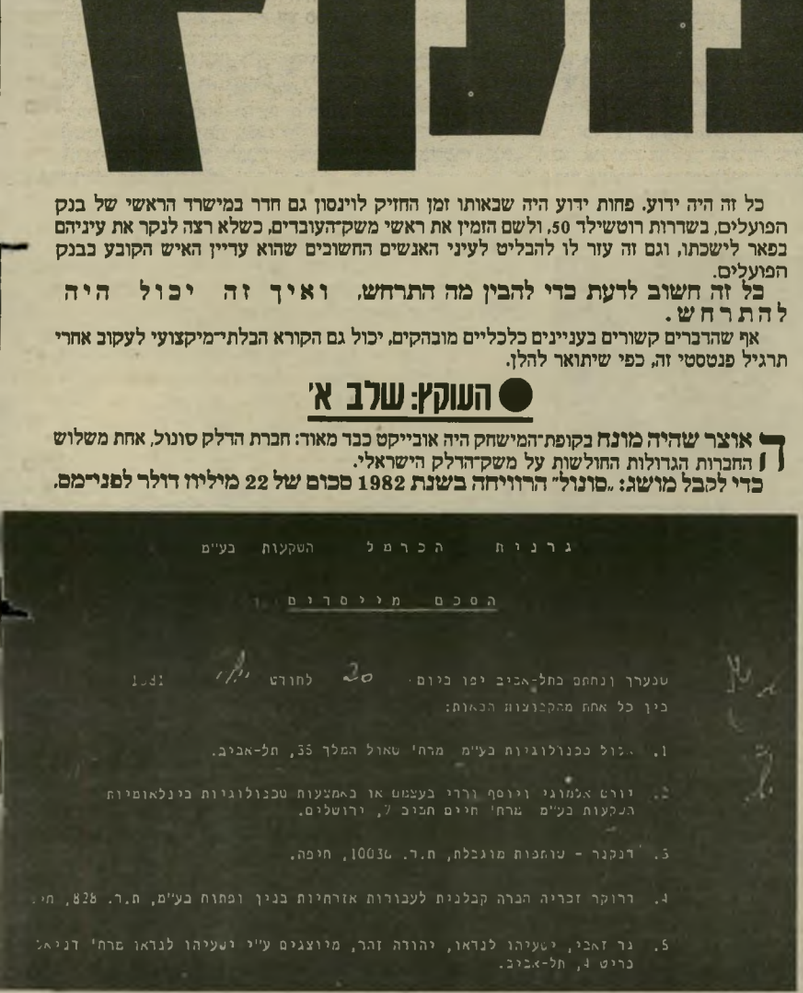

גרנית — הכרמל — השקעות בע"מ

הסכם מיסדים

שנערך ונחתם בתל־אביב ביום ... 20 לחודש ... 1981

בין כל אחת מהקבוצות הבאות:

1. ... טכנולוגיות בע"מ מרח' שאול המלך 35, תל־אביב.
2. יורם אלמוגי ויוסף זרדי בעצמם או באמצעות טכנולוגיות בינלאומיות השקעות בע"מ מרח' חיים חביב 7, ירושלים.
3. דנקנר - עחכות מוגבלת, ח.ר. 100360, חיפה.
4. ... הרוקר זכריה הברה קבלנית לעבודות אזרחיות בנין ופתוח בע"מ, ח.ר. 828, ת...
5. ... נר זאבי, יעשיהו לנדאו, יהודה זהר, מיוצגים ע"י יעשיהו לנדאו מרח' דניאל ברייט 4, תל־אביב.

לוייתנים ודג־רקק **בין המייסדים של גרנית, שבעת היוזמה כבר היתה בידיה עיסקת־הענק של סונול, היו אנשי עסקים מגדולי המשק כלייבוביץ (עץ הזית) ועופר (ספנות) וגם שני צעירים, אלמוגי וזרדי.**

ולפי הערכה גסה, במושגים המקובלים, היתה שווה לפחות 100 מיליון דולר — אם לא הרבה יותר.

היה לה חלק של בין רבע ושליש מייבוא מיליון טון נפט בשנה. היא משווקת בנזין בעשרות תחנות־דלק ברחבי הארץ, והיא גם בעלת חברת־הגז סופרגז.

הבעלים של חברה זו היו בני מישפחת כלפר בארצות־הברית, שרצו מסיבה זו או אחרת למכור את הנכס.

מי שמע על כך ראשון? מי יכול היה לשמוע על כך? למי פנתה מישפחת כלפר?

זה אינו ידוע. אבל ברור כי דבר ענקי כזה לא יכול היה לעבור כלי ידיעת האיש מס' 1 במשק הישראלי, יו"ר מועצת־המנהלים של בנק הפועלים (אז), יעקב לוינסון.

אולם על הבימה מופיעים פיתאום שני שחקנים, הממלאים תפקיד חשוב בעיסקה המתוארת כאן. שני ישראלים זריזים: יורם אלמוגי, בנו של מי שהיה מלך־חיפה ושר־העבודה מטעם המערך, ויוסף זרדי, שהיה פקיד של ממשלת־ישראל, נציג כלכלי בניו־יורק, ולפני כן, בגיל 28, מנכ"ל מישרד־הפיתוח בימי השר חיים לנדאו. יתכן כי בהיותו מנציגי האוצר באמריקה שמע על העניין ממשפחת כלפר.

שני צעירים אלה, שלא היו לווייתנים כלכליים, שמעו על אפשרות הקניה של סונול והחליטו להשחיל את עצמם לתוך עיסקת־העשור. לא היה להם כסף לכך.

נראה כי ניהלו את המשא־ומתן עם מישפחת־כלפר, במלון ולדורף־אסטוריה המפואר בניו־יורק, והם נטלו את היוזמה להרכבת ברית־הלוויית־ים לביצוע העיסקה.

ואכן, הוקם ריכוז מרשים של בעלי־עסקים, מן הכבדים בארץ, והדבר הקל על המשך התרגיל, כפי שיתברר להלן.

החבורה שקיבלה לידיה את השליטה בסונול היתה מורכבת, בין השאר, מאלוף טכנולוגיות (חברתו לשעבר של עזר וייצמן, שבה שולט ידידו, דויד קוליץ), האחים דנקנר (מוותיקי הישוב, בעלי דור כימיקלים במיפרץ־חיפה וחברת המלח בעתלית), הקבלן זכריה דרוקר (המתעקש, משום־מה, לקרוא לעצמו דרוקר זכריה), חברת ההשקעות חל"ב (החברה של בני חיים ליבוביץ ממיפעל עץ הזית), האחים שמואל ויהודה עופר (בעלי חברת־ספנות) וסם נאמן (יליד ראש־פינה, שירד מן הארץ לפני 40 שנה, התעשר בארצות־הברית, בצל המיליונר־היוזד משולם ריקלים. ידידו של אריאל שרון).

כל אלה הקימו ביחד חברה, שכל מטרתה היתה לרכוש את „סונול". שמה „גרנית הברמל, השקעות בע"מ".

חברה זו הוקמה רישמית ב־20 ביולי 1981, אך בהסכם־המייסדים נקבע שלהסכם בין שמונת השותפים יהיה תוקף למפרע: „ולפיכך יחולו כל הוראותיו גם על השקעת־החברה בחברת סונול, שבוצעה ביום 15 ביוני 1981" — כלומר, כחודשיים אחרי שלוינסון עבר רשמית ממועצת־המנהלים של בנק־הפועלים להנהלת חברת אמפל.

חברה מכובדת זו, שעצם הרכבה הבטיח את העוסקים במלאכה מכל חשד של תרגיל לא־כשר, קנתה את השליטה בסונול. לשם כך היתה זקוקה להון. הוא גוייס, בין השאר, בצורה זו: כל שותף היה אמור לשלם סכום קטן עבור מניותיו, והחברה כולה לקחה הלוואה מבנק הפועלים, כשבידיה הביטחונות המצויינים ביותר — חברת סונול שופעת־הרווחים, בתוספת ערבויות אישיות של כל אחד מן השותפים.

חוץ מזה קיבלה אמפל, 26% ממניות גרנית — כחלק מן התוכנית להעביר נכסים של בנק הפועלים לחברה האמריקאית, לקראת הנסיון לביטול מניות־השליטה של בנק הפועלים באמפל.

● שני דגי רקק

בין כל הלוויתנים של חברת גרנית היו שני דגי־רקק: ורדי ואלמוגי.

גם להם הובטח נתח נכבד בעוגה — אולי מפני שהם הופיעו כמי שגילו את העיסקה ותיווכו בה. הוקצו להם ביחד 9.5% ממניות גרנית, בעלת השליטה בסונול. חלק זה היה שווה מיליונים.

אפשר להעריך את השווי בצורות שונות, מ־2 ועד 10 מיליוני דולר.

אולם לשניים לא היה כסף. לא היה להם אפילו הסכום הפעוט (בחבורה זו) של 36 אלף דולאר, שנדרשו כתשלום חלקם בגרנית. זהו סכום כמעט מגוחך, בהתחשב בערך הנכס. לשניים גם לא היו ביטחונות כדי לקבל בעזרתם הלוואה בסכום זעיר זה.

מישהו ב„בנק הפועלים" היה מוכן לתת את ההלוואה, וגם המציא שיטה להבטחתה. שיטה הנראית מוזרה ותמוהה, אך הופכת פיתאום הגיונית לגמרי, כאשר רואים אותה על רקע תרגיל־העוקץ כולו.

כלומר: אם המטרה היתה מלכתחילה להעביר חלק נכבד של הנכס ששמו סונול (או תמורתו) לידי מישהו שלא שייך בכלל לעיסקה; שלא השקיע בה אלא סכום פעוט, ושיצא בסופו של דבר ברווח של 1.9 מיליון דולר — תמורת תשלום של 18 אלף דולר. רווח של יותר מאשר פי מאה, או, במושגים כלכליים, עשרת אלפים אחוזים!

זהו העוקץ.

מכיוון שלשני הצעירים לא היו ביטחונות להלוואה שקיבלו מבנק הפועלים, נעשתה העיסקה הבאה:

● הם הקימו חברה משלהם, שנקראה טכנולוגיות בינלאומיות (השקעות 1981) בע"מ. חברה זו קיבלה לידיה את המניה שלהם בחברת גרנית, שהיא היתה בעלת השליטה בסונול.

● השניים, שקיבלו הלוואה מבנק הפועלים בסך 36 אלף דולר כדי לקנות את חלקם בחברת גרנית, לא שיעבדו לבנק את המניה שלהם בחברת גרנית (דבר שהיה טיבעי לעשותו) אלא בנק הפועלים הסכים לקבל כערבון את מניות חברת טכנולוגיות – חברת־קליפה ריקה מתוכן, מלבד חלקה בגרנית.

זה, כשלעצמו, מוזר ביותר. מדוע לא תבע בנק הפועלים לשעבד את המניות של ורדי ואלמוגי (או של חברת טכנולוגיות) בגרנית – מניות שהיו בעלות תוכן ממשי?

יכול להיות רק הסבר אחד ויחידי: הדבר התאים לביצוע התרגיל, על־ידי טישטוש העיקבות, כפי שיתברר בהמשך.

● כעבור זמן־מה הציעו השניים לבנק הפועלים דבר מוזר עוד יותר. מאחר שאינם מסוגלים לפרוע את כל ההלוואה (הלוואה פעוטה בסך 36 אלף דולארז) הם ביקשו מן הבנק לוותר על מחצית החוב הזה (זאת אומרת, 18 אלף דולארז) תמורת מחצית המניות בחברת טכנולוגיות, דהיינו 4.75% בשליטה בסונול! (מכיוון שטכנולוגיות החזיקה ב־9.5% ממניות גרנית, שהם גם 9.5% מן השליטה בסונול, המחצית היתה 4.75%, ששוויים הגיע כבר אז למיליוני דולארים).

● גם ביצוע עיסקה זו היה תמוה ביותר. המניות לא הועברו לבנק הפועלים, או לחברת־בת שלה, אלא נחתם שטר־הערבה בלאנקו (כלי שם הקונה) כלי תאריך, ושטר זה הופקד בידי חברת־בת של בנק הפועלים באנגליה, ששמה הפועלים נומיניס קומפאני לימיטד. („נומיניס" פירושו – ממונים, או קרואי־שם).

על השטר הזה חתם יוסף ורדי, מטעם המעביר, ואילו בשם מקבל־ההעברה, שלא הוגדר, הופיעה עליו חתימה בלתי־ברורה, שהאות הראשית בשמו הפרטי היא H.

בשטר זה הועברו 20 מניות הנהלה ב', שסומנו במיספר הנ' ב/1 עד הנ' ב־20. (הנ' פירושו: הנהלה). אלה היו מניות בעלות ערך נומינלי של 0.10 שקל כל אחד, והם היקנו לבעליהן את הבעלות על מחצית החברה.

באותו זמן קרא לאדונים ורדי את אלמוגי עוד דבר מוזר. חברת גרנית כולה קיבלה את ההלוואה הגדולה מבנק הפועלים, לרכישת מניות השליטה בסונול, תמורת שיעבוד מניות סונול ותמורת ערבות אישית של כל אחד מבעלי־המניות.

מהתחייבות זו שוחררו רק האדונים ורדי ואלמוגי.

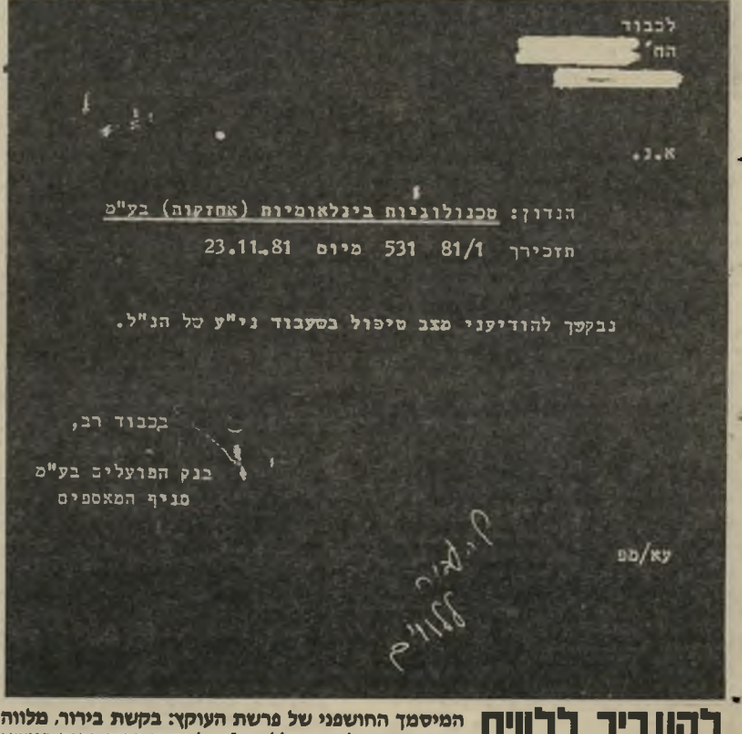
לכבוד
הה'
א.נ.
הנדון: טכנולוגיות בינלאומיות (אחזקות) בע"מ
תזכירך 81/1 531 מיום 23.11.81
נבקשך להודיענו מצב טיפול בפעבוד נ"ע של הנ"ל.
בכבוד רב,
בנק הפועלים בע"מ
סניף המאספים
ע/מפ

חבקיד משולש

משך כל שלבי העוקץ נחשב לוינסון לבוס האמיתי של בנק הפועלים, למרות שהיה רק יועצו, ללא שכר, היה יושב־ראש מועצת־המנהלים של חברת אמפ"ל ולבסוף – נשיא חברת יו־אס־איי המיסתורית.

● חברה בלתי־מזוהה

בסיום שלב א' של תרגיל־העוקץ היה, אם כן, המצב כך:

בנק הפועלים הופיע בעיסקה כמי שנתן את ההלוואה הגדולה לרכישת סונול.

אמפל, שמנהלה היה יעקוב לוינסון, רכשה 26% משלה בחברת גרנית.

בידי חברת־בת של „בנק הפועלים" בבריטניה היה שטר־העברה פתוח של חברת „טכנולוגיות", שהיה שווה 4.75% של השליטה ב„סונול", תוך כוונה להעביר את המניות לחברת־בת זרה של „בנק־הפועלים" שתהיה עד כמה שאפשר בלתי־ברורה ובלתי־ניתנת לזיהוי בקלות.

הכל היה מוכן לביצוע שלב ב'.

● העוקץ: שלב ב'

ביוני 1982 הוקמה במדינת דלוואר בארצות־הברית חברת יו־אס־איי. ל„בנק הפועלים" ולבנותיו לא היה שום חלק בחברה זאת. הוא לא השקיע בה, ולא היה שותף למניותיה.

אולם נשיא החברה היה יעקוב לוינסון, שהיה בו־זמנית גם יו"ר מועצת המנהלים של אמפל, „יועץ" ללא־שכר של בנק הפועלים, נושא הרשאה לניהול עיסקי בנק־הפועלים בחו"ל, ומאחרי הקלעים הבוס שהפקידים הבכירים של הבנק ראו בו את השליט האמיתי של הבנק.

לשם מה הוקמה חברת „יו־אס־איי"?

מאז שגילה העולם הזה לפני שבועיים לראשונה את דבר קיומה של חברה זו, ניסו פרשנים רבים, חובבים ומיקצוענים, למצוא הסבר לתופעה זו. שום הסבר הגיוני לא ניתן.

כמו בכל סיפור־בלשים מתוחכם, ההסבר הוא פשוט לחלוטין, כאשר הוא מתגלה.

זמן קצר אחרי שחברת יו־אס־איי נרשמה כחוק במדינת דלוואר, הגיע זמן־הפרעון (הדחוי) של ההלוואה של בנק הפועלים לאדונים ורדי ואלמוגי. אלה פרעו את מחציתה בלבד, וחברת־הבת של בנק הפועלים בבריטניה הפעילה את העברת מחצית המניות, שהיתה מונחת אצלה בצורת שטר־העברה פתוח.

למי?

לחברת יו־אס־איי, בארצות־הברית.

זהו העוקץ של העוקץ.

לבנק הפועלים היתה הזכות – ולמעשה החובה כלפי בעלי־המניות שלו ולציבור־העובדים כולו בישראל – לקחת לידיו את מחצית מניות טכנולוגיות, שהיו שוות מיליונים, כפי שהוסכם במפורש מראש. לשם כך היה פשוט צריך לקחת את שטר־ההעברה, שכבר היה חתום מזמן, מידי חברת־הבת של עצמו באנגליה.

תחת זאת נתן מישהו הוראה לחברת־הבת – „הפועלים נומינים" – להעביר את המניות לחברת „יו־אס־איי" תמורת סכום של 18 אלף דולאר, המחצית השניה של ההלוואה שניתנה בשעתו לורדי־אלמוגי, שלא נפרעה.

איך זה יכול היה לקרות?

מי נתן את ההוראה?

האם מי שנתן את ההוראה הבין מה שהוא עושה?

מה היו הקשרים בין לוינסון, ורדי ואלמוגי?

האם בוצע התרגיל בולו, מן הרגע הראשון שנודע על כוונת מישפחת בלסר למכור את „סונול", כדי להגיע לתוצאה הזאת?

יתכן כי סקידי „בנק הפועלים", שבעיניהם היה לוינסון אלוהים, פשוט האמינו, כי „יו־אס־איי" היא חברת־בת של „בנק הפועלים", וכי על כן היא מתאימה לתיאור של „חברת־בת זרה, שלא קל יהיה לזהותה".

ומדוע לא יאמינו?

הרי יו־אס־איי היתה חברה שבראשה עמד יו"ר מועצת־המנהלים של אמפל והבוס של בנק הפועלים, הנשיא יעקוב לוינסון. מישרדי יו־אס־איי שכנו באופן רישמי בחברת אמפל. חברת אמפל נתנה לה שרותי־מישרד.

כל זה יצר את הרושם הברור שאין זו חברה זרה לגמרי, כפי שהיתה באמת, אלא חברת־בת.

וכל הצעדים שעשה לוינסון כנשיא „יו־אס־איי" נראים, לפתע, הגיוניים לגמרי.

על כל פנים, ברור כי ראשי הבנק וראשי חברת־הבת בלונדון היו בטוחים כי העבירו את המניות לחברת־בת שלהם. ועשו עיסקה מצויינת.

בסוף שלב זה של העוקץ היו 4.75% מחברת גרנית בידי חברת יו־אס־איי, חברה אמריקאית שנשיאה היה לוינסון ושבין מנהליה מופיעים אברהם פילץ (בנו של הקבלן אריה פילץ), מוריס כהן (בעל דפי־זהב לשעבר והמיצפה התת־ימי באילת) ולורנס וייגברג (בעל הדירה שבה גר לוינסון בניו־יורק, ושקנה אותה מידי החברה הוואדוצית האלמונית שהרוויחה עליה בשנה אחת 115 אלף דולאר).

להעביר ללווים

המיסמך החושפני של פרשת העוקץ: בקשת בירור, מלווה הערה קצרה „להעביר ללווים", של פקיד בכיר בבנק בנושא המניות המשועבדות בלונדון, בשטר־העברה פתוח, שהיה שווה, בסופו של דבר, חון.

פרשת יעקב לוינסון

(המשך מעמוד 9)

בעלי המניות של החברה אמופים מיסתורין, ואחדים מהם מוסיעים בצורה אלמונית, כחברות הרשומות בסנמה.

● העוקץ: שלב ג'

מה עושה חברה אמריקאית רציניה, אם כי חדשה, שיש בידיה למעשה שליטה על 4.75% של השליטה בחברת סונול עתירת־ההון, המרוויחה 22 מיליון דולר לשנה? מניה כזאת יכולה להיות שווה כחמישה מיליון דולר.

כדאי לשבת עליה, וליהנות מן הרווחים בסדר־גודל של מיליון דולר לשנה.

למרבה הפלא, היא לא עשתה כן.

זמן־מה אחרי שהמניות הועברו ל„יו־אס־איי", מכרה חברת „טכנולוגיות בינלאומיות" (הבעלים: ורדי ואלמוגי 50%, „יו־אס־איי" 50%) את כל חלקה בחברת „גרנית", בעלת השליטה ב־סונול".

התמורה: 3.8 מיליון דולר.

החלק של „יו־אס־איי": 1.9 מיליון דולר, תמורת השקעה של 18 אלף דולר, תוך שמונה חודשים!

האיש שטיפל במכירה מצד המוכרים היה עורך־הדין הישראלי גיל לייטנר, עובד אמפל, אחד מעורכי־הדין של אמפל. הכל נראה בסדר.

כך מתנהגת חברה, הממהרת לממש את הרווחים שלה כדי להסתלק מן העניין במהירות האפשרית, ואולי כדי למנוע שאלות בלתי־נעימות ולטשטש עקבות.

וכך גם המשיכה: בספטמבר 1983 — ארבעה ימים אחרי שהתפטר לוינסון מחברת אמפל — התפרקה חברת טכנולוגיות בינלאומיות (השקעות 1981) בע"מ, ביוזמתה שלה. היא מילאה את התפקיד שלמענה נוצרה.

היה נדמה שבל העקבות נעלמו.

ואכן, אילו היה יעקוב לוינסון עדיין הבוס הכל־יכול של בנק הפועלים, יתכן מאוד ששלבי התרגיל הזה לא היו מתגלים לעולם, והוא כולו היה נשאר קבור בתיקים תמימים, כאחת העסקות ללא־ספור המתנהלות במערכת חברת העובדים.

אולם קרה אחרת.

● העוקץ: איך זה התגלה

דעניין לא עבר בשקט, מפני שבחברת גרנית יש שותפים רציניים, ליוויית־נים גדולים ומנוסים, הרגישים לכל תזוזה במעגל הסגור של הבעלות על הנכס הענקי ששמו סונול.

היה הסכם בין השותפים שאסור אף לאחד מהם להעביר את חלקו בחברה, כולו או מיקצתו, אלא בעצה אחת עם כולם.

כאשר הסתבר כי שניים מחבריהם, ודווקא דני־הרקק היחידים שביניהם — ורדי ואלמוגי — העבירו את כל חלקם לשני אחרים מהם — עופר ועוד אחד — הם רתחו מזעם.

הם התחילו לגלגל את הסיפור, לברר את הפרטים — וכך הגיע העניין לידי יו"ר ההנהלה של „בנק הפועלים", גיורא גזית.

גזית הוא אדם יסודי מאוד, ולדעת אחדים גם יסודי מדי. אחרי גבו מכנים אותו בשם „בוכהאלטר" (כלומר: רואה־החשבון) על שום הרגלו להתעמק בכל מיסמך, לברר כל סכום, כדי לעמוד על טיבה של כל עיסקה.

כאשר התחיל גזית לבדוק את פרשת בנק־הפועלים־נומינים־אמפל־יו־אס־איי־טכנולוגיות־גרנית־סונול, הוא נדהם.

נראה כי את חשדו עורר לראשונה פרט קטן דווקא: העובדה שחברת יו־אס־איי קיבלה שרות־מישרד בחברת אמפל של בנק הפועלים, למרות שלא היתה כלל חברת־בת של הבנק.

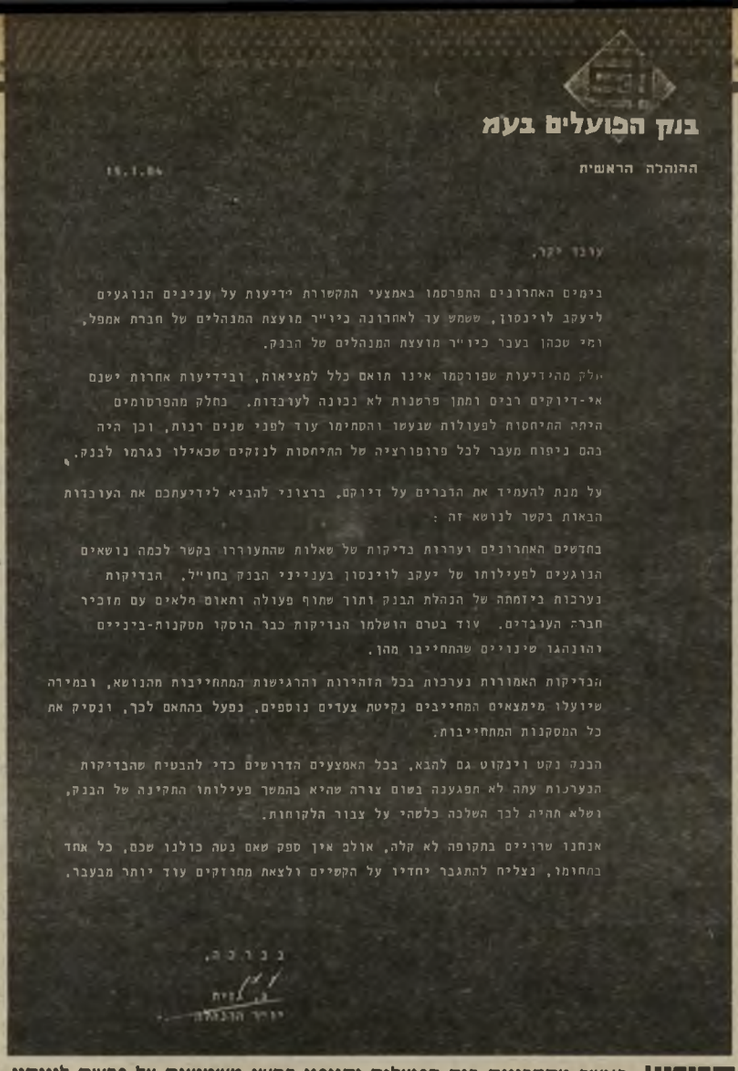

פנימי! **כאשר מסדרונות בנק הפועלים וסניפיו רחשו משמועות על פרשת לוינסון. ביקש יו"ר ההנהלה, גיורא גזית, להרגיע את הרוחות בחוזר פנימי: „...הוסקו מסקנות... נתגבר יחדיו!" גזית גם התחייב: „במידה שיועלו מימצאים... נסיק מסקנות!"**

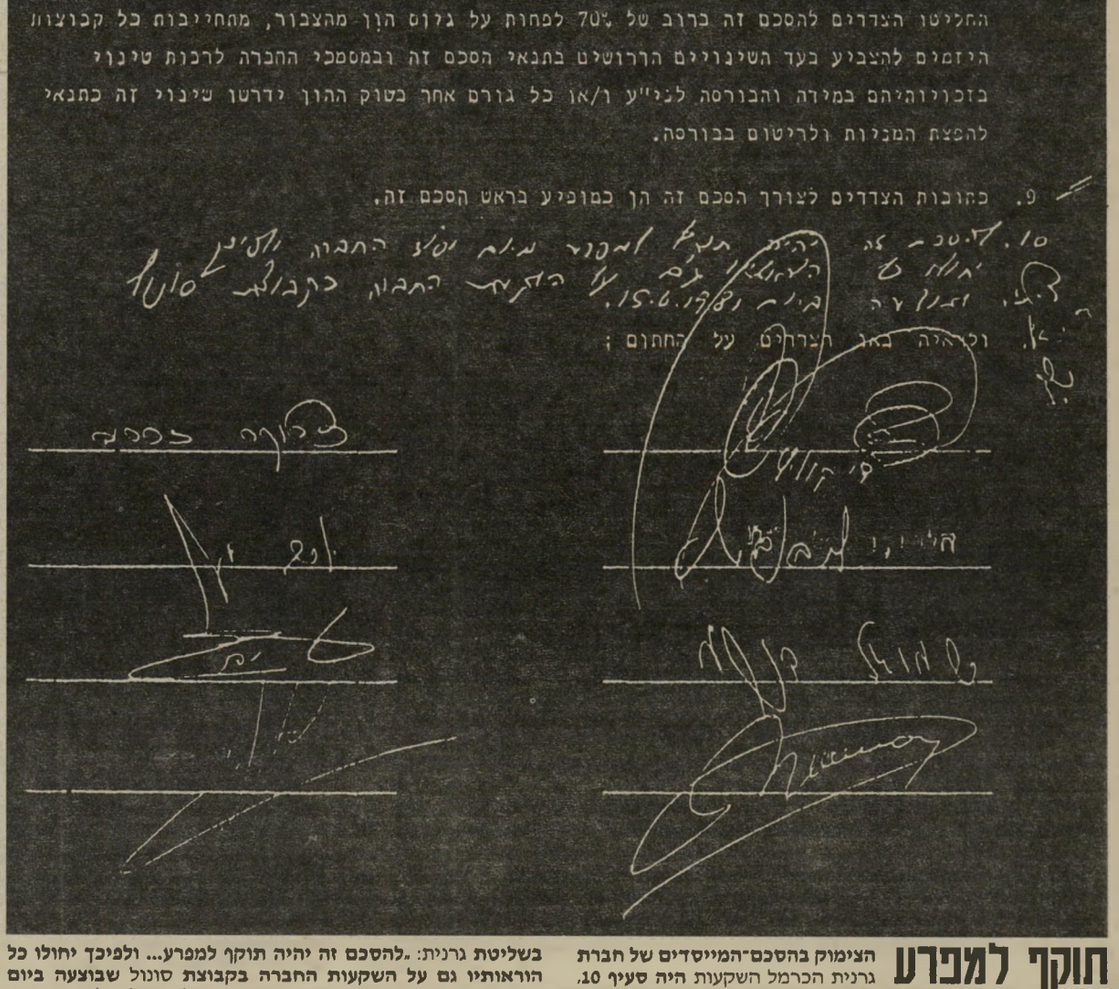

חוקף למפרע **הצימוק בהסכם־המייסדים של חברת גרנית הכרמל השקעות היה סעיף 10, שאישר כי עוד 35 יום לפני חתימת ההסכם כבר היתה סונול בשליטת גרנית: „להסכם זה יהיה תוקף למפרע... ולפיכך יחולו כל הוראותיו גם על השקעות החברה בקבוצת סונול שבוצעה ביום 15.6.1881". אחר־כך פנתה חברת גרנית לבנק לקבלת אשראי.**

באותו רגע נדלקה אצלו נורה אדומה. מנבכי־זיכרונו עלה השם מיכאל צור.

צור היה מנהל החברה לישראל הענקית. הוא לקח בחשבון קומיסיונים עבור עסקים שונים, כגון קנייתן ומכירתן של אוניות צים, בשעה שכיהן גם כיו"ר הנהלת צים. את הכסף הפקיד בשווייץ.

כדי לא לעורר חשד, הקים חברה בלתי־מזוהה וקיבל שרותי־מישרד מהבנק של טיבור רוזנבאום בז'נבה, בנק קרדיט. כצורה זו לא עוררו פעולותיו כל תשומת־לב, כי הכל היו בטוחים שהחברה הזאת היא חברת־בת של הבנק של טיבור, ועושה עסקים מטעמו. איש לא חיפש בעל אחר.

הדבר יכול היה להימשך לנצח, אלמלא התמוטט הבנק של טיבור רוזנבאום. בגלל סיבות שאין להן כל קשר עם צור. הוא הסתבך עם המאפיה באמריקה, ומשם נפתחה הרעה.

כאשר החלו החוקרים לברוק את עסקי הבנק, גילו את פרשת מיכאל צור, ומשם התגלגל כדור־השלג, שהפך לפרשה הכלכלית הגדולה ביותר במדינה — עד כה.

גזית התחיל לחשוב כי החברה המקבלת „שרותי מישרד" ב־אמפל" טעונה בדיקה. ובעיקר: מעורבותו של נשיא „יו־אס־איי", יעקוב לוינסון, מנהל אמפל, טעונה בדיקה יסודית.

הוא מיהר למ"מ מזכיר חברת העובדים ומנהל בבנק הפועלים, משה אולניק, שאץ למזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל. כעבור כמה ימים הוחלף אולניק על־ידי דני רוזוליו, והוחלט למנות את ועדת סיוון־דרוטמן.

זוהי פרשה מסועפת ומתוחכמת, הקשורה בפרשות אחרות בארצות אחרות. רק חלק ממנה נחשף כאן.

ברור כי לפרשה זו עלולות להיות השלכות סליליות לגבי אנשים שונים, על פי סעיפים שונים של חוק־הענשין. כאן אין די בחקירה פנימית של מערכת „בנק הפועלים" או „חברת העובדים". אי־אפשר עוד להימנע מלהכניס לעניין את מישטרת־ישראל.

ריווחי התרגיל נשארו בידי האנשים שקיבלו אותם.

אך העוקץ נבשל.

(המשך בשבוע הבא)

תשקיף

דן מרידור מתווך

מזכיר־הממשלה, דן מרידור, עושה במיטב יכולתו לפרק את הכמעט־ברית בין השרים דויד לוי ואריאל שרון.

מרידור, שהוא חבר מרכז־חרות, מנסה לשמור על האינטרסים של לוי ומדבר אל ליבו של יצחק שמיר שישתף את סגנו בהכרעות.

מהלך זה מרע מאוד את יחסיו של מרידור עם שרון.

צהרון לעבודה

גורמים מרכזיים במיפלגת־העבודה מגלים עניין בהוצאת צהרון חדש כבר בתקופה הקרובה, שמטרתו לתקוף את ממשלת הליכוד, מישרדי־הממשלה ואישים בקואליציה.

קהל המטרה של היומון הוא מצביעי הליכוד.

הוגה־הרעיון הוא שבתי הימלפרב, והוא כבר סיפר על כך בקווים כללים למועצת המנהלים של מיפעלי הדפוס המאוחדים, ולאישים שונים במיפלגה.

כדי להתגבר על קשיי השגת מודעות ריוצים יוזמי הרעיון לאלץ את כל המיסעלים של „חברת העובדים" לספק את מודעותיהם לעיתון החדש. צמרת העבודה עדיין לא דנה ברעיון באופן מעמיק.

מרד באבו־כביר

עצירים הלואים בבית־המעצר באבו־כביר עד תום ההליכים התמרדו בשבוע שעבר, כאשר נודע להם על כוונה להרע את תנאי הביקורים של קרוביהם.

הם סירבו לרדת לחדר־האוכל והמתח בכל בית־המעצר גאה. רק אחרי שהוסבר להם שאין שינוי במדיניות, הם נרגעו.

גילויים בפרשת איליה

בצה"ל חוששים שפרשת ראש המינהל־האזרחי בשטחים־הכבושים, שלמה איליה, שהועמד לדין אחרי שהתפטר מתפקידו והועבר לתפקיד אחר בצה"ל, בגלל שורת עבירות, אינה סוף פסוק.

ריבוי של התת־אלוף לא מסתפקים בעונש הקל שהוטל עליו, וטוענים כי הטיפול בחלק מהחשדות שיוחסו לו היה שיטחי. הם מתכוונים להביא לידיעת צמרת צה"ל ומישרד־הביטחון שורה של חשדות לעבירות אחרות, חמורות פי כמה.

זייגרמן לא מקוזז

ח"כ הליברלים, דרור זייגרמן, יתקשה לצאת לחו"ל בזמן כינוס מושב הכנסת.

המערך טוען שקולו של־זייגרמן אינו מובטח כלל לליכוד, ולכן אין להם עניין להתקזז איתו.

שינויים ב„רנות"

צפויים שינויים פרסונליים בצמרת הניהול של חברת ההשקעות „רנות", שבה חברו אילי־ההון הישראלים, ובחברות הבת שלה.

ראשי דנות מודאגים מכישלונותיהם ובעיקר בעיסקת טבע. איטן תיקשורת וקניית קרגל.

גרופר יסגור את תה"ל

שר־החקלאות, פסח גרופר, איים שהוא יסגור את „תה"ל – תיכנון המים לישראל", אם העובדים ימשיכו להתנגד למינוי עמיקם שפירא כסמנכ"ל החברה.

יושב־ראש מועצת־המנהלים של החברה, מאיר בן־מאיר, שהוא גם מנכ"ל מישרד־החקלאות, איים בהתפטרות אם שפירא לא ייכנס לתפקיד לאלתר.

בינתיים שב שפירא, לשעבר יועצו של שימחה ארליך, ללישכתו במישרד־החקלאות. למרות שיש לו שתי מזכירות, הוא נמצא בחוסר מעשה.

סכנה באוויר!

לפי דוח שהוגש לפרלמנט האירופי, המקום המסוכן ביום ביותר לתעופה האווירית הוא מרחב־האוויר מצפון וממיזרח לקפריסין – מרחב שכמעט כל מטוסי ישראל עוברים בו.

הסיכה: הוראות סותרות ממיגדלי־הפיקוח של קפריסין היוונית וקפריסין התורכית.

מרחבים מסוכנים אחרים, שגם בהם עוברים מטוסים ישראליים: רודוס, קורפו, אתונה (יוון), בורדו, ליל, נאנט (צרפת), רימיני ופאלרמו (איטליה). למעשה, כל מרחבי הים־התיכון מהווים איזור־סכנה, בגלל מיכשור לקוי.

חשבון בשוויץ לבכיר־בהסתדרות

אישיות בכירה בהסתדרות, חברת־כיבוץ, שעברה מזמן את גיל הפרישה, עשייה למצוא את עצמה במצב בלתי־נעים בגלל סיכסוך־ירושה שבו היא מעורבת.

האישיות, בעלת תפקיד רגיש ביותר, גורמת לכאבי־ראש גדולים בהנהלת־ההסתדרות בגלל פרשה זו.

חלק מהיורשים הגישו בקשה לבית־המישפט להצהיר כי אותה אישיות היא בעלת יפוי כוח לפעול בשני חשבונות־בנק סודיים וממוספרים בציריך שבשוויץ.

במהלך הדיון המישפטי ציינו היורשים צילום של יפוי־הכוח, שעליו תתומה האישיות. הקלטות שבהן היא מודה כי ידעה על קיום החשבונות האלה, ומיסמכים המעידים שהיא יצאה בשנים האחרונות בתדירות גבוהה לציריך, בלוויית בעל־החשבון, קרוב המישפחה.

על־פי חוק הפיקוח על מטבע־חוץ, חייב אזרח ישראלי, המחזיק חשבון בחו"ל, לדווח על כך למפקח על מטבע־חוץ ב„בנק ישראל". דין המחזיק ביפוי־כוח כדין בעל־החשבון.

בירורים חשאיים, שנערכו בארץ ובשוויץ, גילו כי אותה אישיות לא הצהירה מעולם על דבר קיומו של אותו יפוי־כוח או על קיומם של החשבונות.

פרישות ב„הארץ"

כמה מן העובדים הבכירים של היומון „הארץ", וביניהם אמנון דנקנר, יהודה ליטאני ועקיבא אלדר, עשויים לפרוש ממערכת „הארץ" ולעבור לעיתונים אחרים.

הסיכה: חילוקי־דיעות עם עורך־המישנה הנוכחי של העיתון, מתי גולן.

ארוכה הדרך לשיפוט

נשיא בית־המישפט העליון, מאיר שמגר, הכניס כמה שינויים בהליכי ועדת־המינויים לשופטים.

לרעתו יש להחליט על כל מינוי בשיקול־דעת ולא תחת לחץ־זמן. הוועדה תרחיב את בדיקותיה לגבי כל מועמד ומועמד, ותבקש חוות־דעת מאישים נוספים.

חלבי על הכוונה

איש מחלקת־החדשות של הטלוויזיה, רפיק חלבי, הוזהר על־ידי הממונים עליו שאם ימשיך לכתוב ולהתראיין בעיתונות הכתובה, הוא עלול לאבד את מקומו כעורך־מישנה ב„מבט".

יורש ב„סולל בונה"

בפרוזדורי „סולל בונה" מתלחשים לגבי מינוי יורש למנכ"ל הנוכחי, שרגא רוטמן, למרות שפרישתו המתוכננת היא בעוד כמה שנים. הכוונה היא להכשיר את היורש לתפקידו.

בין המועמדים: רפי ציזל, הגיבור הנוכחי, עודד מסר, שהצטרף באחרונה לחברה, ופקיד ממשלתי בכיר שפרש לא מכבר מתפקידו.

חזיזה בדרך החוצה

המזכיר לשעבר של מועצת פועלי עכו, יצחק חזיזה, שהוצנח להנהלת כור ומונה כראש אגף כוח־אדם, הוכיח עצמו ככישלון מוחלט. בצמרת ההסתדרות בוחנים כיצד לפתור את בעייתו תוך מינימום הפגיעה בו ובקונצרן.

מיכרז על שפירא

חברת „טוילנד" של מישפחת ח"כ אברהם שפירא — המייצרת צעצועים ובובות דמויות־חיות מפרוות מלאכותיות — מנתה לבמה מישרד־מיכרזים, כדי שיביעו עבורה מערך פירסום, שיווק וקידום־מכירות.

שפירא מקציב בשלב הראשון לפירסום בארץ סכום של 200 אלף דולר.

להט אצל בר־גרא

ראש עיריית תל־אביב, שלמה להט, שהה בשבוע שעבר ארוכות במישרדו של יעקב בר־גרא, מנכ"ל „מרכז־הירידים". תוכן השיחה נשמר בסוד.

בר־גרא ייאלץ לעזוב בקרוב את תפקידו, ועתה עושים כל המקורבים לחברה מאמצים שהליכתו לא תלווה בשערוריות כספיות ואירגוניות.

סיגריה חדשה

חברת „רובק" תוציא בקרוב לשוק סיגריה חדשה. היא תיקרא „מונטה קרלו" ותערובת הטבק שלה תותאמה במיוחד לאקלים הישראלי.

ספינת קאזינו לאילת

גורמי תיירות באילת בודקים אפשרות הבאת אוניית קאזינו חדשה, במקום הספינה היוונית שעזבה את הנמל.

לרעתם, קאזינו בעיר הדרומית ישמש, לטווח־ארוך, אבן שואבת לתיירים ולישראלים רבים.

שמואל פלאטו־שרון מגלה עניין באוניית הקאזינו, והוא כבר בדק ביוון כיצד אפשר להחזיר את האוניה שעזבה.

רשת בתי־יין

אגודת הכורמים מתכננת פתיחת רשת בתי־יין, שהראשון בהם יהיה ברחוב דיזנגוף.

במיסעדה של בתי־היין יוצע יין במחיר נמוך במיוחד, תוצב פינת טעימה ליינות השונים, יימכרו בקבוקים במחירי הנחה, ויוגש אוכל יהודי.

יוזם הרעיון הוא גדי לוסטיג, מנהל אגף השיווק של האגודה.

ספר הליכוד ללא פירסומות

יוזמי האלבום „עשור הליכוד", שאמור להופיע בחודש אפריל הקרוב מתקשים בהשגת מודעות לספר היוקרתי, שאת המבוא שלו כתב מנחם בגין.

יתכן שכתוצאה מכך תידחה הדפסת האלבום או שהוא יופיע בפורמאט קטן יותר ופחות מהודר.

המערך הביא את האוכל, היו"ר

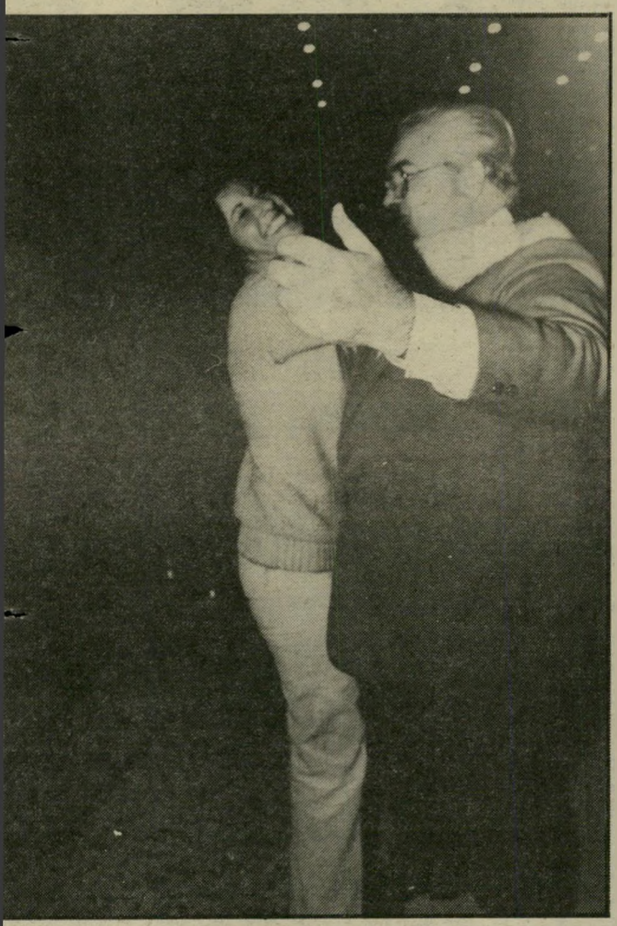

הטאנגו

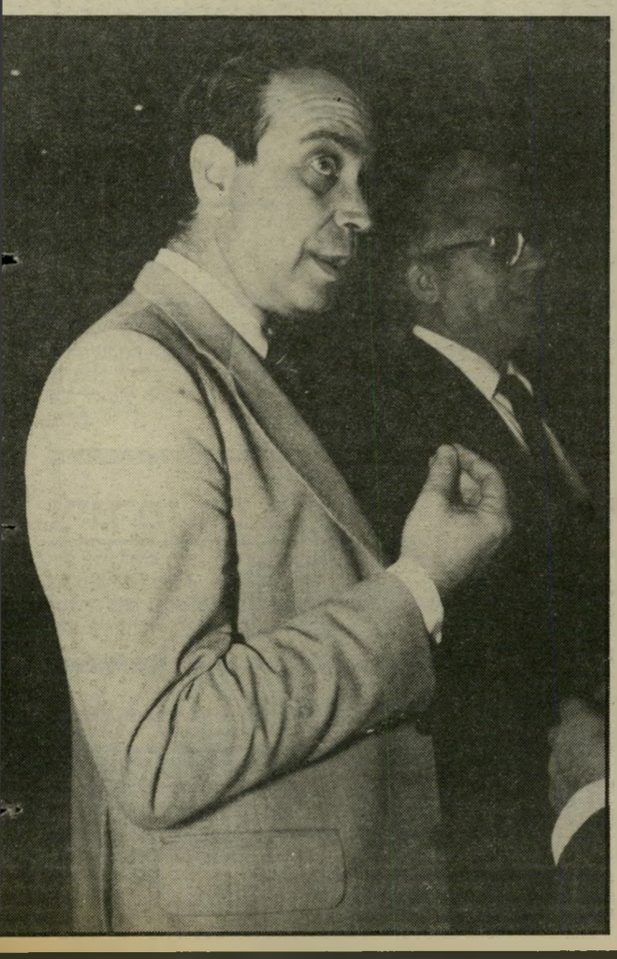

הרקדן היחידי ח"כ העבודה מדימונה, ז'ק אמיר, יוצא בריקוד טאנגו סוער עם מרי, העוזרת הפרלמנטרית של ח"כ המפד"ל, אברהם (.אברימל'ה") מלמד (למעלה מימין לשמאל). אמיר, בן דימונה, ניצל את מוסיקת הרקע שהושמעה במסיבת יום־הולדת לכנסת הישראלית.

בן הוויך דובי, בנו של מנחם סבידור, בא למסיבה ביחד עם האם, רעיה (מימין). הוא ניגש ליושב־ראש ואמר .שלום אבא," ונישק אותו על לחיו. האם הספיקה לספר שהיא האיצה בבעלה לקיים את המסיבה שנפתחה בשירה בציבור. משמאל, שר־המיסחר־והתעשיה, גידעון פת.

את היין – והליכוד את החבר'ה

האחרון בכנסת

צחוק, צחוק יושב־ראש הכנסת מנחם סבידור (מימין) מקדם בחיוך את ח"כ רק"ח תופיק טובי, הפורץ בצחוק רם. טובי לא שכח בדיברי בירכתו להזכיר את הצורך בפיתרון הבעיה הפלסטינית. למטה, מנהיג מיפלגת העבודה, שימעון פרס, מחייך אל מול גאולה כהן.

היורש של בגין דויד ("דודו") מור, המיועד להיכנס לכנסת מטעם הליכוד כאשר יפרוש מנחם בגין מהכנסת, בא למסיבת הח"כים כשהוא לבוש בהידור רב.

נשי **ההתיישבות** העובדת של סיעת המערך בכנסת הביאו את האוכל. רענן נעים, בן מושב רמות־נפתלי, הביא פירות. עדנה סולודר מקיבוץ גשר הביאה בננות, זיתים ותמרים. נחום רז מגבע הביא שקדים וחרובים.

מנחם סבידור תרם את היין, וסדרני־הכנסת עמדו ליד השולחנות העמוסים כל־טוב ולא איפשרו כל גישה, עד שהיושב־ראש לא סיים לומר את דיברי־בירכתו הקצרים.

אחר־כך התחילה ההתנפלות, ותוך זמן קצר לא נותר מה לאכול. מרוב צניעות שכחו המארגנים שגם לח"כים יש תיאבון רב, על אחת כמה וכמה לעוזריהם וליועציהם.

אקורדיוניסט בודד ניסה לעורר את הח"כים לשיר שירי־מולדת, אך גם השירונים הירוקים שחולקו להם לא הצליחו להוציא אותם מאדישותם. בתוך שעה קלה הסתיימה המסיבה ליום־הולדת ה־35 לכנסת. ערב ט"ו־בשבט תשמ"ד.

חופשה אחרת בלונדון

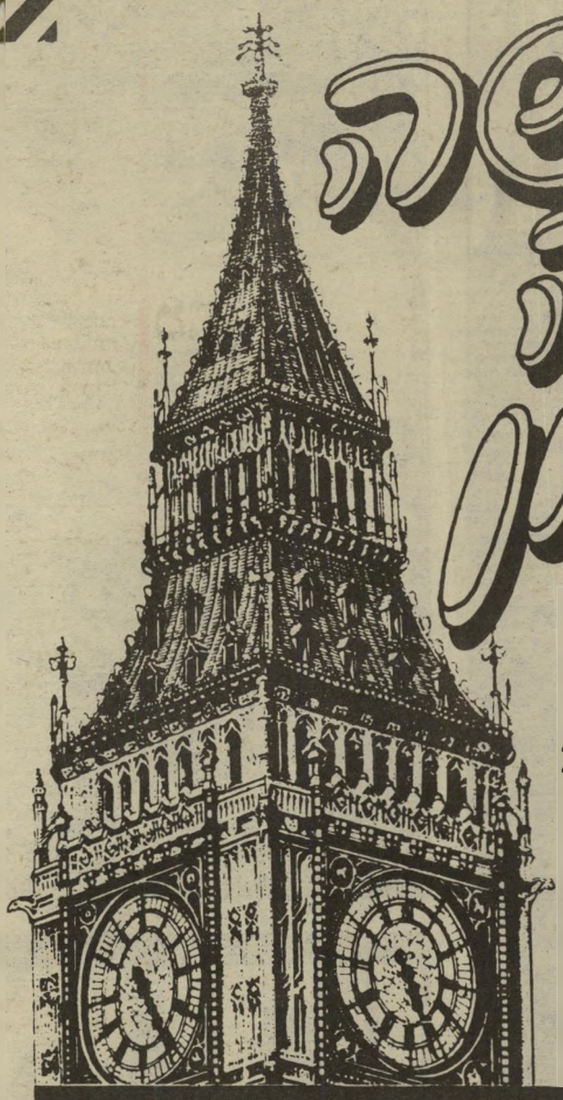

עם מני פאר

"קופל" חברת הנסיעות
הגדולה בישראל מזמינה
אתכם לחופשה של 9 ימים
רצופים בחוויות תרבותיות
ובסיורים מרתקים בלונדון.
היציאה: 17.2.84

1 סיורי אמנות למוזאונים
ולגלריות בהדרכת מני פאר.

2 סיור בלונדון וסיור בוינדזור
בהדרכה מקצועית.

3 3 הצגות בחברת מני פאר.

המחיר $699

המחיר לאדם בחדר זוגי כולל
כרטיס טיסה ושהייה של
8 לילות בבית מלון מדרגה
ראשונה, ארוחת בוקר, כרטיסים
לתיאטראות והסעות למלון וחזרה.

תנאי אשראי מיוחדים 10 תשלומים חודשיים שווים
וצמודים לדולר לבעלי כרטיסי האשראי ויזה, ישראכרט ודיינרס קלוב

פרטים והרשמה: משרדי וסוכני "קופל" ברחבי הארץ.

ע"י פרסומאים א

לחופשות הגדולות טוס עם הגדולים
קופל נסיעות

פרשת גרינצווייג
התרגיל של ד"ר בורג

השר ואנשיו עשו את הכל כדי לטשטש את העיקבות

מסיבת העיתונאים הראותנית, שערך שר־הפנים יוסף בורג בחברת ראשי־המישטרה, היתה ביזיון תיקשורתי מאין כמוהו.

בורג ואנשיו העלימו מידע חשוב, במכוון. בעיקר טרחו עורכי המסיבה, שבה כיכב בורג בבדיחות שלו („הוא לא קנה רימונים לכבוד החג") להסוות את העובדה שהחשוד ברצח אמיל, יונה אברשימי, בילה את השנים האחרונות, בכלל זה שבוע הרצח, בעבודה בהתנחלות עופרה.

היתה כאן מגמתיות ברורה: להסיר את החשד ממסיתים אידאולוגיים, ולהצביע על מניע סופר־אישי של איש שכונות־המצוקה. כך יכלו אנשי גוש־אמונים להתנער מאחריות.

בורג ואנשיו עשו כמיטב יכולתם למנוע את חשיפת העובדות, סירבו לתת מידע כלשהו על מישפחתו של אברשימי, כדי למנוע מהעיתונאים לעמוד על הרקע של החשוד.

המישטרה הגדילה לעשות, משסיפה את שמו של החשוד. השם „אברוש־מי" הופיע בכל כלי־ התיקשורת, ורק עבודת־נמלים של כמה עיתונאים ירושלמיים (במעריב של יום ראשון עדיין קראו לו „אברושמי") חשפה את זהותו האמיתית, וסייעה לאתר את בני־מישפחתו.

דרכי אדם
שן־שועל לרפואה

מעשה ברב שביקש לעזור להורים חרדים

ביקור של רב בנגן־החיות התנ"כי בירושלים אינגו מאורע שכיח. והבקשה שהיתה בפיו של הרב היתה עוד פחות שכיחה: הוא ביקש לקבל ממנהל גן־החיות, שן של שועל.

מנהל הגן הזכיר לרב את עניין צער בעלי־חיים ודחה את בקשתו. בכל זאת נתעוררה סקרנותו של המנהל, והרב ניאות להסביר לו לשם מה הוא זקוק לשן של שועל.

ביצת חרגול. ההסבר הפשוט למדי הסתמך על מישנה מפורשת, שבה הציעו חכמי המאות הראשונות אחרי הספירה כמה תרופות לסובלים מניימת (שינה ממושכת): ביצת חרגול, מסמר מן הצלוב או שן של שועל.

נכון שתרופה כזאת היא מדרכי האמורי, תושביה הקדומים

סם הנעורים של יו"ר המישמרת

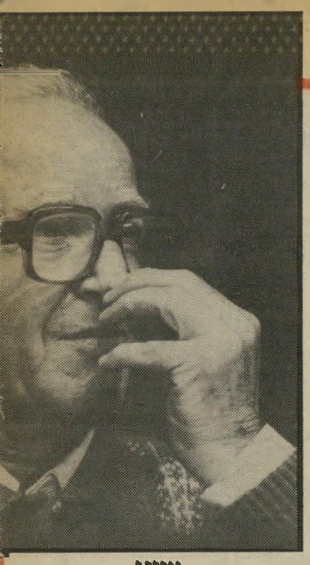

עייני
שרגא נצר לעניים

הוא ראוי להטלת דוסי בר מטעם המוסד לביקורת".

התפתלות מבישה

כ הן פעל בזריזות. ביום החמישי השבוע כינס את מועצת המישמרת הצעירה באיזור תל־אביב. הוא דיבר עם החברים אחד אחד, וירביזו טוענים שלא בחל בלחצים, שהזכירו את ימיה האפלים של מפא"י.

גם גיורא עייני הפעיל את אנשיו, בשילוב קלאסי של מסע איומים ולחצים. אלא שלמשה כהן ציפתה הפתעה מרה מאוד. הוא הצליח לצבור 49 קולות בלבד, מול 24 קולות נגד. לפי חוקת המישמרת הוא זקוק ל־66 אחזו מהקולות, מכיוון שמדובר, שוב כמיטב המסורת העסקנית, בקאדנציה שלישית.

כהן לא התייאש, ניסה להוסיף את שמונה הנמנעים לחישוב האחוזים, אבל אין ספק שגם כך אין לו 66 אחוזים.

גם על עצם החלטת צוות החמישה להקנות למשה כהן זכות להתמודד על המישרה, קמו מערערים. חברי המישמרת חיים כהן ואלי בן מנחם, פנו שוב למוסד לביקורת, טענו שלא היתה כל סמכות לצוות החמישה (שבו ישב ראש הנץ הקיצוני ביותר במיפלגת העבודה כולה, נחום שדמי, שהתמחה במישלוח מיכתבים למערכות העיתונים בזכות גוש־אמונים) להרשות לאיש בן 36 להתמודד על תפקיד ייצוגי במישמרת.

המערערים הצביעו על חוקת המישמרת (סעיפים א3 ו־ב2) האוסרת על עסקנים שעברו את גיל 35 להיבחר לתפקיד כלשהו במישמרת הצעירה. השניים שלחו עותקים גם למזכ"ל המיפלגה, חיים בר־לב, ולמזכיר המישמרת, ח"כ חיים רמון. חברים אחרים אמרו השבוע להעולם הזה, שמאבק זה איננו אלא קצה הקרחון. היונים במישמרת נחושים בדעתם לעצור את משה כהן, וגם את הפטרון שלו, גיורא עייני.

העובדה שבהן מתפתל באורח מביש, מקפל ומעוות את כל החוקים והנוהלים כדי לשמור על עמדת כוח, מפוקפקת למדי, מעידה רבות על אופיו, וגם על הדרך שבה מתנהלים העניינים בקרב הדור הצעיר, המתיימר לשנות את דרכיה הידועות של מיפלגת העבודה.

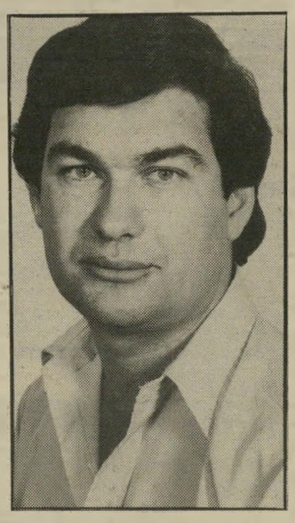

רמון
סימפאטי ולא טיפוסי

מ ייסדי המישמרת הצעירה במיפלגת־העבודה היו פוליטי־קאים משופשפים למדי, וחוקי־הברזל של העסקונה הישראלית היו נהירים להם די הצורך.

זאת היא גם הסיבה לכך שהגיל המכסימאלי לחברות במיסגרת הזאת נקבע ל־35. זהו גיל גבוה לכל הדיעות, ובמדינות אירופיות מכהנים אנשים צעירים עוד יותר בתפקידים בכירים. עם זאת, אסור לשכוח שישראל אינה רומה מבחינה זאת (ולא רק מבחינה זאת) לדמוקרטיות מערביות מתוקנות, אלא דווקא למדינות מיזרח־אירופה.

אנשים כמו שר־החינוך, זבולון המר, והסנשור־פנסה שלו, יהודה בן־מאיר, נקראים עדיין „צעירי המפ"ל", חרף העובדה העצובה שהם כבר מתקרבים לגיל 50. במפא"י ההיסטורית עקב הציבור כולו בנשימה עצורה אחרי מאבק הצעירים, בני ה־50 ואפילו ה־60, בקשישי התנועה, ביניהם גם זקנים באמת מופלגים.

מצב־דברים זה יצר עיוות שפה, שהוא טיפוסי לתרבות הפוליטית בישראל. רק בפוליטיקה הסטורנ־טיאלית רואים, לפעמים, צעירים של ממש, וגם הם עוברים תהליך־הזדקנות מהיר, ברגע שהם מגיעים לעסקנות מיפלגתית של ממש.

יש גם יוצאים מהכלל, ביניהם מזכ"ל המישמרת הצעירה במיפלגת־העבודה, חיים רמון, צעיר סימפטי ונאור, שמאז שהחליף בכנסת את הנשיא חיים הרצוג, קנה לעצמו שם מצויין כאיש רציני ומסור, האנטיתזה לעסקן השחצני והציני שהכרנו עד כה.

רמון (33), יונה בהשקפותיו הפוליטיות, הוא חבר בוועדת־הכספים, ח"כים רבים בסיעת־המערך סיפרו השבוע להעולם הזה שהוא מצטיין בהתמדה ובחריפות, ושעמדותיו בנושאים שונים נובעות מהשקפת־עולם סוציאל־דמוקרטית ברורה וחדה. מי שמכיר את אנשי המערך, ובעיקר את הח"כים ממיפלגת־העבודה, יבין שמדובר כאן ביוצא מהכלל, המעיד על הכלל. רק 10 מקרב 50 חברי־הסיעה היו נחשבים כ„סוציאל־דמוקרטים" לפי קני־המידה הנהוגים במערב־אירופה.

למרבה הצער, קשה לראות ברמון עסקן צעיר אופייני במיפלגת־העבודה. רבים במישמרת הצעירה סבורים שדווקא יו"ר מרכז המישמרת, משה בהן, הוא האב־טיפוס, המגלם בדמותו את מה שצפוי בעתיד ממיפלגה זאת.

כהן הוא נץ קיצוני ביותר, שעצם בחירתו למישרה כל־כך רמה סתרה כמידה רבה את יומרתה של המישמרת לנאורות. העובדה שכל כך הרבה חברי־מרכז הצביעו עבורו מיקדה בשעתה את תשומת הלב של כלי־התיקשורת. הם ראו בכך מיפנה ניצי בקרב נוער המערך. בינתיים פרצה מליחמת־הלבנון, ואין ספק שהלכי־רוח יוניים שולטים שוב במישמרת (הכל באורח יחסי, כמובן, אין מדובר בעמדות של מחנה־השלום).

אבל כהן עדיין במקומו, והוא אינו מסתיר את שאיפתו להנצחה עצמית, בכל האמצעים הכשרים והפחות־כשרים.

שיגעון גדלות

ב דצמבר מלאו למשה כהן 36, אבל הוא שואף בכל ליבו להיבחר מחדש לתפקיד יו"ר המישמרת באיזור תל־אביב. הוא נעזר רבות בשרותיו של עסקן אחר, גיורא עייני, יו"ר סיעת־המערך בוועד־הפועל של ההסתדרות ואיש־מגננון הסתדרות.

עייני זה הוא דמות מיסתורית למדי, מעין שרגא נצר לעניים, המחזיק כוח פוליטי רב בזכות קירבתו לירוחם משל.

בשנים האחרונות הירבה „לתווך" בין שני מנהיגי־העבודה הניצים (ביניהם), שימעון פרס ויצחק רבין, והצליח להוציא לעצמו שם של האיש היחיד המקורב לשני הצדדים. עייני מטפח את משה כהן כ„איש שלו במישמרת". עתה בונים השניים מיסגרת של „דור ההמשך", כדי להחדיר את כהן לכנסת. מבקריהם הרבים טוענים שלדואו הזה יש שיגעון גדלות. עייני אפילו מדבר עם חבריו על חלוקת שטחים בינו לבין כהן. הוא יתן את הטון בהסתדרות, ואילו משה יהיה נושא דברו בכנסת ה־11.

משה כהן הוא בחור עשיר, המתפרנס, בין השאר, ממכירת מכשירי־האזנה לבלשים פרטיים ומעור עיסוקים מהסוג הזה. אויביו במישמרת סיפרו להעולם הזה, שהוא מממן בכספו את „דור ההמשך", ומעסיק על חשבונו איש יחסי־ציבור.

בקיץ שעבר ניסה משה כהן לכנס את מוסדות המישמרת, כדי שיבחרו בו כיו"ר, בטרם ימלאו לו 36. יריביו עשו כמיטב יכולתם לטרפד את הבחירות. משהתעלם כהן מדרישתם לבחירה חשאית של ועדת־הבחירות, פנו מתנגדיו למוסד לביקורת של המיפלגה. על העתירה חתמו ארבעה חברי המישמרת: אימיק לוי, חיים כהן, טובה רזניק ודני בן ארי.

כהן התחמק מהדיון עד שיו"ר המוסד, הח"כ לשעבר ארי אנקורין, נזף בו רישמית, ואסר עליו, בצרבינים, לקיים את הבחירות. לבסוף הקים המוסד לביקורת צוות מיוחד של חמישה חברים, בראשות נחום שרמי הוותיק.

הצוות נזף במשה כהן באורח חמור, וקבע שהוא נהג במילוי תפקידו במישמרת מתוך התעלמות מחוקת המיפלגה וחוקת המישמרת, תקנון הבחירות ומבללי הדמוקרטיה. על כל אלה בלבד ועובדי־האלילים של ארץ־ישראל, אבל כפי שפסק, אלף שנה יותר מאוחר, הרמב"ם, שהיה בעצמו רופא — בעצם, מדוע לא? זה בוודאי לא יזיק ואולי אף יועיל.

עקיצת זבוב. שמואל קראוס, עורך המקומון בני־ברק, המביא את המעשה בגיליונו האחרון, יורע לספר כי הרב ביקש את שן השועל עבור ילד ממישפחת חרדים לונדונית, הסובל כנראה ממחלה טרופית נדירה, הנגרמת על־ידי עקיצת זבוב. הילד שרוי, זה שבועות אחדים, ללא הכרה ובניימת.

משלא הצליח הרב לגייס שן ירושלמית, החליטו ההורים בלונדון להסתפק בשן שלא מארץ־הקודש. הם יצאו מחוץ לעיר, קנו שועל מאחד הציידים, עקרו שן מפיו ותלו אותה על צוואר הילד.

השן נהגה לפי הפסק של הרמב"ם: היא לא הזיקה, אבל גם לא הועילה.

הצעד האחרון של ההורים המיואשים: גיוס בני כיתתו של בנם, בצפון לונדון, תהילים ליד מיטת הילד.

מה עם השניה?

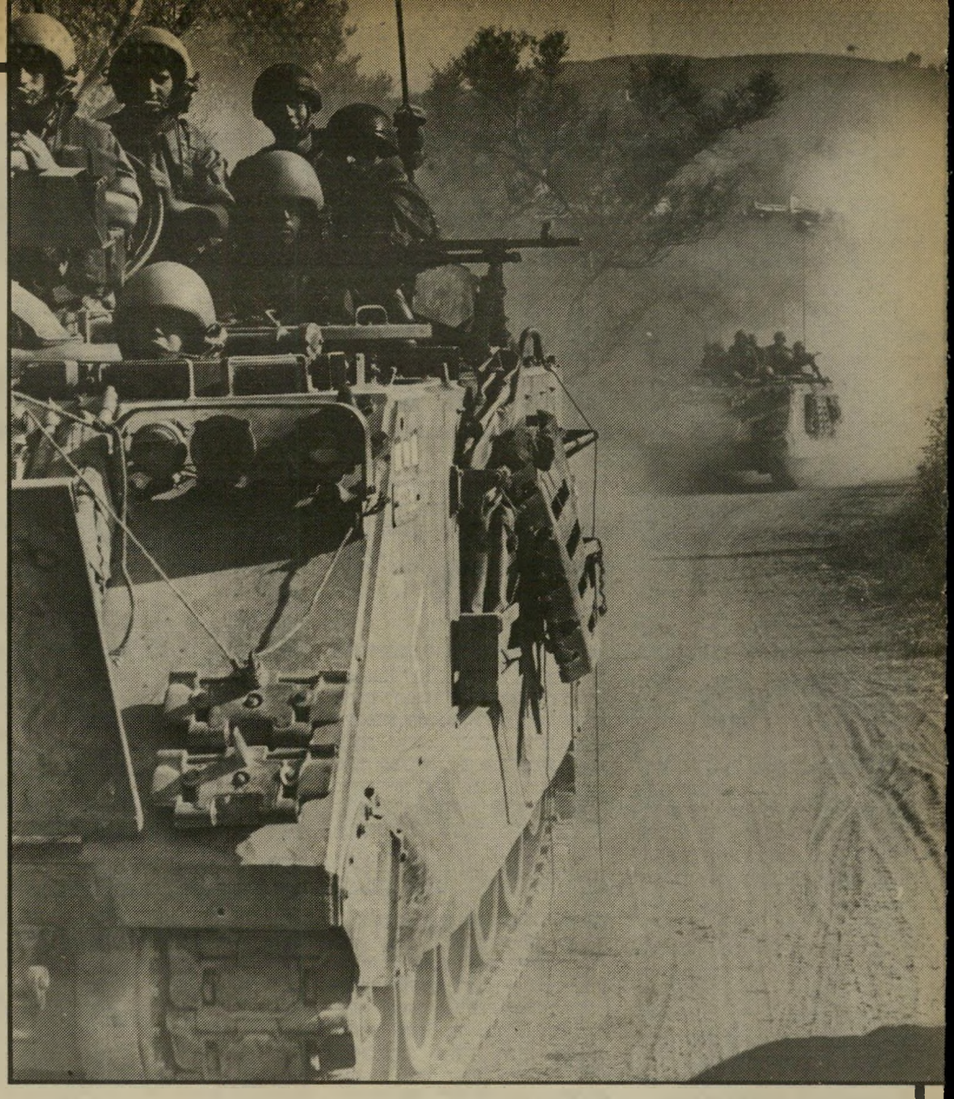

כאשר צה"ל יחזור הביתה — מה יהיה המישטר שיקום בדרום לבנון?

שיעיסתאן

לא תקום שם מיני־מדינה פלסטינית, ולא מובלעות של אש"ף, 500 אלף השיעים בדרום לבנון יקימו שם מיני־מדינה משלהם. הפרשן הצבאי של „העולם הזה" מנתח את ההשלכות הביטחוניות לגבי ישראל

מטרה המוצהרת של ישראל היא למנוע את שובו של אש"ף לדרום־לבנון. מה משמעותו של דבר זה בשטח? בדיקת המצב בדרום מראה, שאף כי פעילות הפלסטינים כיום נגד צה"ל היא מוגבלת, ועוד פחותה מכך פעילות המאורגנת על־ידי אש"ף עקב הסיכסוכים הפנימיים באירגון ותוצאותיהם, הרי שהתשתית לפעילות של אש"ף למעשה כבר קיימת בשטח.

מאת
רוני שפיגל

כדי לאפשר פעילות של אש"ף בדרום־לבנון יש צורך בשלושה: כוח אדם, אמל"ח (אמצעי לחימה) וסיוע של האוכלוסיה.

במה שנוגע למאגר כוח־האדם, הרי שזה מורכב מן הפלסטינים החיים במחנות־הפליטים ומחוץ להם, בערים. אליהם נוספו, כאחרונה, משוחררי אל־אנצאר.

בנוגע לאמל"ח: דרום־הלבנון רווי בנשק ובאמצעי־לחימה. ובמה שנוגע לסיוע של האוכלוסיה: אירגוני אש"ף יוכלו להסתייע בסייענים מן האוכלוסיה המקומית, הפועלים הן מתוך מניעים אידיאולוגיים (חומייניסטים) והן ממניעים אחרים (תמורה חומרית או טרור כופה).

אחרי הנסיגה של צה"ל מהאיזור ישתמרו התנאים לפעילות של אירגוני אש"ף בדרום. וזאת בהנחה שכל כוח שיחליף את צה"ל יהיה יעיל פחות במניעת חדירות והסתננויות, וכי תיגבר חשיפת האוכלוסיה המקומית ללחצים ונבונות אלמנטים בה לשתף פעולה.

סתירה בסיסית

אשר לטיב הפעולות של אש"ף, הרי עומדות לפניו שלוש אפשרויות עיקריות:

הראשונה — פעילות ספוראדית, אשר תכלול ירי באמצעים שונים לעבר שטח ישראל ונסיונות לחדור לשם ביצוע פיגועי הרג־מיקוח. סוג זה של פעילות יציב קשיים ניכרים לפני הכוח שיתפרס בדרום־לבנון, שכן ניתן לבצעה על־ידי חוליות קטנות ובאמצעים מועטים, שקל יחסית להחדירם ולהסתירם.

האפשרות השניה — נסיון להקים מובלעות בתוך שטח דרום־לבנון. מובלעות כאלה יכולות להיות בשטח כפרי, כמו המובלעת שהקים אש"ף בתוך שטח יוניפי"ל ממיזרח לצור, או בשטח בנוי, על־ידי הפיכת מחנות־הפליטים לבסיסים. מובלעות כאלה יוכלו לשמש כבסיסי־ירי על ישראל או בסיסי־יציאה לחדירות, וכן הם יוכלו להוות שלב לאפשרות השלישית — הקמתה מחדש של ה„מיני־מדינה" הפלסטינית בדרום.

כדי להשיג זאת ייתכן שתינקט לוחמת־גרילה נגד הכוחות שיוצבו על דרום־לבנון, כדי להביא לשיבוש פעולתם ו/או יציאתם.

מבין שלוש האפשרויות האלה ניתן להניח, שכל כוח שיתפרס בדרום־לבנון לא יצליח למנוע לחלוטין את הראשונה. אולם יהיה בידו למנוע את היווצרותה של מיני־מדינה פלסטינית בדרום. השאלה היא מה תהיה מידת יכולתו למנוע הקמת מובלעות של אש"ף בדרום (בייחוד במחנות־הפליטים), וזאת לאור הצלחתו של אש"ף להקים מובלעת כזאת בתחום יוניפי"ל אחרי מיבצע ליטאני.

מניתוח האפשרויות שיעמדו לפני גורמי אש"ף עולה, כי הבעיה העיקרית המעסיקה את צה"ל ביום — כיצד למנוע חדירת אנשים ואמל"ח לדרום — תהיה הבעיה הראשונה במעלה שתעמוד לפני כל כוח שיתפוס את מקומו. כל כוח בזה יצטרך להתמודד עם הסתירה הבסיסית שבין סגירת המעברים על האוואלי, שתצמצם (אך לא תימנע כליל) את הבעייה ותתסיס את האוכלוסיה, ובין השארתם פתוחים, במחיר של החדרת אמל"ח וגורמים עוינים.

כפי שמורה הניסיון, פיתרונות־הביניים שנוקט צה"ל לא גרמו להפסקת הפיגועים אך גרמו להתססת האוכלוסיה.

הגבלת הפעילות

בחינה צבאית, רבים הקשיים בהשגת היעדים שהציבה לעצמה ישראל בדרום־לבנון — מניעת חזרת אש"ף לאיזור ומניעת ירי לעבר שיטחה. בחינת הנסיבות הפוליטיות של העניין משנה במיקצת את התמונה.

הגורם החשוב ביותר מבחינה זו הוא סילוקם, על־ידי הסורים ותומכיהם, של ערפאת ונאמניו מלבנון. בכך הוצא מלבנון הגורם היחיד שהיה הן בעל המוטיבציה לחזור ולהקים מאחז טריטוריאלי עצמאי ב־דרום והן בעל מרכיבי הכוח שיתנו לו סיכוי, גם אם מזעטי, להשיג יעד זה בתנאים מסויימים.

שני האירגונים הפלסטיניים הותנטיים שנותרו בלבנון, אירגוניהם

כפר שיעי 500 אלף תושבי דרום־לבנון הם שיעים, כנערה זאת, בכניסה לתחנת־דלק בפאתי כפר שיעי. בני עדתה הם הגורם המרכזי באזור והם, ברובם, אוכלוסיה ענייה, אשר תלותה בגורמים קיצוניים, אשר יבטיחו את רווחתה הכלכלית, עלולה לחפוך לתלות מוחלטת.

של חבש וחוואתמה, עשויים לשאוף לכך, אולם אין הם נהנים מעוצמה צבאית ותמיכה פוליטית כזאת של הפת"ח בראשות ערפאת.

אשר לסורים — ברור שהללו אינם מעוניינים בהקמתו מחדש של מאחז טריטוריאלי פלסטיני עצמאי, ולכן יש להניח שיגבילו את פעילותם של ה־ אירגונים הסרים למרותם וכי יש בכוחם גם להטיל הגבלות על אירגו־ ניהם של חבש וחוואתמה.

יחד עם זאת, הסורים מעוני־ יינים להפעיל את אותם אירי־ גונים נגד ישראל ולסיכך יותכן שיתירו פעילות מבוקרת, ב־ העדיפם פעילות ברמה נמוכה של ירי וחדירות.

בנוסף לכך יש לקחת בחשבון שסוריה לא תוכל לשלוט לחלוטין בפעילות של אש"ף בדרום וכי גורמים פלסטיניים ינסו להסתנן אליו.

המקופחים ומיפלגת־אלוהים

מניעת, או **לפחות** צימצום פעי־ לות אש"ף בדרום לאחר נסיגה ישראלית, מוצגים בהצהרות של דוברים רישמיים כבעייה העיקרית הנוגעת לסידורי הביטחון בדרום־ לבנון.

אולם ייתכן מאוד שבעיה זו תתגמד לנוכח השאלה מה יקרה בקרב 500 אלף השיעים בדרום: אילו תהליכים יתרחשו בקירבם, ובעיקר, ביצד ניתן למנוע את השתלטותם של גורמים חומייניסטיים קיצו־ ניים, גורמים השולטים כבר למעשה באוכלוסיה השיעית באיזור בעלבכ, על האוכלוסיה השיעית בדרום־לבנון.

על העדה השיעית בלבנון עבר בעשר השנים האחרונות תהליך של התעוררות. בעדה, שהיא הנחשלת והמפגרת ביותר בלבנון, נוצרו זרמים חדשים השואפים לשנות את מצבה שהביאה לגל של התעוררות דתית בקרב המוסלמים בכלל והשיעים, כולל אותם שבלבנון ובדרומה, בפרט.

כתוצאה מכך גבר כוחם של כוהני־ הדת ונוצרו קבוצות מבין השיעים בלבנון, שמטרתן אינה רק לשפר את מצב בני־עדתם אלא גם להפיץ את המהפכה האיסלאמית בלבנון ובמרחב כולו.

על רקע זה ניתן לזהות כיום שלושה זרמים עיקריים בקרב העדה השיעית בלבנון: הזרם השמרני, ה־ מורכב מן ההנהגה המסורתית של השיעים, הנוטלת חלק במימשל וה־ מעוניינת בשמירה על הסטאטוס־קוו והיתרונות שהוא מעניק לה. הבולטים שבהם: כמאל אסעד ועאדל עסיראן.

הזרם המיליטאנטי, שואף לשנות את המישטר בלבנון, ובעיקר להביא לביטול או לשי־ נוי אמנת 1943, כך שתשונה חלוקת־הכוח בין העדות, או, לחילופין, תבוטל חלוקת הכוח על־פי מפתח עדתי ותיעשה על־ידי שיטה דמוקרטית, דבר שייתן לשיעים יתרון, עקב

כך הם החקבלו כאשר נכנס צה"ל לדרום־לבנון קיב־ לה אותו האוכלוסיה בכפרים ולצידי הדרכים בהטלת גרגירי־אורז ובהתזת מי־ורדים. התושבים ציפו לרגיעה ולשיקום האיזור. אך הכיבוש המתמשך הביא לתפנית בהתנהגותם, והם מצפים לנסיגת ישראל.

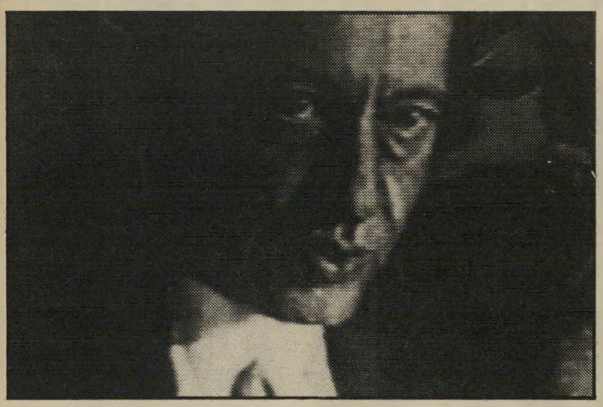

נביה ברי ראש אירגון אל־אמל, **הזרוע הצבאית של** תנועת המקופחים **השיעית, שהיא הזרם המיליטאנטי, אך לא הקיצוני ביותר, בין השיעים, והלוחם בצבא לבנון ובכוח הרב־לאומי.**

חוסיין מוסאווי ראש האירגון השיעי הקיצוני אל־אמל אל־ אסלאמי, **שפרש מארגון אל־אמל, והפועל באיזור הבקאע. אנשיו הם אנשי הזרם הקיצוני ביותר, החומייניסטי.**

ולהאבק למען זכויותיה ומעמדה בלבנון.

הביטוי להתחזקות הגורמים השוא־ פים לשינוי בקרב השיעים היה בהקמת תנועת המקופחים ב־1974, על־ידי האימאם מוסה צדר. יחד עם זאת, במילחמת האזרחים של 6־1975 היו השיעים גורם שולי וניתן לומר שכמעט שלא נטלו בה חלק.

בתחום זה חל שינוי ניכר, הבולט בעיקר אחרי מילחמת־ לבנון. בלחימה שהתנהלה ב־ ביירות מאז הנסיגה החלקית בספטמבר 1982, היוו השיעים את הגורם הדומיננטי, בעוד שהסונים נדחקו לפינה.

כיום השיעים בביירות הם המנהלים את עיקר לוחמת־ הגרילה נגד צבא לבנון והכוח הרב־לאומי.

גורם רב־חשיבות נוסף מאז מיל־ חמת־האזרחים הוא המהפיכה באיראן, **היותם העדה הגדולה יחסית בלבנון.**

בראש הזרם הזה עומד השייך מוחמד מהדי שמס א־דין, המשמש כמנהיגה הרוחני של העדה, מאז העלמו של האימאם מוסה צדר. הזרוע הצבאית של תנועת המקופחים, אירגון אל־אמל, בראשות עורך־הדין נביה ברי, לוחם בצבא לבנון ובכוח הרב־לאומי ופועל בתיאום עם חזית ההצלה הלאומית.

הזרם החומייניסטי, השואף להפיץ את המהפיכה האיסלא־ מית במרחב וללחום בכופרים.

שני אירגונים קיצוניים מסוג זה, אל־אמל אל־איסלאמי, בראשות חוסיין מוסאווי, וחיזב אללה (מיפלגת אלוהים) בראשות עדנאן מוסאווי, פועלים באיזור הבקאע.

שני אירגונים אלו פרשו בזמנו מאל־אמל. אירגון קיצוני נוסף, בראי־ שות חוסיין פראללה. פועל בביירות.

(המשך בעמוד 58)

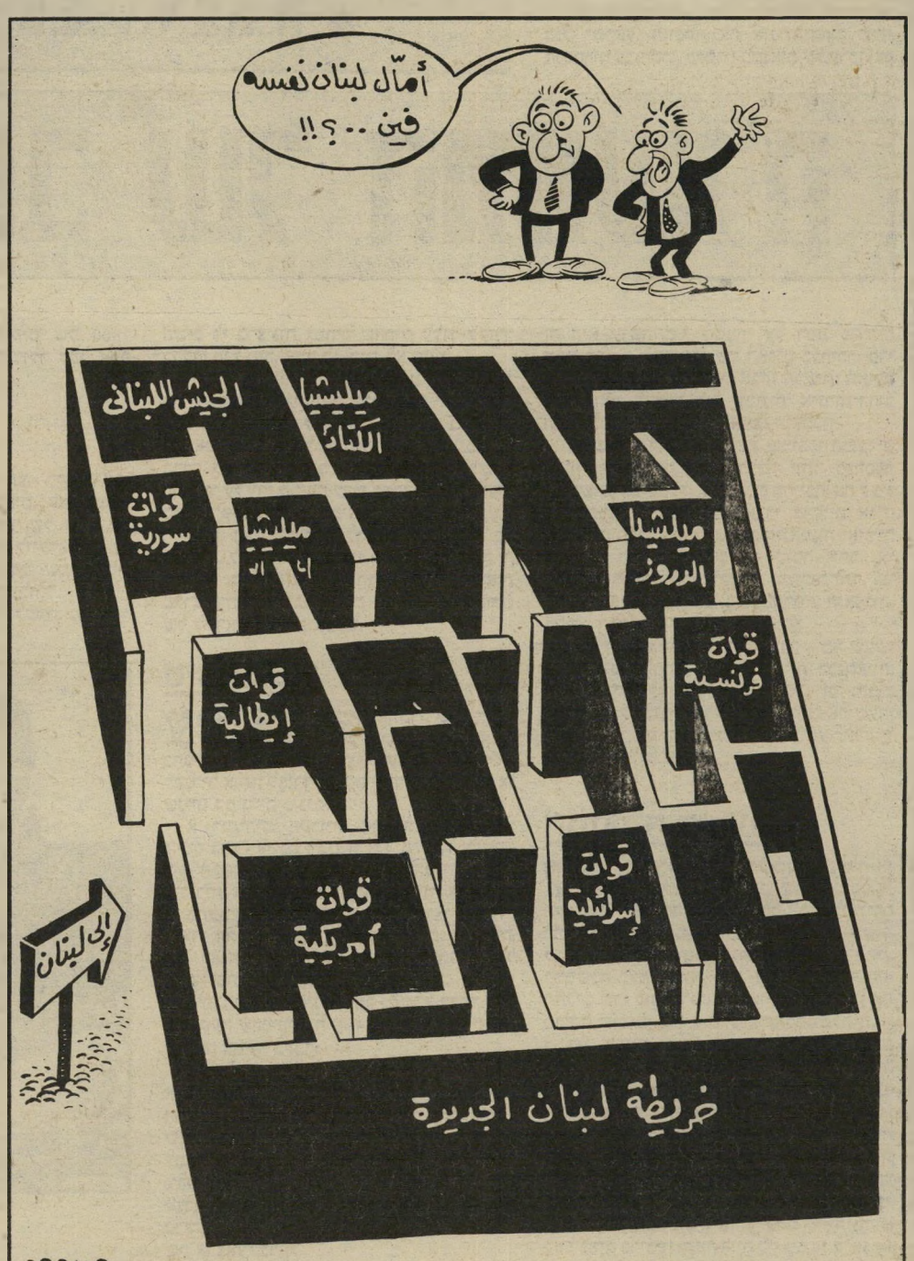

המבוך הלבנוני מפת לבנון החדשה, לפי השבועון המצרי אוקטובר: למעלה – הצבא הלבנוני והפלאנגות; מתחתם: כוחות סוריים, דרוזיים, ומיליציות אל־ אמל. בשורה השלישית: כוחות איטלקיים וצר־ פתיים. למטה: כוחות אמריקאיים וישראליים.

מאת מאיר תדמור

לפני המפולת של המניות הבנקאיות, כאשר חזרתי וכתבתי שצריך למהר ולמכור את הבנקאיות ולעבור למטבע־חוץ, הצליח אחד, שמטעמים השמורים איתי לא אזכיר את שמו, להשחיל לי שאני עוכר־ישראל, זורע בהלה וסופי לקצור רוח.

הוא אכל אותה בגדול. חבל. גם הפעם אמרו לי שזה שיגעון אם תכתוב את „זה". „זה" חסר שחר, זה לא יכול לקרות, זה לא דולארים, ובכלל מה אתה מבהיל את עם ישראל.

מחר מאוחר

בשבוע שעבר כתבתי, ביום ראשון, שכראי להשקיע בניירות־ערך זרים ואולי למחרת יהיה מאוחר. וכך היה. למחרת היה מאוחר. מצטער, עיתון זה מופיע אחת לשבוע, לא בכל יום.

אם בנק־ישראל והאוצר יתאימו את מועדי הטלת הגזירות למועדי הופעת העיתון, כלומר, יום או יומיים אחרי הופעתו, יסתדר העניין על צידו הטוב.

יש כמה גזירות בדרך, שאני מקווה לא לאחר הפרדל רזרב, הבנק המרכזי של ארצות־הברית, פאול וולקר, להודיע שכל השטרות הירוקים בני מאה דולר יוצאו מהמחזור ותחתם יונפקו שטרות חדשים בצבע כחול.

הנימוק המכריע הוא שזו דרך מצויינת לגרום הפסד־ענק למאפיה האמריקאית, המחזיקה ברשותה מיליארדי דולארים בשטרות של מאה דולר. חוץ מזה, הם יאמרו, זה יעזור גם לישראל, זה יאלץ את כל אלה שמחזיקים שטרות של מאה דולר להציעם לממשלת־ישראל, תמורת שקלים אינפלציוניים וכך, במכה אחת, יקטן החוב החיצוני של המדינה בכמה מיליארדי דולארים, וזו הרי מטרת בואם לשם: אחרת ייאלצו לבקש עזרה (לא סיוע) כלכלית בצורה של הקדמת המענקים המיועדים ל־1985, כדי שישראל תוכל להחזיר את חובותיה לממשלת ארצות־הברית.

בקיצור, עיסקה סיבובית על חשבון החסכונות הירוקים של עם ישראל בארץ־ישראל. אני מבקש לחשוב רגע על הצורה האלגנטית — חס וחלילה, לא ייכנסו, לא יפתחו את הכספות, לא ירימו בלטות, לא יקרעו מיזרנים. אנחנו, כמו ידינו, נביא אל אשנבי הבנקים את כל מט"חנו, אחר כבוד, נעמוד בתור, בסבלנות, הפעם, ונקבל לנשיאות. ואז יוצע לנו מה שקרוי בניב הפיננסי הבינלאומי פריסת חובות, או במילים אחרות, את החוב של מחר נשלם מחרתיים, ואת החוב של היום נהפוך לחוב עומד. שאותו נשלם לכשירחיב. זה מה שנגוע לממשלת ארצות־הברית.

את החובות לעם ישראל בגולה, המורכב רובו מפקדונות תושבי־חוץ, נהפוך לאיגרות־חוב דולריות. נושאות ריבית סימלית של, נניח, 2.5%. הפידיון של איגרות־חוב אלה יתחיל אחרי שלוש שנים וכל המחזיק בהן שנה נוספת, יזכה לחלק בעולם הבא. ככל שיחזיק יותר שנים, יגדל חלקו (בעולם הבא).

36 טעמים

אני יודע, יש 18 נימוקים טובים למה ממשלת ישראל לא תיפגע בפת"ח — פיקדונות של תושבי־חוץ לארץ. יש גם 36 טעמים טובים ויפים מדוע לא תפגע הממשלה בפת"ם — ראש־הממשלה יצחק שמיר, הבטיח שזה לא יקרה, בלי לסייג בתקופת זמן. אני דווקא בעד הצעת־החוק של חבר־הכנסת אלי קולס מהליכוד, שהציע לחוקק חוק שימנע מהממשלה להפר את הבטחת דובריה.

בינתיים הם (הממשלה ושריה) מסרבים. שאלתי אחד מהמצויים בשטח, למה לאז הוא

שר־אוצר ריגן
להוציא שטרות ירוקים מהמחזור

המפולת הבאה:

איגרות החוב של הממשלה

למיסחר בבורסה, 436.5 מיליארד שקל. זהו חלק מהחוב הפנימי, החוב שחייבת ממשלת ישראל לאזרחיה, והוא אינו כולל את מניות הבנקים שבהסדר, או איגרות־חוב המונפקות לקופות־גמל וחברות־ביטוח.

ועכשיו לעיקר: ממשלת־ישראל, באמצעות בנק ישראל, מווסתת את איגרות־החוב שלה, הנסחרות בבורסה, ושומרת בקנאות על ערכן. את אותן: כמו, למשל, הקטנת ההקצבה ליוצאים לחו"ל לאלף דולר, וקביעת תיקרה למשיכת כספים באמצעות כרטיסי אשראי בחו"ל, או אפילו קביעת תיקרה שנתית להוצאה של מט"ח, כולל מחיר הטיסה.

אומרים, ואני לא אחראי למה שאומרים, שבמיזרנים ומתחת לבלטות וגם בכספות של הבנקים, מסתובבים כמה מיליארדי דולארים, בעיקר בשטרות ירוקים של מאה דולר.

בחול במקום ירוק

אומרים, ואני בהחלט לא אחראי למה שאומרים, שהמישלחת של שלושת בתמורה שטרות ירוקים ועייפים של 1000 שקלים, שניים ואולי שלושה דולר לכל אלף שקלים.

פריסת חובות

מישלחת מטעם הכנסת תצא בקרוב, אבל הפעם מטעם ועדת הכספים, לארגנטינה, ללמוד איך לחיות עם אינפלציה של 400%. זה, כמובן, אם המישלחת שיצאה לוושינגטון, לא תצליח לשכנע את האמריקאים שמה שטוב לישראל טוב גם לאמריקה הגדולה.

עצם הידיעה על הכוונה לשגר מישלחת לארגנטינה ללימוד בעיות ההיפר־אינפלציה, תגרום מבוכה במימשל האמריקאי ערב הבחירות

ח"כ קולם וידידה*
לחוקק חוק נגד הפרת הבטחות

הפרופסורים לכלכלה, שיצאה באורח בהול לוושינגטון השבוע, והצטרפה אל המנכ"ל החדש של האוצר, השווה שם, באה לשם כדי לשכנע את שר־האוצר האמריקאי דונאלד רגן ואת נגיד

* שרה ללא תיק שרה דורון.

סיכון קטן?

עכשיו נחזור לעניין העיקרי שבו רצינו לפתוח והצלחנו רק לרמוז עליו. אבל, כרגיל, לפני שניגש לעצם העניין, צריך היה להגדיר אותו: לצורך זה, מה יותר טוב ממילון או שניים למונחים פיננסיים.

איגרות־חוב, הקרויה באנגלית בונד (כמו ג'מס בונד) או גם דבנצ'ר (על מישקל אבן־חן) היא תעודה שמוסר הלווה — בחברה פרטית, ציבורית, או רשות ממשלתית, למלווה, על חובה.

בתעודה רשומים סכום החוב, תנאי הפרעון, מועדי החזרת הקרן, תשלומי הריבית, ההצמדה, אם ישנה כזו. החברה חייבת לעמוד בכל התשלומים המפורטים באיגרת, גם כשאין רווחים. השקעה באיגרת־חוב נחשבת בדרך כלל להשקעה שהסיכון בה קטן יחסית, אך גם בעלת תשואה צנועה בלבד.

ממשלת־ישראל הנפיקה כמה סוגי איגרות־חוב, הנמכרות לציבור באמצעות הבורסה. ביניהן אג"ח צמודות למדד יוקר המחיה, שבה הקרן, ובמקרים אחרים גם הריבית, צמודים למדד. ההצמדה יכולה להיות חלקית, 70%, 80%, 90% ומלאה — 100%. יש אג"ח של ממשלת ישראל הצמודות לדולר, או כאלה הקרויות אג"ח ברירה כפולה הצמודות למדד (ב־80%) או לדולר של ארצות־הברית.

גם היא מווסתת

בסוף שנת 1983 היה ערך השוק של כל אגרות־החוב הממשלתיות, הרשומות השיב לי ברצינות גמורה שהחוק עלול לעורר בהלה: חוץ מזה, אמר לי, חוק לא יעזור.

הלכתי אל עוד אחד שמצוי בעניינים, שאמר לי: תשמע, אם יהיה חוק, יהיה קצת יותר קשה. אבל הכי חשוב זה לא החוק, אלא מה נאמר בו, וגם אם ייאמר בו כל מה שתבקש, עדיין פתוחה הדרך לשחוק את חסכונותיך הצמודים לשער הדולאר על־ידי קביעת שער המרה פיננסי שיהיה נמוך ב־30% מהשער המיסחרי ליבוא ויצוא.

טווח הזמן שעומד לרשות הממשלה, כל ממשלה, לשחוק את ממוננו הוא עד סוף שנה זו. שהרי מייד אחרי הבחירות לנשיאות בארצות־הברית, נגמר פרק ומתחיל פרק חדש של לקראת בחירות אצלנו.

המפולת בשער

למה להחזיק אג"ח ממשלתיות כאלה או אחרות, כאשר אפילו בבנקאיות מובטחת תשואה של פי כמה, או אפילו התפ"סים למיניהם וכך גם הפק"מים נותנים יותר? יקרה מה שקרה לבנקאיות, ככל שימכרו יותר אג"ח ממשלתיות, הממשלה תדפיס יותר כסף, עד שיום בהיר היא תחליט שדי לה בהדפסה, והשוק הוא שיקבע את מחירה האמיתי של איגרת־החוב הממשלתית.

ואז, רבותי, יקרה מה שצריך היה לקרות לבנקאיות: השערים ידרדרו עד שימצאו קונים במחיר נמוך הרבה יותר. ואז, נוסף על השכר ישחקו שוב את חסכונותינו.

אפילו האמריקאים אומרים שזו דרך מכובדת לממשלה המכבדת את חובותיה, להתמודד בשוק החופשי. מי שירצה יקנה, מי שירצה ימכור, כמו באמריקה. אז מי שיש לו עוד אג"ח יעשה לביתו, וירכוש פת"מים, תפ"סים, או סתם ילווה ממנו לכל נזקק בריבית הנעה היום בין 14.5% ל־16.5% לחודש.

מי שמאבד עשתונותיו, מוטב יקנה מטבעות־זהב, גם של החברה הממשלתית ויותר מזהב, מתחרהו הנצחי הדולר.

לעניין הפת"מים עוד נחזור.

זה לא מחו"ל. זה גלי

Gali®
CLASSIC

קלסיק. האוסקר של גלי. כל כך יפות. כל כך נוחות. מתלבשות כמו כפפה לרגל. עם עור רך במיוחד. הן אולי נראות כמו מחו"ל, אבל הן הרבה הרבה יותר טובות בגלל העיצוב. בגלל האימום. ובגלל העור. ובגלל שיש להן תווית של הצלחה. גלי.

Gali®

גלי. תווית של הצלחה

וימר יעקבסון טמיר

תפסתי אירופה

סיגריות אירופה דלות ניקוטין בעישון.

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

משה ארנס מגלה מתי ייצא צה"ל מלבנון
והאם ירון לונדון הוא שור־מועד או חמור־גרם

■ מתי ייצא צה"ל מלבנון? במסיבה שהתקיימה בליל־שבת למתרימי הבונדס, ששבו לא מכבר מארצות־הברית, התייחס שר־הביטחון **משה** („מישה") **ארנס** לשאלה. הוא סיפר שכאשר היה השבוע בלבנון, הוא נשאל שאלה דומה וענה שצה"ל ייצא משום רק אחרי שצבא לבנון ישלוט במצב בדרום־לבנון. קצין בדרגת סרן, ששמע את ארנס, סיפר בדיחה, שעליה חזר ארנס במסיבה: נשיא ארצות־הברית **רונלד רגן סנה לאלוהים** וביקש ממנו שה־קפיטליזם ישתלט על העולם. האל ענה: „זה לא יקרה בימיך." מנהיג ברית־המועצות **יורי אנדרופוב** פנה לאל וביקש שיפעל כדי שהקומוניזם ישתלט על העולם, וגם לו השיב האל: „זה לא יקרה בימיך." נשיא לבנון **אמין ג'מייל** פנה לאל וביקש שיפעל למען תהיה לבנון מאוחדת. ענה לו האל: „זה לא יקרה בימיי."

■ עורכי־הדין, שהתקבצו ב־ים־המלח בשבוע האחרון להש־תלמות מטעם לישכת עורכי־הדין, שמעו את הפרופסור למישפטים **עמוס שפירא**, המלמד באוניברסיטת תל־אביב, מקונן על מר־גורלו. הוא סיים את הרצאתו בסיפור קצר, שבו אם מעירה את בנה ואומרת לו: „קום לבית־הספר, אתה מאחר." ענה הבן: „אני לא רוצה. אני שונא את כל המורים וכל המורים שונאים אותי. אני שונא את כל התלמידים וכל התלמידים שונאים אותי." ענתה לו האם: „אתה חייב ללכת משתי סיבות. אתה בן 45 ואתה הדיקאן."

■ שפירא אמר לפני כן, שבשיעורי־החובה של שנה ראשונה במישפטים יש כל־כך הרבה תלמידים, שצריך להוסיף כיסאות באולמי־ההרצאות, „המסכנים את אותם הרוצים לצאת, חס־וחלילה, מחמת שריפה או שיעמום."

■ נשיא בית־המישפט ה־עליון **מאיר שמגר** נזכר בסיפור ידוע מאנגליה של ימי־המלכה ויקטוריה, והמתייחס לשאלה מה חושבים השופטים על עצמם. שופט שהיה אמור לברך, התכוון לפתוח את נאומו במישפט: „אנו, השופטים, המודעים למיגרעותינו." אבל אחרי מחשבה קלה שאל את עצמו: „מה, לשופטים יש מיגרעות?" ואז הוא שינה את הפתיחה: „אנו, השופטים, איש־איש מתוך יריעת המיגרעות של רעהו..."

■ שדר הטלוויזיה **ירון לונדון** היה נושא הדיון בישיבת הוועד המנהל האחרונה של רשות־השידור. עורך־הדין **אה־רון סאסו** עמד על כך שארבע התוכניות הראשונות של מה שבא, שינחה לונדון, יוקלטו מראש, כי „זהו שור מועד." שאל מנכ"ל רשות השידור **יוסף** („טומי") **לפיד**: „למה אתה מכנה אותו שור?" השיב פאפו: „לא כינתי אותו שור. שור מועד זהו מונח מישפטי מהתלמוד, שבא להצביע על חזרה על מעשה." התערבה **אהובה מרון**: „נכון, זהו מונח מישפטי מן המישנה." יושב־ראש הוועד המנהל, **ראובן ירון**, שהוא פרופסור למישפט רומי, הניד ראשו לאות חיוב. לפיד פתח את פיו: „במישנה כתוב גם חמור־גרם." ענה פאפו: „למה לך להשמיע הערות אוטר־ביוגרפיות?" לפיד האדים מכעס, ואילו ירון פנה לפאפו בתחינה: „בשביל מה היית צריך את זה?" ענה פאפו: „כאשר לפיד אמר חמור־גרם — למה ולמי הוא התכוון? אם התכוון לפגוע בי, בסך הכל החזרתי לו." **התערב** בוויכוח הד"ר לתיקשורת **ישראל** („רוליק") **סלע** ואמר לפאפו: „האגדה מספרת ששור רץ אחרי סרין אדום, בעוד שלמעשה שור הוא עיוור צבעים. מה שכן נכון הוא, שבכל פעם שאתה שומע את השם ירון לונדון, אתה מתחיל לרוץ."

■ בשבוע שבו היו הכל בטוחים שסיעת תמ"י תפיל את ממשלת הליכוד, נפגשו יושב־ראש מיפלגת העבודה **שימעון פרס** וח"כ תמ"י **אהרון אבו־חצירא**, במעלית במיש־כן־הכנסת. שאל פרס את אבו־חצירא: „נו, אהרון, מה יהיה?" השיב השר לשעבר: „אומרים שיהיה טוב." פרס התחכם ושאל: „מי אומר, ומה זה טוב?"

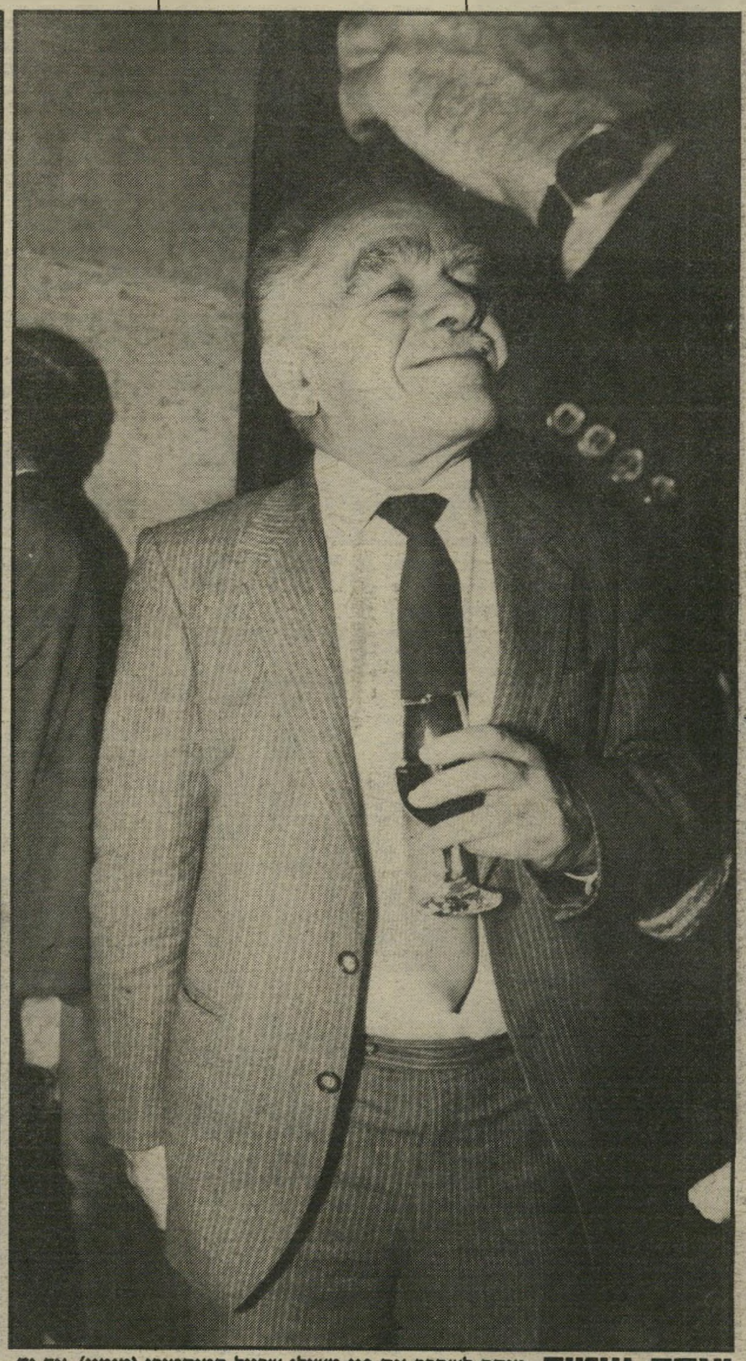

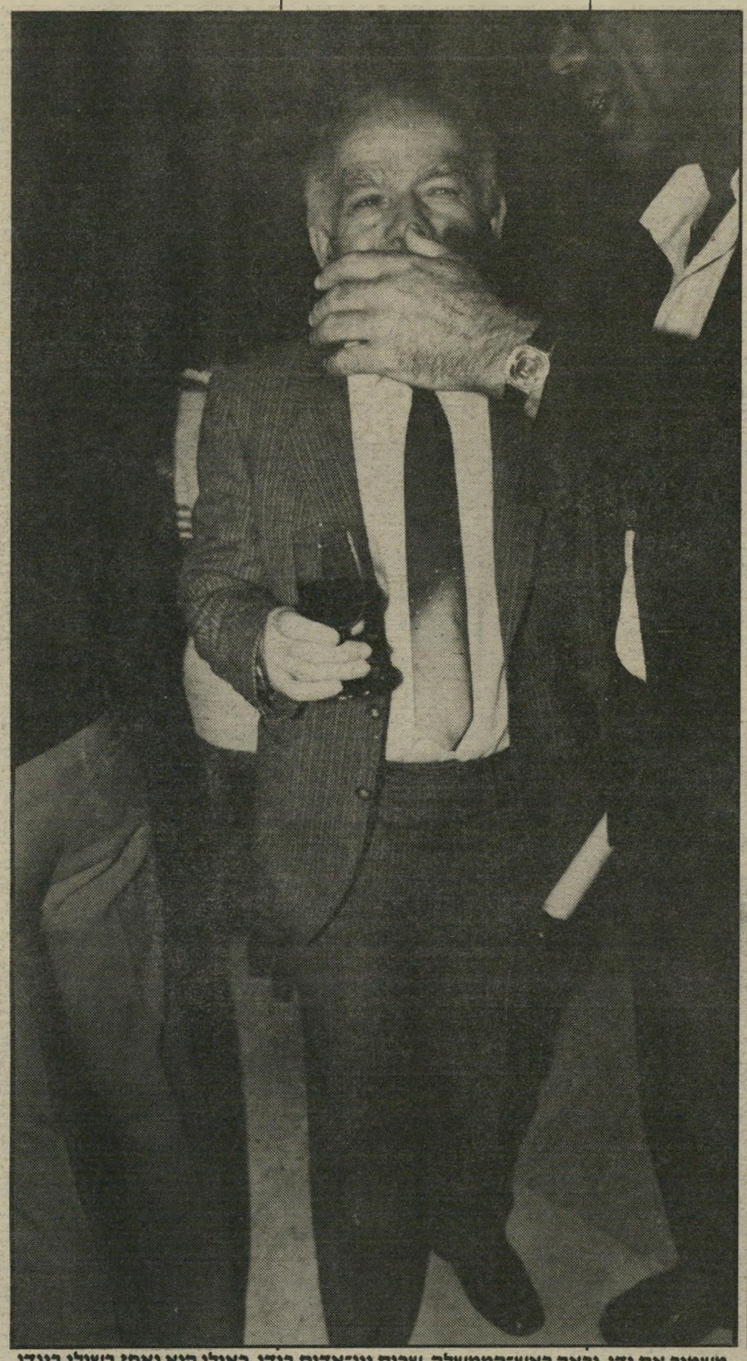

יצחק שמיר מנסה לשחרר את פיו משולי שרוול המיקטורן (מימין). אך יד זרה סותמת את פיו (משמאל). שמיר פגש במסיבת יום־ההולדת ה־35 לכנסת, בח"כ שינוי לשעבר, זאב („סטף") ורטהיימר. כאשר הרים התעשיין הגבוה משמיר את ידו, נראה ראש־הממשלה, שכוס יין־אדום בידו, כאילו הוא נאחז בשולי ביגדו. שמיר הופיע למסיבה בטרקלין הכנסת באיחור־מה ומייד הוקף ברבים שבאו ללחוץ את ידו ולשוחח עימו. הוא מיהר להתכבד בתיקרובת לאורחים שנעלמה כעבור דקות.

מדוע נאלץ ח"כ אהרון נחמיאס לשוב לביתו בטרמפ, מה קורה לראשו של יוסי שריד ומה מציע אורי סלע לעשות

■ כהרגלו, העביר השבוע הפירסומאי **אורי סלע** בין מכריו ומוקיריו סיפרון כיס חדש, בשם כל בדיחות ה־שקל. המחבר מסתתר תחת שם־העט **שימחה בהן־ארי־דור**: רמז לשלושת שרי־האוצר שהשפיעו השפעה כה דרמאתית על כלכלת המדינה — **שימחה ארליך, יגאל כהן־אורגד ויורם ארידור**. הסיפרון מכיל בדיחות וחמשירים אקטואליים, בהם מתמחה סלע. להלן כמה מחידודיו:

אמר כבוד השר בראותו / את פאר המכונית צמודתו / „לא הצלחנו אומנם / להיטיב עם העם / אך בכל זאת הוטב לקצתו."

שכחה האומה, משום מה, / כי ממש כעוגה החמה / אי־אפשר ברצינות / לאכול אמינות / ושהיא תישאר גם שלמה.

בממשלת האברא־קדברא / יש שר־גברא ושר־כוח־דברא / שר מתחיל, שר מוחל / שר מנחיל, שר נוחל / ושר סברה ואיפכא־מסתברא.

הבורסה קראה אל הדגל / קצת זהב והרבה מאוד עגל / ונהר למיפגש / ההמון הנרגש / פושטי עור, פושטי יד, פושטי רגל.

בארצנו היה היה סוס / שהובל לאבוס בלי היסוס / ואכל בלי חשש / את הקש שהוגש / בקיצור, זה היה קונסנסוס.

בין מומחי האוצר יש בילבול / „הזרמה" הם קוראים למבול / אך עכשיו המבול / כבר עבר את הגבול / והשם הנכון הוא שילשול.

רבותיי, ההיסטוריה חוזרת / כדברי האימרה המוכרת / אך אחרי כל סיבוב / מחירה, שוב ושוב / מאמיר במהירות מסחררת.

ממשלתנו מצאה פיתרון / למיבצע חיסכון אחרון / חוסכים את הדלק / כולו, ולא חלק / כאשר רוהרים במירדון.

אורגד: מה תשב תגרד, / תגרד / אין אונים מול מדד / מתמרד / תן אותו לשליטה / של מישרד הקליטה / ותוך חודש־חודשיים — יירד.

ומסיים סלע את חמשיריו: בכמה עניינים חמורים / יש אצלנו חוקים מוזרים / האמת המרה / לפירסום אסורה / אבל כל השקרים מותרים.

■ ח"כ העבודה **אהרון נחמיאס**, לשעבר ראש־עיריית צפת, הגיש בקשה לרכוש את הרכב ששימש אותו בעירייה. בינתיים היה מעורב הרכב מרגם פז'ו 505, בתאונת־דרכים, ונח־מיאס פנה לחברת־הביטוח שבה היתה מבוטחת המכונית וביקש אישור לתיקון. נאמר לו, שעליו לבקש מהעירייה, משום שהרכב עדיין רשום על שמה. נחמיאס פנה לראש־העירייה החדש מטעם חרות, **זאב סרל**, וביקש את האישור המיוחל. כתשובה נאמר לו, שהוא לא יקבל את מבוקשו והוא יכול להשאיר את המפתחות על השולחן. נחמיאס נפגע מהתשובה, השאיר את המפתחות על השולחן בצירוף מיכתב, וחזר לביתו בטרמפ.

■ ח"כ הליברלים **יהודה סרח** אינו מודאג ששמו יעדר מרשימת הליכוד לכנסת הבאה אם לא יוצב במקום ריאלי. הוא בטוח שישוב למישכן ברשימה עצמאית, בזכות חניכיו. פרח, ד"ר לחינוך, שעבר שנים רבות בהוראה, מספר שהוא מגלה עתה, בהיותו ח"כ, שמיספר בוגריו מגיע לאלפים. לפני כמה חודשים פגש בח"כ הנתנייתי קצין בכיר בחיל־האוויר והוכיר לו שהוא היה מורה שלו. לפני חודש, כשביקר במיפקדת כוחות־צה"ל בגדה־המערבית, פ־גש בו קצין בדרגת אלוף־מישנה, שגם הוא היה בין תלמידיו. ביום השלישי שעבר הוא יצא עם יושב־ראש ועדת הכנסת לבי־קורת־המדינה, **אברהם** („כצ־ל־ה") **ביידעזי**, לביקור בבסיס חיל־הים בחיפה. בעודם ממ־תינים למארחים, אמר כץ־עוז לפרח: „נו, עוד מעט יופיע כאן מישהו ויאמר שהוא היה תלמיד שלך." לא חלף זמן רב ואחד המארחים, קצין בדרגת סגן־אלוף, הזכיר לפרח שהוא היה מתלמידיו בנתניה.

■ הקרחת הגדלה והולכת של **יוסי שריד** זכתה לאיזכור בדיברי־הכנסת. שריד שאל את שר המיסחר־והתעשיה, **גידעון פת**, היכן הוא קונה את הברילנטין שלו. התערב ח"כ חרות **רוני מילוא**: „הרי לך אין איפה לשים אותו!"

■ הצבע האדום היה נושא לוויכוח אחר שפרץ בישיבת הוועד. פלג הציע להוריד מהמסך את תוכניתו של הרב **מרדכי** („פופיק") **ארנון**, המשודרת מדי מוצאי־שבת, בטענה שזוהי תוכנית מסיונרית. הוא תירץ זאת בטענה, שפנו אליו הורים שבניהם נפלו קורבן לכיתות דתיות ומגורמים רבניים המקורבים אליו. התערב פאפו: „אהה, הרבנים האדומים." רוליק החמיר סבר: „זה דבר חמור מה שאתה אומר. הזהר מביטויים כאלה." שאל פאפו: „אדום זה חמור?" ענה רוליק בחיוך: „אדום

אורנה פורת מקרבת את לחייה לנשיקה אל לחיו של נשיא־ישראל לשעבר, **יצחק נבון**, במסי־בה שנערכה בתיאטרון־ירושלים אחרי ההצגה לילה טוב אמא.

ג'ק ברוס כוכב להקת קצפת, שבא השבוע לסידרת הופעות בישראל, בוחן מקרוב בקבוק־יין ישראלי, כשאשתו מביטה בו. ברוס הובא על־ידי אשר ביטנסקי.

ציפורה מרידור אשתו של שר־על לכלכלה, יעקב מרידור, מנסה להסיר כתם מחצאיתה השחורה בעזרת מימחטה. אשת השר התלכלכה מעט מיין שנשפך עליה. בידה השניה היא החזיקה בשושנה אדומה, אותה קיבלה בכניסה למסיבה, שאליה הוזמנו בני־הזוג.

אנשים

■ ראש עיריית תל־אביב **שלמה** (צ'יץ') **להט** נהג תמיד לומר למקטרגיו בעניינים שונים: „תל־אביב אינה זרנוגה" — רוצה לומר, שאי־אפשר להתייחס לשיקוליו כראש־העירייה של העיר הגדולה בישראל כמו לשיקולי ראש־מועצה מקומית קטנה. ערב כינוס מסיבת־העיתונאים, שבה הציעו למיפלגותיהם צ'יץ' וממלא־מקומו מהמערך **דב בן־מאיר** להקים ממשלת ליכוד לאומי, רנו השניים ביחד עם עוזריהם על התשובות שיש לתת לעיתונאים שיבקשו הסברים על המהלך. אחת השאלות שהם העלו לדיון היתה, מה יענו השניים אם ישאלו מדוע ראש־העירייה וסגנו מתעסקים בבעייה שאינה מוניציפלית. דובר־העירייה **רוני רימון** שלף מן המותן את התשובה: „כי תל־אביב זה לא זרנוגה." צ'יץ' סיפר שהוא כבר קיבל על הראש בגלל השימוש במישפט זה. כיליד רחובות נתקל בבן קריית־משה, הלא היא זרנוגה, שאמר לו שמישפט זה משמיץ אותם. „מאז, אינני חוזר על כך," אמר צ'יץ', „אבל חוזר על הסיפור עם בן קריית־משה." התערב בן־מאיר וסיפר, שלו יש בעייה דומה עם חברים ביוקנעם. כי הוא נוהג תמיד לומר — ובמסע הבחירות האחרון הוא אף הדגיש זאת — כי תל־אביב אינה יוקנעם.

■ למרות עיסוקיו הציבוריים הרבים, מתכוון בן־מאיר לכתוב ספר חדש, הפעם אוטוביוגרפי. הוא מתכוון לפרסם את יומני ילדותו ונעוריו, כשלמד בבית־ספר חקלאי.

פסוקי השבוע

● **יהושע סובול ויעקב לזר ב„חותם":** „למילחמה הזאת אין אבא, רק 567 ילדים."

● **הנ"ל:** „מיהו עניי שנולד לאם ענייה ואב שכיר."

● **הרב מנחם הכהן:** „מצב לאומי — צה"ל תקוע ואריק (שרון) עושה סקי על השל"ג."

● **בעל־הטור נתן רענן:** „זוכרים את ח"כ (מנחם) בגין? ויודעים מה היה הגורם לעיתוי פרישתו? פשוט — ההחלטה לפרוש בשיא הפריחה."

● **שר־האנרגיה יצחק מודעי,** על שר האוצר הפורש, יורם ארידור: „היום הוא פגר פוליטי ואין טעם להתווכח איתו."

● **המתנחל אליקים העצני,** על הסיבה לעקירתו לקריית־ארבע: „אין לי כיפה על הראש, אבל הייתי חדור הרגשה שהמשיח מתרפק על השער, ואיננו פותחים."

● **יושב־ראש הנהלת מוסיאון „הארץ" רחבעם („גנדי") זאבי,** על התקפות העיתונאים עליו: „הם גילו שהדם שלי מתוק, ומאז לא מפסיקים למצוץ אותו."

● **המוסר והעיתונאי דן בן־אמוץ,** על ההצעה שייכנס לפוליטיקה: „עד כדי שפל המדרגה הזאת עוד לא ירדתי."

● **הפרופסור עוזי אורנן,** לשעבר מנהיג האגודה נגד כפייה דתית: „ילד ישראלי שהלך לבית־הספר בארץ, ילך במוקדם או במאוחר לישיבה. מכינים אותו מתקופת הגן."

● **הנ"ל:** „מה היא היהדות לעומת השקפה חילונית הומניסטית? אפס: מה הם שוויים? הם בחשכת ימי־הביניים מלפני המהפכה הצרפתית. אז אנחנו צריכים לכרוע ברך מול הערכים שלהם? אלה ערכים מאוסים."

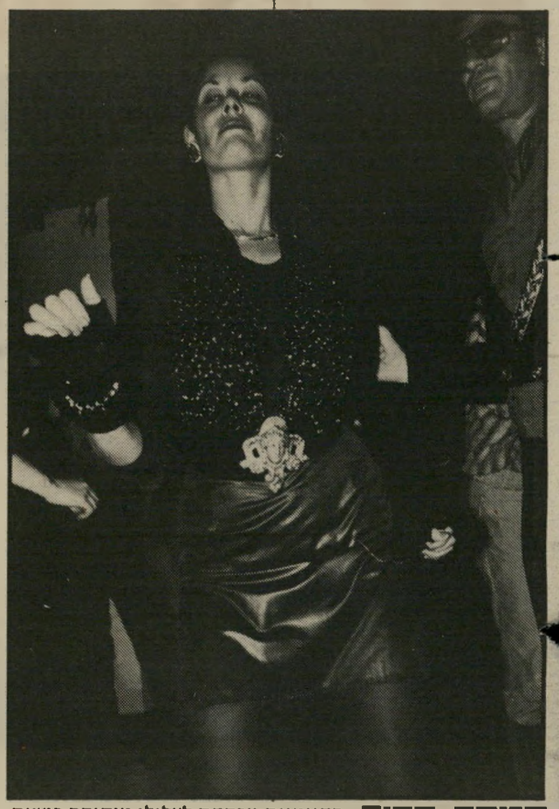

סמדר דרור הדוגמנית מרקדת לצלילי מוסיקה כושית קיצבית־ראף. דרור, גרושתו של המיסעדן אבי ארביב, באה למסיבה במועדון־לילה חדש שנפתח בתל־אביב.

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

שר־האוצר יגאל כהן־אורגד

יורשו של שבתאי־צבי לוקה כמוהו במחלת המאניה־דפרסיה — החידה הגדולה בחייו הפרטיים של הרב צבי יהודה קוק — מי עמד מאחורי משה לווינגר כאשר יצא להרפתקה בחברון — ומה זוממים חנן פורת וחיים דרוקמן?

תלמידי האיית־אללה

הגרעין הפנימי של ישיבת מרכז הרב בירושלים, מזכיר באופן מדהים את הגרעין הפנימי של מדרסת אל־פייזיה, שבעיר־הקדושה קום, שם חונך האייתּ־אללה חומייני, וחינך את תלמידיו.

גם סגפנותו של הרב צבי יהודה קוק ותלמידיו מזכירה לא במעט את סגפנותם של 1200 נושאי אות־אללה שחינך חומייני כדי לשאת את דגל המהפכה האיראנית.

החומייניזם הישראלי מזכיר בהרבה יסודות את המהפכה האיסלאמית באיראן, דרך הבטחת האל שיירשו את הארץ הקדושה והמובטחת, הקשר הישיר עם הקדוש־ברוך־הוא, הכפירה בחוקים חילוניים והאמונה בעליונות חוקי־הדת.

● נקודת הרב־קוק

עבדה גלויה היא שהדת היהודית במיזרח־אירופה לא נטלה חלק מרכזי בהגשמת הציונות, בדרכה עד להקמת מדינת־ישראל. רבני הרב קוק תרם ליצירת גשר אל הציונות החלוצית, והשפיע על דור שלם של מייסדי הקיבוץ הדתי, אבותיו של דור „הכיפות הסרוגות". אחרי מותו ב־1935 היה זה בנו, הרב צבי יהודה קוק, שנטל על עצמו את האחריות לפירסום כתבי אביו (בעיקר שלושת כרכי אורות הקודש, שהפכו לאורים ולתומים של הימין־הדתי־הלאומני בישראל).

קוק־הבן טיפח את השקפת אביו בדבר „אתחלתא דגאולה" להשקפת־עולם כוללנית, המקשרת בין ראשית הציונות להתנחלויות בגדה המערבית, כמהלך משיחי ארוך, רב נפתולים וייסורים, שלגביו אין עשר או עשרים שנה מעלות או מורידות דבר.

אחרי הקמת ישראל חיסל ראש־הממשלה הראשון, דויד בן־גוריון, את מערכת־החינוך הפועלית כשם רגל ה„ממלכתיות". אך הוא הותיר לדתיים מערכת־חינוך דתית, ששימשה תשתית למימסד חינוכי דתי־לאומני, והמשמש מאגר כוח־אדם לימין הקיצוני בישראל. תשתית זו מקיפה בתי־ספר, ישיבות תיכוניות, אולפניות לבנות, ישיבות גבוהות וישיבות־הסדר, שהביאו ליציקת עולם ומלואו של חיים דתיים לאומיים, מול „ליקוי האורות" שבן־גוריון הביא בחינוך החילוני.

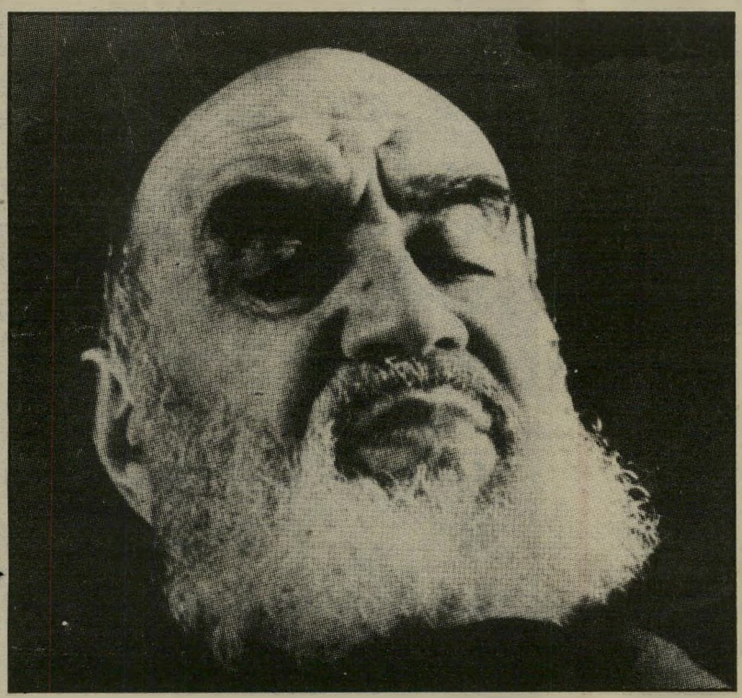

האייתּ־אללה ריחּ־אללה חומייני
1200 סגפנים בישיבה אחת

הרב צבי־יהודה קוק (עם אורי־צבי גרינברג)
תלמיד תורן בחדר הסמוך

תנועת המרכז של הרב רענן קוק, ורק כעבור 20 שנה למות אביו, קיבל לידיו את ניהול הישיבה.

לפני קצת יותר מ־20 שנה, התחיל בהכנת מרכז הרב כבסיס לאותה תנועה לאומנית דתית, שהוא הפך עד מהרה למנהיגה הרוחני, ולעיתים אף מדיני. במרכז הרב התחיל ללוש את דעת־התורה של דור „הכיפות הסרוגות", ובטיפוח הרעיון המרכזי של תורתו: שארץ־ישראל אינה רכוש פרטי, לא של תושבי ישראל ולא של מנהיגיה, והארץ שייכת לכלל־ישראל ואלוהי־ישראל.

בדומה לדמויות דתיות אחרות, מהסוג המיסטי הזה, אפופה גם דמותו של צבי יהודה קוק במסך של מעשי־פלא. על אחד ממעשי־הפלא הללו, סיפר הרב יותן פריד, תלמידו ואחד מראשי גוש־אמונים: כאשר נסע הרב רענן קוק, שניהל את הישיבה, לחוצלארץ, הוא הפקיד את יהודה צבי במקומו. באותה עת התעוררה בעיית רכישת בניין נוסף לישיבה. הצעה אחת היתה לרכוש בניין סמוך למיבנה הנוכחי של הישיבה, והשניה הדת ונבחריה, לא ראו במעשה־המדיני גילוי של „רצון אלוקי", לכן, הרוב המאסיבי של היהדות התורנית, בראשות אגודת ישראל, שלל את הציונות המדינית המגשימה. בחינת מעשה של „רחיקת הקץ". רבני האגודה אף החרימו את הציונים ולחמו בציונות.

בראש זרם דליל של מאמינים, שזרם לצד הציונות, עמד הרב אברהם יצחק הכהן קוק (הרא"ה), מי שהיה הרב־הראשי האשכנזי הראשון בארץ־ישראל.

הרב קוק הקים בשנת 1924 את ישיבת מרכז הרב, שהיתה בשנים האחרונות לאחת ממרכזי הלאומנות הדתית הקיצונית ביותר.

נקודת הרב קוק שברה את האיזון הנפשי של הכיפות־הסרוגות. באמצעות רבנים צעירים אלה, שאליהם התחבר מאוחר יותר ח"כ חנן פורת, אף הוא מתלמידי מרכז הרב, היא הפכה אותם למישמרות־המהפכה הלאומנית־דתית.

לרב קוק ולתלמידיו הרבנים השקפת־עולם המדהימה בדימיונה לתנועה המשיחית השבתאית של המאה ה־17. הם בוראים בהבל־פה עולם של דחיקת הקץ. התגלות, הארה נבואית, אכסטאזה.

כמה מתלמידי הרב קוק מזכירים לא במעט את הבאריזמה של שבתאי צבי, שנבעה, לדעת חוקרי המיסטיקה היהודית, ממחלת־רוח מאנית־דפרסיבית. מחלה זו מזכירה לא במעט במה מדת־פרצויותיו של הרב משה לווינגר — בנוסח של קריעת בגדיו מול מצלמות הטלוויזיה בתחנת־הרכבת של סבסטיה.

● האייתּ־אללה צבי יהודה

הרב צבי יהודה קוק מכונה בפי תלמידיו בכינוי „מאור הדור", למרות שבחייו לא נחשב כבעל סמכות תורנית בולטת בקרב הרבנים. בצניעותו הסתגפנית הוא נהג לכנות את עצמו בשם „זקן התלמידים".

הוא נולד בערב פסח 1891 בליטא, שם למד תורה אצל אביו, הרב אברהם יצחק הכהן קוק. בהיותו בר־מצווה (1904) עלה ארצה עם הוריו, והתגורר ביפו, שבה למד בתלמוד־תורה, ולאחר מכן בישיבת תורת חיים בעיר־העתיקה של ירושלים.

מילחמת־העולם־הראשונה מצאה את הרב קוק בווינה, לשם יצא עם אביו כדי להשתתף בכנסייה העולמית של אגודת־ישראל. האב והבן נתקעו באירופה, התגוררו בשוויץ עד 1916. משם יצאו ללונדון.

בשנת 1925 חזר צבי יהודה קוק, ביחד עם אביו, לירושלים, וליווה אותו בכל אשר פנה. הוא סייע לאביו בהקמת ישיבת מרכז הרב.

בראשית שנות ה־30' נשא צבי יהודה לאשה את חווה לאה הוטנר, ובכך נפתח פרק של מיסתורין בחייו. אשתו, שהיתה בתו של רב נודע מוורשה, נפטרה כעבור 10 שנות נישואין. ילדים לא היו להם. מאז נשאר הרב יהודה צבי קוק בגפו, ולא ברור מדוע לא נשא לו אשה בשנית, כדי למלא מיצוות הקמת זרע. אחד מתלמידיו השיב על שאלה זו במילים: „משום תחושתו, כי כך נצטווה בינו לבינה..."

שמועה עקשנית בחוגים חרדיים בירושלים טענה, לעומת זאת, שהיו לצבי יהודה סיבות אחרות.

עד ליום מותו התגורר הרב יהודה צבי עשרות בשנים בדירה בגבול מאה־שערים, דירה פשוטה, על סף עוני, שבקיעים נבעו בקירותיה. בחדר הסמוך לחדרו היה מתגורר תלמיד תורן, שהיה מסייע בידו. מעל למיטתו היתה קבועה תמונתה של רעייתו חווה.

כאשר נפטר הרוא"ה, אביו של הרב קוק, הוא נרחק למיספר שנים מניהולה של ישיבת מרכז הרב בידי הרב רענן קוק, ורק כעבור 20 שנה

לרכוש בניין מרווח יותר, ברחוב הנביאים. מחיר הבית הסמוך היה מגוחך, בעוד מחיר הבית השני — גבוה. הרב צבי יהודה פסק לרכוש את הבניין היקר והמרווח. עשו כדבריו. כעבור שלושה שבועות קרס תחתיו הבניין הקרוב והזול.

נבואות וניסים נוספים, שמייחסים תלמידי הרב צבי יהודה לרבם, כוללים את "נבואת" הניצחון במלחמת ששת־הימים.

בשנים שאחרי מילחמת־ששת־הימים רווח בחוגים ביטחוניים המינהג לעלות לרגל אל הרב קוק. לרמטכ"ל מוטה גור, הוא קרא "ר' מרדכי". גור נהג לבוא וללמוד עימו בחברותא דף גמרא. משה דיין עמד עימו בקישרי מיבחבים. זכן נהגו לעלות אליו לרגל אריאל שרון, שימעון פרס ואלוף פיקוד המרכז, יונה אפרת.

השיא היה, כאשר ראש־הממשלה הנבחר, מנחם בגין, עלה אליו לרגל, והרכין ראשו בפני הרב, דבר שהגדיל את עוצמתו והמוניטין שלו בקרב תלמידיו.

לרב קוק יש תוכנית מדינית, המנוסחת בלא־יותר מאשר 250 מילים, תחת הכותרת "למען דעתנו" (ראה מיסגרת), ובה כתוב בין־השאר: "כל הארץ הזאת היא שלנו, בהחלט של כולנו, ואיננה ניתנת להימסר ממנה לאחרים..."

היה זה הרב צבי יהודה קוק שעודד את תלמידו, הרב לווינגר, לצאת למסע הכיבושים וההשתלטות שלו בחברון, ואת חנן פורת למסע ניסיונות־ההתנחלות הבלתי־חוקיים שלו. את תלמידו הרב חיים דרוקמן ייעד הרב קוק למישרת שר־החינוך־והתרבות אחרי "המהפך", וכאשר זכולון המר סירב לקבל תכתיב זה, אמר עליו הרב קוק ברמיזות: "בשבילי זבולון המר איננו שר־חינוך. כבר פירסמתי את דעתי שר' חיים דרוקמן הוא אדם גדול, איש מחשבה ומחנך גדול, שהוא ראוי להיות שר־חינוך... את זבולון המר אני מכיר בתור עסקן של מישרד־הסעד, בתור עסקן של בני־עקיבא, אך יש לו תאוות־כבוד..." מילים כדורבנות, שהשכיחו מענוותו של הרב קוק שהוא הורה לתלמידי מרכז הרב להקדיש מדי יום חצי שעה ללימוד הספר שמירת הלשון של ה"חפץ חיים", שעניינו איסור רכילות ולשון־הרע.

במשך 16 שנה ניהל הרב קוק, מתוך דירתו וישיבתו מרכז הרב, את חיי־הרוח של תלמידיו, הרבנים, בעוצמה המזכירה את השפעת האיית־אללה חומייני בעיר־הקדושה קום. הוא הגדיר את מילחמות־ישראל כ"מילחמות־מיצווה".

תלמידיו מהווים ראש־חץ של אידיאולוגיה דתית־ציונית ובלתי־מתפשרת, המוליכה בהדרגה להתנחלויות בשטחים־הכבושים, גירוש התושבים הפלסטיניים ולבסוף, כפיית מישטר דתי על האוכלוסיה החילונית יהודית.

● שיטת לווינגר

דנמרץ והפעיל שבתלמידי הרב צבי יהודה קוק, הוא הרב משה לווינגר, שהוא תימהוני כמעט כמורו וסתגפן כמוהו.

בית גידולו של לווינגר היה באגודת־ישראל, שם קיבל את הגירסא רינקותא, התפיסה הניסית, האנטי־מדינית. בבחרותו החל לווינגר נגרר בשולי המפד"ל. הוא שוכן בתפר שבין המפד"ל לרב מאיר כהנא, והוא אף העיר בראיון עיתונאי: "לרב כהנא יש לי הערכה אישית."

את דרכו החל לווינגר בתנועת הנוער עזרה, שממנה עבר לתנועת בני־עקיבא. משם המשיך ללימודיו בישיבת מרכז הרב עד לגיוסו לצבא, שבו שירת בנח"ל. אחר־כך למד ולימד בישיבת בני־עקיבא בכפר־הרוא"ה. בפרוץ מילחמת־ששת־הימים היה איש מושב נחלין.

מסתבר שכבר בתקופה שקדמה למילחמה היה הרב לווינגר בחינת פורק־עול גם במיסגרות הדתיות. כשהיה הרב של נחלין, פסל בבוקר בהיר אחד את שחיטתו של שוחט בשם יהודה פוגל. שוחט זה זימן אותו לבית־הדין הרבני בפתח תיקווה. אלא שלווינגר סירב להתדיין איתו שם. סירוב הנחשב, מבחינת דיני היהדות, כביזיון בית־הדין. סיכסוך זה הגיע עד לבית־המישפט העליון, שם קבע השופט יצחק קיסטר שלא היתה לו ללווינגר רשות כלשהי לפסול שחיטתו של השוחט.

בתום מילחמת־ששת־הימים התקשר הרב לווינגר עם כמה עסקנים מהדרג הנמוך של המפד"ל, ועימם תיכנן את מיבצע ראשית ההתנחלות היהודית בחברון.

הוא זכה במיפעל זה בסיועו של ח"כ (דאז) שמואל תמיר, שקישר בינו ובין יהודי עשיר בשם סאן ואן, ששילם לרב לווינגר 10 אלפים דולר, כדי להתחיל במיבצע ההתנחלות הזה.

תמיר היה אז לאומני קיצוני, והמציא את הסיסמה "שטח משותר לא יוחזר."

בערב פסח 1968 הגיע הרב לווינגר, בראש 33 אנשים, ושכרו חדרים במלון אלנחאר אל־חאלד, המוכר יותר בשם מלון פארק. הרב לווינגר הסב בראשו של סדר־הפסח שם, וקרא מן ההגדה. כך החלה שיטתו של לווינגר, שיטה פנאטית וחסרת־פשרות, המתעלמת משילטון החוק והסדר, והמכניעה את שילטון החוק והסדר. שיטה זו מביאה להשגת המטרות הלאומיות־דתיות, שאותן מייצגים הרב לווינגר ושאר אותות־אללה של הלאומנים־דתיים וגוש־אמונים.

לווינגר וחבריו ביקשו מהמימשל הצבאי במקום רשיון לשהייה בת כמה ימים, וזו התארכה ליותר מ־15 שנה. לווינגר ניצל את ההזדמנות שמשה דיין, שר־הביטחון דאז, היה מאושפז לצורכי ניתוח. מתאם הפעולה בשטחים, האלוף שלמה גזית, ישב באותו שבוע "שיבעה" על מות אביו. לווינגר ניצל את החלל שנוצר למשא־ומתן עם המיפלגות השונות, למען הישארותו עם חבריו בחברון.

סיוע מפתיע קיבל לווינגר מידי שניים משרי־המערך. הראשון, יגאל אלון, בא ובירכו בברכה "ברוך מציב גבול אלמנה". שר־המישטרה, שלמה הילל, סיפק את מאגר־הנשק הראשון של פורקי־חוק אלה.

מטרותיו של לווינגר היו ברורות — ייהוד חברון, השבת מערת־המכפלה לידיים יהודיות, תוך יצירת רוב יהודי בחברון.

כבר בימי שהייתם הראשונים במקום אירגן לווינגר מניין מתפללים בחצר המיסגד של מערת־המכפלה. וכך, בשיטת "דונאם אחר דונאם", השתלטו לווינגר וחבריו על מערת־המכפלה. הם הכניסו לתוכה ארון־קודש, ולפני כמה שבועות אף קבעו מזוזות על שלושת שערי המערה.

את לחציו על הממשלה (מערך או ליכוד) נוהג לווינגר להפעיל בעזרת אמצעים ודיבורים דרמתיים בכלי־התיקשורת האלקטרוניים. באמצעות לחצים אלה, הוליך את ההתנחלות־היהודית־הזוחלת בחברון, דרך בניין המימשל־הצבאי, אל קריית־ארבע (שעל הקמתה הוחלט בממשלה כתוצאה מלחצים שהופעלו בידי לווינגר והלובי שלו — כאשר טיעונו "הגיוני" היה: "אברהם אבינו שילם לעפרון החיתי ארבע מאות שקל כסף..."). גם האיית־אללה הגדול עצמו לא יכול היה ליישם אגדות מימי־קדם על ההווה ביתר קנאות.

רק באחרונה המחיש לווינגר שוב את שיטתו, כאשר ישב בשביתת־שבת עקשנית מול בניין המושל הצבאי, כדי להשיג את פיטוריו של ראש־העיריה הנבחר, מוצטפא אל־נתשה. כהרגלו בהצגות־המחאה שלו, קיבל את זרם החשמל לאוהל־המחאה מבניין המימשל הצבאי.

הרב לווינגר אינו נרגע, והוא ממשיך לאנוס את ממשלות־ישראל — המוכנות להיאנס בתשוקה — במדיניות הדונאם פה, דונאם שם. מטרתו הבאה היא ההשתלטות על שוק־הירקות והתחנה המרכזית של חברון. לצורך זה אין הרב לווינגר בורר ברמים, ובנאום שנשא לזכר צעירה שנהרגה מידיית־אבנים, בעת שעברה ליד אחד ממחנות הפליטים, נשא נאום־הסתה, שהיה עשוי לעורר אף את קינאתו של מאיר כהנא. בנאום זה חשף הרב לווינגר את המסיכות מעל לפניו, וקרא לנקם ולשפיכות־דמים.

הפרק הבא של החומייניזם הלווינגרי מתמקד בהצהרות בנוסח "מי שמסית ומדיח נגדנו, נגר שיבתנו לחברון, אין מקומו כאן, יש הרבה מדינות ערביות מסביב... מי שמסכים לשילטוננו, אהלאן וסהלאן, יישב כאן בכבוד, ולא ניגע בשערה משערות ראשו, אבל ללא זכויות פוליטיות. רק זכויות אנושיות... זכויות פוליטיות, אלה תינתנה לו בשפע במדינות ערביות אחרות. כאן זו מדינת־היהודים, שאליה שבו לאחר אלפיים שנות גלות..."

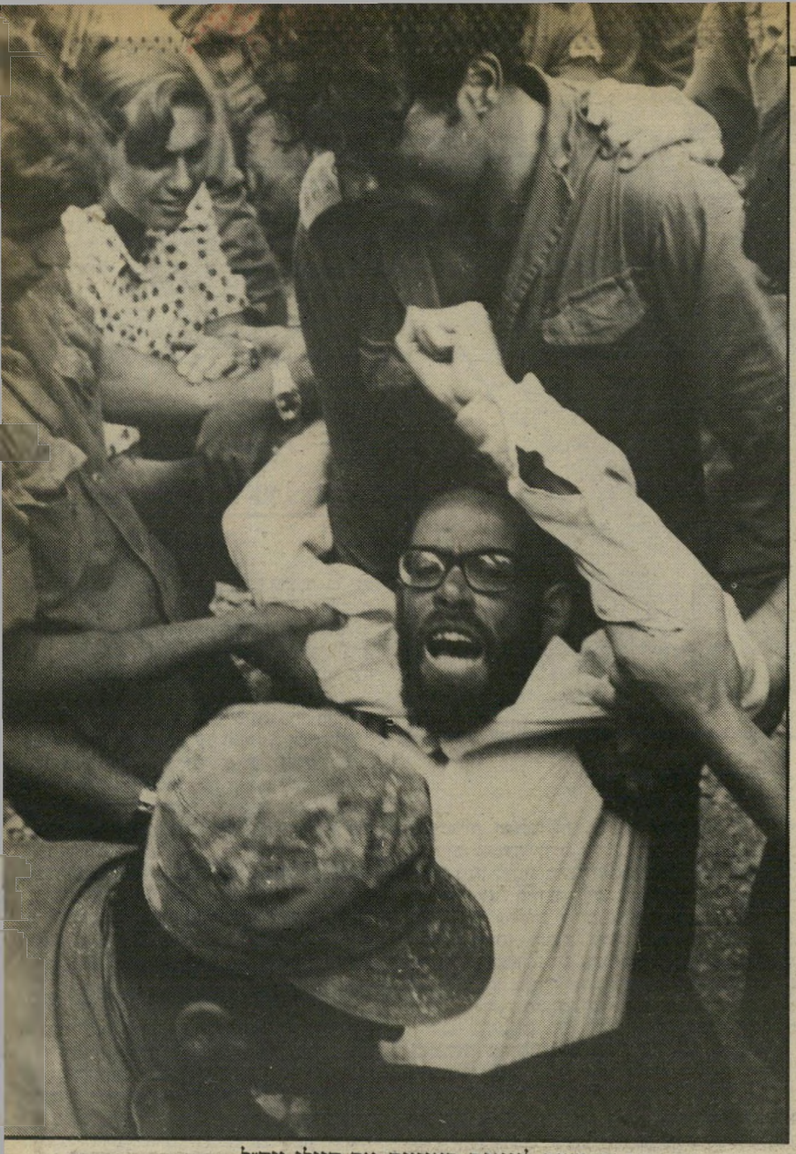

הרב משה לווינגר בעימות עם חיילי צה"ל
בתרובולות תעשה התנחלות

למען דעתנו!!

א.

כל הארץ הזאת היא שלנו. בהחלט. של כולנו. ואינה ניתנת להימסר ממנה לאחרים. ירושה היא לנו מאבותינו [illegible] כדבר ד'. אשר ממשרתו בכל דור ודור, לאברהם אביו "לזרעך הארץ הזאת" [illegible] "לזרעך עד עולם" [illegible] "בארץ לך אתננה" [illegible] "לזרעך הארץ הזאת.. הארצות [illegible] "ולזרעך בך הארץ" [illegible] ליצחק אביו ולזרעך כל הארץ לך ולזרעך "חארץ לך ולזרעך" ליעקב אביו [illegible] "לבני ישראל נתתי לכם מורשה" [illegible] "לזרעם נתנו לעולם" [illegible]

לפיכך אחת ולתמיד הדברים ברורים ומוחלטים, כי אין כאן שום שטחים ערביים ואדמות ערביות, אלא אדמות ישראל, נחלות אבותינו הנצחיות, אשר אחרים באו ובנו עליהם, שלא ברשותנו ובזכותנו. ואנחנו מעולם לא עזבנו ולא נתנו את נחלות אבותינו, תמיד תמיד התשבנו בל קשרי תודעתנו איתן וכל תשוקה של מהותנו הנמרצת כלפי התחזקות האחזות והמלאכותיות שלהם בהן, כן מצווים אנחנו בשחרדנו אותן, וכן לא נעזוב אותן [illegible] ולא יזוזו מהן, כן ידעים הדברים גם בכוחות הערביות שבעורפת. עד שיכנס באחרי־הדעים אל ארצנו ונחלתי אבותינו גם בשאר מרחבי [illegible] ואשורים הדברים גם בדברי חכמי־הדעים אשר בימים מרחפת אוות הערבי. [illegible] הבן תיתה החידוש של דבר נורא, הנפלאה בידי.

כי כל הארץ הזאת, כי כל שכנה נפלאה התובים, שרכה כשלטון עם ישראל

ב.

בחודש בזמנם, בסקודות האלדות "בי בא מוקד" [illegible] ובתגלות רחקך, [illegible] אל ארץ אבותיהם [illegible] "אל ארץ אבותיהם ארץ ירשתו וקרשתו זאת. לא לקחו מאות הערבים אשר ישבו בזומה, בשממירה. שום שילטון מכשילתי שלא ידיח לדים בה.

ולא תוכל אל אמצע זאת בהחלטתה הלאומי זה שלום פלה שני, ובהכנסת הלאומי אחות־הגלה, אשר שחרך הארץ הזאת היתה בידנו, ואשר הדיעה בהחלטתה הדבוקות את הדרה הכתוב בכוחה שיטת שלטוננו בארצנו זאת. יודעים ומכירים בה. ־ בשבועה הזאת המכוונת שלא לקבל מהם שום שלטון עצמאי. ־ גם הדברים בני הארץ בהחלטתם בזאת בשכך הכתוב הנסים בה".

[illegible] הלא יודע הוא כי לא נישנו אותם מחישבותם את בארצנו זאת בחזקת אבותינו ארץ שבאותו בראשו ואדלהים מלכיו, ושעבד מקדשנו והשמדתנו הכרך־אשורים. הלא יודע בעצמם את מיתר פחדנה ואחזתנו ואת מיתר המבוכה הבנית בדיעות של ניתוקי דברים מהחלטים ועשיות. "בחזות בלתיני הנראה עיני העולם הנוכרי והרחוק בראש ובנו בחזה מהחזות שהוכרים לנו ואתנו ושהשכנו ומסוכרים לבצות ולרעיונות בשטחיהם ונראות בידים, מהקרקעות אל ישראל ואתן עד ומהמחזות לעם. בדרך אידים בעבודת מרעה לבנת עמנו מארצם הנדחת מרבבות השבדה. בצדק בשהשכנו הנהו הכתוב בחזרת שהשבו שבתותם בשנת

וד' צבאות עימם מתעגב הם ארזי שקב. הא נסוג ממך תודים ובעמך נקרא. ד' אלהים צבאות האר פניך ונושעה. [illegible]

צבי יהודה הכהן קוק
ירושלים עיה"ק

המינשר של קוק
"כל הארץ הזאת היא שלנו, של כולנו, בהחלט"

(המשך מעמוד 25)

הרב לווינגר, בן למשפחת יוצאי־גרמניה, נוהג להתגרות בתושבי חברון, כאשר הוא מסתובב בשווקי העיר, רוכש סחורות מסוחרים ומשלם בצ'קים הנושאים את התאריך העברי בלבד.

אין הוא מכיר ב־בעיה פלסטינית, שאותה הוא נוהג לכנות בכינוי הבעייה הדימוגראפית, ביטוי הלקוח מהלקסיקון של תורת־הגזע הנאצית. בסדנתו הלשונית של הרב לווינגר, נחסך מהערבי גם הכינוי ערבי, והוא מכונה שם כ־ישמעאלי.

אין זה פלא שמלומד דתי כפרופסור אפרים אורבך אמר עליו: „אנשי לווינגר מדברים כאילו הם יודעים בדיוק את כוונת ההשגחה, והם מופיעים כמגשימיה." אורבך אף אומר שלווינגר „נמצא מחבל ומסייע לסטרא אחרא."

● מפקד „מישמרות המהפכה"

ח"כ חנן פורת משמש בהיראכיה זו של תלמידי הרב קוק כמפקד „מישמרות המהפכה" של רבני האיית־אללה. הוא השליח הנבחר להתמודדות בארץ־ישראל־החילונית, החל בשיח לוחמים, שבו התגלה, וכלה במליאת־הכנסת.

פורת נולד ב־1943 בכפר־פינס. כמה חודשים אחרי לידתו עלו הוריו על הקרקע בכפר־עציון. אחד מזיכרונותיו הראשונים של פורת בגוש־עציון תואר בפיו. השומר העלה אותו על גג בית־ההארחה של הקיבוץ, שם היתה עמדת תצפית קידמית. זה היה בתקופת המצור. זרקור ענק האיר את הכפרים בסביבה: נחלין, צוריף.

הילד חנן נחרד ושאל: „בל"כ הרבה ערבים מסביב, ואנחנו לבד?" והשומר הרגיעו במילים: „אצלם החושך ואצלנו האור?"

בגיל 5 פונה חנן פורת מגוש־עציון הנצור לירושלים, יחד עם האמהות ושאר הילדים. אחרי נפילת הגוש התגלגלה מישפחתו לפתח־תיקווה. שם כבר החלו הילדים לרקום את חלום השיבה לגוש־עציון. הוריו שבו לכפר־פינס. את לימודי־התיכון שלו למד פורת בלא הצטיינות בישיבת בני־עקיבא שבכפר־הרוא"ה, ואחר־כך המשיך בישיבת כרם דיבנה. במיסגרת ישיבות־ההסדר שירת בדרגת רב־טוראי. המח"ט שלו באותה עת היה מוטה גור. במילחמת־ששת־הימים השתתף בקרבות על גיבעת־התחמושת, אוגוסטה ויקטוריה והפריצה לעיר־העתיקה.

אחרי המילחמה נימנה עם מייסדי כפר־עציון מחדש, שם הכיר את אשתו, רחל, אף היא מראשונות המתנחלות במקום. לבני־הזוג יש, בינתיים, שיבעה ילדים. על השקפתו לגבי הבאת ולדות ניתן ללמוד מדבריו: „אני מאמין שהגברה בילודה לא תיווצר רק באמצעות הטבות למישפחות ברוכות־ילדים, אלא בעיקר ביצירת אווירה נכונה והבנת ערכה של המישפחה בישראל... השאלה היא איזו אווירה תשלוט כאן, האם תהיה זו אווירה של ניהיליזם, שמביאה גם לריבוי גירושין, מיעוט נישואין, ומיעוט ילדים..."

גם מישפט זה יכול היה להיאמר באיראן של חיום או בגרמניה של פעם.

בחדרו בכפר־עציון, מעל לספה, תלוי ציור קיטשי, בכחול עז, של ירושלים העתיקה והמיסגדים שעל הר־הבית, כאשר מעליהם אריה גדול, צהוב, הפוער את פיו. גירסת פורת ל„אריה שאג, מי לא ייראה?". חנן פורת הוא קנאי דתי, המקפיד להשכים מדי בוקר, בשעה חמש, לשם לימוד תורה.

בראיון לפני שבע שנים הגדיר פורת את הקשר שבין עם־ישראל לארץ־ישראל: „מי ששואל את השאלה הזאת... אינו שם לב שכל העניין של ארץ־ישראל הוא דבר מופלא, שיסודו בחיבור בעניין וקשר רוחני לחומר ועפר. מה נשתנתה ארץ־ישראל משאר ארצות שבעולם?... מה לתורה שעיקרה רוח ויהדות שעיקרה תיקון רוחני, ולארץ? אבל אם מעמיקים להבין את היחס שבין גוף ונשמה וכיחס שבין איש לאשה ויורדים להבנת הפלא שבחיבור בין גוף ורוח... מכאן צומחת גם האהבה והערכה המיוחדת לכל חלק מחלקיה של ארץ־ישראל כמו שיש ערך לכל אבר ואבר מאבריו של האדם..."

גם זה מתאים מאוד לסלאנג הנאצי.

חנן פורת, שנפצע במילחמת־יום־הכיפורים במבואות איסמאעיליה, מייצג בין ראשי המחנה הימני־לאומני־דתי את האקטיביזם המילחמתי הקיצוני ביותר. לחברו ישראל הראל אמר בין־השאר: „הייתי חוזר ומשנן ששיבת ציון איננה אקט חד־פעמי, והיא כרוכה במאבק ממושך שאין לראות את סופו, מאבק זה כולל סיכונים של להרוג ולהיהרג. הוא מאבק שרבים בו היסורים. מי שתופס כך את פני הדברים — יש כלים שמחסנים אותו..."

חנן פורת הוא מפקד המוליך את חובשי הכיפות־הסרוגות לעבר היעדים, שהאיית־אללה קבע אותם.

● בדרך ל„מדינת התורה"

ד"ר איית־אללה, היורש בהדרגה את החלל שהותיר הרב צבי יהודה קוק במותו, כמורה ההלכה הימנית, הוא הרב חיים דרוקמן.

חבר־הכנסת דרוקמן היה נער בן 11, כאשר הוריו הצליחו להימלט עימו מפולין הכבושה בידי הגרמנים. המישפחה הגיעה לרומניה, שם מסרוהו לידי מישפחת יידים, שבידיה היה סרטיפיקט להיכנס לארץ־ישראל. באוניה התורכית מורינה הגיע דרוקמן לנמל ביירות, משם המשיך ברכבת לחיפה. בארץ נמסר תחילה לידיה של דודה רווקה, שנבצר ממנה לפרנסו. בדומה לאחרים, נשלח למוסד עליה בפתח־תיקווה, מוסד שפורנס בידי נשות המיזרחי.

כבר בימיו הראשונים בארץ התחיל דרוקמן בפעילות עסקנית ענפה במיסגרות בני־עקיבא. הוא המשיך במסלול־הקידום האופייני לדורו: אל הישיבה בכפר־הרואה, שם למד אצל הרב משה צבי נריה. עם תום לימודיו התגייס לשירות צבאי בנח"ל. לאחר מכן שהה זמן קצר בקיבוץ הדתי סעד בנגב.

מהקיבוץ הוליכה דרכו של חיים דרוקמן לישיבת „מרכז הרב" בירושלים, שם הפך עד מהרה לחביבו של הרב קוק, ש„נתן בו עינו" והכניסו לביתו. בפי חבריו לישיבה, בונה באותה עת בביתו „חיימקה".

אחרי השלמת לימודיו שם נקרא הרב דרוקמן לעמוד בראש הישיבה־התיכונית אור־עציון. הוא נשא לאשה את הד"ר שרה דרוקמן, מי שהתפרסמה בשביתת־הרופאים האחרונה כמפי־רת־שביתה. שרה ילדה עד כה לרב דרוקמן תישעה צאצאים. מישפחת דרוקמן מתגוררת במושב שפיר בדרום.

הרב ח"כ דרוקמן מתגלה מיום ליום כקיצוני שבקיצוניים, כדמות העשויה להוליך את הציבור הלאומני־הדתי עד למילחמת־אחים, כדי להשליט מדינת־תורה במקום חוקיה החילוניים של מדינת־ישראל.

את מילחמת־ששת־הימים מכנה הרב דרוקמן בכינוי המיסטי „מילחמת הישע".

במיסגרת התכככים שאפפו את המפד"ל, ערב בחירות „המהפך", פנו ראשי המפד"ל לרב קוק, כדי לשמור על שלמות המיפלגה. הם ביקשו מהרב הישיש כי יורה לתלמידו, הרב דרוקמן, להצטרף לרשימת המפד"ל. ואכן, הוא הוצב במקום השני ברשימה, תוך הבטחה כי ימונה אחרי הבחירות למישרת שר־החינוך־והתרבות. הבטחה זו לא קויימה.

השקפותיו של הרב דרוקמן, שפרש באחרונה מסיעת המפד"ל והקים את תנועת „מצד", הן מהקיצוניות והלאומניות שבימין המפה הפולי־טית בישראל. בין השאר ניסח דרוקמן דיעותיו אלה, בראיון עיתונאי: „הערבים אינם רוצים שלום איתנו... ויתור על יהודה ושומרון כמוהו כהתאבדות מדעת. זהו פיקוח־נפש אמיתי. קיום המדינה יהיה בסכנה אם נוותר על ליבה של הארץ. בלי ארץ־ישראל אין עם־ישראל ובלי עם־ישראל, חס וחלילה, אין צורך בשלום..."

הרב דרוקמן, בניגוד לחלק מחבריו ה־לאומניים־דתיים, אינו מסתיר כלל את כוונתו להשליט במדינה מישטר של התורה וההלכה. בראיון עיתונאי אחר אמר: „בזמנו, כשדובר על נגע הסמים שפשה בקרב חלק מהנוער, חשבתי, שאין תרופה אחרת לסם הזה מאשר השימוש בסם אחר, ,ואת התורה אשר שם (ש' שמאלית קמוצה) משה.' התלמוד אומר: התורה היא סם החיים..."

סידרת דברים, שאמר הרב דרוקמן באחרונה מעל בימת הכנסת שבו וחידדו את הכיוון השמרני, כפייתי, האנטי־דמוקרטי, שיש בכוונת האיית־אללה דרוקמן ושאר אנשי הימין־לאומני־דתי בישראל לכסות על החילו־ניים בארץ זו.

הרב דרוקמן, אינו טוען ל„תורה" עצמאית משלו, ולכן הוא נוהג לומר על שולחנו ועל תלמידיו: „השולחן שלי הוא המשך השולחן של הרב קוק..."

אחד מיצירייהם הגדולים של תלמידי הרב־קוק היה גוש אמונים. במיסגרת גישוש־הדרך שלו, עובר הגוש באחרונה תהליכים של פנייה לכיוון היהדות החרדית. מעיד על כך מאמר מאת ישראל רוזן מאלון־שבות שפורסם בביטאון המתנחלים בשטחים הכבושים, נקודה. המאמר מטיף לאנשי הגוש להסתער על היהדות ה„חרדית". הוא מגדיר הסתערות זו כ„עדיפה אמונה על ברית אינטרסים".

אין זה סוד שרבנים אלה, שביזו במשך שנים את חוקי ישראל, את צה"ל ובתי־המישפט, אינם מוכנים להיהרג למען הדמוקרטיה הישראלית, אם כי הם יונקים עד תום מדבשה של דמוקרטיה זו. הרבנים־הלאומניים הללו, שהם ניגודם האב־סורדי של רבני נטורי־קרתא, משתווים לנטורי־קרתא בבוזם לחוקי המדינה, והם מטפחים את חלומם להקמת אותה מדינת־תורה דתית של העתיד.

הם מבינים את החגיגה החומייניס־טית הגדולה.

דן עזמר ■

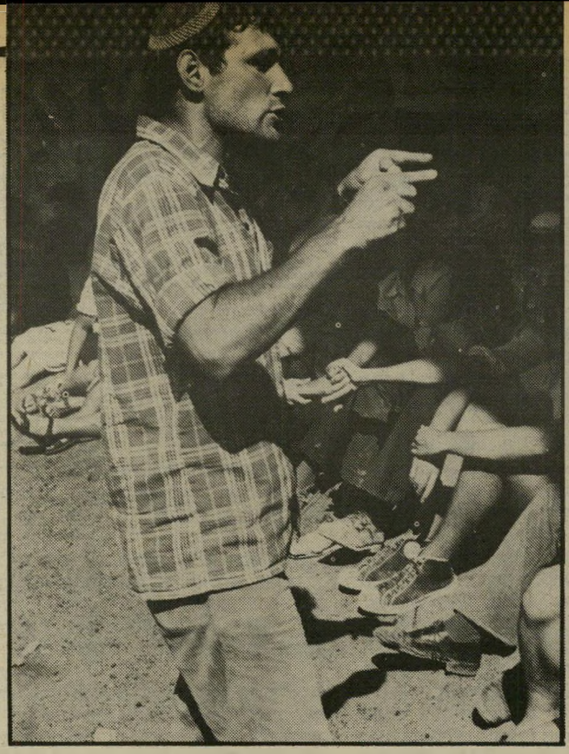

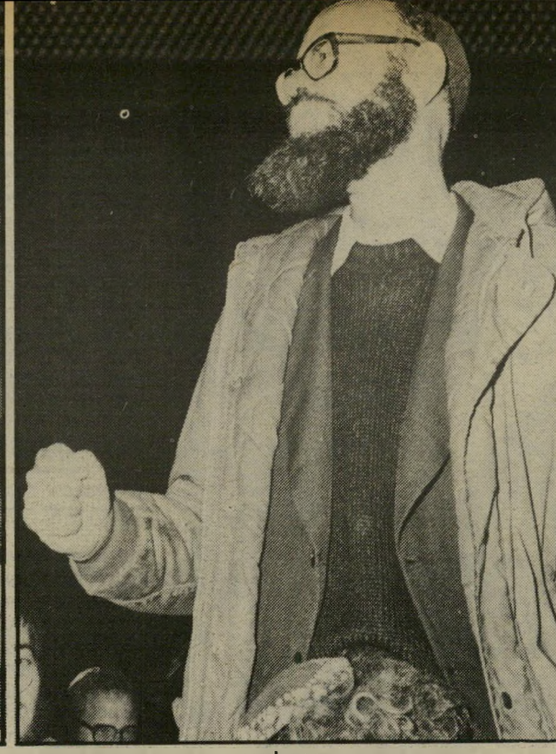

הרב לוינגר
צ'קים הנושאים תאריך עברי

ח"כ פורת
החושך הוא אצל הערבים

אריאל שרון והרב יהודה צבי קוק בהתנחלות
האמונה עדיפה על הברית

קדט. אמינות וחסכון
שרק אופל יכולה להעניק לך.

קדט מציעה לך ביצועים עם חסכון ומבחר של מנועים בעלי גל זיזים עילי הנותנים לך ביצועים שאתה מצפה למצוא במכוניות גדולות יותר. בפנים הקדט מצפה לך אמינות גם בנוגע למרווח בקדט שפע מקום לחמישה מבוגרים. הדגם בעל הדלת החמישית מאחור מאפשר העמסה קלה. יש גם דגם "סטיישן" עם כושר מעמס גדול יותר. ההנעה הקדמית יחד עם מתלי "מק פרסון" תורמים לאחיזת כביש מעולה. לבחירתך גם הילוכים אוטומטיים.

מיזוג אוויר הינו תוספת אפשרית. קדט, כמו כל דגמי אופל, עוברת מבדקי אמינות וסיבולת בתנאים בהם אתה נוהג.

בוא והתרשם בעצמך מאופל קדט — הנדסה גרמנית במיטבה.

OPEL GM

Reliability comes as standard.

ביטוח!

היום יותר מתמיד, חשוב לעשות ביטוח
בחברה גדולה, בטוחה ואמינה-
בקבוצת **הסנה**.כדאי להיות בטוח:

להיות בטוח
כי ביתך,
נכסיך ורכושך
מבוטחים.

להיות בטוח
כי עתידך
ועתיד משפחתך
מובטחים.

להיות בטוח
שאתה מבוטח
בחברה בטוחה,
שאפשר לסמוך עליה.

עשה ביטוח בקבוצת **הסנה**,
קבוצת ביטוח גדולה, יציבה,
אמינה ומבוססת.
כי מה שבטוח-ביטוח ומה שביטוח-**הסנה**.

הסנה - חברה ישראלית לביטוח בע"מ
צור - חברה לביטוח בע"מ
שמשון - חברה לביטוח בע"מ
רותם - חברה לביטוח בע"מ
שמיר - חברה לביטוח בע"מ
דקלה - חברה לביטוח בע"מ
החברה הישראלית לביטוח משנה בע"מ
עומר - קרן לביטוח הדדי
חברות מסונפות: בידרמן - חברה לביטוח בע"מ
החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ

קבוצת הסנה

דחף

חרות: המישפחה הלוחמת איש ברעהו

רייסר

התפרצותה של ח"כ **גאולה כהן** נגד השר **אריאל שרון** לא היתה צריכה להפתיע איש. ניבא זאת העולם הזה (12.10.83) לפני יותר מחודש, כאשר כתב:

"גם שרון, שכלי־התיקשורת האמריקאיים מתייחסים אליו בתיעוב גלוי, הגיב ריגשית נגד האמריקאים. בתחייה אין רואים בכך תופעה כנה או רצינית. שרון ישנה את עורו בהתאם לנסיבות.

קליינר

ובשאתילה עדיין אינו מכפרות על חלקו בהחרבת ירמית."

יחס זה בא השבוע לידי ביטוי גלוי, בוטה מאוד. גאולה כהן וחבריה לא הופתעו מהעובדה ששרון העדיף למחות על "קיפוחו" בתוך תנועת־החרות, גם במחיר העדרות מהצבעה על נושא כל־כך עקרוני עבורם. כמו ההתנחלויות בגדה.

אנשי התחייה התבטאו במרירות רבה נגד שרון. המציג את עצמו כחסידה הגדול של ארץ־ישראל השלימה. "הוא בראש ובראשונה מסור בלב ובנפש לאריאל שרון," אמר השבוע ח"כ **חנן פורת**. גאולה כהן לא בחלה בביטויים חריפים ביותר, שהופנו לעבר שרון.

שוב הצליח שרון להבקיע שער עצמי, ברגע שבו הוא נראה מסוכן ומלא־תנופה. הוא צבר לעצמו הרבה

מילוא

הירושה הכבדה שהשאיר לו שרון. קודמו, שהודח למעשה על־ידי ועדת־כהן, אינו זונח שום הזדמנות להשמיץ את ארנס, ואף שלח את "נאמני" **אורי דן** להשמיץ את שר־הביטחון בכלי־התיקשורת בשל "פחדנותו" בכל הנוגע לפרשת טריפולי, והיחלצותו של יאסר ערפאת מהמצור בעיר הצפון־לבנונית. קיימת גם השינאה הגלוייה בין דויד לוי ובין חיים קורפו, הרודף ער חורמה את נאמנו של לוי בסניף חרות בירושלים, **יהושע מצא**.

גם שני ראשי־המועצות הסימפטיים, ח"כ חרות **משה קצב** (סגן שר־השיכון־והבינוי) ו**מאיר שיטרית** אינם מבודדים מהמעגל הלוהט

דקל

אף תקף את רבין בכנסת על טיפוח "גידול הפרא" הזה, ששמו שרון.

כל נאמני ראש־הממשלה הקודם, **מנחם בגין**, שונאים את שרון שינאת מוות. יועציו של בגין, אנשים כמו **אריה נאור, יחיאל קדישאי, דן מרידור**, ואחרים הירדועים פחות בציבור, מאשימים את שרון בהתמוטטות של מנהיגם. דיעה זאת רווחה ביותר גם בקרב חברים אחרים בסיעה, וביניהם שר־התחבורה, **חיים קורפו**, וסגן שר־האוצר **חיים קופמן**.

גם סגן יו"ר הכנסת, **מאיר כהן־אבידוב**, ועמיתו לסיעה, ח"כ **יוסף רום**, מתעבים איש את רעהו על רקע סיכסוכים בסניף חיפה של

ציפורי

הזה של האיבה ההדדית. שיטרית כז בכל ליבו **לדויד לוי** "הדמגוג", ובאחרונה אף נקט ביזמות פרלמנטריות נגד שר השיכון. שיטרית, שהיה רוצה מאוד בשובו של **עזר וייצמן** לחרות, שוטם באותה מידה גם את שרון. אשר לקצב, הוא אומנם עובר עם לוי, אבל השר שלו הוגה כלפיו קינאה מרה עד מאוד. רוב העיתונאים מייחסים, ובצדק, את רוב הישגי המישרד לקצב. אין צורך לומר שלוי מתקוממם בכל ליבו נגד התדמית הזאת, ומנסה, בעזרת נאמניו, להמעיט את דמותו של קצב, אחד מחכ"י חרות האמינים ביותר.

כך משתוללת בסיעת חרות שינאת הכל בכל. **חיים ברעם** ■

מגן

תנועת־החרות. השניים אינם מדברים זה עם זה, אבל כהן־אבידוב מנצל כל הזדמנות על כס־היו"ר כדי לנזוף ברום באורח חריף, ואפילו משפיל.

יורם ארידור, שר־האוצר המתפטר, מלא רגשות מרים כלענה. ארידור נוטר ליורשו, **יגאל בהן־אורגד**, "שהתר תחתיו", **לדויד לוי** "שבגד בו", **למשה ארנס** "שזנח אותו" וליצחק שמיר, שגרם לפיטוריו למעשה, ימים אחדים אחרי שכלל אותו בממשלה החדשה. ארידור מסוכסך, כמובן, גם עם כל שרי הליברלים.

שלושת השרים המובילים — **יצחק שמיר, משה ארנס ויגאל בהן־אורגד** — שונאים את שרון. שר־הביטחון התלונן לא פעם על

(ולמה?)

הם רוחשים לו אהדה מסויימת כ"קורבן לרדיפות של השמאל הישראלי", ומקווים להיעזר בו בכל הקשור לעידוד התנחלויות חדשות בגדה, אבל היחס הזה מהול בחשד, אפילו בטינה. באורח אירוני ניתן לומר שאפילו זכויותיו הרבות של שרון בצבירה

שינאה אישית קשה, המעכירה את האווירה, ומשפיעה גם על מהלכים פוליטיים חשובים, ואף גורליים.

ידועה לכל האיבה בין ראש־הממשלה, **יצחק שמיר**, וסגנו, שר־השיכון־והבינוי, **דויד לוי**. שמיר רואה בלוי "חצוף" מובהק, המנסה "לקפוץ מעל לקורקבן שלו". לוי סבור ששמיר מקפח אותו, מסית בו את כלי־התיקשורת, בז לו, בין השאר גם על רקע עדתי.

אבל האיבה הזאת ממש מחווירה לעומת השינאה האמיתית שבין מקורבי שני הניצים. חבריי־הכנסת **מיכה רייסר, ומיכאל קליינר**, נושאי־כליו של דויד לוי, מתעבים בכל ליבם את אנשי שמיר, הח"כים **מיכאל דקל ורוני מילוא**. בעיקר בולטת השינאה האמיתית שלהם למילוא. הנראה בעיניהם כאיש־תככים חסר־מעצורים. העובדה שמילוא הצליח לגבור עליהם בכל המאבקים התנועתיים, ושהוא בחר בסוס המוצלח יותר, עוד שופכת שמן משלה על מדורת האיבה.

אבל בכך לא סגי. גם נאמנו של שרון, ח"כ **דויד מגן**, שונא בכל ליבו את דויד לוי, ואת שני תומכיו, רייסר וקליינר. מגן מדבר בשינאה נוראה גם על שר־התיקשורת, **מרדכי ציפורי**, "שנעץ סכין בגבו של שרון בתקופת השיא של מילחמת־לבנון". גם שרון מדבר על ציפורי בחמת־רצח. בשיחה עם העיתונאי גידעון רייכר בתוכנית המצויינת של הטלוויזיה הלימודית, ערב חדש, דיבר שרון בשצף־קצף על "דברי ההבל והאיוולת של האיש הזה", חברו לקאבינט, ציפורי.

ציפורי עצמו אינו טומן את ידו בצלחת. הוא מרבה לעקוץ את המערך, על שהעניקו בשעתם לשרון תפקיד־מפתח כיועצו של יצחק רבין, והשבוע

כהן־אורגד

אריזר

קצב

שיטרית

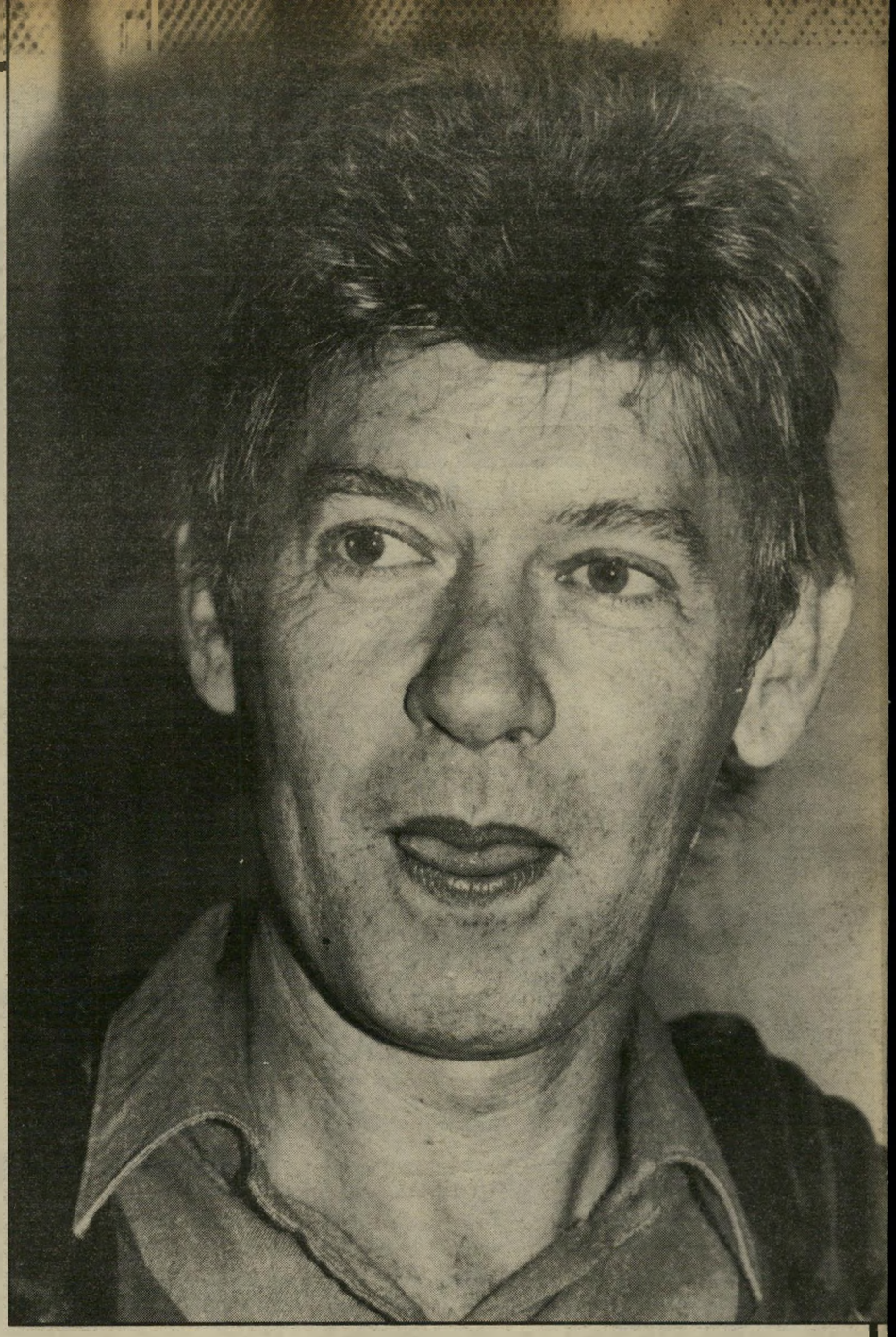

ההצגה נגמרה התפאורה מתקפלת

אחד האמנים המצטיינים החליט לרדת מן הארץ — ובניו האשמות חמורות נגד הבוסים של התרבות הישראלית

אריק סמית מביט אחורה בזעם. לפני 18 שנים הכיר ברדרום־אפריקה את יוסי גרבר, התקשר עימו והגיע לארץ. עכשיו הוא עוזב.

האמן רב הגוונים והצבעים חוזר לדרום־אפריקה, שבה נולד. הוא יוצא כשבכיסו 3000 דולר, ובאמתחתו אלבום, שבו לקט של עשרות ביקורות יוצאות מן הכלל, להן זכה כתפאורן, מתכנן תלבושות ואביר־מולידו של תיאטרון־הבובות הקרוא על שמו.

אף אמן ישראלי אחד לא זכה לשלוש פרימיירות בערב אחד כמו אריק סמית: פרפרים הם חופשיים בתיאטרונו של גיורא גודיק, אמנון ותמר בתיאטרון לילדים ולנוער והנסיכה איבון של התיאטרון הקאמרי.

מעודן ומהוקצע. פגשתי את אריק בדירת־גג בתל־אביב, ברחוב הירקון, הצופה לים. שכנו מימין, בדירה דומה, הוא רקדן קול־הדממה משה אפרתי, ובדירה סמוכה אחרת: אלכס אנסקי.

בדירה התיאטרלית חדר מרכזי, ובו ציורים ועבודות־יד שלו, כולל ציורי־תפאורות שאותן הכין.

מהחדר מוביל גרם־מעלות לחדר נוסף — מעין עליית־גג, חדרו של שותפו לדירה, שחקן הקאמרי יוסי גרבר. קירות החדר מכוסים בתצלומים של יוסי בתפקידיו השונים בתיאטרון. למטה, ליד החדר המרכזי, חדרו של אריק, מלא חפצי־אמנות, מנורות יפות וציונים.

אריק, בשנות ה־30 שלו, גבר בלונדי יפה־תואר, שקט מאוד, מעודן ומהוקצע.

מוכשר ומצטיין. אריק נולד בפרטוריה שבדרום־אפריקה. אביו היה בלש במישטרה ואמו הופיעה בצעירותה בקירקס. האם התפרסמה בגלל שערה היפה וחינה הרב. האב נפטר כשאריק היה בן 12.

כשבגר, סיים את בית־הספר לאמנויות בפרטוריה בהצטיינות. עוד בגיל צעיר החל מצייר ציורי־רחוב על מידרכות העיר. בגיל 20 זכה בפרס, כצייר המוכשר ביותר בדרום־אפריקה, והפך הגרפיקאי של כל ההוצאות־לאור של ממשלת דרום־אפריקה.

הוא גרף פרסים בארצות־הברית ובארצות אחרות.

את יוסי גרבר הכיר בעת שיוסי הגיע לדרום־אפריקה לשחק במחזה שם. אריק החזיר ביקור ליוסי לאחר זמן מה, כשבכיסו מריונטה קטנה, ומאז נותר בישראל. בארץ הגיע עד מהרה לצמרת המעצבים.

הוא העלה עשרות הצגות על בימות התיאטרונים בארץ, בקאמרי, הבימה, תיאטרון גודיק, תיאטרון חיפה, להקת בת־שבע, להקת בת־דור.

כעיסוק נוסף עיצב את המיסעדה הסינית של רפי שאולי, תל־אביב הקטנה, את המועדון ברחוב הירקון, ועוד הרשימה ארוכה.

אריק מסביר את פשר עזיבתו: אינני רוצה לבלות את מחצית חיי במשרדי עורכי־דין. אנשים בישראל חושבים שדובר אנגלית בארץ הוא אוטומתית גם מיליונר, ומי צריך לשלם למיליונר?

אני מתרוצץ במשך ימים בניסיון לגבות כסף המגיע לי. איזו הרגשה יש לאדם כשהוא צריך לקבל כסף, ולבסוף מוציאים את הכסף מתוך נעלי? לרפי וטדי שאולי תיכננתי את הדברים הכי יפים שלהם, וטדי אינו מהסר לשלם. וכשאני בא לרפי בטענות, הוא מוציא מהנעל כמה אלפי לירות, ומושיט לי כנדבה.

רק הבוקר באתי מעורך־דין, שאצלו הגשתי תביעה נגד מועדון התיאטרון ברחוב מנדלי. הם פנו אלי וביקשו שאתכנן את הבאר במועדון המחודש. אחרי שהיגשתי את התוכניות, הם פשוט הודיעו לי שהתוכנית אינה בת־ביצוע, ושהם מושכים את ידם ממנה.

שכחתי את העניין, עד שנתקלתי במודעה, המבשרת לקהל הרחב שהבאר החדש במועדון תוכנן על־ידי אריק סמית. לא נותר לי, אלא לרוץ לעורך־הדין שלי, כדי שיטפל בעניין, וידרוש את זכויותי, אחרי שבעלי המקום אף לא מצאו לנכון להודיע לי

יוסי גרבר והבובות ב„צריף של תמרי"
אשה בסופרמרקט

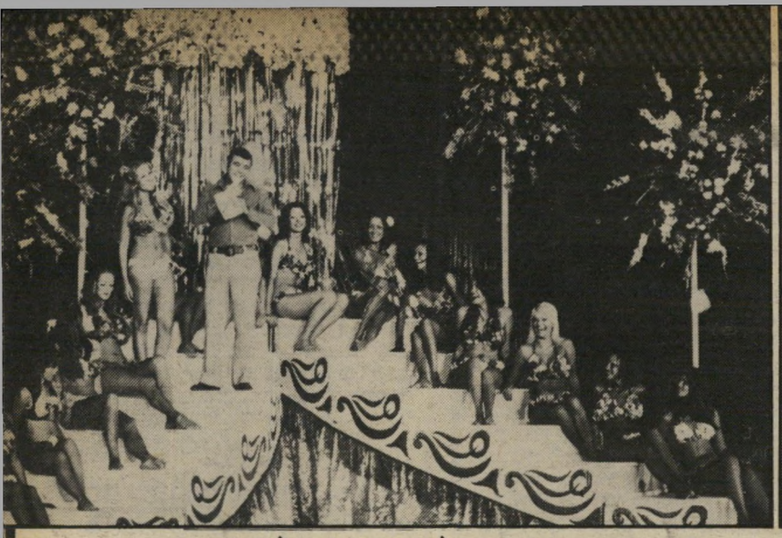

אריק ומלבושי תיאטרון
אלבום באמתחת

תפאורה של אריק: בחירת מלכת־המים
מריונטה בכיס

אריק ו"האריה המפחדן"
שלוש פרימיירות בערב

„שמונים אחוז מהאמנים שגדלו בארץ, עזבו אותה ויושבים בחוץ!"

רכר, וכמובן לא שילמו לי פרוטה.

יכולתי לעשות הרבה כסף בארץ אילו רציתי לעסוק בארכיטקטורה, אבל אני אמן ולא ארכיטקט. אינני מוכן לתכנן חדרי־שינה לרוזנבלומים, עם אמבטיות וחדרי־שימוש.

את כל מירצי השקעתי בתיאטרון־הבובות שהקמתי, מאות רבות של בובות. רק־מעטים בעולם יודעים להפעיל תיאטרון־בובות. זה משהו מיוחד. תערובת של באלט, אופרה, דרמה ועיצוב־תפאורה.

בחמש השנים האחרונות מימנתי מכיסי את החזקת הסטודיו, כי מעולם לא ניתנה לתיאטרוני תמיכה ציבורית, ואילולא מרים עציוני, המפיקה, שנשאה על כתפיה את ההצגות, בגלל רצונה לעסוק גם באמנות לשמה, לא יכולנו להופיע כלל.

מה מועילות כאן כל הביקורות המצויינות והשבחים של מבקרים בין־לאומיים? זכיתי בכינור דוד. אין לזה שום ערך ממשי.

שבח ויחס. בישראל מחלקים את המשאבים הלאומיים בצורה משונה. כל דבר מיובא הוא חשוב וטוב. ללהקת בת־שבע הביאו מנהל מאנגליה, את נוב כהן, ארבע פעמים בשנה הוא מקבל כרטיסי־טיסה, משכנים אותו במלון יקר, משלמים את שכרו בדולארים. יש לו שכל לבוב, הוא ממשיך להתגורר באנגליה, או בצפון־צרפת, ולכאן הוא מגיע לביקורים קצרים בלבד, והכל מסובסד על־ידי המדינה.

כל רקדן באלט שרקר קצת בלהקה, וכל אחד שמרים כאן את הרגל זוכה לסיבסוד ציבורי. מירל'ה שרון הביאה מארצות־הברית רקדנים, ערכה כאן חזרות, וכשהתוכנית הייתה מוכנה, יצאה איתה להופעות שם, בארצות־הברית, ארבע הופעות, ללא שהראתה בארץ את עבודתה, וגם זה סובסד.

כ־80% מהאמנים הטובים שגדלו בארץ עזבו אותה, ויושבים בחוץ. דני קרוון למשל, יושב באיטליה, ארנון אדר בברלין. ותפאורנים, למשל, אינם נחשבים כאן כבעלי מיקצוע.

אני חוזר לקייפטאון, ואשמח לקבל הצעות עבודה מהארץ, עם חוזה בדולארים, כי נמאס לי להיות השמוק של התיאטרונים. בעוד שהביקורת שיבחה את עבודתי, התייחסו אלי אנשי התיאטרון אחרת.

אין לי ולוא גם שמץ של טענה נגד הקהל הישראלי, הקהל כאן יוצא מן הכלל. הטענות שלי הם נגד אנשים שקובעים כאן מה לקדם ומה לא, הקובעים מה סדר העדיפויות.

עד כאן דבריו של אריק סמית.

מעיד עליו חברו ושותפו לדירה יוסי גרבר:

„אינני רגוע כשהוא עושה משהו בלעדי, כמעט כולם מרמים אותו. אני עצמי נולדתי באירופה, אבל גדלתי כאן, והמנטליות שלי היא של ישראלי שגדל בשכונת מחלול. אני מכיר את כל הנוכלים, אבל כמה אני יכול לגונן עליו? לימדתי אותו קצת לצעוק, ועכשיו הוא מרים את קולו לפעמים."

השנים והלב. „איפה אפשר למצוא כאן טיפוס, שכשהוא הולך לסופרמרקט ואיזו אשה דוחפת אותו, יעמוד בסבלנות במשך עשר דקות ויסביר לה שאין זה נאה להידחף ושאף היא יכולה לעמוד בתור כמוהו?"

האם יתכן באמת, שאמן רגיש ומוכשר כמו אריק סמית, צריך לנטוש את המאבק על מקומו כאן, האין בין אנשי התיאטרון ואנשי מישרד־החינוך־והתרבות כאלה שיזדעקו לעזרתו, הקם לנו כבר אמן אחר בשיעור קומתו?

אין מעצב טוב ממנו בישראל, ויעידו על כך עבודותיו הרבות. תיאטרון־הבובות „יסגר, היקום לו תחליף? האם בגלל חוסר מרפקים יש לגמר דמותו של אמן גדול?

כשיעזוב את הארץ אחרי שימלא את התחייבויותיו הנוכחיות לפסטיבל הישראלי, הוא יצא לדרכו, כשהוא — גם אם אינו מודה בכך — משאיר אחריו לא רק את מיטב שנותיו, הוא משאיר כאן גם את ליבו.

שולמית יריב ■

אריק בביתו
כסף בנעל

שידור

צל"ש

זהו זה ולא אחרת

● למפיקי ולמגישי המישדר המגאזיני זהו זה, המופק בידי הטלוויזיה הלימודית. מישדר זה, שבו מככבים **גידי גוב ומוני מושונוב**, הוא הפקה טלוויזיונית מלאת חיוניות, שיש בה כדי לעורר את קינאתם של מנהלי הטלוויזיה הכללית. במישדר זה חוברים יחד הומור טוב, דיווח ומעורבות יומיומית, ומאזיניו אינם רק בני נוער, אלא גם מבוגרים ופנסיונרים. כמאמר שיר־התוכנית: „זהו זה, ולא אחרת...“

צל"ג

ברוך שפטרנו

● למפיקי השעשועון שחק אותה ז"ל ומנחה השעשועון, הבדרן **דדו טופז**. שעשועון זה, שהיה בבחינת התגלמות הטימטום הטלוויזיוני באחד משיאיו כאשר במרכז המירקע מתחרים נציג ידיעות אחרונות (**אורי אלוני**) ונציג מעריב (**מאיר עוזיאל**) ברמה של פילון, תוך שמירת „האיזון הקדוש“ שבין שני הצהרונים. המחשבה הניצבת מאחורי תוכנית זו היתה „לחם ושעשועים“ ונחיתות התוכנית היתה כה בולטת, עד שגם קנייני מכשירי־הוויידיאו של „עידן ארידור“ מאסו בה. כל שניתן לומר: ברוך שפטרנו.

מאחרי המירקע

רקע פוסיקלי למות הרס"ן

בישיבת־הבוקר של מערכת מבט, למחרת מותו של רב־סרן סעד חדד, אשר הוקדש לו יותר ממחצית מהדורת מבט, התרחשה מחלוקת קולנית בין שני אנשי מבט, הרחוקים מעימותים המאפיינים ישיבות אלה.

שני הניצים היו עורך מוקד, **יעקב אחימאיר**, והכתב לענייני־תרבות **עמוס** („קיקי“) **ארבל**.

הסיבה לעימות: מהדורת מוצאי־השבת שערך אחימאיר.

אחימאיר האשים בישיבה את ארבל, לדבריו, ציפה ממנו באותו ערב, לרגל מותו של המלחין פאול בן־חיים, לכתבת־הספד.

ארבל השיב לאחימאיר בלשון־דיבור מזלזלת והשליך את הכדור לעבר **צבי** („צבה“) **גורן**, שהכין בעבר סרט־תעודה על בן־חיים.

אחימאיר שב וחזר על אחת מטענות־היסוד שלו בעריכה: שכל כתב אחראי לכל אירוע בתחום נושא־הסיקור שלו, גם ללא הנחיית העורך.

אחרי הטונים הגבוהים שהשמיעו שני הכתבים, לחש אחד הכתבים הצעירים, שהגיע כשנה האחרונה מגלי צה"ל, באוזני כתב שישב לידו: „למהדורת־האשכבה שלו לרב־סרן חדד רצה אחימאיר ברקע מוסיקאלי הולם, ממותו של פאול בן־חיים.“

ניצול למען אינטרס?

בכותרת לילה של היום הרביעי, אירע דבר מפוקפק: נסיון לנצל את מדיום־החדשות הטלוויזיוני לקידום האינטרסים של רשות־השידור.

קבוצת הפועל תל־אביב סידרה לאפשר במוצאי־שבת שידור־חי של מישחקה עם בית"ר ירושלים, בחינם אין כסף, בטלוויזיה הישראלי. כתב ידיעות אחרונות לספורט, יהושע ילין, פירסם על כך מאמר במדור־הספורט של צהרון זה, תוך העלאת נימוקים שאינם לעניין הציבורי או הספורטיבי.

הנהלת הטלוויזיה, הרגילה לנצל שירות־חינם, ניצלה מאמרו זה של ילין והביאה אותו לאולפן כותרת לילה, כדי לטעון את טענותיו הלא־ענייניות, כאשר מולו ניצב מזכיר הפועל תל־אביב, אייב אפשטיין.

למעשה היה זה ניצול של מדיום הטלוויזיה נגד קבוצת הפועל תל־אביב.

שרון ואיזה קרפין

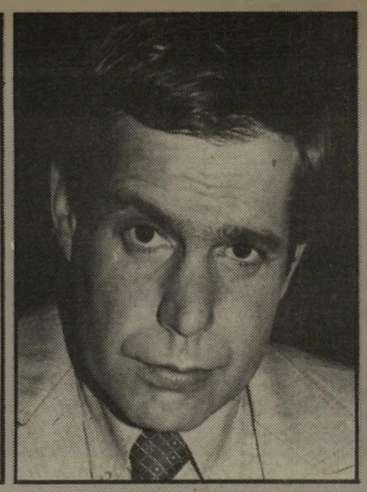

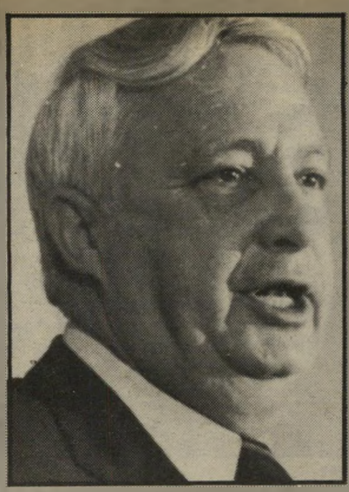

קרפין — **שרון**

„בכל רגע מישהו אחר מבלבל לי את המוח!“

אחד מהסודות הכמוסים בבניין הטלוויזיה היה בשבועיים האחרונים סיפור הופעתו הכימעט־דאית של **אריאל** („אריק“) **שרון** על המירקע.

ביום השני בבוקר, כשבוע שבסופו נערכו במליאת הסוכנות־היהודית הבחירות שבהן נכשל שרון, הוצע במערכת זה הזמן לזמן למישדר באותו הערב את השר שרון.

רשימת־המועמדים להשתתפות במישדר הובאה לאישורו של מנהל הטלוויזיה, **טוביה סער**, אחרי שהשר שרון הביע כבר את נכונותו להשתתף במישדר. המונחה בידי **רם עברון**.

אלא שטוביה סער החליט שראיון עם שרון הוא נושא „חדשותי“. לכן אסר סער על עורכי זה הזמן לראיין את שרון, והורה לעורך מבט, **מיכאל קרפין**, לפנות אל השר.

איש מאנשי הטלוויזיה לא ידע על אופי השיחה שהתנהלה בין קרפין לשר שרון. אבל כאשר התקשרו אנשי זה הזמן, בערבו של אותו יום, אל שרון, אחרי דחיית הנושא בידי מבט, אמר שרון: „אני לא יודע מה אתם רוצים ממני. בכל רגע מישהו אחר מבלבל לי את המוח! קודם בילבל לי את־המוח איזה קרפין. תחליטו כבר — אתם רוצים לראיין אותי, או לא?“

משעל ב.מדיני"

מינויו של כתב מעריב, **יוסף** („יוסי“) **אחימאיר**, כיועץ־מישנה לענייני תיקשורת של ראש־הממשלה, יצחק שמיר, יצר בעייה לאחיו המבוגר־יותר, **יעקב** („ג'קי“) **אחימאיר** — שעמד להתמנות ככתב מדיני וראש הדוכנה הפוליטית.

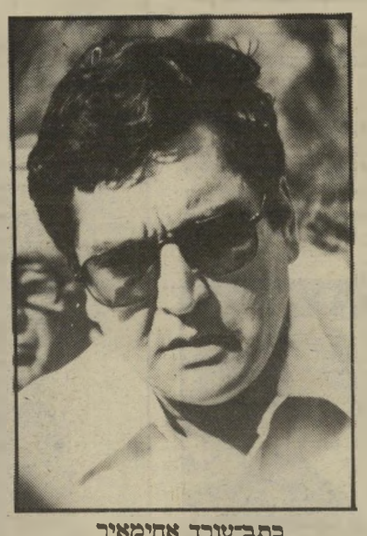

כתב־עורך אחימאיר
עימות עם ארבל

אחימאיר, שעמד להת מנות במקומו של **יורם רונן**, המסרב לוותר על תפקידו, החליט להסיר את מועמדותו בשל החשש של ניגוד־אינטרסים לגבי המגע האפשרי עם אחיו בזירת התיקשורת היומיומית.

אחימאיר נועד להיות מכשיר בידי עורכי מבט וחטיבת־החדשות לסילוקו של רונן מתפקידו. אך ויתורו של אחימאיר לא מנע את המשך המאבק לסילוקו של רונן.

התוצאה: התפקיד, שהיה מוצע לאחימאיר, נמסר בימים אלה לידיו של הכתב לענייני מיפלגות, **ניסים מישעל**.

סיכויי לפיד ומכת לב־ארי

במערכה על איוש מישרת מנכ"ל רשות־השידור, לקראת סוף חודש מרס, מצטיירת התמונה הבאה:

רוב המועמדים מטעם עצמם, או מטעם גופים מפלגתיים של הליכוד, הסירו בהדרגה את מועמדותם. המועמד הוודאי ביותר לתפקיד הוא המחזיק בו, **יוסף** („טומי“) **לפיד**, שהחצר הנוצרת מסביב לראש־הממשלה יצחק שמיר רואה בו את המועמד העדיף מבין המועמדים הקיימים.

הבעייה הלא־פתורה היא בעיית יושב־ראש רשות־השידור, שיבוא במקומו של היו"ר הפורש, הפרופ' **ראובן ירון**. סיכוייו של מועמד המפ"ל, עורך־הדין **מיכה ינון**, פותחים והולכים עם גבור ההתנגדות אליו מצד אישי־הליכוד, בעיקר באגף הליברלי, הטוענים, שלא ייתכן שיו"ר דתי יכתיב מדיניות לרשות־השידור, המשדרת בשבתות.

מועמד אחר, שנותר עדיין בשטח, הוא העיתונאי **נתן ברון**, המפעיל שדולה גדולה בליכוד, כדי לקבל על עצמו את התפקיד.

בקלחת התככים שמסביב לרשות־השידור הולכת ומצטיירת אפשרות של הפתעה: עיסקת־חבילה מעניינת, העשוייה להכתיב את מינויו של לפיד לקרנציה השניה. העיסקה: מינויו של מנהל קול ישראל, **גידעון לב־ארי**, כמנהלה הבא של הטלוויזיה (וייתכן גם מבלי להמתין לסוף הקדנציה של **טוביה סער**). בין הכוחות הפועלים למען מינויו של לפיד מתארגנת קואליציה בין אנשי־הליכוד ואנשי תנועת־העבודה, לשם מינויו של לב־ארי לתפקיד

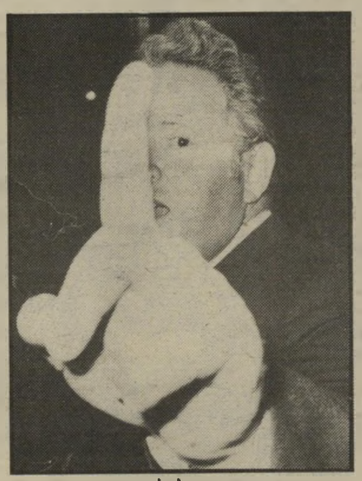

מנכ"ל לפיד
פגיעה בחופש־הביטוי?

— כאדם היחיד ברשות־השידור העשוי להציל את הטלוויזיה משקיעתה.

מנכ"ל כצנזור הצנזורה

באחת מישיבות־הבוקר של מבט יצא העורך, מיכאל קרפין, ברוח קרבית ביותר נגד מנכ"ל רשות־השידור **יוסף לפיד**.

הסיבה לרוח־קרבית זו היתה כתבה של הכתב לענייני־תרבות־ואמנות, **עמוס ארבל**, על אישור הצנזורה, שניתן להומורסקה עמוד העץ המועלית בצותא. רוגזו של קרפין יצא על הוראתו של לפיד להראות לו את הכתבה, עוד קודם לעריכתה, תוך הנחייה שרק הוא יאשר כתבה זו.

במהלך הישיבה קבע קרפין: „לא יתכן שאחרי שהצנזורה מאשרת הצגה יבוא הצנזור יוסף לפיד כדי לברוק אותה, לפני שראו אותה הממונים הישירים על המחלקה. יש בסיגנון זה משום פגיעה של לפיד בחופש־הביטוי.“

פרקליט המפיקים

קבוצה מקופחת לחלוטין בין עובדי הטלוויזיה היא קבוצת המפיקים, הנופלים בין הכיסאות של הטכנאים לעיתונאים.

באחרונה התארגנו המפיקים בוועד־פעולה, שהחליט להתמודד לאורך כל החזית עם קיפוחו.

במיסגרת התארגנות זו התקשרו המפיקים עם עורך־הדין יחזקאל בניש (בעלה של דורית בניש, מפרקליטות המדינה) — כיועצם המישפטי, ועליו הטילו את ניהול מאבקם למען הטבה בתנאי־עבודתם.

פסקול

הפצצה של שיפר

● **שלמה סעדון**, אחד משני החשודים ברצח הנערה **מאירה זינגר** בירושלים, הוא פנים מוכרות בקול ישראל. עד לפני זמן קצר היה סעדון המיזנונאי באולפני קול ישראל בירושלים ●● באולפני גל"צ חוששים, שלאחר הענקת דרגת אלוף ל**עמוס ירון**, ראש אכ"א, עשוייה לשוב מנהלת־התוכניות של גל"צ מהיעלמותה המיסתורית, ולהטיל שרירה בתחנה. בגיבויו של האלוף הטרי ●● כאשר יצא חבר־הכנסת **רפי סויסה** מאולפני הטלוויזיה אחרי הופעתו בתוכנית זה הזמן, נדהם לגלות שמכוניתו, שחנתה בחצית בניין־הטלוויזיה, נפגעה בידי מכונית מלאה באברכי־ישיבה. יחד עם שניים מאנשי הביטחון של הטלוויזיה, יצא

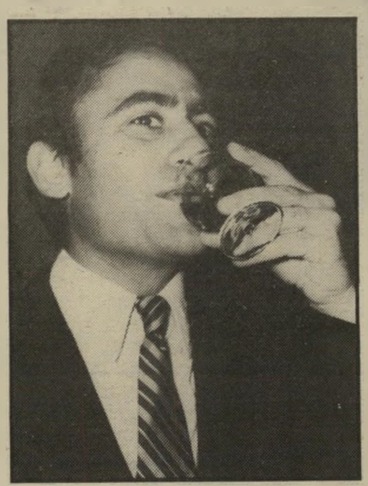

כתב שיפר
סודות מילחמת־הלבנון

ח"כ סויסה מיד למירדף אחרי אותה מכונית. איש־ביטחון אחר דיווח עליה למישטרה, שהציבה לה מארב ●● **שימעון שיפר** עומד להטיל בימים אלה פצצת־זמן פוליטית: ספר שלו על מילחמת־הלבנון, ובו מאות פרטים שלא נודעו עד כה ברבים, שאותם שאב משולחן־הממשלה באמצעים הרגילים שלו. סיפרו של שיפר עשוי לחשוף לציבור סידרה שלימה של גילויים, על אמירות והתייחסויות שונות של חברי־הממשלה במהלך המילחמה. הספר קיבל כחוק את האישור לפירסום מטעם מנהלו, **יוסף לפיד** ●● יש בכוונת הממונים לדאוג להחזרת כתב־הטלוויזיה בצפון, **מוטי עדן**, לרדיו. הם שכחו לדווח לעדן את כוונותיהם הנוגעות לגורלו.

תוכניות מועדפות

יום רביעי

25.1

● **רדיו: קול המוסיקה — מעל בימת האופרה (8.30).** בתוכנית קללת פאוסט לברליוז, בעריכת מיכ־אל אוהד. הביצוע הוא של ה־פילהרמונית של שיקגו, בניצוח ג'יאורג שולטי ובהשתתפות הזמרים פרדריקה פון שטאדה וחוזה ואן־דאם.

יום ששי

27.1

● **טלוויזיה: סרט ערבי — אין נחמה לנשים (5.32 — מדבר ערבית).** ראוויה היא גרושה החיה עם בתה בבית הוריה. כאשר הוריה מקפחים חייהם בתאונת־דרכים היא חשה שהגיעה שעתה לחיות חיים עצמאיים. עד מהרה היא מגלה שהדבר אינו פשוט. מכסבת: פאתן חאממה.

● **טלוויזיה: סרט קול־נוע — הנשרים רעבים (10.15 — מדבר אנג־ליית).** הוגן (קלינט איסטווד) כחוש, בלתי־מגולח ומלוכלך מימים של רכיבה מטכסס דרך צפון־מכסיקו, מציל אשה מידי שלושה שיכורים המתכוננים לאנוס אותה. במבט ראשון הוא מתפעל, אך במבט שני, כשהוא רואה את גלימת הנזירה שבה היא מסתירה את מערומיה ואת הצלב התלוי לצווארה — הוא אינו מאמין למראה עיניו. האחות שרה (שירלי מקליין) מגלה, שהיא נמצאת במשימה לגייס כספים עבור המורדים המכסיקאנים המנסים לתפוס את השילטון מידי הצרפתים.

פוסטר ולואים: כפילים
יום רביעי שעה 10.05

● **טלוויזיה: סרט קולנוע — כפילים (10.05 — מדבר אנגלית).** סיפור הפק־תו של סרט־קולנוע, המתרכז בעיקר בעבודתם של שחקנים כפילים. כפילים מועסקים בהפ־קה הזאת כדי לשחק בסצינות המסוכנות, תחת השחקנים ה־ראשיים. גם התפקיד הראשי בסרט הוא של שחקן־כפיל, המצטרף להפקה כדי למלא את מקום אחיו. אחיו, אף הוא שחקן־כפיל, נהרג ימים אחדים קודם לכן בהפקת הסרט.

יום חמישי

26.1

● **רדיו: קול המוסיקה — שעה במחיצת אמן דגול (12.00).** התוכנית מוק־דשת לזמר־הבס הנודע פיודור שליאפין.

● **טלוויזיה: סרט טבע — פארק יאלוסטון מתחת לאפס (8.30 — מדבר אנגלית).** עוד אחד מסידרת הסרטים חיים בטבע, בהפקת בי־בי־סי. סרט זה מתאר את פארק יאלוסטון בחורף, כשהוא סגור למטיילים אך מלא בפעי־לות בעלי־חיים.

● **טלוויזיה: מותחן — רב מרגלים ריילי (10.10 — מדבר אנגלית).** הראשון בסידרה בת 12 פרקים של סיפורי הרפתקות וריגול. ה־סידרה מבוססת על סיפור־חייו של רב־המרגלים הבריטי סידני ריילי (ששמו המקורי: זיגמונד בלום). ריילי נולד ב־1874 ברוסיה. ב־1895 עזב את מולדתו ובדרך לא־דרך הגיע לבראזיל. ארבע שנים לאחר מכן הגיע ללונדון והתגייס לשירות ה־חשאי הבריטי. מעלליו בהיותו סוכן הוד־מלכותו היו חסויים כמעט שישים שנה, ומשנת־פרסמו, ברור היה מעל לכל שהוא הגדול בכל סוכני־הריגול בכל הזמנים. בפעולותיו הנועזות השפיע על לא מעט ממהלכיה של מילחמת־העולם־הראשונה. קודם לפרוץ המילחמה הוא הצליח להוציא מגרמניה את סודות תוכניות־החימוש שלה, ובמהלך המילחמה התגייס פע־מיים בשם בדוי לצבא גרמניה.

מקליין: הנשרים רעבים
יום שישי, שעה 10.15

שבת

28.1

● **רדיו: קול המוסיקה — סלאף, רגעים יקרים מהאלבום המישפחתי (12.00).** חלק שני בסידרה המבוססת על סיפרו של נפתלי יבין ז"ל.

● **טלוויזיה: סידרה קר־מית — שלושה בדירה אחת (8.30 — מדבר אנגלית).** הפרק קריסי וה־גורו מתאר כיצד קריסי כמעט נופלת קורבן לפיתויו של גורו, ומצילה ברגע האחרון את כספה.

● **טלוויזיה: מותחן — צוות לעניין (10.30 — מדבר אנגלית).** הפרק שפן בלאס־וגאס מוליך את חניבעל וחבורתו לגבור במירמה על מנהיג הפשע המאורגן בעיר־ההימורים, בהרפתקה הקשורה בחטיפתו של פרופסור למתימ־טיקה.

● **טלוויזיה: סידרה קר־מית־סאטירית — בן, אדוני השר (11.15 — מדבר אנגלית).** בפרק האח־גר – המשך התככים והעימותים הסאטיריים בין השר ובין מנכ"לו.

יום ראשון

29.1

● **טלוויזיה: סרטים קט־נים — שידור חוזר (9.40 — מדבר עברית).** סיפו־רו של הכתב אורי גולדשטיין, שהוכן במיוחד לטלתרום, שבו הוא מתאר את עולמם של ילדים פגועי־מוחין.

● **טלוויזיה: בידור — 100 שנות קול ומקול (10.30 — מזמר ומדבר אנגלית).** 19 כוכבי זמר בינלאומיים מביאים שיחזור של מאה שנות בידור וצליל.

יום שני

30.1

● **טלוויזיה: מותחן — זרים (10.50— מדבר אנגלית).** בפרק תענוג מפוק־פק נקלעים הבלשים בולמן ווילס, אנשי היחידה הבינ־עידונית של סקוטלנד־יארד, לוועידת שוטרים בינלאומית העוסקת בטירור עירוני.

יום שלישי

31.1

● **טלוויזיה: בידור — החבובות מארחות את ג'ואל גריי (8.02 — מדבר ומזמר אנגלית).** כוכב הסרט קאברט מכבד אצל החבובות.

● **טלוויזיה: סידרה — רוחות מילחמה (10.10 — מדבר אנגלית).** פרק אחרון

גריי: החבובות
יום שלישי, שעה 8.02

(סוף־סוף) בסידרה המייגעת על מילחמת העולם השניה, בכיכובו של רוברט מיצ'אם.

● **טלוויזיה: מוסיקה — ולאדימיר הורביץ (11.00 — קריינות אנגלית).** קונ־צרט של הפסנתרן ולאדימיר הורוביץ המגיש יצירות של שופן, שומן ורחמנינוף.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 25.1.84

● **לילדים: הדרדסים (6.05 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר ערבית).** הייצורים הקטנים העליזים וטובי־הלב החיים במעבה־היער, שכבשו את לב הילדים בכל העולם, הגיעו גם אל מסכי הטלוויזיה הירדנית, המקרינה עתה את סידרת הדרדסים מדי שבוע בשעה זו.

● **בידור: לילות עמאן (9.40 — ערוץ 3— 25 דקות — מדבר ומזמר ערבית).** תוכנית־בידור חדשה בהפקת הטלוויזיה הירדנית, הכוללת מערכונים, שירים וחיקויים, בביצוע שחקנים ירדניים, לבנוניים ומצרים.

יום חמישי 26.1.84

● **בידור: מצרפת באהבה (5.30 — ערוץ 6 — 90 דקות • מזמר צרפתית).** לאוהבי השונסון הצרפתי, שירי־העם והבידור הלילי: תוכנית־בידור יוקרתית של הטלוויזיה הצרפתית.

● **תיעוד: לקראת שנות אלפיים (8.55 — ערוץ 6 — 15 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה דוקומנטרית קצרה, המתארת בוודאי את עולם המחר על שיכלוליו, המצאותיו והישגיו.

● **תיאטרון: ההצגה חייבת להימשך (9.40 — ערוץ 3 — מדבר ערבית).** הצגת־תיאטרון מצרית, קומית לרוב, המצולמת לטלוויזיה בשעת הופעה לפני קהל. בידור מהנה ליודעי ערבית.

יום ששי 27.1.84

● **שעשועון: המצלמה הנסתרת (1.35 — שני הערוצים — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת טלוויזיה אמריקאית פופולארית, הבנויה על סיטואציות מפתיעות ומצחיקות: מהתלים בעוברי־אורח זקנים וחלשים. מנצלים את תמימותם של מיסכנים ונכונותם לפעמים לעזור לזולת. התוכנית מוגשת לפני קהל באולפן, על־ידי הצמד אלן פנט ופיליס ג'ורג'.

● **דראמה: שורשים (6.30 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** שידור חוזר של הסידרה המפורסמת, שהוקרנה לפני זמן־מה על מסכינו. הסידרה מספרת את תולדות השחורים בארצות־הברית, מאז הובאו העבדים הראשונים מאפריקה ועד ימינו אלה.

יום שבת 28.1.84

● **בידור: מעשי־קסמים (7.20 — ערוץ 6 — 10 דקות — מדבר צרפתית).** לאוהבי הקוסם־פוקוס. תוכנית המביאה קוסמים צרפתיים מפורסמים, המציגים לפני צופים נרדמים מעשי־כשפים מעוררי התפעלות.

● **תיעוד: דיוקן של בוח (9.00 — ערוץ 6 — 30 דקות מדבר — אנגלית).** סידרה אמ־ריקאית המבוססת על מידע ותחקיר מעמיק של כתבי ניו־יורק־טיימס, העוסקת בכל פרק מפרקיה אחרי מדינאי או מנהיג מפורסם — חייו הפרטיים, מאורעות וגורמים שהשפיעו על מעשיו והחלטותיו, אישיותו, והחלק שלקח בעיצוב ההיסטוריה של ארצו.

יום ראשון 29.1.84

בידור: עולם הקירקס (6.30 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר אנגלית). בידור מעולה לכל המישפחה, ללא צורך בידיעת שפה כלשהי. שעה של קירקס עם לוליינים, מאלפי אריות ונמרים, ליצנים וכל השאר.

יום שני 30.1.84

● **מדע בדיוני: בק רוג'רס (6.30 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** הרפתקות־החלל של אסטרונאוט בשם בק רוג'רס (השחקן גיל ג'יררד), הנשלח למסע בחלל בשנת 1984. בשל תקלה במנגנון־ההפעלה, נמשך מסעו 500 שנה, והוא מגיע אל כוכב־לכת אחרים בשנת 2484.

● **תיעוד: בתוך חומות סין (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה דוקומנטרית מרתקת על המתרחש בסין העממית כיום.

יום שלישי 31.1.84

● **ספורט: השבוע בספורט (7.10 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר ערבית).** סקירה שבועית של אירועי ספורט חשובים, בעיקר כדורגל בירדן ובאירופה.

● **תיאטרון: מחזה השבוע (10.15 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** התיאטרון האנגלי מתארח הערב בביתך. מחזה תיאטרון שצולם לטלוויזיה בשעת הצגתו לפני קהל.

אנשים בעולם

ג'די לואיס — אביר ★ יקו אונו ממאנת להינחם ★ ז'אקלין אונסיס מפחידה את דיור ★ עשרת הכוכבים בעלי הטעם הגרוע ביותר

●●● השחקן **ג'רי לואיס** (58) זכה באות־הכבוד הגבוה ביותר שיכול מישרד־התרבות הצרפתי להעניק לאמן כלשהו. לואיס הוכתר על־ידי המצרפתים כ„אביר האותיות והאמנויות". מה שמוכיח שוב, כי אין נביא בעירו: בעוד שבארצות־הברית, שם נולד, חי ועובד לואיס מתייחסים אליו כאל ליצן, הרי שבצרפת סבורים מבקרי־הקולנוע כי הוא אחד הרציניים והמקוריים שביוצרי האמנות השביעית באמריקה. ●●● **דאן מישל קוסטו**, בנו של חוקר האוקינוסים והמתעב **ז'אק קוסטו**, יצא להצלת נהר המיסיסיפי. אחרי שתיעד בסרט, לפני כשנה, מסע שלו ושל אביו במורד המיסיסיפי, הצהיר קוסטו בכינוס של משווקי ציוד לצלילה, כי ארצות־הברית חייבת לדאוג לנהר המזדהם והולך. „אמריקה חייבת לעשות מה שעשתה אנגליה למען התמזה, כשלפני עשר שנים חוקקה חוק כדבר החובה לנקות את הנהר. המיסיסיפי היום חולה מאוד, אבל עדיין לא מת. ואפשר להצילו אם רק יתנו על כך את הדעת," אמר קוסטו ●●● שלוש שנים כבר חלפו מאז שנרצח הזמר **ג'ון לנון**. אלמנתו, **יוקו אונו**, אינה מצליחה לשכוח עם הזמן, כך לפחות גילתה בראיון מיוחד שערך עמה בי־בי־סי בדירתה שבטוקיו, בהשתתפות **שון**, בנו של הזמר, שהוא היום בן 8. „אני עדיין מרגישה מעורבת כאילו לא חלף זמן," אמרה יוקו. „מעולם לא הייתי חושבת לעצמי שאני אגיב כך." התוכנית שודרה לרגל הוצאתו לאור של אלבום חדש ושמו חלב ודבש. הכולל שישה שירים שהקליט ג'ון לנון זמן קצר לפני מותו, והרואים אור בפעם הראשונה יחד עם שש הקלטות של יוקו אונו ●●● **ז'אקלין קנדי־אונסיס**, שראתה את עצמה נפגעת ממודעת־פירסום של בית כריסטיאן דיור, שבה מופיעה דוגמנית הדומה לה כשתי טיפות־מים, זכתה בצרמניעה של בית־משפט נגד המשך הופעתה של המודעה. במודעה נראים מבקר־הקולנוע הידוע **ג'ין שאליט**, הדוגמנית **שרי בלפונטה**, השחקנית **רות גורדון** ודוגמנית דמויית־ז'אקלין. תשובת בית דיור בשלב זה: „המודעה פורסמה שלוש פעמים בחודש אוקטובר, וממילא לא היתה לנו כוונה להמשיך ולפרסמה" ●●● כמובן שאי־אפשר היה לעבור לסדר־היום משנבחרה מלכת־יופי שחורה לארצות־הברית, לשנת 1984. ואומנם, כתב של עיתון אמריקאי פנה אל המלכה, **ואנסה ויליאמס**, ושאל אותה בצורה בוטה: „האם העובדה שאת צ'יבענית מורידה ממיספר ההופעות הצפוי לך בתוקף תוארך הרם. בהשוואה עם מלכות־יופי שקדמו לך?" המלכה לא היססה לענות: „היו לי יותר פניות מאשר לכל מלכת־יופי אחרת, עד כמה שידוע לי. אבל העבודה זוהרת פחות ממה שאנשים חושבים. המתחרה שלי תעשה את כל הטיולים שאני לא יכולה לעשות, כי אני מוגבלת לסיבוב המוטל עלי כמיס־אמריקה — סנט־לואיס, קליבלנד, פורטלנד, אורגון — ואילו היא נוסעת לניגריה ולג'מאיקה" ●●● גם זה עניין של לוח־זמנים: זוג הכוריאוגרפים המבוקש ביותר בארצות־הברית, **טווילה תארפ** ו**ג'רום רובינס** היו רוצים מאוד לעבוד ביחד על יצירה אחת משותפת למען ניו־יורק סיטי באלט. השאלה רק אם לו יהיה זמן כשלה יהיה זמן ●●● המעצב האמריקאי **ריצ'ארד בלקוול** בחר בפעם ה־24 את עשרת האנשים המצטיינים בעולם ב... טעם רע בלבוש. בראש הרשימה העמיד את **ג'ואן קולינס**, כוכבת דינאסטי, כסמל לכל הרע שיש בטעם ההוליוודי האופייני. **בוי ג'ורג'**, סולן הלהקה הבריטית מועדון תרבות, קיבל מבלקוול את הציון יחד עם ההגדרה: „זהו ויקטור־ויקטוריה בשיעמום גרוע". בין עשרת הגרועים נמצאת גם **בארברה סטרייסנד**, שזכתה בכינוי „גירסה נערית של המרווזה", על הופעתה כנער־ישיבה ביענטל; הדוגמנית **טוויגי** צויינה על־ידו כ„ליידי גודייבה לבושה לאורגיה רומאית". הדוגמנית **קו סטארק**, לא מזמן חברתו של הנסיך **אנדריו**, תוארה כ„פרנקנשטיין אופנתי המחכה ליד הגדר", ואילו הזמרת **אוליביה ניוטון־ג'ון**, לדעתו, נראית כמו „טרגדיה מגורדת מקצה האף עד קצות הציפורניים".

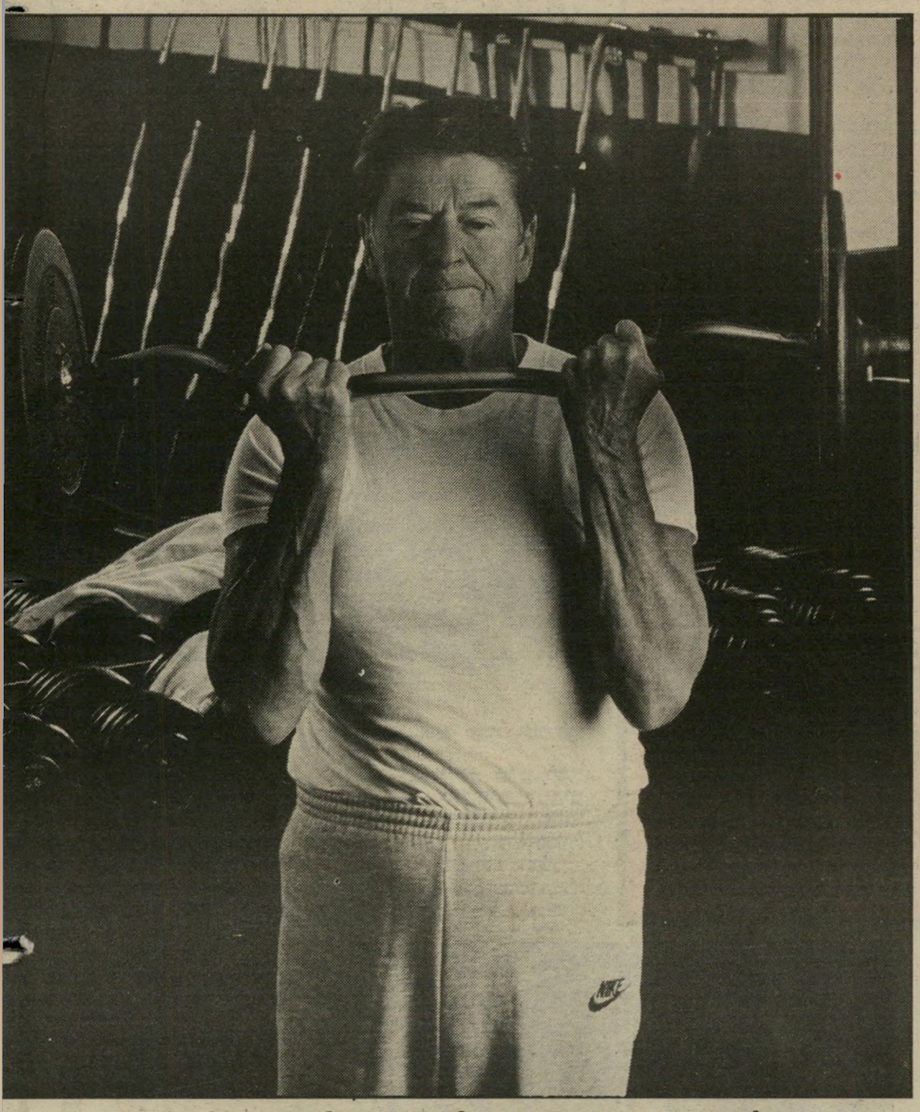

רונאלד רגן: כך שומרים על הכושר לשמור על אמריקה

תשובתו של הנשיא **רונלד רגן** לכל משמיציו ולכל אותם המדליפים שמצב בריאותו רעוע וכושרו הגופני גרוע, מאז אותה התנקשות מפורסמת בחייו, היא חד־משמעית: הוא מזמין אותם לראות, ואפילו לצלם, כיצד הוא מתעמל באולם־הכושר שלו בבית הלבן. שם הוא רוכב על אופני־כושר, מרים משקלות ומתמודד עם מכשירים שונים ומשונים. „אם כל אמריקאי היה עוסק בספורט כמוני, היתה אמריקה כולה בשיא הכושר," זה המישפט החביב עליו. וכדי להוכיח עד כמה הוא שלם עם עצמו ולא מרגיש נבוך לנוכח רונאלד רגן הצעיר, נטל הנשיא את רעייתו **ננסי**למרכז קנדי, שם נערכה הצגה על־פי אותה הדראמה שבה שיחק הנשיא לגירסתה הקולנועית — הלב הנמהר. זה היה לפני 34 שנים, ורגן לא חשש מההשוואה. הדבר שיש לו לחשוש מפניו, אולי, הן הבחירות הקרובות.

מישפחת המלוכה הירדנית: חג מולד לבן בווינה

אשת **חוסיין**, המלכה **נור**, היתה כרכה לגסראט, יחד עם שלושת ילדיה, כשמטוסו הפרטי של המלך חוסיין נחת בווינה, אחרי ביקור בפאריס. המלכה ירדה עם שלושת ילדיה כדי להתבונן באשוח המקושט שהוצב בנמל־התעופה של וינה. שלושת ילדי הזוג המלכותי הירדני לא יכלו לכבוש את התלהבותם מאורותיו המהבהבים של העץ המקושט, וצהלותיהם משכו את תשומת־ליבו של הצלם, שהנציח את המעמד. ילדיה של נור הם שלושה: **האמזה**, כמעט בן שלוש, **האשם**, בן שנתיים, ו**אימאן** — עדיין לא בת שנה, אך גם נהנית מן העץ.

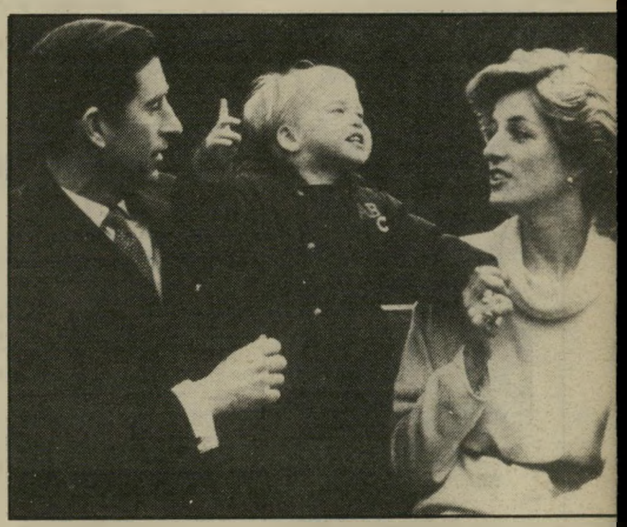

הנסיך ויליאם: יורש העצר מפטפט כבר

הנסיך **ויליאם** לא התרגש ביותר מן הצלמים, מן הקהל, ואפילו לא מערימות־ערימות המתנות, שהגיעו לארמון באקינגהם מכל רחבי הממלכה הבריטית המאוחדת.

די להביט בפניו הקורנים של הילד ובחיוך הצוהל שלו כדי להבין מדוע. חבל רק שאי־אפשר לשמוע איך הוא אומר את המילה הראשונה: אבא (באנגלית).

מרלן דיטריך: נמאס לי לשמוע על המלאך הכחול

ב־27 ברצמבר מלאן למלאך הכחול 82 שנים. ואם כי רבים חושבים שמרלן דיטריך האגדית כבר הלכה לעולמה, רק משום שתמונותיה חדלו להופיע מזה כמה שנים בעיתונים, הרי השחקנית־זמרת האגדתית עדיין חיה וקיימת בפאריס.

גם אם שומרת־הבית מספרת לשואלים כי הדיירת ששמה מרלן דיטריך נמצאת בניו־יורק, אפשר להבחין בנוכחותה של הזמרת לפי פסי ניר־הכסף שהיא מניחה באדניות שעל המירפסת, כדי להפחיד את הציפורים לבל יזיקו לפירחי הגרניום האהובים עליה. את פניה אין איש רואה, וכאשר הבחינה בצלם שניסה לקלוט אותה במצלמתו, לפני כמה ימים, הליטה את פניה בידיה (התמונה העליונה) והקימה קול צעקה. כבר כמה שנים שהיא אינה מרשה לאיש לראותה, חוץ מאשר כתב־הרדיו הצרפתי בשם לואי וחצי־תריסר אנשים, שאיתם היא מתכתבת. הימים עוברים עליה במיטה, למרות שהיא מתעוררת בכל יום בשעה 6.30 בבוקר. אז היא שותה כוס שאמפניה או ויסקי ומשוחחת בטלפון עם בתה מריה. היא קוראת עד הצהריים, ואוכלת בגפה ארוחה המורכבת מלאקס מעושן, פאטה־אווז ולפעמים גם אומצה בגריל. התנועה קשה עליה מאז שברה את עצם־האגן, לפני שמונה שנים, כשהחליקה באמבטיה. מאותו יום הלך מצב־בריאותה והידרדר, וכן גם

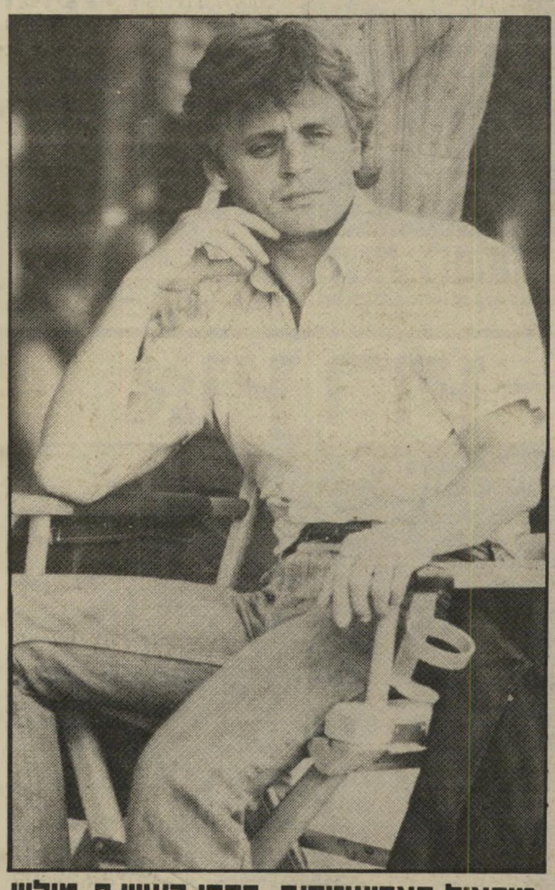

מיכאיל בארישניקוב: רקדן בשווי 2 מיליון

יש המסרבים ללכת ויש שאינם יכולים ללכת: מיכאיל בארישניקוב, שעמד להתפטר מהנהלת הלהקה אמריקן באלט תיאטר, לא יוכל לעוד באביב, כפי שקיווה. הכוריאוגרף ג'רום רובינס, שהתבקש להחליפו, אינו רוצה בתפקיד, ואילו מועצת־המנהלים של הלהקה זקוקה לבארישניקוב פשוט משום שנקלעה לקשיים כספיים, ובלי הרקדן המפורסם לא תוכל לקבל את ההלוואה בסך שני מיליון דולאר, שתאפשר לה מימון של עונה נוספת. ולמצוא מישהו בעל שם כזה לערבות בנקאית — זה לא פשוט.

אלן דלון: הצדעה לעורכת האחראית

לכבוד חג המולד הניחה הנסיכה קארולין ממונאקו את כל חובותיה האזרחיים ושימשה כעורכת־אורחת אחראית לירחון האופנה היוקרתי ווג. אלן דלון, הכוכב הצרפתי שלא מכבר נפרד מבת־זוגו הרשמית מיריי דארק, ושהוא אחד השותפים הקבועים בבחירת נושאיו של הגיליון, בא לחגוג יחד עם הנסיכה את האירוע, ונראה כי השימחה שבה לחגוג בליבו, כשהשניים מצאו את עצמם בחברת הרכה ידידים מחוג הסילון האירופי. לאותם ידידים הקדישה קארולין את רוב הגיליון, כשהיא מספרת סיפורים על חג־המולד בבית הוריה ועל ילדותה, על מינהגי המתנות של הוריה, הנסיך רנייה והנסיכה גריים, ואפילו על עוגת־חג־המולד של האומנת.

אחד הסודות השמורים ביותר של ארמון מונאקו יתגלה בגיליון זה לכל עקרת־בית: המירשם לאפיית עוגת ראש־השנה של ננה (ננה היתה האומנת של קארולין, אלברט וסטפאני, וקארולין טוענת שלעולם לא תישכח את הטעם הזה). בינתיים היא יכולה להתאמן בעצמה, סוף־סוף התחילה את השנה עם בעל חדש והפעם, היא מקווה, המירשם יצליח.

חופה וקידושין בטעם פירות

★ מחאה ישראלית עם קצב ★

הקרמלין הגיע לדרומה של תל־אביב

כל פירות האהבה

השדכנית מימין: הכלה אביגיל כהן (32) אחות בבית־החולים שערי צדק, ולידה חברתה סימה יהודה, שהכירה בינה ובין חיים בנאי. בנאי רצה את סימה, אבל סימה אמרה לו שיש לה חברה שהיא רוצה שיכיר אותה. וכמו שאומר בנאי היא הוליכה אותו שולל, אבל חופה יצאה מזה.

ב־ליל חורף גשום השבוע נערכה חתונת הפירות במלון הילטון בירושלים.

חיים („אלברט פירות") **בנאי** נשא את **אביגיל בהן** (32) לאשה.

אביגיל היא אחות במיקצועה, ואילו חיים הוא שחקן המוכר לצופי הטלוויזיה מתשדיר הפירסומת לפירות. ברוח ובריח הפירות נערכה גם החתונה.

במרכז האולם הוצבה עוגת ענק עשויה מסוכר מנופח, ועליה בננה, אגס ותפוח. מסביב לעוגה היו מגשים עמוסים בעוגות שעליהן פירות צבעוניים ומגוונים.

על שני שולנות מרכזיים היו מונחים מגשים עמוסים בירקות העונה, סלטים מיזרחיים וירקות מאודים, ובצד היו גם הבשרים, ש„אלברט פירות" הידוע אכל בסתר, פן ייתפס בקלקלתו. מסתבר שהוא אוכל גם בשר, כשהוא רעב, אבל מעריף על הכל את הדגים.

בצד אחר של האולם היו מונחים ארגזי ענק מלאים פירות וירקות

הבנאית האמא של כל הבנאים – יוסי, גברי, יעקב וחיים – היא סבתא.

בנבנאית בנו של הגשש גברי בנאי, ישב על רגלי אביו ורקד עם הכלה.

העונה: אבוקדו, תותים, בננות, מלפפונים ועגבניות. בנוסף לאלה שהוגשו למאכל, נראו הפירות בכל פינה בתצלומי „אלברט פירות".

זאת היתה חתונה הירקות והפירות של השנה והצימחונים שבינינו היו בוודאי נהנים מאוד מאירוע כזה.

מישפחת בנאי משופעת לא רק בפירות אלא גם בחתונות — ולפעמים גם גירושים. **בנימין** („פואר") **בן אליעזר** ניגש ל**יוסי בנאי** ואמר לו: „תגיד לי, עוד כמה פעמים אני אבוא לחתונות שלכם? די, מספיק... חלאס!"

„שברתי!" השחקן, חיים בנאי, היה משועשע מטקס החתונה. הוא הוציא לשון, קרץ ואפילו נתן קטע קטן ומוצלח של הצגה של שבירת כוס מתחת לחופה. לידו אחיו הגדול, יעקב בנאי.

פירות על מגש הכסף

ה־**שבוע נערכה** הקרנה חגיגית לסרט מגש הכסף, במוסיאון תל־אביב. אולם הקולנוע היה מלא עד אפס מקום, ולמי שאיחר כבר לא היה מקום אפילו במעברים. הצפיפות היתה עוד הוכחה לכך שהסרט מעניין את הציבור הישראלי.

ח"כ **מרדכי וירשובסקי** ציין שקשה לו לחייך למצלמה אחרי הצפיה בסרט, למרות שלא התבקש לחייך.

אחרי הקרנת הסרט הלכו כל יוצרי

שיח שחקניות השחקנ (גידי שאול, שהגיעה מלונדון לביקור קצר

האסיר רמי ליבנה, בנו של ח"כ רק"ח לשעבר אברהם לבנבראון, שישב בכלא.

הסרט, למיסערה הנמצאת כמעט על החוף, בתל־אביב, שם קיבלו אותם בפונץ' חם, כדי להפיג את הקור ששרר באותו ערב, ובמגשים עמוסי פירות יבשים כדי לציין את ט"ו־בשבט שחל באותו יום.

עוד הוגשו לחוגגים מגשי פירות־העונה, גבינות מסוגים שונים, בשר וסלטים.

משסיימו את האוכל ואת הפונץ', הלכו כולם הביתה, אחרי שבירכו את הבימאי **יהודה** (ג'אד) **נאמן**.

מכות לשחקן ג'אד נא שתיית שנותנים בסרטים, בלי כאבים ולמע

אוץ רוץ — ז

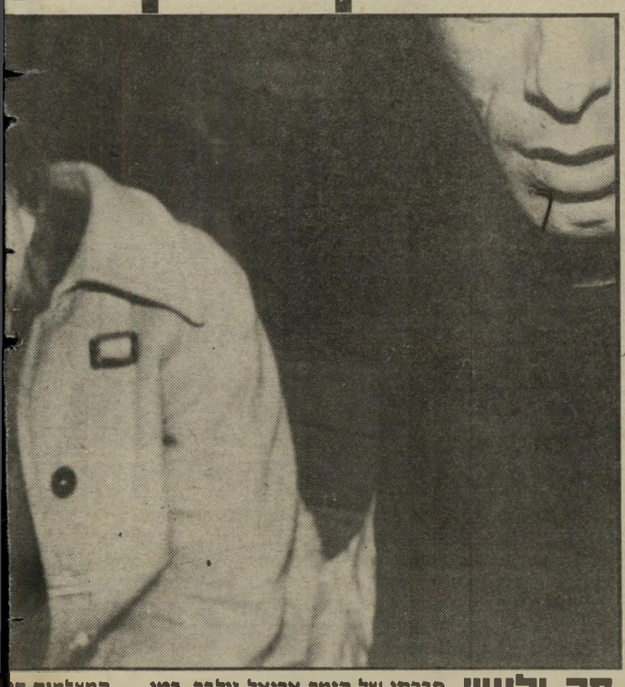

פה ולשון חברתו של הזמר אריאל זילבר, בטי, שעל שמה נכתב השיר בטי בם, היא סטודנטית למישחק באוניברסיטת תל־אביב. לפני

המצלמות ה מרגישה כמו אני בעלת ה

כתובת חדשה גלית לידסקי (20) וחברה ארי רום (21). ההורים השקיעו בעסק, והם הביאו את רעיון המועדון מאמריקה. השניים הכירו זה את זה בארצות־הברית.

כתובת משפחתית מימין: עורכת־הדין נירה לידסקי, שהשקיעה בעסק של הבת, והיא בעלת אחוזים גבוהים למדי. הבת, חששה שהוריה לא יצטלמו יחד.

הבית האדום

ב שעות היום תנועת המכוניות שם צפופה. אפשר למצוא שם בין הסימטאות את התבלינים הטובים ביותר, את הבגדים הזולים ביותר, ויש שם גם בתי־מיסחר קטנים ומיסעדות זולות לארוחות־צהריים. וגם הממולאים הטובים ביותר נמצאים לא הרחק משם. כל זה נמצא בדרום העיר תל־אביב.

השבוע נפתח ממש במרכז שוק לוינסקי מועדון־לילה עם בר יפה בצורה עגולה. הבית צבוע בארום, וריצפתו מכוסה שטיחים מקיר אל קיר, ובמרכזה מישטח ענק לרחבת ריקודים. את קירות המועדון מקשטת מפת דרום־העיר, ובה מצויינות סימטאות העיר. המועדון מיועד, לשם שינוי, לבני השלושים, כך מכריזה **גלית לידסקי** בתם של עורכי־הדין **נירה וצבי לידסקי**.

גלית שהתה במשך שנה וחצי בניו־יורק, שם הכירה את **ארי רום** ומאז הם חברים. אחרי שנה בארץ החליטו שני בני העשרים לפתוח מועדון.

את המקום הם קיבלו מאבא רום, זהו רכוש מישפחתי, והכסף בא משני הצדדים — מאבא רום ומאמא לידסקי, שיש לה הרבה אחוזים בעסק.

ולמה אבא לידסקי לא שותף בעסק? הוא עוסק ביחסי־ציבור ומשקיע ב...עצמו.

„גם מציאת השם למקום היתה עניין מסובך, לא ידענו איך לקרוא למקום, במשך חודשים חיפשנו עד שמישהו הציע שנקרא למקום „קרמלין". אם בברית־המועצות היו יודעים שלמועדון בישראל קוראים בשם כזה, היו סטלין ולנין מתהפכים בקברם. אבל, אנחנו החלטנו שהשם יפה ומתאים, כי הבית צבוע בצבע אדום."

השוק של רחוב לוינסקי שוקק חיים עכשיו, גם ביום וגם בלילה, אבל אוכלוסיית האנשים שמרכיבים אותו ביום, היא שונה לגמרי מהאוכלוסיה של הלילה.

ת דליה שימקו, שהיא בסרט חברתו של יוני ב) גולדמן, משוחחת עם השחקנית ניצה בארץ. ניצה קיצרה את שערה ונראית יפה.

מן מכה את שחקן הסרט גידי גוב, אחרי כמה כוסות של פונץ'. אלה היו מכות כמו המצלמות. גם בקולנוע חושבים שזה חזק.

ילבר!

ה וא מדבר אל הקהל, וכל מילה המזומרת מפיו אקטואלית ואר־תנטית. הוא מדבר במוסיקה, בקצב ומכריז „מי אמר שאין מוסיקת רוק בישראל!" והוא יכול גם לשאול — מי אמר שאין מוסיקת־מחאה היום?

הנה הוא לפניכם **אריאל זילבר**, שובר השלגרים למי ששכח — אם אפשר בכלל לשכוח אותו — את זמר רוצי שמוליק קורא לך.

היום הוא שר את שיר־המחאה מס' 1, שמשורר בקצב רצחני מעל גלי־האתר, ש„שוכב על הגב ומביט על התיקרה", מגיב, בעצם, יותר מאחרים.

זילבר לא שר על אהבה כמו שעשה פעם, אלא על נושאים אקטואליים שמרגיזים את הציבור הישראלי, ואת המחאה הוא משמיע במוסיקה קיצבית מקורית.

א הוציאה לשון ועשתה פרצופים. למה? „אני במסיבת יום־הולדת שהכינו לכבודי, אבל לא שימחה. אז לכן יש לי הרגשה די מוזרה."

קריאת קרב הזמרת מירי אלוני הגיעה לפתיחת המועדון יחד עם בעלה שמואל אומני. השניים חוללו על רחבת הריקודים מהרגע שהגיעו. מירי ושמואל עשו פוזות שונות. מירי קיפצה ופיזזה ולא שכחה גם לשיר בי תנועה אחת לשניה. מסביב נאסף קהל סקרנים

אולי הפעם

לא המצאה שלי!) שעברה במישרדו של **צבי לידסקי** בעבר. מלי הגיעה לניו־יורק בעיקבות גבר, שאיתו ניהלה רומן רציני. אייבי ראה, נפגע ושתק.

בינתיים הסתיים הרומן בניו־יורק, מלי חזרה ארצה, אייבי שיפשף את הידיים ורומן לוהט החל מתפתח. החברה מספרים שאייבי חזר לכושר. הללוייה!

הללוייה? נחיה ונראה! איך בודקים ורואים? לאייבי יש מנהלת־בית, או בשפה נמלצת יותר, סוכנת־בית, המתגוררת בחדרון שמעל לדירתו, סמוך לגינת־הגג שלו. לגברת קוראים קנטי והיא רובצת גרמנית טוב יותר מכל שפה אחרת. כל עוד קנטי אינה מוטרדת, אין סיבה לדאגה. אך אם תארוז את המיזוודות, נדע שהרומן הפך מחם ללוהט. נחכה ונראה.

מלי בורנשטיין
– חדשה

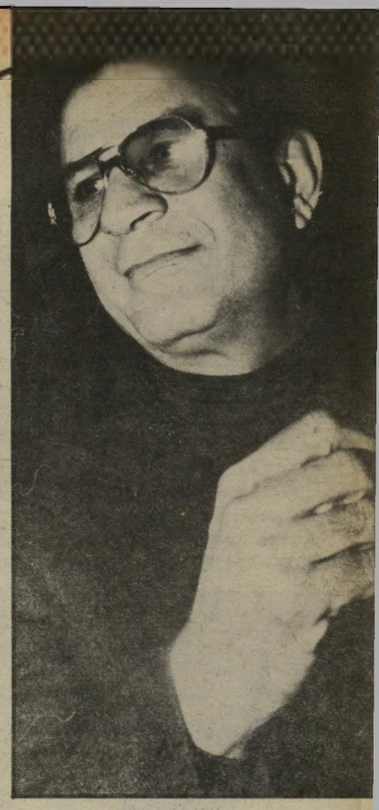

אייבי נתן
אהבה –

אייבי נתן, כן, אייבי נתן, אז מה? חשבתם שאין עוד סיפורים עליו? גם אני חשבתי כך, כמו הרבה מחבריו וידידיו. כולם הבחינו שהבן־אדם מסתובב כל הזמן לבד. לא שאין לו חברים הנסחבים אחריו יום ולילה. לבד — הכוונה, ללא מישהי שתחמם את יצועו הקר בלילות החורף הארוכים, ותשתתף לצידו בכל חגיגות הקיץ הרבות שלו. בקיצור, כל העיר דאגה, והשמועה פשטה, שזהו, גמר את הקאריירה.

לא כל־כך! כשהיה בניו־יורק, לפני שלושה חודשים, פגש שם את **מלי בורנשטיין**, הזמרת, שהיא גם עורכת־דין (עובדה, רבותי, זאת

זהב ויהלומים

יחזקאל גולדמן הוא אחד היצרנים הרציניים בענף־היהלומים בארץ, וכמובן יצואן מצטיין, עם מישרדים בחו"ל וחנות־תכשיטים או שתיים בשביל הכיף. **ברוריה** („טוטסי") **גולדמן** היא רעייתו, ורכלנים מטופשים מוסיפים, עם שמץ של ארס בקולם, גם שומרת־ראשו.

ליחזקאל ולטוטסי שני בנים כארזים. הגדול, **דורון**, כבן 30, והצעיר, **איתן**, 27.

איתן התגרש לפני שנתיים מאשתו הצעירה והיפה, **אלינור מעוז** ז"ל, שנהרגה לפני שנה בתאונה מחרידה בדרכה לאילת.

איתן, כך טוענים, אינו חזק־אופי במיוחד, ואף כי התחתן ללא הסכמתם, ובהעדרם המופגן של הוריו, לא התמיד במערכה, הרים ידיים ונכנע. כיום הוא משמש כנציג העסק המישפחתי בניו־יורק.

דורון הבכור נשא לאשה את **מאיה**, בתם של בעלי־בוטיק בריזינגוף, ולהם ילדה בת 5. היחסים בין דורון, שאף הוא עסוק במיפעל המישפחתי, ובין האב אינם מזהירים, אך יחסיו עם מאיה היו גרועים, בלשון המעטה. התוצאה לא איחרה לבוא: לפני שבועיים התגרשו השניים, ואף כי הוא ממשיך להתגורר בסמיכות־מקום לדירתם, ומרבה לראות את הילדה, הוא מוצא זמן נאות להמשיך ולהסתכל לכל הצדדים. לגירושין אלה דווקא התנגדו טוטסי ויחזקאל, אך ללא הועיל.

שלושה מתחת לחופה

ביום השבת החלה תחרות בחירת הנערה היפה ביותר בעולם. היא נערכה בהוואי. כידוע מייצגת את ישראל הדוגמנית **ירדן לוינסון**, שנסעה ביום החמישי הישר לתחרות.

רמי שאולי, ידידה, יצא יומיים לפניה בדרכו לניו־יורק, ומשם הצטרף אליה להוואי, כדי לעמוד לצידה בכל 10 ימי התחרות. הזוכה המאושרת תזכה בפרס של 50 אלף דולר.

הם לא יהיו הישראלים היחידים בתחרות. נלווים אל השניים הוריה של ירדן, שנסעו אף הם להוואי.

בימים שקדמו לתחרות עסקה ירדן בהכנות קדחתניות, כדי להכין מלתחה מתאימה להופעות בטלוויזיה. בין השאר הכינה שימלת־ערב, שתפרה לה תופרת ביתית.

אז בהצלחה.

כלב נושך זמרת

כלב נושך אדם — זאת לא ידיעה. אדם נושך כלב — זוהי ידיעה. וכלב הנושך זמרת — זוהי ידיעה גדולה עוד יותר.

השעה 7.40 בבוקר, יום שני. המקום — כפר־שמריהו. הכל ממהרים במכוניותיהם, בדרכם העירה לעבודה. לאיש לא היה זמן לעצור ולהעיף מבט לעבר הדמות השברירית, שישבה על המידרכה, כולה שותתת־דם, בוכה וצווחת בהיסטריה.

לבסוף עצרה גננת, שלי צור, בדרכה לעבודתה, החנתה את מכוניתה וביקשה להושיט עזרה. כל השצליחה להציל מפי הדמות הרכונה הוא שהכלב שלה נשך אותה, ושהיא מבקשת שתזעיק את החבר שלה. היא מסרה כתובת.

הגננת מיהרה להזעיק את החבר. זה קפץ למכוניתו ומיהר להעביר את הפצועה ההיסטרית לבית־חולים. כשהגיעה לשם, זוהתה בקלות— **אילנית.**

מסתבר שכדרכה בכל יום, יצאה אילנית בבוקר להביא את בתו של **אלי טמיר** (ושל אשתו־בנפרד, **אנבל טמיר**) לגן־הילדים, כשכלבה מתלווה לטיול היומי.

הכלב ידוע במיזגו הסוער. לפיכך היה קשור ברצועה. כשנתקלו בדרכם הביתה בכלב אחר, החלה יריבות רצינית מתפתחת, ולבסוף מילחמת־כלבים ממש. אילנית כעסה על כלבה הכעסן, והצליפה על גבו ברצועה. הכלב לא עשה חשבון, ושכח שכלב הגון לעולם אינו נושך את בעליו. הוא נשך קשות את היד המצליפה.

כלב הכלב.

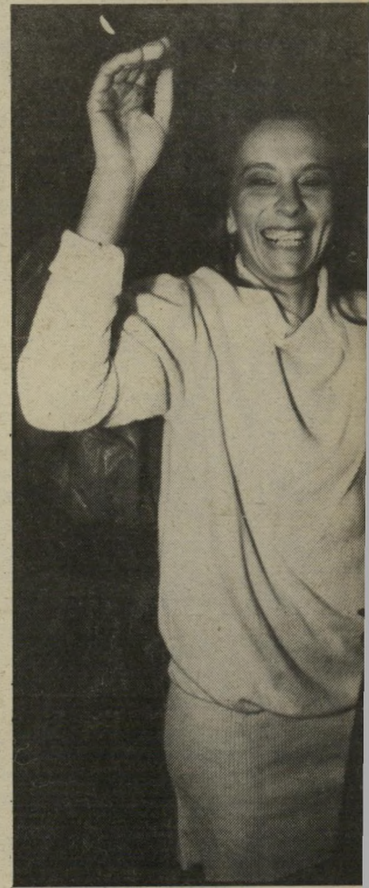

אילנית
על הארץ

סצינה מהסרט „הדודה מארגנטינה"
תוספת עליזה לסרט

דודה הגידי לנו כן

דודה הגידי לנו כן, אנו רוצים לה... זה בערך הסיפור ש**גדעון גולד** היה רוצה להסריט בארץ. את הנסיון שלו בהפקת סרטים רכש באוסטריה, את רוב הסרטים שעשה לא יראו בטלוויזיה הלימודית, אלא אם כן יחליטו לעסוק שם גם בהדרכה מינית על המירקע.

פה הפיק את הדודה מארגנטינה. סרט גדול לא יצא מזה, ואת שמם של כוכביו מוטב שלא להזכיר, חבל על המבוכה שנגרום להם.

הסרט מנסה להעלות עלילה, אך העיקר הוא באקשן (פעולה) על המסך. לצורך זה העסיקו שתי „כוכבות" ישראליות, ואחת זרה.

כשגמר לערוך את הסרט, הזמין גולד את אנשי המועצה לביקורת סרטים ומחזות, והללו אישרו את הסרט, כמו סרטי־רפש אחרים המגיעים לכאן בכל יום.

אך כאן נערך תרגיל קטן: אחרי ביקור הצנזורים הוסיף המפיק לקטע הפתיחה והכותרות של הסרט סצנות נועזות יותר, ובהן קיטעי מישגל גלויים, אך ללא הצוות של סרט, מישגל יבוא, יעני.

מי אמר שפורנוגרפיה זה עניין של גאוגרפיה? היכן ההבדל בין וינה לקולנוע אלנבי בתל־אביב?

רחל מרחלת על כל העולם

רק אותה ואותה בלבד

יש עשרות נשים שניסו לצוד את סוחרהבשר **נחמיה לחוביץ**, בעלה־לשעבר של **יונה**. במשך השנים הוא נראה יוצא עם גדולות וקטנות, בגובה ובגיל, שחורות ובלונדיות, וגם כאלה עם פסים. זה שהוא הפך במשך השנים לסבא לא האט את הקצב.

אך לאחרונה, מי שפוגש אותו יכול לראות שהאיש מאוהב. הוא לא חדל לספר שהוא מצא אותה: את האחת והיחידה, שאותה הוא רוצה לשאת.

המאושרת היא הגרושה הטריה ביותר בעיר **דפנה נוי־רסקין**.

הכל טוב ויפה, אך מה שאני לא בטוחה הוא שרפנה כבר שמעה על כך.

אבל מה זה חשוב? העיקר שיש כוונה טובה.

שלוש מוחאי כפיים

לפני כמה חודשים סיפרתי לכם על הרומן שבין ד"ר **יהושפט שולמן** (50), המנתח הפלסטי של נשות תל־אביב, לבין **ניצה לרר** (40), שחזרה ארצה אחרי יותר מ־20 שנות מגורים בארצות־הברית. מובן שציינתי שהד"ר חי בנפרד מאשתו וממתין לגירושין, וכי ניצה עצמה היתה נשואה בארצות־הברית והתגרשה.

עכשיו עידכון קל: לפני זמן קצר זכה הד"ר בגט המיוחל, וזמן קצר לאחר מכן נישאו השניים.

רגע, שכחתי: מתחת לחופה האינטימית, ללא מוזמנים, ניצבו אמנם השניים, אך הצאצא המשותף שלהם פירפר קלות בכרסה של הכלה.

התכוננו למזל־טוב נוסף!

הצילו! הצילו!

אני מסמפטת את **שרה דורון**. מי ידאג לי? מי, **גידעון פת**? אולי **פייפי גרופר**? שטויות! אין כמו שרה דורון העושה לילות כימים להיטיב את מעמד האשה בישראל, נקודה.

ומעכשיו מי שירגיז אותה יש לו חשבון איתי. את העור אני מקלפת לו, רצועה אחרי רצועה — בציפורניים. אך מי שרוצה לגרום לי חמת־זעם אמיתית, שינסה לקרוא אחריה "הצילו, הצילו" אחרי הקריאה — שיזמין אמבולנס, אינני אחראית למעשיי!

כי מי שקורא "הצילו, הצילו!" מרגיז את שרה דורון. שכן אם יש משהו ששרה השרה רוצה לשכוח, זה אפיזודה קצרה משנות ה־50'.

הסריטו אז בארץ סרט בשם הפוגה, ושרה, שלמדה באותה עת מישפטים באוניברסיטה העברית בירושלים, הופיעה בסצינה, כשהיא לבושה בצורה די נועזת, וכשהיא זועקת בקול היסטרי: "הצילו, הצילו!"

זה הכל. אז מדוע צריך לשוב ולהזכיר סצינה מביכה בסרט עלוב ולהרגיז אותה ואותי? סתם רישעות!

שרה דורון
הנועזת

איפה החינוך המיני ואיפה הנאמנות?

במיטען החינוכי של הדור הגדל ומתפתח אצלנו אי־אפשר לכסות אפילו בול, ולא כל שכן גלוייה. אבל בא לי דווקא לשלוח גלוייה למה־שמו הזה.

המה־שמו הוא **אישיות חינוכית**, ובגלוייה אני רוצה לשאול אותו כמה שאלות חינוכיות מאוד. נתחיל בחינוך מיני: לא לימדו אותו להשתמש באמצעי־מניעה? ואם כן, כיצד נכנסה **המזכירה** בלישכתו פעמיים להריון, ונזקקה לשתי הפלות? זה מה שהוא יודע, הבחורצ'יק? נסיון אחד אינו מספיק?

ואם יספיק המקום בגלוייה, אשאל אותו על החינוך לנאמנות. למשל: אם היה לו חינוך כזה, כיצד זה מתיישב עם פירפוריו הרבים? אשתו יושבת עתה באחת מערי־השדה, ואילו הוא קנה שביתה בדירה שכורה בחולון, עם חתיכה צמודה חדשה.

מחפשים חינוך? מצאתם אצל מי לחפש!

יכנסו למחזור

על כמה דמויות אתם קוראים במדורי? נאמר 500? אולי 1000? זהו בערך מיספרם של החתיכים והחתיכות, העלמים והעלמות, הנשים והגברים המקשטים את מדורי במשך כל השנים.

אני תמהה: ייכנסו למחזור, או ייעלמו כמו רבים אחרים?

הנה וג חדש, המגיע אל המדור לראשונה. היא: **רותי ורטהיימר** (26), בתו הצעירה של

רותי ורטהיימר ועמום סיק
בפעם הראשונה

סטף. אבא דווקא עושה כותרות, אם כי במדורים אחרים. סטף התפרסם כאחד ממקימי ד"ש וכחבר־כנסת מטעמה, וכן כמקים אחד המפעלים המצליחים בארץ, מפעל הלהבים למנועי־סילון — ישקר נהריה, וכמובן, אחד ממייסדי עיר־הוורדים בגליל המערבי.

הוא: **עמום סיק** (30), גרוש, סגן־אלוף (מיל'), וכיום תקציבאי במשרד־הפירסום או־קיי. שם הוא מטפל, בין השאר ב**אלברט פירות** האגדי.

השניים פגשו זה את זה בקורס לשיווק פירסומי. החל רומן רציני, ולפי השמועות המהלכות, לא אשתומם אם נתבשר על נשואיהם בקרוב.

כך או אחרת, ברוכים הבאים למדור.

חדש מהטלפרינטר

יש רומן חדש בעיר, אך לפני שאגלה לכם את הסוד — קצת היסטוריה. **דינה ברכה** היתה פעם דוגמנית, חתיכה מארץ החתיכות, וגם היום לא חסר לה הרבה.

בעלה הראשון היה החצי הצעיר של האחים **שאולי, טדי**, השותף לאחיו **רפי** בניהול מיסעדות ומועדונים, שהיה, כמו אחיו, דייל באל־על — לפני המון שנים. השניים, ברכה וטדי נפרדו, ויש להם בת שהיא כיום בת 11.

בעלה השני של דינה היה שחקן־הכדורסל **באדי ליבוביץ** מהפועל תל־אביב, בדיוק כמו אחיה, **דני ברכה**, וגם לבארי הבריאה שי, בת

דינה ברכה
בשלישית

שהיא כיום בת 4, ושוב סיימה את נשואיה בגירושין.

לאחרונה החלה מנהלת רומן עם אחד ממייסדי להקת תיסלם שהתפרקה, **יאיר ניצני**, הממלא כיום תפקיד בכיר בחברת־התקליטים הד־ארצי.

מזל וברכה.

משהו במקום!

השבוע קיבלתי ספר מהסוג של הרומאן הרומנטי. אני מתוודה שאף פעם לא קראתי ספר כזה, אבל לא פעם השמצתי. זה כמובן מגעיל מצידי, אבל מי מושלם היום?

הספר מספר על שחקן קולנוע יפה־תואר ועל מרצה לספרות יפת־תואר, ועל האהבה המשגעת ביניהם ועל הפי־אנד, כמובן. קצת קשה לי לתאר את האווירה של הספר ולכן אביא כאן כמה שורות מתוך אחד הדפים: „הוא נגע בעורה החשוף והיא חשה אותו כלהבה של תשוקה, להבה שבערה עמוק בתוכה. ועמוק בתוכה ניצתה הערגה להיענות לו, לספק אותו, לתת ולא לשמור דבר לעצמה... גופה רטט בעונג הולם וגואה. אצבעותיה חפרו עמוק בגבו".

חברה שלי, שראתה אותי קוראת את הספר, הסתכלה עלי בתימהון מוחלט ואמרה „רק אל תגידי לי שאת הולכת להמליץ למישהו על ספר כזה. הרי לא תעשי צחוק מעצמך".

אז לפני שאנחנו נורא מזלזלים והולכים לקרוא את אדם מיצקביץ, למשל, בואו ניקח לרוגמה אשה אחת.

האשה הזאת נשואה, נגיח 15 שנה. יש לה ילדים ודירה יפה ובעל מוכשר. פעם בשנה הם נוסעים לחו"ל בטיול מאורגן, מארחים חברים ומתארחים אצלם, הולכים לתיאטרון ולקולנוע. ממש זוג למופת.

הכל בסדר אצלם. הבעל כל הזמן עולה בדרגות ומתקדם ומתפתח מבחינה מיקצועית, ובזמן ההתפתחות הזאת אין לו כל־כך זמן לאשתו. חיזורים אחרי 15 שנות נישואין ניראים קצת טיפשיים. לפנק אין לו זמן ומתנות הוא לא קונה לה, כי במילא יש להם חשבון משותף והיא קונה לעצמה מה שהיא רוצה.

כמו שאמרתי כבר, הכל ממש בסדר, אלא שהאשה הקטנה שלנו רוצה קצת התרגשות. היא מתחילה לפזול לצדדים ולחפש איזה מאהב לא משהו רציני, סתם מישהו שיחזיר לה את הברק לעיניים כמו שהיה לה פעם. מישהו שיטלפן לה באמצע היום ויגיד לה דברים שאשה אוהבת לשמוע, שיחזיק לה את היד ויסתכל לה עמוק לתוך העיניים באיזה חצי שעה גנובה בתוך מכונית או בבית־קפה מרוחק ממקום מגוריהם.

אבל מאהב זה לא פשוט. קודם כל, צריך להחליט שזה בסדר. אחר־כך, צריך למצוא אותו ואז מתחילות הצרות האמיתיות של המצאת עשרות שקרים, לבעל, לילדים, לחברות. צריך למצוא סיבות להעדר מהבית בשעות לא צפויות ולהרגיש רגשי־אשמה כלפי כל העולם. ויש כמובן תמיד הפחד שיתפשו אותך וחיי הנישואין הלא־רעים יהרסו וכולם יסבלו וכל העיר תדע.

בקיצור, מאהב זה תיסבוכת רצינית. אז לפני שאתן נכנסות לצרה הצרורה הזאת, על כל תוצאותיה, קחו לכן איזה רומאן רומנטי, תיכנסנה איתו למיטה ותקראנה. שום רומאן אמיתי לא יהיה כל־כך יפה וכל־כך מושלם וכל כך מתקתק כמו הסיפורים האלה, וזה כמובן בלי שום סיכון אישי. נכון שמה שכתוב בספר לא בריוק קורה לכן, אבל זה ממש לא בעיה להעמיד פנים.

★★★

לא זה לא קטע אוטוביאוגראפי. זה סתם רעיון.

חג לפיטריות

מבית הורי אני זוכרת שבט"ר־בשבט היו שמים על השולחן מגש ענקי ועליו כל פירות הארץ וגם כמה מחוץ־לארץ, כל אחד היה מקבל צלחת אישית וסכין, וככה חגגנו את חג־האילנות.

כדי להמשיך במסורת הלכתי לברר כמה עולים פירות מיובשים וכששמעתי את המחירים החלטתי שמסורת נוצרה במיוחד בשביל לשבור אותה.

אבל בלי כלום הרי אי־אפשר. עוד יגידו שיהודי הוא כל מי שנולד לאם יהודיה או שומר בדבקות על חגי ישראל. אז לקחתי בעל אחד, שני ילדים וסוברו ישן, ונסענו ליער בן־שמן לחפש פיטריות ולראות עצים. בדרך נעצרנו בבן־שמן (המושב), כדי לעניין גם את החברים שלנו בחגיגת הט"ר־בשבט המקורית. החברים מאוד שמחו ובאירגון קטן ומבריק מצדי, שלחתי

אותם יחד עם מישפחתי לקטוף פיטריות ביער, ואני נישארתי לישון על הספה מול האח (נשבעת באלוהים. אתם יכולים לשאול את כולם).

הם חזרו אחרי שעה, עם שש שקיות ענקיות של אורניות. עשינו ארוחת־ערב נהדרת בבית של החברים, ונסענו הביתה עם איזה 10 ק"ג אורניות. בדרך שאל בני למה חוגגים את ט"ר־בשבט ומי בדיוק נולד ביום הזה. אמרנו לו שכנסת־ישראל נולדה בט"ר־בשבט. הנייר לא יסבול את המשך השיחה, בעניין זה, אז אמשיך לדבר על פיטריות.

כלומר, אם תסעו בשבוע הבא ליער ותקטפו כמות אדירה כמו שלנו (אי־אפשר להפסיק את זה), תחזרו הביתה ולא תדעו מה לעשות עם כל הכמות. אז ככה, תנקו אותן היטב ממחטי האורן שדבוקים עליהן, רחצו בעדינות, כדי שהפטריה לא תיספוג יותר מדי מים. אחר־כך תטגנו בצל בסיר עם שמן ותוסיפו עליו את הפיטריות החתוכות. מטגנים כ־10 דקות, ואחר כך מחלקים את זה להרבה קופסאות קטנות ומקפיאים. כל פעם שמתחשק לאכול משהו טבעי, טעים ושלא עולה כסף, מפשירים קופסה אחת, שמים אותה במחבת, ומוסיפים לה ביצה או חתיכות תפוחי־אדמה. יופי של ארוחה ויופי של ט"ר־בשבט.

לא לחובבי השבע

מה שאני רוצה מכם השבוע, זה פשוט קצת סימפטיה, כי בעניין הזה שאני הולכת לכתוב עליו עכשיו, ממש לא מבינים אותי בבית.

כבר בטח הספקתם להכיר אותי במשך הזמן. בן־אדם רגיל. נשואה, שני ילדים, עובדת, משחקת את תפקיד עקרת־הבית. לא משקרת, לא גונבת: בסך־הכל בן־אדם די חיובי. אלא מה? לא משתגעת על טבע.

עכשיו אתם בטח מעלים חיוך על הפנים ואומרים „או מה? כולם מוכרחים לאהוב טבע?" כן, רבותי! בארץ־ישראל, אם אתה לא מרגיש צורך לנסוע כל שבת לאיזה מקום נידח ומשם ללכת ברגל שלוש שעות, אתה חצי בן־אדם. אם אתה לא יודע להבחין בין קורטס מכחיל ובין סירה קוצנית (שני סוגי קוצים) אתה פרימיטיב. אם אתה לא אומר לפחות פעם בשבוע, בגאווה גדולה, כמובן, „היום הלכתי ברגל מרמת־אביב עד יפו" — אתה סמרטוט.

מהסיבה הזאת התחילו סיבלותי עוד כשהייתי בקן־דרום של התנועה המאוחדת בירושלים. דווקא היה נחמד. שרנו ושיחקנו וסיפרנו ספורים והרגשנו חלוצים ושייכים. אלא שפעמיים בשנה החליט שמוכרחים לצאת למסע. וכמה שהמסע היה יותר קשה ככה הוא היה יותר חשוב.

עד עכשיו, כשאני נזכרת איך טיפסנו על הרים טיפשיים ואיך הלכנו 30 ק"מ ביום, אני נתקפת חלחלה. הרגליים היו מתמלאות לי יבלות אחרי שעה של הליכה, אבל המשכתי ללכת כמו רובוט צולע, כי הכניסו לי לראש שזו בושה איומה לא לאהוב ללכת בשבילי הארץ, ואני, שבדרך־כלל הייתי מאוהבת באיזה מדריך (שכמובן לא ידע על זה בכלל), לא יכולתי להרשות לעצמי לעשות בושות.

יותר מאוחר בטירונות, שיחק לי מזלי ומייד בהתחלה קיבלתי התקפת פנריציט, וכשכולם הלכו שעות ברגל, סוחבים משאות ומזיעים, אני שכבתי לי במיטה לבנה של בית־חולים צבאי. תמיד אמרתי שאני בן־אדם עם מזל.

ואז, יום אחד תפס אותי הבישׂ־מזל והביא לי בעל קיבוצניק. ולא סתם קיבוצניק, אלא אחד כזה שמכיר כל אבן וכל שביל וכל נקיק בארץ ואין לו שום בעיה להבחין מרחוק בירגזי הארץ הקדושה (שהוא מן ציפור שבסך־הכל יודעת לעוף לא רע), ושכל פעם שאני שמה מעט ליפסטיק על השפתיים, שואל אותי בתימהון „למה את שמה ציבעי מילחמה כשהאינדיאנים כבר מזמן גמרו להילחם?"

ועכשיו, אני רוצה לשאול אתכם. אם אלוהים היה רוצה שנלך תמיד ברגל — הוא היה ממציא מכוניות? אם היה רוצה שנטפס על שבילים קוצניים — האם היה ממציא את האספלט? אם היה רוצה שנכיר כל ציפור וכל עץ, האם היה ממציא מגרירים למיניהם שאפשר לקרוא בהם בלילה במיטה חמה? ואם אלוהים היה רוצה שהפרחים יגדלו רק בטבע, האם היה ממציא את הארניות?

ואל תחשבו, חלילה, שיש לי משהו דווקא נגד הנוף של ארץ־ישראל. פעם שיכנעו אותי לנסוע לאיזה כפר קטן בשוויץ בשביל לנוח בטבע. יומיים סבלתי את העינוי הפסטוראלי הזה וביום השלישי התחלתי להשמיע קולות מו... מו... כמו הפרות שרעו שם. בשביל להציל אותי העבירו אותי מייד לבתי־הקפה של רומא ומשם בחזרה לתל־אביב.

בחייכם, תחשבו על זה. אתם יודעים כמה דברים מועילים וחשובים אפשר לעשות בשש שעות במקום לטפס על איזה צוק בשביל לרדת ממנו? אם אתם חושבים כמוני, ואם במיקרה אתם פוגשים בדרך את בעלי, תגידו לו שירד ממני עם העניין הזה של הטבע. כבר עליתי בגללו שלוש פעמים למצדה, וכבר יש לי ברגליים שרירים כמו לאלעזר בן־יאיר. לא נראה לכם מספיק הקרבה בשביל בעל אחד?

מכונית הזמן החדש

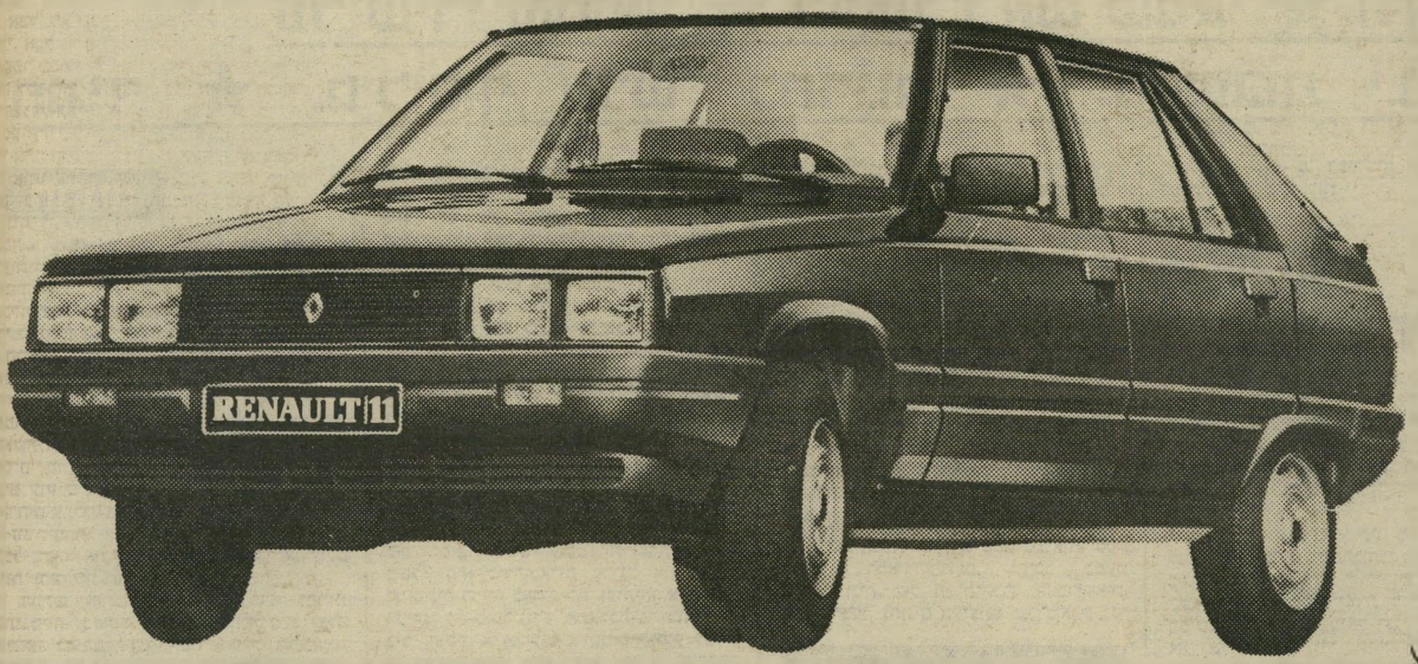

RENAULT 11

הזמן החדש יוצר בכבישים ובכלכלה בעיות וקשיים רבים שהתשובה להם אחת — רנו 11.

★ צריך לשמור על ערך הכסף — **רנו 11** היא השקעה בטוחה לכספך.
★ מחירי הדלק מאמירים — **רנו 11** היא החסכונית ביותר.
★ הכבישים צפופים ועמוסים — **רנו 11** משתלבת בתנועה בזריזות.
★ דרושים שכלולים רבים — **רנו 11** היא התשובה.
★ קיימת דרישה לעיצוב ספורטיבי מרהיב — **רנו 11** היא התשובה.

רנו 11 — מוצעת בשני מנועים 1100 סמ״ק ו-1400 סמ״ק. תיבת הילוכים בעלת 5,4 הילוכים או אוטומטית. עקב ירידת ערך הפרנק:

רנו עכשיו במחירים מפתיעים!

העולם אוהב RENAULT

בני משה קרסו בע״מ ת״א טל. 627151 ■ חיפה טל. 721751 ■
ירושלים טל. 226491 ■ באר-שבע טל. 36777 ■ חיפה טל. 510296 ■ נתניה טל. 23037

נמר של עיר

אמריקה מטורפת של ג'ון צ'יבר ★ הגבול בין ספרות
על שירי שמואל ★ היושב־ראש שמאי ★ ולחיים
הנגיד ★ „פילוסוף חדש" בתרגום ★ „מחשבות י.ב.מ."

תרגום

עולם התפוחים

לקורא הישראלי מהווה השם **ג'ון צ'יבר** שם ספריותי חדש. צ'יבר, שהספר הראשון מפרי־עטו שתורם לעברית היה פאלקונר, הלך לעולמו לפני יותר משנה.

באחרונה ראו־אור בתרגום לעברית שניים מספריו של צ'יבר, מהמעולים שתורגמו באחרונה. הם פורשים לפני הקורא הישראלי עולם מיוחד ויוצא־דופן של סופר, שעיקר המוניטין שלו בארצות־הברית.

ראשון הספרים המתורגמים הוא עולם התפוחים (*). זהו קובץ של סיפורים, החושפים לפני הקורא את עולם הפרברים האמריקאי, עולם הפריפריה של הכרכים הענקיים.

בעולם התפוחים גלריה של דמויות אותנטיות, בסיפורים קצרים, המקיפים עולם ומלואו. בראשון הסיפורים האזעקה הרביעית מנולוג של זכר, שאשתו נטשה אותו לטובת עולם־התיאטרון: **ביקשתי גט. היא אמרה כי אין היא רואה כל סיבה לגירושין. במיקרה של ניאוף או של התאכזרות, יש במה־להכמה דרכי־עולה, אבל מה יכול לעשות הגבר, כאשר אשתו רוצה להפיץ בעירום על בימה?**

מה עושה אותו גבר? כאשר אשתו והקהל באולם ניצבים עירומים, ברוח המתירנות האמריקאית, הוא לובש את בגדיו ומנתק את עצמו מעולמה של אשתו: **בידי הימנית החזקתי בחפצים שלי, בזהותי... חזרתי למרשבי והתלבשתי. הלהקה המשיכה לצעוק. כאשר הלכתי לאורך המעבר המשופע של התיאטרון ההרים הוצפתי בזיכרונות. זכרתי כי הלכתי בשיפוע הרך הזה אחרי שראיתי את .המלך ליר" ואת .גן הזדברבנים".**

סיפור מרגש של צ'יבר הוא ארטמיס, כורה־הבארות הנאמן, הפורש דמות של כורה בארות־מים, המפתח עולם תחושות ורגשות משלו. הוא כורה־בארות ושוגל את הנשים המזמינות כריית בארות ליד חוותיהן. אחת מהן, רעייתו של סופר נודע, מתאהבת בו ודואגת לו בימי חוליו. אז מחליט ארטמיס לנסוע לטייל בברית־המועצות, שם הוא פוגש ומתאהב במלווה־הרישמית שלו, ביום שבו סולק **ניקיטה חרושצ'וב** מהשילטון.

עם שובו מברית־המועצות, הוא עומד בקשרי חליפת־מיכתבים עם אהובתו הסובייטית, ומוזמן, בשל ההתכתבויות, למחלקת מיזרח־אירופה של מישרד־החוץ, ופקידי מישרד זה חפצים לגייס אותו למטרות מודיעיניות.

סיפור־הכותרת עולם התפוחים חושף ריזקן של משורר אמריקאי נודע וזקן בשם **אסא בסקומב**, שהוא בן־דמות למשורר האמריקאי־פאשיסטי **עזרא פאונד**. בסקומב, חי באיטליה, באחוזה כפרית ומעריציו מגיעים אליו מרחבי תבל, עם מהדורות של קובץ שיריו עולם התפוחים, כדי שיחתום עליהם.

בסקומב, מנוכר מתרבותו האמריקאית, מתייסר ייסורי־יצירה: **למחרת כתב את חידושי של מנהל בית־ספר ובצהריים שרף את כתב־היד..** במקביל הוא מנסה לשוב אל נעוריו ואל הזיותיו המיניות, מבלי שהדבר יעלה בידו.

הו, איזה גן־עדן (**) הוא תרגום סיפורו השני של צ'יבר, שעלילתו היא ספק מציאות, ספק דימדומי המאה־העשרים, גירסה כמעט מדע־בידיונית, של חברת־הכרך האמריקאית. גיבורי הספר נתונים בעיצומו של מאבק נגד

סופר צ'יבר
עזרא פאונד בתחפושת

זיהום מקורות־המים, באחד מפרברי הערים הגדולות.

בין דמויות הו, איזה גן־עדן יש מיליונר מודקן, המתאהב בצעירה מוזרה, שרבקותו בה מוליכה אותו לחוויה הומוסכסואלית עם שוער הבניין שלה. הגיבור **למואל סירס** מצוי בסידרה של אירועים והרפתקות, בניסיון למצוא אהבה בעולם חסר אהבה. בספר מתוארת סידרה של אירועי יומיום אמריקאיים כהריגת־כלב, קטטה בין שתי נשים בתור בסופרמרקט, נטישת תינוק באוטוסטראדה, מאבק להצלת אגם מזיהום ורצח של מדען.

בדומה לשאר כיתבי צ'יבר רצוף ספר זה בניסוחים ציניים, כמו: **בתקופה שעליה אני כותב, הזנזינג היה דבר מקובל ביותר בכל עיר בעולם שפירס הכיר. לקראת סוף היום — ברוטרדאם או במסקבה, בזהר הפוקר את ניו־יורק בימי חורף מסויימים או לעת השלגים הראשונים בקופנהגן — היית יכול לראות גברים ונשים מכל גיל ומכל סוג שאפשר להעלות על הדעת, כשהם רצים להנאתם...** או ניסוחים כמו: **היא אמרה פעם. מעבר לבתפה, כי לפי ניסיונה, הזרע הגברי הוא קרם הפנים הטוב ביותר שבנמצא...**

הקריאה בספריו של צ'יבר גורמת הנאה רבה ומעוררת את השאלה מדוע לא קיימים בספרות הישראלית סופרים, הפורשים את המציאות בפשטות מרתקת שכזו?

*** גון צ'יבר – עולם התפוחים; עברית: יותם ראובני; הוצאת כדים; 199 עמודים (כריכה רכה).**

שירה

יצירה מחוכמת

בעידן־ההרדה הנוכחי, כאשר עסקני סיפרות מסגו של **שמאי גולן** (ראה: מי־מריבה) מייצגים את הסיפרות העברית, עולה הלב על גדותיו, מרוב שימחה, כאשר רואה־אור קובץ כמו הקובץ יצירה מחוכמה – עיון בשירי שמואל הנגיד מאת **טובה רוזן־מוקד + עדי צמח (*)**.

רפש העסקונה הסיפרותית מפנה את מקומו לניכסי צאן הברזל של תרבותנו. ספר זה הוא מסע ביקורתי מרתק לשירת 'תור־הזהב' בספרד, מסע שבו נבדקים בכלי־ביקורת מודרניים, שירים ממיטב שירתו של שמואל הנגיד. אחרי מבוא אידיאי ומבוא מתודי, מתחילה בחינת השירים, במחזור שירי הגות, ביניהם השיר אצפה אלי שחק, שבו כתב המשורר: **אצפה אלי שחק וכוכביו / ואביט בארץ את רמשה, ואבין בליבי כי יצירתם / יצירה מחוכמה במעשיה...** שיר של התפעלות האדם נוכח פלאי הבריאה.

ניתוחי השירה של טובה רוזן־מוקד ועדי צמח, בוחנים באורח מרתק את שירי שמואל הנגיד, את ראייתו את נושא המוות, בחינת המוסר ואפילו שירי מילחמה, כמו הלינותי גדוד כבד, שבו נכתב: **שהלינותי גדוד כבד בבירה / הרסוה ימי**

חוקרת רוזן־מוקד
מת אב ומת אלול!

קדם קצינים / וישנו עלי גבה וצידה — / ותחתינו בעליה ישנה. / ודיברתי ללבי: אי קהלים / ועמים שכנו בזאת לפנים? בביקורת על שיר זה נכתב: **... בבר חורג מגדר הדיווח הצבאי־העניני וגולש לתיאורה של תמונה מאקאברית מצמררת: תמונת הצבא החי הלן**

*** טובה רוזן־מוקד + עדי צמח – יצירה מחוכמה – עיון בשירי שמואל הנגיד, הוצאת כתר; 158 עמודים (כריכה רכה).**

החוויה הישראלית

החפרפרת בחיפה

הידיעה בעיתונות (תארץ, 5 ביולי) תחת הכותרת 'מחסות' עד 'המתופפת חקטנה', נשמעה כמו בדיחה רעה של מישטרת־ישראל. על חשבון פתיחותה של שנת 1984, בגירסה אורוולית ישראלית.

בכתבה־הובאה־סיפורה־של אורנה מר, יהודיה, אשתו של עסקן רק"ח הערבי סליבה חמיס־ובתו של מרגיר המאלריה בעמק החולה.

אורנה מר נחשבת אחת מבפשוטיר־הפרועלות של הסופר **סמי מיכאל** ברומן חסות, המתאר יחסי יהודים וערבים בתקופת מילחמת־יום־הכיפורים, בשולי השמאל הישראלי.

הידיעה העיתונאית מספרת: **לפני כשבוע פשטה המישטרה על ביתה של אורנה מר, אחרי שנודע כי מצוי בביתה חומר עויין למדינה. השוטרים שציפו למצוא בדירה את דגל פלסטין התאכזבו כשגילו בו רק דגל שחור עם האות A (אנרכיסטים)...**

כותב שורות אלה מתודה, שאם היה מגיע לידי דגל פלסטין, היה מוכן להחזיק בו בביתו, בה במידה שהיה מוכן להחזיק את דגל ישראל. ואת שניהם היה מחזיק בחדר הקטן ביותר בביתו — מאחר שלעניות רעתו, דגלים הם רק בדים ציבעוניים.

אלא שמישפטו של האח־הגדול יוסף בורג, זו שאינה מצליחה ללכוד את מחתרות הימין למיניהן, אשר מסכנות את הדמוקרטיה בארץ הזאת, אלפי מונים יותר מאשר סמרטוט צבוע בצבע זה או אחר, המשיכה בחיפושיה הקפדניים בביתה של ארנה מר: בין יתר המיסמכים שהחרימו נלקח גם תמצית מהספר .המתופפת הקטנה. בספר זה משחק בנה של ארנה, ג'דליאנו מר, החפרפרת המאיימת על מדינתו של האח־הגדול בורג — בתפקיד קצין המוסד.

סופר להיקארה
תמונה ישראלית מ־המתופפת הקטנה"

לידיעתו של האח־הגדול בורג והאחים הקטנים מישטרת־ישראל, הריני להודות כאן בכך שברשותי מצוי אוסף גדול של תמונות וספרים, העלולים לשמש חומר עויין למדינה. יש לי כמה תצלומים של יאסר ערפאת (לא התומים), גירסה של האמנה חפלסטינית שהודפסה במעריב. (העשוי להיות מואשם כעיתון המפרסם „חומר עויין למדינה") ספר על מועמר קאדאפי ואחרים. במדפי יש לי בבית כיתבי ד"ר זאב תיאודור הרצל, חוזה מדינת היהודים, ובהם אותם ציטוטים „עויינים למדינה", שהאדונים המתורבתים יוסף לפיד וטובייה סער, צינזרו ממסך הטלוויזיה.

פריט נוסף כנגד מדינת־המישטרה־ההלכה בורג מצוי בסיפרייתי בכיתבי פרץ סמולנסקין (הר"ר בורג מעורר לא ציטט מכתבים אלה). שבהם מספר על הנחת תפיליו על ראש חזיר, מול ישיבה יהודית באודסה.

מעניין מתי יגיעו לביתי האחים הקטנים של האח־הגדול בורג להחרים „חומר עויין למדינה".

ממעל. בעוד בשכבותיו המכובסות של התל ישנים 'בעלי הבית' של המבצר. בניה, שוכניו ומדריכיו שמתו בימים מקדם. הניית הלוחמים הארעית, על גב המוות הנצחי ולצידו הוסכת את הריגע הנוקטורני של התמונה לשקט מבשר רעות...

קטע הביקורת הנפתח בניסוח: לעתים קרובות מדברים סילופוסים מודרניים על תחושת הזרות' של האדם המודרני. על פי תמונת העולם המודרנית, הקפרניקית־ניוטונית, בדור־הארץ שלנו הוא רק גרם שמיימי זעיר, בפינה נידחת, בתוך חלל... מתייחס לשיר מיודעי, סבבתנו מחיצה, שיר הבוחן את תפיסת־העולם הגיאוצנטרית־הדתית, של העולם הישן, במילים: מיודעי, סבבתנו מחיצה / וגלגלים אשר אין בם פריצה, /הנני כמו אדם ולובן / בתוך ביצה והעולם כביצה...

בחינת שירי יין מציגה פן נוסף של עולמו ויצירתו של המשורר. בשיר מאדם במראהו נכתב: ושבול אשר דמיו מסובים בדמעותיו / יגוניו בדם אשבול יונסן וידוי / באילו ידידים עת יסובום אשישותיו / מיד ליד גורל עלי יהלום ידו. כאן בוחנים מחברי הקובץ את צלילי השיר ואת משמעויותיו.

בשיר מת אב, שהיפרה הפרייה מלאכותית את המשורר נתן יונתן ואת זמר־השווקים צביקה פיק, כתב המשורר: מת אב. ומת אלול, ומת חמם, / גם נאסף תשרי ומת עימם...

יצירה מתוככמה, הוא מסע מרתק לעולמו של משורר יהודי מעולה, תוך בחינת מרכיבי שיריו ומשמעויותיהם הנרחבות.

זהו קובץ עיוני מרתק, המעניק למעיין בו מימד פרספקטיבי של נצח השירה העברית.

עין

צוואת האלוהים

אילו הייתי אנציקלופדיסט בשנת 2000, הייתי רושם מתחת לערך סוציאליזם כך: נולד ב־1848, מת ב־1968... הסוציאליזם והקפיטליזם הם הייני הך... מה שקרוי סוציאליזם אינו אלא צורה אחרת של קפיטליזם... אמר באחד מראיונות רבים, הפילוסוף הצרפתי הצעיר, ממוצא יהודי ברנאר־אנרי לוי.

ברנאר־אנרי לוי, ממנהיגי מרד הסטודנטים בצרפת 1968, הוא אחד ממנהיגי גל הפילוסופים החדשים של צרפת, המבקרים בקשיחות את השמאל הישן מצד אחד ואת הפאשיזם מצד שני. לוי, שספריו הופצו בצרפת בשנים האחרונות במיליוני עותקים, הוא אלמוני־אידיאולוגי לישראלים.

בימים אלה ראה־אור בתרגום לעברית ספרו השני, צוואת האלוהים(*), המייצג את השקפת־העולם הפסימיסטית־מפוכחת, שלוי הפך בשנים האחרונות אחד מנביאיה. הספר מייצג את סלידתו של לוי מאותה תדמית של אינטלקטואל מערבי ממוסד, המאפיין את "יפי הנפש" בכל ארצות־המערב.

בפרק הפתיחה לסיפרו כותב לוי: **האם יש צורך להדגיש — כדי לסכם דיברי־סתיחה אלה שבהם כבר הארכתי יתר־על־המידה — שדרך זו היא יותר חיפוש מרצא מאשר חזרה. כפי שאולי ניתן היה להבין מתוך סזיזתי? שאין ולא כלום בין העיון בטקסט שאינו ניתן לפירוש אלא כמאבק נגד כל 'עבודה זרה' ובין התפרצויות הקדושה ששרים לנו לעיתים כה קרובות לחיטי המודרניות? ושלמעשה נגד התפרצויות אלה, נגד השתטחויות אלה, נגד הרימנטיות האפלה מתייצב הימר זה על שם ועל זוהרה הקר של הלהבה, כדם אני תולה את תקוותי? תורת משה איננה ארכאיזם, ודבר אינו זר לה יותר מאשר החיפוש אחר 'שורשים'. נוסטאלגיה זו למקוורות' בדם משוטטת לה תמיד אותה רוח של שיכרון, רוח נתעבת שכבר גונתה בזמנו על־ידי הנביאים. פרימאט החוק איננו תיאוקרטיה אלא להיפך, הזכר־אמנן בכל צורה של התגלמות, בכל אלילי־השקר, בכל האלים בכלל, בדם משתקפת מחדש בימים אלה של מוח המאה העשרים אותה בערות מגית־לב המאפיינת את העתיקים שבפוליטיזמים. לטעון כי התנך הוא ספר ההתנגדות של זמננו, פירושו לטעון גם שהתפיזה היסודית, שהיא המוקד וההימור של תקפתנו, היא למעשה**

---

* ברנאר־אנרי לוי – *צוואת האלוהים* עברית: תהילה ואיתי זור־סנד; סידרת קו אדום; עורך: גיורא רוזן; *הוצאת הקיבוץ המאוחד; 162 עמודים (כריכה רכה).*

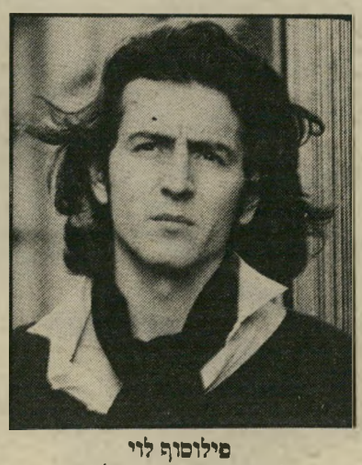

פילוסוף לוי
יליד הפאשיזם והסטאליניזם

הניתוד בין סאגניזם ומתנותאיזם. צוואת האלוהים היא עדיין רשוב מות האלוהים. מות שהוכבה עד סוף דרכו, על התוצאות והסימפטומים הכרוכים בכך: עד גבול אי־הקדושה, ששם מתחיל פולחן הפוליטיקה...

אחד ממוריו של לוי בסורבון, שהפך מאוחר יותר תלמידו, הגדירו במילים: **ברנאר הוא בנם הטיבעי של שני שדים — הפאשיזם והסטאליניזם ובהורים אלה, ובייצר להיות יתום,** עוסק צוואת האלוהים.

לוי מביא בסיפרו תמונת־מצב של המאה העשרים והכוחות הרצחניים שלה, ממיין את מבססי הטוטאליטאריות, כשהוא טובע לשון של ריאלפילוסופיה, כמקבילה לריאלפוליטיקה, **מטבע העוסקת בסביר הרבה יותר מאשר באמיתי.**

גירסה עברית של השקפת לוי, היא בעלת חשיבות גדולה למתרחש בישראל של מחצית שנות השמונים, בחברה שבה קול המון מכתיב את מדיניות שתי המיפלגות הגדולות, הליכוד והמערך. בפרק להתגונן מפני אספסוף מוליך לוי את הקורא, לאותו מצב, שבו שליטים מנצלים רחשי־לב נחותים של המון, שליטים כמו **היטלר, סטאלין** ואחרים ברמה זו.

לוי מלגלג על מילחמת האידיאולוגיות של תקופתנו, כשהוא מוליך את הקורא לפרק אתונה או ירושלים.

בפרק זה הוא מעמת את ערכי היהדות (השפויים, ולא אלה של הרבנים **בהנא, לוויינגר** ונושא כליהם הביצועי ח"כ **חנן פורת**) מול הפגאניות האירופית, הוא בוחן את נרדפותם של

מי מריבה

שמאי מחפש „סיבסוד"

מעניין מי מקוראי הסיפרות הישראלית שמע על סופר בשם **שמאי גולן**? לרבים שלא שמעו, מן הראוי לבשר כי שמאי גולן הוא יושב־ראש אגודת־הסופרים.

ספריו של היו"ר גולן מעולם לא היו חטיפים ורב־מכר, וגם הערך הסיפרותי הסגולי, שבין שורותיהם, פחות מדל (וראוי כותב שורות אלה לצל"ש על־כך, שבתוקף עבודתו נאלץ לייסר את עיניו בקריאת ספרים אלה).

בראיון שהעניק היו"ר שמאי לעיתונאי **אייל מגד** בידיעות אחרונות (9 בדצמבר 83) העלה שמאי את „צעקתם" של סופרי ישראל הרעבים ללחם. שמאי, המתפרנס זה שנים רבות ממיקצוע עסקנות הספרות, תחילה כמנהל בית־הסופר בירושלים, ואחר־כך כיו"ר אגודת־הסופרים, ובאמצע בשליחות לאמריקה הלאטינית, חזתר לחיות מ„סיפרותו".

אילו היו"ר שמאי, היה כותב באחת מהלשונות רבות־התפוצה (אנגלית, גרמנית, צרפתית), ספק אם איכות כתיבתו היתה מאפשרת לו לחיות מכתיבתו (אילו היה כותב ברוסית, אין־ספק שהסובייט־העליון היה מספק לו ממון בשפע).

אלא ששמאי הוא יו"ר המחפש סיבסוד ממשלתי בעידן זה, שבו מקצצת הממשלה את כנפי הסיבסוד השונים, והוא מספר בראיון בין השאר: **בעניין זה פניתי כבר ליו"ר ועדת־הכספים ולשר־האוצר, ולא נענינו. אנחנו פרעלים ליצירת לובי (כאן המקום להעיר, שמוטב היה, אילו יו"ר אגודת־הסופרים, היה משתמש במילה שדולה, כפי שקבעה האקדמיה ללשון העברית) בכנפת לביטול הגזירה. חייבים לאפשר לסופר להתקיים בכבוד בארץ הזאת! כמו שמפסדרים מיפעלים אחרים, צריך לפצפד גם את הסיפרות העברית...**

אם יש בכוונתה של ממשלת־ישראל, הנוכחית או החליפית, לסבסד את הסיפרות הישראלית, מוטב שלא תעשה זאת. סיבסוד הסיפרות הישראלית, עלול להשמין את כל אותם סופרים, שהיו"ר שמאי מייצגם, סופרים המוכרים כ־1000 עותקים לספר (מתוכם 900 עותקים לסיפריות של מישרד־החינוך־והתרבות). ואם היו"ר שמאי מחפש אחר קיום בכבוד, אז שיילך לעבוד.

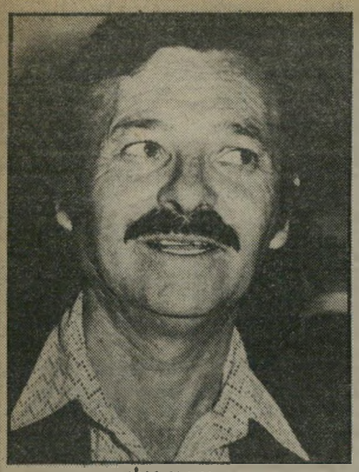

עמקן גולן
סיבסוד לחוסר־כישרון

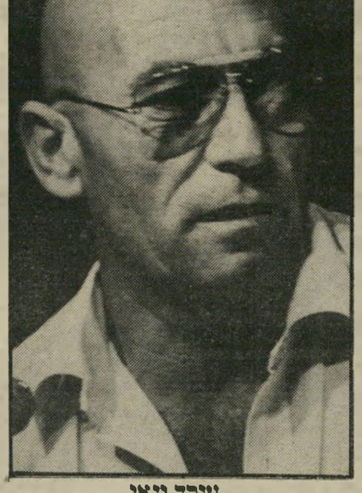

עורך יגאי
פיתרון חידת צ'אן קאנסטה

אווירת ההתבטלות, הפרובינציה והאפסות, ה־מאפיינת רוב הזמן את חיי הרוח בארץ.

מחשבות, הרואה־אור על־ידי חברת־המחש־בים י.ב.מ, מעמיד עולם־זומלואו, בפרופורציות נכונות עבורי. בימים אלה ראתה־אור חוברת מס 52 של מחשבות. הערוכה בידי העורך הקבוע **צבי יגאי** ובהשתתפות ד"ר **אילן עמית.**

במאמר חוזה השרטט או החיים כשירטוט נבחן הסרט שנכתב ובויים על־ידי **פיטר גרינוואי**, סרט המקיים איזון כמעט מושלם בין תוכן אינטלקטואלי מבריק לצורה קולנועית אסתטית.

זה סרט העוסק בעולמו של יוצר במאה ה־17, היהודים, את הטרגדיה היוונית במיבחן הנצח האירופי ואת הלילה־השחור והנוצרי של ימי־הביניים. והלאה עד לפאשיסטים ולקר מוניסטים של המאה העשרים, הניראים לו כפאגאנים של תקופתנו.

ברנאר־אנרי לוי, פורט פרט אחר פרט של שיגאת־היהודים הנעוצה בכל רובדי התרבות והמסורת הצרפתיים, כמרד לפאגאניות שעדיין שולטת באירופה.

בישראל של 1984, כאשר הימין שולט בכיפה, והמערך מצוי בפשיטת־רגל אידיאולוגית מוחלטת, וכן השמאל הישראלי — עשוי סיפרו של לוי, להביא להתעוררות אידיאולוגית ישראלית במתכונת חדשה, לאר־דווקא בדרכו, אבל תוך הליכה בנתיבים הבסיסיים שהוא מורה עליהם.

העובדה שבחברה הישראלית המרוקנת מאידיאולוגיה (מלבד האידיאולוגיה הימנית־פאשיסטית של המתנחלים) לא צמח הוגה־דעות או פילוסוף כלשהו, מאז קום המדינה, בעוד שהפילוסופים החדשים, של צרפת, מנצלים את ערכי־הרוח והמוסר היהודיים, כדי לתקן את חברותיהם — מעידה על החלל הרעיוני המאפיין את ישראל כיום.

ולכן, בארץ שבה אלה החושבים את עצמם לילדי־האלוהים מחללים שם זה, באמונתם הנתעבת והלאומנית, יש לצוואת האלוהים חשיבות רבה.

כתבי־עת

מחשבות

מזה שנים אחדות מהווה עבורי כתב־העת מחשבות הרואה־אור לעיתים לא־מזומנות, חוויה־אישית, המשכיחה ממני לכמה שעות את אלוהים הוא הכל יכול — האם יוכל ליצור אבן שלא יהיה מסוגל להרים אותה?

בשיחה זו, מובאים כמה פרוכוסים, כמו הפארודוכס של **ברטרנד ראסל** לגוטלוב **פרגה**, פרודוכס קבוצת כל הקבוצות, או כל בני כרתים זוללים וסובאים, שקרנים ורמ־אים שנאמר בידי הנביא **אפימנדס** מכרתים (!), או אימרתו של זנון החץ הנמצא בחלל שווה לעצמו בכל רגע של מעופו ולכן גם במשך כל עת מעופו. לפיכך החץ העף נמצא במצב של מנוחה.

מאמר רב עניין הוא על אסטרולוגיה ועל מדע גבולי – דרכים לידיעת האמת או להתנסות בחוויות האמת? מאמר המעורר בכלים מדעיים את שאלת המידע המגיע לאדם מתורות רציונאליות לעומת מידע המגיע מתורות לא־רציונאליות.

במוטו מפי **הרקליטוס** אי־אפשר לעבור באותו נהר פעמיים נפתח המאמר הרקליטוס **האפל או המאיר?** במאמר זה נבחנת השקפתו של פילוסוף יווני זה על הנסתר שבהגדרות והבנת החיים.

אחרון המאמרים והמרתק בהם, לפחות מה־בחינה הסיפרותית, הוא המאמר תראפיית האב־סורד – מילטון אריקסון. המאמר בוחן כוחות על־טבעיים ועל־חושיים ומביא תיאור ששיאו הוא מיפגש־עימות, בין מילטון אריקסון, פסיכולוג אמריקאי, ובין הסופר **אלדוס האכסלי** (מחבר עולם חדש ונועז) ותיאורים מתוך סידרת מיפגשים בין השניים, שבמהלכם היפנט אריקסון את האכסלי, והגיע לתוצאות נוסח **צאן קונטסה**. לפיכך, **התחלט על ניסוי קשה יותר בזכירת־יתר, שיבוצע במצב של תרדמה היפנוטית עמוקה.** אריקסון בחר חמישה ספרים מספרייתו של האכסלי, אשר האכסלי על־פי עדותו, לא עיין בהם שנים רבות. למעשה, לא זכר מתי עיין בהם בכלל. במצב של תרדמה היפנוטית עמוקה נתבקש לזהות את מיספרי העמודים של הקטעים שהוחל בקריאתם. לגבי שניים מהספרים הושגו תוצאות מעולות: לא רק שהאכסלי ידע לומר מייד את מיספר העמוד של הקטע, אלא שהמשיך וקרא בעל־פה מהמקום שאריקסון עצר בו...

לסיכום, חוברת מחשבות היא חוויה מלאה, מעבר למקום ולזמן, המעניקה לקורא היבטים מרתקים במיפגש בין אדם להגות ולמרדע. חוברת מומלצת ביותר לקריאה, לאלה היכולים להשיגה.

---

* *מחשבות י.ב.מ. 52; עורכים: צבי יגאי וד"ר אילן עמית; הוצאת י.ב.מ.; 39 עמודים.*

מאת בן עמר

כאשר ישראל אלא מה.

שלושה סרטים

אני מקנא במבקרי־הקולנוע. הם מסוגלים לראות סרט ותוך כדי צפייה לפרק אותו לגורמים: עבודת הבימוי, זוויות הצילום, טיב הדו־שיח, קצב העלילה, רמת המישחק של פלוני ואלמונית, וכן הלאה. הכל מיקצועי שבמיקצועי.

ואילו אני צופה־קולנוע תמים. אני רואה סרט, ומתרשם ממנו כמו שהוא. אוהב או לא־אוהב. בסוף די קשה לי לברר עם עצמי מדוע אהבתי או לא־אהבתי.

לכן אני נזהר מאוד מפני כתיבת ביקורת־קולנוע. לכל היותר אני יכול לדווח על ההתרשמות הפרטית שלי כצופה.

בימים האחרונים ראיתי שלושה סרטים שנויים־במחלוקת. כל אחד מהם יותקף בוודאי מכיוונים שונים, מיקצועיים ופוליטיים. אך מה אני יכול לעשות? שלושתם מצאו חן בעיני, מסיבות שונות.

הכסף והנשק

על הסרט הראון כבר נכתב הרבה, גם בשבועון זה. זהו הסרט מגש הכסף של יהודה (״ג׳אד״) נאמן, בשיתוף עם רעייתו, הפסיכיאטרית רותמה מרטון, שכתבה את השיח.

זהו סרט עלילתי. לכאורה, אין הוא מתיימר להיות יותר מזה. סיפור על קציין־צנחנים מקיבוץ, מעין אודי אריב, שהסתבך עם קבוצה שמאלית קיצונית, יהודית־ערבית. הוא מביא לה כסף מגרמניה. הקבוצה רוצה להשתמש בכסף כדי לקנות נשק ולפתוח בסידרת פיגועים. הוא נרתע מכך, ויחד עם חברו הערבי רוצה להקדיש את הכסף לפיתוח פעולות תרבות והסברה, מפני שהמילה חזקה מן הרובה.

נאמן

השב״כ עולה על עיקבותיו, ובסוף הוא נשחק בין הקיצוניים משני הצדדים. מוסר־ההשכל: מר גורלו של האדם המתון, שוחר־השלום. הוא יתפס באש הצולבת של הקנאים משני הצדדים.

אפשר למתוח ביקורת על פרט זה או אחר בעלילה, על קטע זה או אחר של השיח. אבל זהו סרט עלילתי אמיתי, וצפיתי בו כפי שצופים בסרט־מתח. מכיוון שאני מכיר כמה מן הדמויות בחיים, וביניהן הדה־שבו הירוק של רוחמה, זה הוסיף עניין. אהבתי את צילומי הנוף, שבהם בלטו שני מקומות האהובים עליי במיוחד: נמל־עכו ונמל־יפו.

אך לא זה העיקר: מעבר לעלילה, מוארת כאן פינה של המציאות, שלא הופיעה, כמדומני, בשום סרט ישראלי: התסיסה בקרב הנוער הערבי בישראל, המילחמה בין הקבוצות הלאומניות־שמאליות ובין שרות־הביטחון־הכללי.

אין ספק לגבי השקפותיו של ג׳אד עצמו, ולכן היה צפוי כי יציג קאריקטורה מיפלצתית של איש השב״כ. אבל הוא נזהר מכך. במידה מסויימת. איש השב״כ הוא הדמות האמינה ביותר בסרט כולו — אדם שיש לו השקפת־עולם ברורה, שמטרותיו ושיטותיו עולות בקנה אחד. תפקידו הוא למנוע פיגועים, והוא עושה זאת בשיטות המקובלות עליו — בלי אלימות, אם אפשר; תוך שימוש באלימות, אם יש צורך. הוא נוקשה, קשוח, צר־אופק, ערום, דבק־במשימה.

לגבי רוב־רובם של הצופים הישראליים זוהי מציאות בלתי־מוכרת, רחוקה מתודעתם. אם הסרט יכריח אותם, נוסף על ההנאה הרגילה מסרט־מתח, להתמודד עם מציאות בלתי־מודעת זו, זה טוב.

הפרקליטה והקליינט

הסרט השני שונה לגמרי, ובכל זאת דומה מאוד.

מתנוסס עליו שם גדול: הבימאי שלו הוא קוסטה גאבראס, איש־הקולנוע היווני־צרפתי, שהקדיש את אמנותו למיל־חמת־החופש של עמים שונים. הסרט זז, שחשף את מוראות מישטר־הקולונלים במולדתו היוונית, כבר הפך קלאסי. גם שאר סרטיו מוקדשים למילחמה בעריצות.

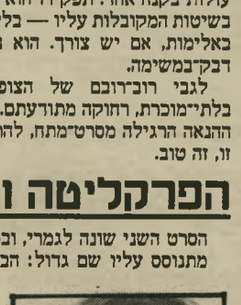

גאבראס

הסרט חנה ק׳ שונה מסרטים אלה, מפני שאינו מתאר את המציאות בשחור־לבן. לא רק שהצבעים על הבד מרהיבים ביופיים — ירושלים, ונופים אחרים של הארץ, נראים על הבד כקסומים — אלא שאף בעלילה יש גוונים רבים.

גם כאן אין ספק לגבי דיעותיו של הבימאי — הוא אוהד את העניין הפלסטיני. אבל הישראלים אינם מופיעים כמיפלצות, כמו הקולונלים היווניים או העריצים הדרום־אמריקאיים בסרטיו הקודמים.

העלילה היא פשוטה. במרכזה עומדת עורכת־דין ישראלית צעירה, שנפרדה מבעלה הצרפתי, והמנהלת רומאן רופף עם אחד מאנשי התביעה הכללית, ההופך אב לבנה. (יש צילום מפורט של ברית־מילה, שהוא מזעזע למדי. הוא לא ירכוש אוהדים רבים לדת ישראל.)

עורכת־הדין חנה — שבהחלט אינה דומה לפליציה לנגר — זוכה במישפטה הראשון: בית־המישפט מטיל עליה את ההגנה על ערבי צעיר ויפהפה (מוחמד בכרי), שנתפס כשהוא מסתתר בבאר, בשעת מירדף אחרי חוליית־פיגוע שעברה את הגבול. עורכת־הדין הכושלת וחסרת־הנסיון, המופיעה נגד המאהב שלה, מצליחה לשכנע את השופטים הצבאיים שהקליינט שלה אינו שייך לחוליה, והוא נדון רק לגירוש מן הארץ. משמע: יש צדק בישראל.

אבל הבחור מגיע שוב לארץ, הפעם בסיסה מיסחרית ובניירות מזוייפים. מסתבר שהוא רוצה להילחם על זכותו לקבל בחזרה את ביתו היפהפה, היחידי ששרד מכפר ערבי שעל חורבותיו קמה התנחלות יהודית. עורכת־הדין מקבלת על עצמה שוב את ההגנה עליו, הופכת את המישפט לסנסציה לאומית ובינלאומית, ולבסוף

מציעים לה השילטונות הסדר עקום, שיחזיר לאיש את הבית, ושישים קץ למישפט המביך.

הקליינט, שנחלש משביתת־רעב בכלא, ושאין לו מקום־מגורים, עובר זמנית לגור אצלה. היא מתאהבת בו, ואהבה זו מעורבבת בחשד מתמיד שמא הוא בכל זאת טרוריסט. היא נקרעת בין שלושת הגברים — הבעל הצרפתי, המאהב הישראלי־המימסדי והקליינט הערבי — ולבסוף באים המאורעות ונוטלים את ההחלטה מידיה. היא מתנתקת מכל הגברים שבחייה ומגיעה למציאת זהותה העצמית. זהו סרט עלילתי. אך אולי גם אלגורי: מה שקורה לפרקליטה, צריך לקרות למדינת־ישראל.

גם סרט זה מטיל את האור על חלק מחיינו, שרב הישראלים אינם מודעים לו, או אינם רוצים לדעת אותו.

כל זה נעשה בידו הבטוחה של אמן רב־ניסיון — החל מתיאור החיפוש בכפר הערבי, בראשית הסרט, וכלה בסצינה המסיימת, המהממת, של היחידה למילחמה־בטרור הצובאת על בית הפרקליטה.

הערבים יאהבו את הסרט מפני שהגיבור הוא ערבי גאה, יפה־תואר וזקוף־קומה (תרתי משמע). היהודים יכולים להתנחם בכך שגם הצד שלהם מוצג איכשהו — המרינה של ניצולי־השואה צריכה להגן על עצמה מפני טרור.

אין בסרט כוח־המחץ של סרטיו הקודמים של קוסטה גאבראס, מפני שברור שליבו חצוי. גם בנפשו שלו קיימת הדילמה המטרידה את העולם כולו בגישתו לסיכסוך זה: האהדה הטיבעית לצד המדוכא, הפלסטיני, וההבנה למניעיו של הצד החזק, הישראלי, שאינו דומה לשילטון־דיכוי שיגרתי.

מישהו יכול לראות בכך חולשה של הסרט. בעיניי זוהי חולשה מבורכת.

הקוקו והסרפאן

הסרט השלישי שונה לגמרי — אך הוא חוזר, בסופו של דבר, לאותו הנושא. שמו: אנו באנו – בנות האוטופיה.

כאשר טילפנה לי ערנה פוליטי והזמינה אותי להקרנה של סירטה, דחיתי כמה פגישות והלכתי לראות. אני מתייחס ברצינות רבה לאשה זו. לא הופתעתי כאשר התברר כי הייתי אחד מתריסר צופים בלבד, שהטריחו את עצמם לבוא להקרנה, רובם נשים.

פוליטי

ערנה נולדה בצידון, עלתה ב־1966 לארץ, עברה זמן־מה בטלוויזיה הישראלית ופועלת מאז בעיקר בחו״ל.

היא פמיניסטית לוהטת, שמאלית ואוהדת העניין הפלסטיני. והיא עשתה את אחד הסרטים הציוניים ביותר שראיתי מימי.

זהו סרט תיעודי־פיוטי. במרכזו עומדות שלוש נשים כבנות 80, חברות קיבוצי השומר־הצעיר, חלוצות מבנות העלייה השלישית.

מה אפשר להפיק משלוש קשישות כאלה? עולם ומלואו — סיפור קסום ומקסים, הירואי וטראגי, אנושי ונשי, מרגש ומותיר אחריו מישקע עמוק.

על הבד נראים שלושה רבדים — נוף העמק כפי שהוא כיום; הנשים הקשישות המספרות על חייהן; וסרטי־יומן מן התקופה שעליה מספר, ותמונות מן האלבום האישי של השלוש, שהיו כולן נערות יפות, חזקות, לוחמות, חלוצות, פמיניסטיות מושבעות.

אך הסיפור עמוק הרבה יותר. לנגד עיני הצופה קמה ארץ־ישראל של 1920, קם דור שיכור־חלומות ושיכור־מעשים, תנועה שאולי לא היתה יפה ממנה במאה ה־20 בעולם כולו. ומעבר לאופק כבר מצטיירת ראשיתה של הטרגדיה, שעתידה היתה לאכול כל חלקה טובה.

החלום הציוני, בניין הארץ ומילחמת הנשים על השיוויון בחברה האידיאלית — כל אלה מופיעים כאן כמיקשה אחת. שלושתם מתגשמים ב״כיבוש העבודה״ — רעיון שבו מתגלמים כל הנשגב וכל הטראגי שבמיפעל הציוני: הפיכת היהודים והיהודיות לעם עובד (מה יפה יותר?) משתלבת עם רחיקת רגליהם של הפועלים הערביים.

הנקמה באה בסוף, והיא נרמזת בעדינות. פועל־בניין ערבי בונה בית בקיבוץ, וכאשר הוא נשאל אם ידוע לו שפעם היו הנשים פועלות־בניין בקיבוץ, הוא עונה באירוניה שלא־כוונה: ״זה היה לפני זמני. שמעתי על זה. אבל עכשיו עוברים הפלסטינים והנשים בקיבוץ חזרו למקומן הנכון בבית.״

כל אחת מן הנשים בסרט — אמה תלמי הנהדרת, שולמית בת־דורי (אחותו של יעקב חזן) ויטקה מיכאלי — מתמודדת עם מאזן ההישגים והאכזבות בדרך משלה. בסוף הסרט הן נראות כענקות, מול דור הנכדות והנינות.

אם סרט זה לא יוצג בטלוויזיה הישראלית, תהיה זאת שערורייה.

חיבוק של חנטריש

מדי פעם שואלים אותי עיתונאים זרים: האם תיתכן הפיכה צבאית בישראל? מה יקרה אם אריאל שרון או רפאל איתן יקראו מחר לצבא לתפוס את מישכן הכנסת, מישרד ראש־הממשלה ובניין הטלוויזיה?

הכל יודעים שמנחם בגין אמר פעם שאם אריאל שרון יתמנה כשר־הביטחון, הוא ישלח את הטנקים להקיף את מישרד ראש־הממשלה. לפי שעה זה לא קרה. האם זה יכול לקרות? אני נוהג להשיב לשואלים: ״אגיד לכם בדיוק מה יקרה. אם אריק או רפול יכנס מחר את מפקדי צה״ל ויגיד להם ׳חברה, זהו זה, מחר עולים על ירושלים לתפוס את השילטון׳! הם יפרצו בצחוק אדיר, ובזה ייגמר העניין.״

מניין הביטחון הזה? יש לו כמה סיבות, אך החשובה ביותר היא זו: אין בישראל צבא שכיר.

צבא־שכירים יכול לתפוס את השילטון, מפני שהוא מנותק מן הציבור. הציות למפקדים עולה בו על כל ערך אחר, ועל כן יכול מפקד לקרוא לו לחולל הפיכה.

לא כן בחברה דמוקרטית. הקוראת לכל אזרחיה להתחלק בתפקיד המכובד של ההגנה על המדינה. צבא כזה לא יחולל הפיכה, אלא אם כן העם כולו רוצה בכך — ואז שוב אין זו הפיכה, אלא מהפכה ממש.

צה״ל מורכב משלושה סוגי חיילים: משרתי־החובה, המגוייסים מקרב הציבור כולו; אנשי־המילואים, המגוייסים גם הם כך; ואנשי־הקבע, שהם אומנם חיילים מיקצועיים, והדרושים כדי לאייש תפקידים המחייבים ותק ונסיון, כגון תפקידי־פיקוד. הסוג השלישי הזה יכול להתקיים בצבא דמוקרטי ועמני רק מפני שאינו מרוכז ביחידות נפרדות, אלא מפוזר בכל רחבי הצבא, כך שאינו יכול לשנות את מהותו.

יש רק חריג אחד: מישמר־הגבול.

אני בטוח שיש בו הרבה אנשים טובים, אמיצים, בעלי כוונות טובות. אך אני משוכנע שאין לו מקום במדינת־ישראל הדמוקרטית.

גם אחרי תשדיר־השרות שהוקרן בטלוויזיה, במיסגרת מבצע שני, אני משוכנע בכך — ואולי עוד יותר.

הבה נקרא לילד בשמו: מישמר־הגבול הוא צבא שכירי־חרב. זהו הצבא השכיר היחידי שיש במדינת־ישראל.

מכל הבחינות, זהו צבא קולוניאלי מובהק, במשימותיו, באופיו ובהרכבו. אין זה מיקרה שיש בו אחוז כה גבוה (20%) של מי שמכונים בכינוי הנתעב ״בני־מיעוטים״. כלומר, ערבים בני הדרוזים (או, לפי השקפה אחרת, בני העם הדרוזי המפוזר בין כמה מדינות). כל הצבאות הקולוניאליים — של בריטניה, צרפת, ספרד, בלגיה ועוד — נעזרו תמיד בחילות־עזר שגוייסו מקרב האוכלוסיה המקומית במושבות, על פי העיקרון ששכירים אלו יהיו נוקשים, קשוחים ואף אכזריים יותר ביחסם לאחיהם מאשר חיילים מבני ארץ־האם.

פראנקו חולל את ההפיכה הפאשיסטית בספרד בעזרת השכירים המארוקאיים שבצבא הספרדי. (חלק ממארוקו היה אז מושבה ספרדית.) הצרפתים ניסו לדכא את מילחמת־השיחרור האלג׳רית בעזרת לגיון־הזרים (וכמה סצנות, שהתגנבו איכשהו לתשדיר־שרות זה, נראות כאילו נלקחו מן הסרט הקרב על אלג׳יר). את הגוארקאס והסיקים, שכירי־חרב ששירתו בצבא הבריטי, ראינו כאן בארץ.

(המשך בעמוד 66

הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה ה

אולגה גרינצווייג:

„לאמיל זה כבר לא יכול לעזור!"

ב־10 בפברואר תימלא שנה (אזרחית) להירצחו של אמיל גרינצוויג ז"ל. כמה שעות לפני שפורסם כי יש בידי המישטרה חשוד במעשה, טילפנתי אל הגברת אולגה גרינצוויג, אמו של אמיל, כדי לשאול אותה אם במשך כל השנה הזאת המישטרה שמרה איתה על קשר, והאם דיווחו לה מה קורה.

אני לא רוצה לדבר בכלל. אני כל־כך פגועה שקשה לי לדבר, ובמיוחד על הנושא הזה!

● אז אולי אני אדבר עם בנך?

אני מבקשת ממך לא לטלפן אליו ולא להטריד אותו. אנחנו לא רוצים לענות על שום שאלות, ואנחנו לא רוצים שיכתבו עלינו בעיתונים בכלל!

● לא נראה לך שחשוב מאוד לכתוב על זה בעיתונים, כדי שאנשים לא ישכחו, וכדי שיהיה לחץ למצוא את הרוצח?

לאמיל זה כבר לא יעזור. אתם תעשו מה שאתם מבינים, ואנחנו נעשה מה שאנחנו מבינים. כל אחד לחוד.

אני מניחה שהגברת גרינצוויג עומדת על דעתה זו גם היום, כשנמצא חשוד במעשה. כיבדתי את רצונה שלא להגיב, ולא טילפנתי אליה שוב.

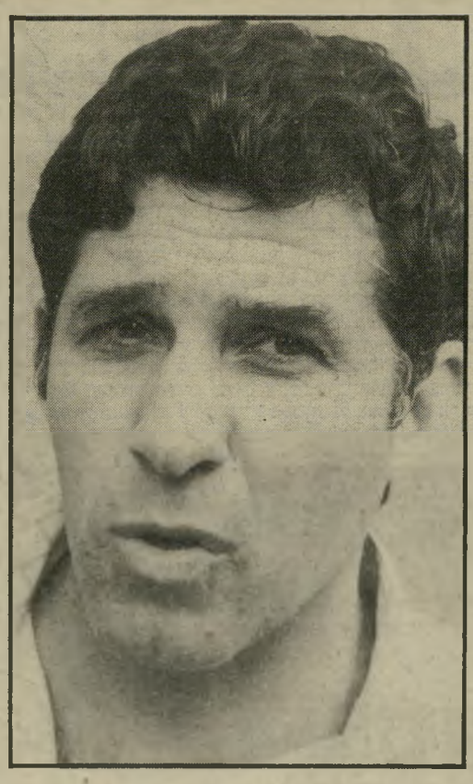

רענן כהן:

„ערביי ישראל אינם צריכים קומיסר מיוחד!"

רענן כהן, יו"ר האגף למיעוטים במיפלגת העבודה, כתב השבוע מיכתב לשימעון פרס, לחיים בר־לב, ולמשה שחל, שבו הוא מבקש משלושתם להביא לפני סיעת המערך בכנסת, ואחר־כך לפני הכנסת עצמה, את הצעתו לביטול לישכת יועץ ראש־הממשלה לענייני ערבים.

שאלתי את רענן כהן מאיפה הרעיון הזה ולמה?

הרעיון הוא של ח"כ חמאד חלאילה, ח"כ מוחמד וואתר ושלי. אני ניסחתי את המיכתב והיפנתי אותו לשלושת האישים שהזכרת.

● מדוע אתה חושב שצריך לבטל את התפקיד הזה?

תפקיד היועץ הוקם ב־1949 עם ביטול מישרד המיעוטים. בתקופת המימשל הצבאי הוא שימש כתובת חשובה וכמעט יחידה לפניותיהם של ערביי ישראל. מאז השתנו הנסיבות במעמדם של אזרחי המדינה הערבים, וכיום צרכיו של הפרט ודרישותיו, אינם שונים מאלה של כל יתר אזרחי המדינה.

● גם בזמן המערך היה תפקיד כזה ובכל זאת לא חשבו לבטל אותו.

היו דיבורים על כך גם אז. אני התחלתי לעסוק בנושא הערבי בזמנו של היועץ טולידאנו, ולא הייתי או בעל יכולת לדרוש ביטול כזה. אבל היום צריך פשוט לאפשר לערביי ישראל לקבל זכויות כמו יתר אזרחי ישראל, מבלי להזדקק לקומיסר מיוחד. החסות של יועץ מיוחד לעניינם מדגישה את חריגותם, ויוצרת עבורם מעמד שונה ונחות כלפי יתר האוכלוסיה במדינה. כך שלפי דעתי, ביטול המישרד הזה על כל שלוחותיו, יהיה אבן נוספת בדרך לשוויון מעמדם כאזרחים וצעד לשילובם הישיר בחיי המדינה.

● ומי יטפל בבעיות שטופלו עד היום על־ידי היועץ לענייני ערבים?

מישרדי הממשלה השונים לפי העניין, כמו שמישרדי הממשלה השונים מטפלים בבעיות של שאר האזרחים. אפשר גם לבחור איש אחד, מומחה לעניין, שיסלול את הדרך בהתחלה והוא יהיה במקום לשכות ומישרדים ופקידים רבים. קיומו של היועץ כפונקציה ממלכתית וכמוסד, עומד בניגוד לתהליכים המתרחשים לנגד עינינו בציבור הערבי. כל עוד קיים תפקיד כזה הוא משמש כיסוי לאי־מעש ופוטר את הממשלה מדיון מעמיק בשאלות האמיתיות של ערביי ישראל.

● מה דעתם של הערבים בארץ על רעיונך זה?

אני לא רוצה לדבר בשם הערבים, אבל ברור לי, שהם לא רואים היום צורך במוסד הזה.

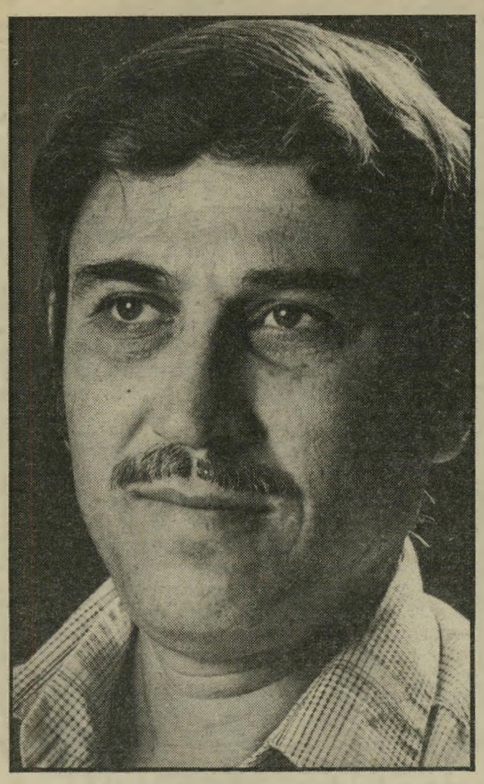

בני שליטא:

„פירסמו עלי חצאי אמיתות ושקרים מכוונים!"

לפני שלוש שנים הועלה חשד כלפי ח"כ בני שליטא, שקיבל שוחד מקבלן מסויים. זמן קצר לאחר מכן נטען כלפיו, כי קיבל שוחד מיני מבחורה שעבדה בחברה מיסחרית, שאיתה היה לו קשר. השבוע קראתי ב„מעריב," שהוחלט לסגור את התיק נגדו ויום אחרי זה הופיעה ידיעה ב„הארץ", שבה נאמר שעומד להיות מוגש כתב־אישום נגד ח"כ שליטא. שאלתי אותו מה האמת.

גם עיתונים אחרים קיבלו את הרפש הזה וידעו להתייחס לחומר בהתאם. בהארץ הם מגמתיים ושקופים. הם פירסמו חצאי אמיתות ושקרים מכוונים. אבל העיתון הזה הוא הרי רק מכשיר, והבעיה המרכזית היא, כמובן, אלה שמסרו את הידיעה.

● למי אתה מתכוון?

לפרקליטות ולמישטרה.

● ומדוע שהם יהיו מעוניינים כל־כך לפרסם ידיעה כזאת?

מתוך מגמה להפעיל לחץ על היועץ המישפטי, כדי שרעתו תשתנה ותהיה כדעתם. ברור לי שבפרקליטות יש אנשים שרוצים את זה וברור לי שיש שם אנשים שצריכים להשיל את נעליהם לידי בעניין של יושר ותרומה לציבור.

● עדיין לא הבנתי מה האמת. הולך להיות מוגש תיק, או לא?

אין להם חומר לבנות עליו תיק. הדבר שממנו אני מודאג הוא שיש פה אנשים שאין להם מה להפסיד והם תמיד מוכנים ללכת למישפט. בסך־הכל אם הם מפסידים, לא קורה כלום. לפחות עד עכשיו זה היה ככה וזה חייב להשתנות.

● מי התחיל את הסרשה? האם אתה יודע על מישהו מסויים?

בבחירות האחרונות למועצה המקומית מנחמיה קיבלתי 86% מהקולות. כל אחד מ־13% הנותרים יכול היה לשלוח מיכתב אנונימי ולכתוב בו כל העולה על רוחו.

● כל העניין התחיל במיכתב אנונימי?

ככה הם אמרו לי, גיבורי המולדת מהמישטרה. אחר־כך זיגל ניסה לומר שלא.

● האם מדובר עכשיו על עניין השוחד המיני או על השוחד מהקבלן?

שלוש שנים הכפישו את שמי בעניין השוחד המיני ועזבו את זה. עכשיו זה הבית שבניתי.

● אין לך כל ספקות בעניין. לך ברור לגמרי שאתה חף מכל פשע?

יותר מברור לגמרי.

ם אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם

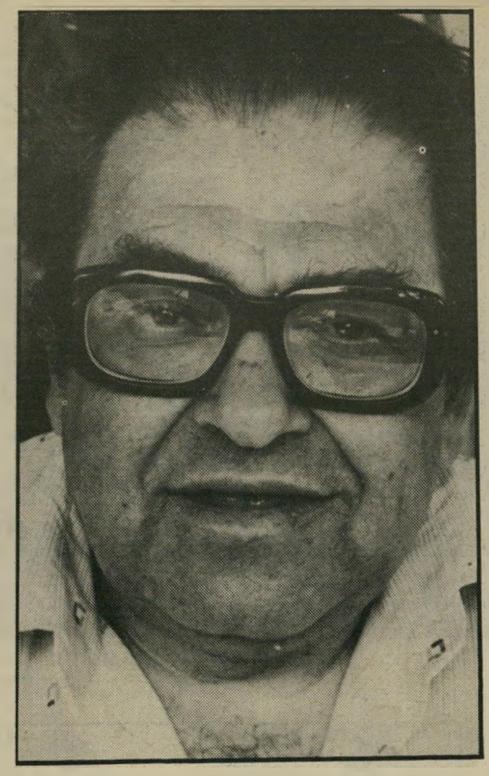

שמואל אבידור הכהן:
„אם ממשלה זו תמשיך ייעקר פה הכל!"

בליל ט"ו בשבט גיליתי שאני בורה ושכאלה הם גם רוב חברי. אך אחד לא ידע להסביר מה זה בדיוק ט"ו בשבט, למה חוגגים אותו ומתי התחילו לחגוג אותו. עם בעיה כזאת פונים מייד לרב שמואל אבידור הכהן ומבקשים הסבר מדוייק.

ט"ו בשבט הוא חג ישן־חדש. את החלק הישן המציאו אנשי שבתאי צבי לפני כ־300 שנה באיזמיר אשר בתורכיה. ידוע שהשבתאים ביטלו את כל המיצוות ואת כל החגים הקיימים, ולמעשה רצו לחזור לקדמות האדם. כלומר, לא לאברהם יצחק ויעקב אלא לאדם הראשון. הם מצאו שהייחסים בין אדם ואלוהים נפגמו על־ידי העץ והם רצו לתקן את החטא הקדמון הזה באכילת פירות העץ. התאריך נקבע ל־15 בשבט שהוא תאריך תחילת שנת המעשרות. המינהג התפשט מתורכיה בעיקר לארצות המיזרח, אבל היות שהשבתאות התקשרה גם לפולין, זה הגיע גם לאירופה.

● ואיך זה מתקשר עם ראש־השנה לאילנות ועם שתילת שתילים?

זה החלק החדש של החג ואת החלק הזה יסד מורה מזכרון־יעקב, בשם רבי זאב יעבץ, שלקח את תלמידיו בט"ו בשבט, ושתל איתם שתילים, בעצם, כדי לעזור ליער את הארץ. הוא לקח פסוק שאומר „כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלוש שנים יהיה לכם ערלים ולא יאכל", חילק אותו לשניים לנוחיותו ועשה ממנו את המישפט המפורסם של ט"ו בשבת „כי תבואו אל הארץ ונטעתם."

ככה זה נעשה חג ציוני של חידוש הנטיעות בארץ. בהתחלה נטעו רק עצי־פרי, כי בתקופה ההיא עוד לא הבינו שגם עצי נוי יש להם ערך של נטיעות. היום שותלים רק עצי נוי, וככה זה גם הפך להיות חגה של הקרן־הקיימת, שאימצה אותו לעצמה.

● ועצי פרי לא נוטעים בכלל בט"ו בשבת?

עצי פרי עוקרים עכשיו בארץ. ואם הממשלה הזאת תמשיך בפועלה, ייעקר פה הכל.

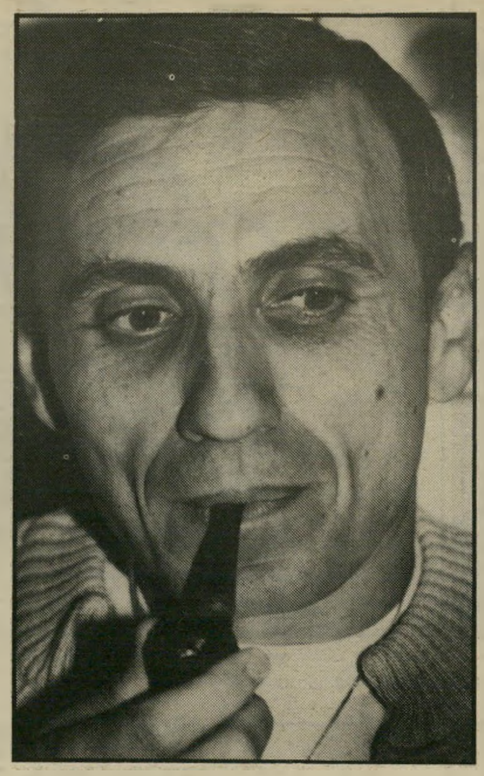

שרגא שדה:
„אנו המבוגרים מנסים להידאות רק מציאותיים!"

סידרת הטלוויזיה „הדרדסים" עשתה לילדים בארץ מה שהמצב הכלכלי־ביטחוני־מדיני עושה למבוגרים. כלומר, מכניס להיסטריה. עשרות מוצרים עם תמונת הגמדים הכחולים הופיעו בחנויות והם נמכרים בכסף טוב כמו לחמניות טריות. בשעת הצגת הסידרה אין רואים כמעט ילדים ברחובות. אמהות מבקשות מהטלוויזיה לשנות את זמן הצגת הסידרה, כי הילדים מסרבים ללכת לחוגים ולשיעורים פרטיים שנקבעו לשעת „הדרדסים". פניתי אל הפסיכולוג החינוכי שרגא שדה ושאלתי אותו מה קורה כאן?

זו לא הסידרה הראשונה שגורמת להיסטריה בזעיר־אנפין, אבל אולי, באמת, הפעם ההתלהבות גדולה במיוחד. דרך־אגב לא רק בקרב ילדים קטנים, אלא גם בקרב מתבגרים ופגשתי אפילו הורים שמנסים להרגיש קרוב לילדיהם וכבר מדברים בשפת הדרדסים.

● מדוע דווקא הסידרה הזאת ולא „טרזן" למשל, שגם הוא אהוב מאוד על הילדים?

אני חושב שהדרדסים מייצגים מיגוון רחב מאוד של דמויות, וכל אחד יכול למצוא לעצמו דמות להזדהות עימה. זה לעומת טרזן, שהוא דמות יחידה. אני לא יודע אם יוצרי הסידרה חשבו על זה מלכתחילה. אבל הם הצליחו לגייס כל־כך הרבה אלמנטים, שמטבע הדברים הם מדברים למיגוון גדול מאוד של ילדים.

● האם הזדהות כזאת מזיקה לילד?

בהחלט לא. היכולת להזדהות היא חשובה מאוד. אחד הדברים שעושים עם ילדים הבאים לטיפול, היא לתת להם כלים להתחפש לדמות אחרת ולהזדהות איתה, וכך לשחרר את דמיונם.

● כלומר, אתה באופן כללי, מצדד בתוכניות טלוויזיה מסני שהן נותנות דרור לדמיונם של הילדים ואפשרות להזדהות עם דמויות?

אני מאוד מאוד מצדד. ולמבוגרים שהם אנטי־טלוויזיה אזכיר שגם אנחנו היינו ילדים וגם אנחנו מאוד נהנינו להזדהות עם גיבורי סיפורות או תוכניות־רדיו. זאת מבלי להזכיר, שגם אנחנו היום, מבלי לשים לב די אוהבים את ההזדהות הזאת עם גיבורים. ודוגמה טובה מאוד היתה הסידרה דאלאס שבזמן שידורה היתה הארץ משותקת, ולאו דווקא בגלל הילדים. גם שם יש הרבה דמויות וגם שם כל אחד מצא לעצמו את הגיבור שלו. ההבדל בין הילדים והמבוגרים הוא שהקטנים מרשים לעצמם להיראות יותר מעורבים, כי להם יש עדיין רשות לערבב דימיון במציאות, בעוד שאנו, המבוגרים, מנסים להיראות כל הזמן מציאותיים.

דורית ראובני:
„מופע פשוט, עם שירים פשוטים ומחירים פשוטים!"

זמרות טובות לא נעלמות לגמרי. הן עושות רק אתנחתא וחוזרות לבימה. החל בשבוע הבא נוכל לראות ולשמוע שוב את הזמרת דורית ראובני, יחד עם שלושה בחורים צעירים, בערב שירי עם אמריקאיים בשם „שדות ירוקים". שאלתי את דורית איפה היא היתה במשך חמש שנים.

פשוט גידלתי את שני ילדי. אני אמא שמניקה, ושלא נעזרת במטפלות. עכשיו, כשהם קצת גדלו ויצאו לעצמאות, כלומר לגן־הילדים, אני חוזרת ממש.

● מה זה ממש?

גם בתקופת גידול הילדים הופעתי קצת בקיבוצים ובמתנס"ים. אבל לא הקלטתי חומר חדש ולכן עשיתי לעצמי נתק תיקשורתי. עכשיו פנו אלי והזמן בדיוק מתאים לי והנה אני עולה שוב על בימה.

● שמעתי שאת ממש משנה תדמית. נעלי־עקב, רגל חשופה, תיסרוקת. מה יישאר לנו מדורית ראובני המקורית?

קודם כל ישאר הקול, למי שאהב אותו. אבל זה נכון שהשתניתי. הייתי נערה, ועכשיו אני אשה ולא צריך להסתיר את זה. אבל גם עכשיו אני לא מופיעה כפאם־פאטל. רק יש לי שימלה ונעלי־עקב.

● למה דווקא שירי־עם אמריקאיים?

זו היתה הצעה ספונטאנית של צביקה כספי, המנהל המוסיקאלי שלנו, והרעיון התקבל על דעת כולנו. אלה הם שירים נפלאים וכדאי לחזור עליהם, בשביל אלה שלא זוכרים אותם משנות ה־60. שירים של האורגים, המשחררים, ג'ון באייז, בוב דילן ואחרים. היתה אז מין פשטות בשירים, ואנחנו מנסים להחזיר אותה.

● אנחנו הולכים למיתון, הקהל קונה פחות כרטיסים למופעים. אחרי כל־כך הרבה שנים של העדרות, את לא פוחדת להתחיל מחדש דווקא עכשיו?

בטח שאני פוחדת. אבל מה אפשר לעשות? אנחנו מנסים לעשות מופע פשוט, עם שירים פשוטים, לאנשים פשוטים ואני מאוד מקווה שגם המחירים יהיו פשוטים, ואז הקהל יבוא.

דניאלה שמי

קולנוע

סרטים

האיש שלא היה

מבקרי קולנוע רבים בעולם נוהגים להשוות את זליג של וודי אלן, שיוצג בקרוב בישראל, לאזרח קיין של אורסון ולס. מבחינות מסויימות, ההשוואה מתבקשת מאליה. סירטו של ולס, אחד הסרטים החשובים שנעשו אי־פעם, מציג מאמציו של כתב יומן־חדשות מצולם לשחזר את חייו של אילי־תעשייה, עיתונות וממון.

וודי אלן מראה כביכול, את תוצאות המאמצים הללו, או דומים להם, שהוקדשו לנושא שונה במקצת. נוסף לכך, ולס הגה, כתב, (אם כי לא כולם מסכימים שהוא זכאי לזקוף חלק זה של המלאכה לזכותו), ביים והופיע בתפקיד הראשי בסרט.

אלן הגה, כתב, (ועל כך אין עוררין), ביים ושיחק את התפקיד הראשי בזליג. שני הסרטים מציגים, מעבר להיבט האישי של הגיבור, אספקלריה של תקופה ושל הלכי־רוח אמריקאיים.

מעל לכל, שני הסרטים הם שלמים, עגולים, יצירות הממצות את נושאיהן עד הסוף, ואין למצוא בהן פגם, מכל זווית שהיא.

אפשר לא להסכים לחלק, או אפילו לכל הדברים שהסרטים הללו אומרים, אבל צריך להודות שהם מהווים שלמויות בפני עצמן.

הקטן והאסור. בין אם זליג רומה לאזרח קיין ובין אם לא, הוא עומד היטב בזכות עצמו ומסכם להפליא את כל מה שעשה וודי אלן עד היום, תוך ניפוי הפגמים שהפריעו לו בעבר. כמו סירטו הראשון, קח את הכסף וברח, זוהי ביוגרפיה ברוייה של דמות שאינה קיימת, המוצגת כסרט תעודי. כמו ברומן שלי עם אנני או במנהטן, מדובר בלבטים הקשים והמצחיקים של היהודי הקטן והאפור, הרוצה בכל מחיר להשתלב בחברה שסביבו, וזה כולל רומן עם אשה לא־יהודיה. שלא כמו ברגשות או בקומדיית סכס בליל קיץ אין כאן ניסיון לעשות ברגמן מדומה, ושלא כמו במלון הזכרונות, אין זה פסוודו־פליני.

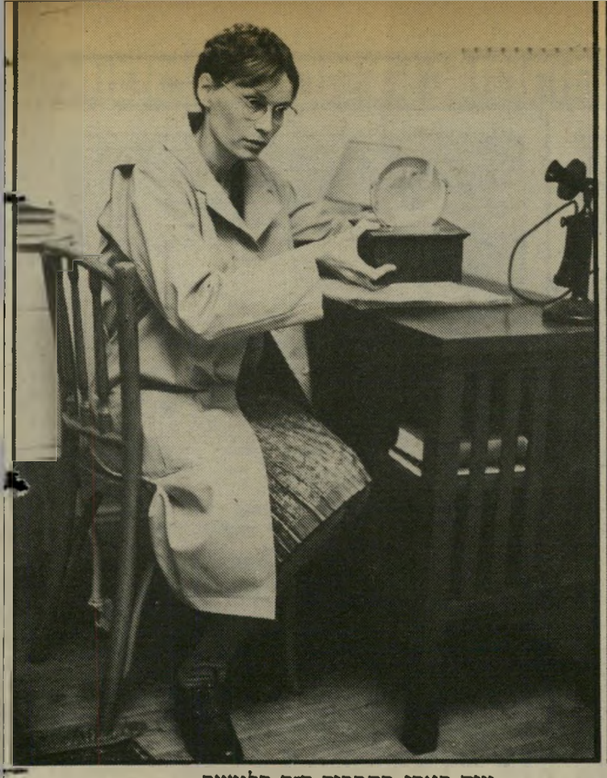

מיה פארו בתפקיד ד"ר פלטשר

וודי אלן בתפקיד ליאונרד זליג

קורבן פיסי ונפשי של הקונפורמיזם

ליאונרד זליג עם הסופר יוג'ין אוניל

תעוד פגישה שלא היתה

הצופה שיילך לראות את זליג, יעמוד לכאורה בפני סרט תעודי, על דמות היסטורית, מן הסוג שמרבים להראות בטלוויזיה. מדובר באחד ליאונרד זליג, שהיה, כך מספר הסרט, סנסציה של שנות ה־20 וה־30, אישיות שהחליף דמויות בהתאם לסביבה שבה נמצא. בין אנשים שמנים הוא הפך פיתאום שמן ומגושם, בין כושים הפך עורו כהה, בין ספורטאים נראה כמו שחקן בייסבול ובין פוליטיקאים נראה כאיש מדינה לכל דבר. הוא לא רק התאים עצמו חיצונית לסביבה, אלא גם נפשית, ניגן ג'אז כמו סאצ'מו, היה גאנגסטר משכנע כמו אל קאפונה, או פסיכיאטר מלומד, בדיוק כמו הפסיכיאטרים שחקרו את המיקרה שלו.

להיות כמו אחרים. תכונה מופלאה זו של בן המהגרים היהודי קטן הקומה והממושקף, מושכת תשומת־לב רבה וגורמת ויכוחים מדעיים נרחבים.

תחת הטיפול המסור של ד"ר יודורה פלטשר, רופאה צעירה בעלת דיעות מתקדמות, מתחילה להתגלות אישיותו של אדם הרוצה כל־כך להיות כמו האחרים, להתקבל בתוך החברה, להיות אהוד ושווה בין שווים, עד שהוא הופך קרבן פיסי ונפשי של הקונפורמיזם הקיצוני הזה.

זליג הוא נושא הכותרות הראשונות בעיתונים. לפי מיטב מינהגי אמריקה הוא מוכתר בדלילה לגיבור לאומי, ובאותה המהירות שבה הוא רוכש את אהבת ההמונים, כך הוא מאבד אותה, בעיקבות סיפורי רכילות בדויים, והוא מידרדר עד מהרה למעמד של אוייב־ציבור.

זליג: פעלולים ותחבולות

בחוגי הקולנוע סבורים רבים שגורדון ויליס הוא אחד הצלמים הגדולים בעולם. כל מי שזוכר את השיחה של קופולה, את המעקב של אלן פאקולה, את כל אנשי הנשיא ואת הסנדק, שלא לדבר על כל סרטיו של וודי אלן מאז הרומן שלי עם אנני, יודע בוודאי במה המדובר.

מן הפאסטורלה המהממת של קומדיית סכס בליל קיץ ועד לחיספוס המכוון והתעודי קימעה של כל אנשי הנשיא, ומן הריחובות הקודרים של ניו־יורק בלילה, בבלש והיצאנית ועד למערב הפרוע האכזרי של חבר מרעים, היו הישגיו של ויליס, מאז לשבור את הראש כדי להשיג את השלמות של הבלתי־מושלם," הוא הסביר. והתכוון בכך שבמשך שנתיים עבד כדי להוציא מתחת ידיו חומר מצולם שיראה שרוט ומרוט, ישן וחדוי, בדיוק כמו קיטעי הסרטים ששרדו משנות ה־20 וה־30, שמהם מורכב סירטו של וודי אלן.

הוא עבר את ניו־יורק לאורך ולרוחב, כדי להשיג עדשות ישנות, מן הסוג שנהגו אז לשמש את צלמי הקולנוע. הוא ערך אין־סוף נסיונות במעבדה, כדי לפתח את החומר המצולם בדיוק באותה הצורה הפגומה שבה פיתחו אז סרטים. הוא נדרש להוסיף לחומר המושלם שהוא עצמו צילם, קפיצות וזעזועות, אשר יעשו את הרושם כאילו מדובר בחומר שהושג במצלמה ביתית, כאשר המטרה הסופית היא שהצופה לא יוכל להבריל בין מה שנלקח מן הארכיונים ומה שצולם היום.

תוך כדי עבודה השתמש במסיכות מיוחדות (בשפת מיקצוע: מאטה) שבעזרתם אפשר להכניס דמות חדשה לתוך סרט קיים. מבלי לפגום במקור, וכך איפשר לוודי אלן ללחוץ ידיים עם ג'ק דמפסי, לפגוש את הנשיאים קולידג' והובר או להצטרף להפגנה נאצית ולעמוד צעדים אחדים בלבד מאחורי גבו של היטלר.

מה שחשוב בעיניו של ויליס הוא לציין, שכל האפקטים הללו הושגו בעזרת טכניקה קולנועית מסורתית, ללא כל התעלולים והחידושים של המחשבים המסייעים לה־ עלאת מילחמות כוכבים על המסך.

דרך־אגב, זה סוג אחד של סרטים שבו לא נגע ויליס עד היום.

יש הרואים בכך גישה אופיינית למי שמתרחק, בכוונה תחילה, מן המימסד ההוליוודי ונשאר נאמן לניו־יורק, שלידה הוא מתגורר.

כמו וודי אלן, שעימו הוא מרבה לעבוד, אין הוא חש בנוח בתוך חברת אנשי סרטים .שאינם מצטיינים בטעמם המשוכח" לדבריו. המימסד השיב לו באותו המטבע, ולמרות שמעטים הם הצלמים המגיעים לקרסוליו היום, בארצות־הברית, לא זכה אף פעם בפרס האוסקר. .אולי משום שמעניקי הפרס חיים עדיין בעולם של אתמול, ואינם יודעים להעריך את ההישגים של היום," אומר חברו למיקצוע של ויליס, הצלם האסקל (מי מפחד מווירג'יניה וולף) וכסלר.

צלם גורדון ויליס

בלי עזרת מחשבים

ומתמיד, חלק חשוב מאוד בהצלחת הסרטים שבעשייתם נטל חלק.

ויליס, כיום בן 50, טוען שלמרות נסיונו העשיר, לא עבד מעולם כה קשה, כפי שנדרש לעבוד על זליג. .היינו צריכים

ממעמד זה הוא מתאושש, אחרי שהוא עובר דרך גרמניה הנאצית, שם הוא לובש, לתקופה קצרה, את מדי הוורמאכט, ומשם הוא נמלט יחד עם אהובתו, שבאה להצילו מן הגורל המר, שאליו הוביל הקונפורמיזם שלו (אפילו בין הנאצים הוא רוצה להיות כמו כולם).

הבריחה מגרמניה הופכת מיבצע יחיד במינו, כאשר זליג, במטוס גנוב, משובץ שהוא טייס, וכך מוביל את אהובתו ואת עצמו אל החופש.

הסיפור כולו מוצג בעזרת חומר ארכיוני עשיר ומגוון מן התקופה ההיא, חומר שכולל בין השאר, אפילו קטעים מתוך סרט עלילתי, שהקדישה הוליווד לליאונרד זליג בשנת 1935, כדברי הקריין המלווה את הדוקומנט בטון האופייני של קריינות סירטי התעודה בשנות ה־50 או ה־60, וכדי לחזק את העובדות שמסופרות על המסך, יש גם עדויות עדכניות של אנשים ידועי־שם כמו סול בלו, סוזאן סונטאג וברונו בטלהיים, המרחיבים את הדיבור על התופעה ששמה ליאונרד זליג, ועל המשמעות שלה בימינו.

הימים ההם. מובן שליאונרד זליג הוא דמות שלא היתה ולא נבראה. הוא הומצא כולו על־ידי וודי אלן, שמגלם אותו בסרט, כאשר רעייתו, מיה פארו, מופיעה בדמות ד"ר פלטשר. הסרט כולו מורכב מקטעי יומן ישנים שנבחרו בקפידה רבה, שאליהם הוסיף אלן קטעים חדשים שצילם היום, אבל דאג שייראו וייערכו בדיוק ברוח יומני הימים ההם (ראה מסגרת).

ואכן, כל מי שיראה את הסרט הגמור, גם אם ניחן בעין בוחנת, לא יוכל להבחין כלל, בין הקטעים הארכיוניים האמיתיים ובין הקטעים החדשים שהוכנסו לסרט על־ידי הצלם ועל־ידי אלן.

כמו התמונה, גם פס־הקול עובד באותו הפרפקציוניזם קיצוני, כדי שיישמע אותנטי, אמיתי וחורק כמו בימים ההם. המוסיקאי, דיק היימן, לא רק כתב כמה שירים שהם העתק מדוייק של פיזמוני שנות ה־20 וה־30, אלא טרח לתקן ולשפץ פיזמונים קיימים, (כמו שיר של הזמרת פאני ברייס), כאשר הוא משתמש בחקיינית, כדי להוסיף לשיר מילים המתייחסות לזליג.

גרגירי סחם. ההקלטות נעשו במיקרופונים המופעלים על־ידי גרגירי פחם, שיצאו כבר הרבה שנים משימוש, וכדי שלא יהיה אפילו צל של היסוס ביחסו של הצופה למוקרן על הבד, דרש אלן שבכל ארץ וארץ יוקלט הקריין המלווה את הסרט בשפת המקום, כדיוק כפי שהיה קורה, אילו דובר בסרט תעודי של ממש. בישראל, זהו משה טימור, שמגיש את הסיפור על איש הזיקית המהולל, שהכל שכחו כאילו על קיומו, כמו ששוכחים את כל הכותרות של עיתוני אתמול.

הסרט, שנמשך פחות משעה וחצי, יכול לספק כר נרחב לפירושים, לניתוחים ולאבחנות. החל באובייקטיביות היחסית והאמינות המפוקפקת שיש לסרט תעודי — כי הרי זליג הוא סרט תעודי לכל דבר, ומי שימצא אותו בעוד כמה מאות שנים ולא יידע את הסיפור שמאחרי הקלעים, לא יחשוד כלל שמדובר בפיברוק. גם אם זליג אינו סיפור אמיתי, אין זה מוריד כהוא זה מן הערך של הדברים הנאמרים באמצעותו, והם דברים כיבדי משקל, גם אם הטון הוא קליל והומוריסטי.

מדובר כאן על רצון קיצוני להשתייך, על רעת־קהל הפכפכה שניתן לשנותה במחי יד, על ניצול מוכי גורל כמיפלצות לראווה, על תהילה מזוייפת, ואפילו על היחסיות של החלום האמריקני ומושגי הגבורה והכבוד שבו.

נראה שדווקא מרכיבים אלה שיכבעו אנשים כמו בלו, סונטאג או בטלהיים, לשתף פעולה במישחק ולהעיד מול המצלמה, בראיונות המזכירים מאד את אדומים, על משמעותה של דמות פיקטיבית. שהיא ממשית לא פחות מן הדמויות האמיתיות. זאת ברוח אמרתו של ג'ון פורד: „כשהאגדה היתה עדיפה על המציאות, הדפיסו את האגדה."

הדיקטאטור הגדול. אם אלן קד קידות למישהו מן הקולנוענים הנערצים עליו, הרי הוא עושה זאת לצ'רלי צ'פלין, בתיזכורת של הדיקטאטור הגדול או בהעלאת כל מישפטי האבהות שלהם צ'פלין נפל קורבן (אפילו השמות הפרטיים של הגברות המאשימות אותו באבהות לילדיהן, זהים לנשים שהיו בחיי צ'אפלין).

מעל לכל, אסור לשכוח שזאת קומדיה והסצינה המצחיקה ביותר בסרט כולו היא כאשר רואים את זליג ניצב בשורה שנייה, מאחורי היטלר הנואם במינכן, ומנפנף בידו בביישנות אל עבר אהובתו — הרופאה, שאותה זיהה בין ההמונים.

אבל, כמו תמיד אצל אלן, ההצחקות הן, בעצם, אמירות רציניות. ואכן זהו סרט עלילתי שהוא אמין יותר מכל סרט תעודי, וסרט תעודי שהוא מרתק יותר מרוב הסרטים העלילתיים. האשלייה מושלמת.

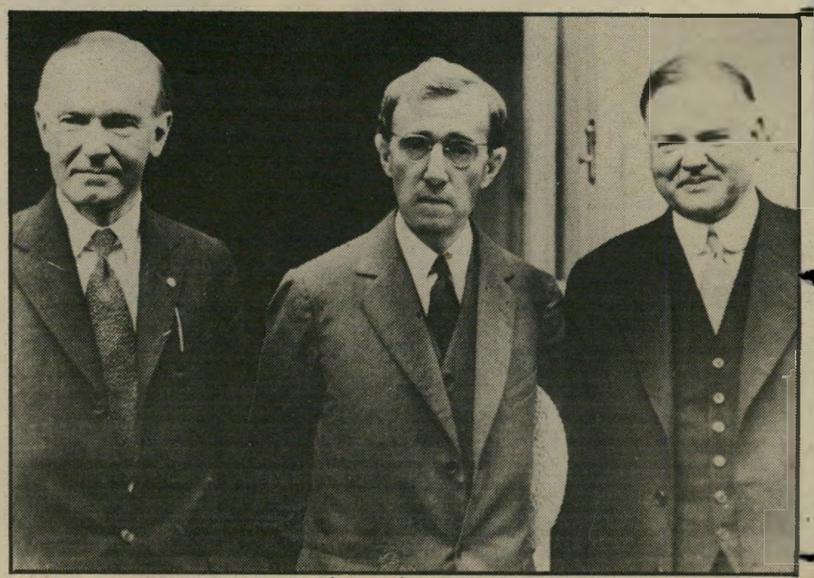

ליאונרד זליג בין קאלווין קולידג' והרברט הובר
פעלולים גאוניים של צלם ובימאי

אליזבט אדמונדס: מין שמרני

באמת לא הכרחי

נסיון רצוי, אבל לא הכרחי (רב־חן, תל־אביב, אנגליה) – אילו היו מציגים סרט כזה בליל חורף, בטלוויזיה, אין ספק שרוב הצופים היו יוצאים מרוצים, מחייכים והולכים לישון שבעי־רצון. אם צריך לצאת במיוחד מן הבית כדי לראות אותו ולעבור את כל נתיב היסורים שכרוך בכך (הוצאות דלק, חנייה, תור, ואולי דוח חנייה) – זה כבר עניין אחר.

מדובר בתמונת הווי המתרכזת במלון־נופש כפרי, באנגליה. הסרט מתחיל כאשר סטודנטית צעירה מגיעה לשם, לעבודת קיץ, והוא מסתיים כאשר היא חוזרת, בסוף פרק הזמן שהקציבה לעצמה, כשהיא בטוחה יותר בעצמה, בוגרת יותר ושלמה יותר.

במהלך הסרט ניתנת לצופה ההזדמנות להכיר את כל צוות עובדי המלון, המלצריות, הטבחים, השרתים, המנהלים וכל השאר. הטיפוסים השונים והיחסים ביניהם מתוארים בהומור קליל וחביב, החל מן הסהרורי ההומוסקסואלי, דרך המלצרית ההיסטרית שהיא עדיין בתולה ומתקרבת לגיל 40, ועד לרב־הטבחים המחזר אחרי הסטודנטית בכל מיני ארוחות־פאר שהוא מגיש לה אחרי העבודה. בין הדמויות האחרות, יש מלצר אלים שמכה את אהובתו, כאשר אינו מתנה עימה אהבים, במיטה שהיא מחלקת עם חברה לעבודה, ומלצרית שמצטנעת כל העת, משום שהגבר בחייה מוציא אותה מדי לילה אל חוף הים, שם הם מתעלסים בחיק השבע הצונן. למרות שכל הדמויות חושבות ללא הרף על מין, בסרט הזה, הרי הבימאי, איש טלוויזיה ותיק בשם פיטר דאפל, הוא שמרני מאוד בגישתו, ומה שהוא מראה לא היה מעלה אפילו את לחץ־הדם של הרב הראשי.

לסצינה אחת הוא אולי היה בכל זאת מתנגד, זאת סצינה שבה אחד מפירחי הטבחות מתוודה לפני המלצרית על נטיותיו התחמוסכסואליות והיא מסרבת בעדינות לשמש שמרן־נסיונות לבדיקת אמיתות הנטיות הללו.

כל זה אינו מרתק במיוחד, מחכים או מרחיב את הדעת. זה לא סבל, אבל גם לא חוויה נדולה.

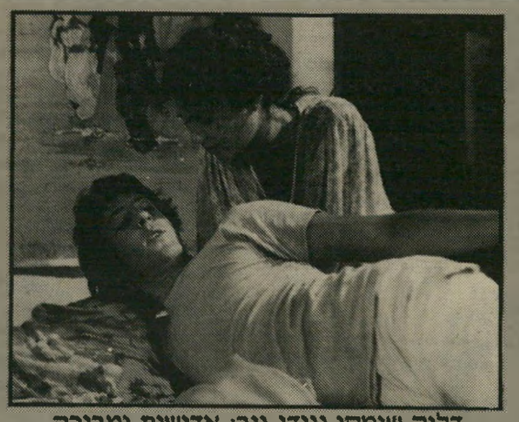

דליה שימקו וגידי גוב: אדישות ומבוכה

לא די בכך

מגש הכסף (פריז, תל־אביב ישראל) – קל מאוד לקבל את הדברים שהסרט הזה אומר, קשה לקבל את הדרך שהוא אומר אותם.

כל קוראי העולם הזה מודעים חיטב למצב הפוליטי באיזור שלנו, לשחיקה של אנשי השלום הנתונים בין שירותי־הביטחון מצד אחד ובין הקיצונים הערבים מצד אחר; להפיכת ערביי השטחים לעבדים מודרניים, להקצנה החלה בין הימין והשמאל בישראל, וכיוצא בזה. סירטו של יהודה „ג'אד" נאמן, מנסה להדגיש שוב תופעות אלה, תוך שילובם במיסגרת דראמטית של סרט מתח פוליטי.

וכאן טמונה הבעיה " כי הסרט אינו מותח – ומה שנוגע לפוליטיקה, הוא מסתפק בתיאור מצב נתון, ולא בדינאמיקה שהובילה אליו או מובילה ממנו וחלאה.

ראשית, הוא מתנהל כולו על מי־מנוחות, כאשר התסריט אינו מצליח ליצור את המתח, למרות הניונונים החיצוניים של „קולנוע אפל" אמריקאי. העלילה מתנהלת על מי מנוחות. בסירבול רב, ואין בה די אירועים לסרט באורך מלא. הדמויות בנויות כצללים מדברים, וזה יכול להיות אפקטיבי רק אם השחקנים העומדים מאחוריהן הם בעלי אישיות חזקה דיה. כדי להשלים את כל מה שחסר בתסריט. אלא שבין האדישות של גידי גוב, והמבוכה של דליה שימקו, עושים רוב השחקנים רושם, כאילו לא נוח להם בתפקידים שנטלו על עצמם, ואין יד סמכותית אשר תכפה עליהם ביוון מסויים.

הדיאלוגים אינם מסייעים בידם, משום שהם קרובים יותר לדיקלומים מאשר לדיבור שוטף וטבעי של צעירים ישראליים כיום, וסצינה אחת, שבה חוקר צוות פסיכיאטרים את גיבור חסרט, היא דוגמה קיצונית לכך.

ואולי משום כך, הטיפוס המשכנע ביותר בסרט הוא דווקא יחסי פולק, חנוון בנוכחות הטבעית החזקה שלו, בחליפתו המיוחדת ובתנועות המדודות, כדי לגלם את איש השב"כ הישראלי.

הסרט אומנם נעשה מתוך כוונות טובות לומר דברים נכונים, אבל לא די בכך כדי להחזיק צופי קולנוע באולם.

תדריך

חובה לראות

תל־אביב — מסיבת הנישואין, אני אוהב אותך כרמן, משמעות החיים, שובו של מרטן גר, נהר הבוץ, לפתע ביום ראשון.
ירושלים — אני אוהב אותך כרמן, יול.
חיפה — מאש, לפתע ביום ראשון.

תל אביב

★★★★ **מסיבת הנישואין** (פאר, פולין) – תמונה נוקבת של חברת שפע מתנוונת באדישות גדולה. ההתייחסות היא אולי לפולין, אבל ההשלכות נכונות גם במערב.

ירושלים

★★★★ **יול** (רון, תורכיה) – חמישה אסירים יוצאים לשבוע חופשה, ובדרכם הביתה נחשפת בפני הצופה תמונה עגומה, כואבת, נוקבת, ביקורתית אבל אנושית מאוד של תורכיה.

חיפה

★★ **מאש** (אמפיתיאטרון, ארצות־הברית) – הסאטירה המפורסמת של רוברט אלטמן על רופאים בקו האש, במילחמת ויאט־נאם מיועדת לבעלי קיבות חזקות.

שחורה ומודולרית

ב שנים עברו היו לנשים בגדים בצבעים שונים. אשה היתה רואה את מלתחתה כמושלמת, כאשר היתה מתאימה לעצמה אביזרים באותו צבע. השנה, בעיקבות הגל היפאני, שהתחיל בפאריס, צימצמו האופנאים היפאנים את מיספר צבעי המלתחה, וכתוצאה מכך יותר קל להתאים את הפריטים למלתחה, כשהצבעים השולטים הם שחור ואפור, והדגש הוא על השחור.

לנשים האופנתיות בפאריס מראה אחיד־כביכול בחורף זה.

בעוד שבעבר השתדלה כל אשה להתאים את השחור של החולצה לשחור של החצאית, השנה אנחנו משוחררות מהטירדה ומהמוסכמה הזאת, והמוטו הוא צירוף של מיספר שחורים בגוונים ובחומרים שונים, כשהמישחק הוא בתוך השחור עצמו, מה שהופך את מלתחת חורף '84 למלתחה מודולרית, שבה כל פריט ניתן ללבישה עם כל הפריטים האחרים. זה מביא גם לחיסכון וגם לתוצאה מרהיבה.

מינימום ומכסימום

"א ני נשאלת הרבה פעמים", אומרת מעצבת־האופנה אביבה פיבקו, "כיצד אפשר להתלבש בלי להוציא הרבה כסף. תשובתי היא שהחוכמה היא לא בלהוציא כסף, אלא בלהוציא אותו נכון, להוציא את המינימום ולהיות לבושה במכסימום.

"קנייה נבונה היא להגיע למצב שבו יהיו לך מיספר פריטים בארונך ואת תוכלי, כמעט בעיניים עצומות, לשלוף כל פריט ושהכל יתאים להכל."

איך עושים את זה?

קודם כל מתרכזים בנושא המלתחה. ריכווזיות היא, בכלל, סוד ההצלחה בלבוש.

חולצת־מחשוף וחגורת־עור

ד עתם בחרה אביבה בצבע השחור, שהוא המלך של השנה. יתרה מזאת, גם בשנה הבאה, וגם בשנה שאחריה, הצבע השחור יהיה אופנתי, שכן זהו צבע קלאסי, שתמיד יהיה קל לשלבו עם כל צבע אופנתי אחר, שישלוט באותה עונה.

בעיקבות ביקורה בפאריס, יצרה אביבה מלתחה שלמה שכולה בנויה על שהרת השחור, על כל גווניו ומירקמיו כשהצירופים הם מבד ג'רסי שחור, צמר שחור, עור נפה שחור וזמש שחור.

"IN" ו־"OUT" באופנת חורף '84 על פי אביבה פיבקו

● שמלות
IN — שמלות שפופרת מוארכות, שמלות צרות בעלות מחשוף דרמאתי בגב.

OUT — שמלות השמיזיה הקלאסית, שמלת־תחרה רומנטית, בדים מודפסים.

● מעילים
IN — מעילים בעלי כמה שכבות, צווארון ענק, מעיל־המידבר של משכית.

OUT — מעיל ד"ר ז'יוואגו, מעיל בעל צווארון גברי, שילוב קטיפה ומישבצת.

● חולצות
IN — חולצה מאותו הבד של החצאית, סריג ג'רסי או צמר.

OUT — חולצות קלאסיות עם צווארון עניבה, כיפתור בחזית, רומנטיקה ותחרת.

● מיכנסיים
IN — מיכנס יפאני מתרחב, מיכנס עור שחור קלאסי, הנמצא כבר בארון.

OUT — מיכנס משובץ קלאסי, מיכנס מחוייט, מיכנס קורדרוי חדוק.

● חצאיות
IN — חצאיות פליסה, חצאיות מכווצות עתירות בד. אורך: כמעט עד לקרסול.

OUT — חצאית בגזרת A (אפילו מעור), מישבצת קטנה, חצאית עם ביטנה.

● סוודרים
IN — צבע אחיד עם כמה מרקמים. סוודר שתוך משנים עברו ישתלב היטב.

OUT — סוודר שטלנד אנגלי. סוודר כבד עם כפתור מלפנים, סריגת ז'קרד.

● תיקים
IN — תיקי פלסטיק משנות ה־50', תיקי־גומי שחורים, תיקי־עור ענקיים.

OUT — תיקים קטנים תלויים באלכסון, תיקי עור־נחש בשילוב גוונים שונים.

● מגפיים
IN — מגף שטוח־עקב בצבע שחור, המשלב מישחקי עור־נחש, עור־נפה וזמש.

OUT — מגף קלאסי בעל עקב גבוה, בצבע בז', חום או בורדו, ריכסן בצד.

● נעליים
IN — נעלי־גומי שטוחות, נעלי־לכה שחורות או עור, נעל עם שרוכים.

OUT — נעל מוזהבת, עקבי "רוקי", צרוף של נעל־עקב כתה וגרב בחיר.

● גרביים
IN — גרב שחור אטום, גרב־תחרה שחור עם רקמת "יהלומים" לערב.

OUT — גרב עם חוט לורקס, גרב אפור או לבן עדין עם נקודות.

● מישקפיים
IN — מישקפיים שחורים מרובעים, מישקפי־סבא בעלי מיסגרת וזכוכית שחורים.

OUT — מישקפי־טייסים, מישקפיים עם ראשי־"תיבות מ־"יהלומים".

מערכת בסיסית מיכלה: חולצת מחשוף־ביצה, חצאית פליסה, ירכית־עור, הנרכסת על־ידי אבזמים.

אסימטרי אביבה: אותה מערכת־ערב אסימטרית בעזרת סיכה המכווצת את קידמת החולצה.

צווארון עור קלאודיה: חולצת המחשוף ה־בסיסית, כשעליה מונח צווארון, שבצבע חצאית צרה מחשמל את ההופעה.

גופיה מתחת ליזי: המערכת ה־בסיסית כשמתחת לחולצת מחשוף־הביצה גופיית־עור היוצרת מחשוף כתפיים מעניין ושונה. חגורת העור צרה.

היא עיצבה ארבעה פריטי לבוש, חצאית צרה וחצאית רחבה פליסה בסיגנון אוונגארדי, חולצת־מחשוף מחמיאה לגוף בהשפעת הסרט כרמן, גופיית־עור במראה הקאסה, וארבעה אביזרים משלימים: חגורת־עור רחבה הנקראת בפיה „ירכית" והנרכסת בכמה אבזמים בגב, חגורת־עור צרה שאורכה ששה מטר, צווארון־עור ענק, ההופך לחגורה וצווארון־ענק עשוי טול.

כדי להראות את רבגוניותה של המלתחה והתאמתה לכל טיפוס של אשה, הלבישה אביבה כמה דוגמניות מסוכנות הדוגמניות גרבו של שולה פוגל, כשכל דוגמנית מייצגת טיפוס שונה של אשה, בלונדינית, שאטנית וברונטית והן מציגות את המלתחה המודולרית ומראות כיצד היא תיראה בשעות הבוקר, אחר־הצהריים והערב.

חוזה אצל עורך־דין

דווקא בימים של מיתון יש מישנה חשיבות לקניה נבונה .הרכב נכון של המלתחה. כשכל פריט הוא חלק אינטגרלי מתוך מערכת בגדים וניתן להשתמש בו במיגוון אפשרויות.

החוכמה, לדברי אביבה, היא לא לקנות בגד זול דווקא, אלא בגד שאפשר לסמוך עליו ושאפשר ללבוש אותו במכסימום הזדמנויות. הווריאציות השונות והמרובות יכושר התימרון הן אלה שמורידים את מחיר הבגד. אם את יכולה ללבוש אותו בשש צורות שונות (כאלה המודגמות למטה על־ידי הדוגמניות ששמותיהן מופיעים בהסברים), הרי כאילו קנית שש מערכות לבוש במחיר של שתיים.

הבגד צריך לענות על מכסימום שאלות: האם הוא לא יימאס מהר? האם אני יכולה ללכת איתו לכל מקום? האם הוא לא מתקמט או מאבד את צורתו בכביסה? האם אני מקבלת מחמאות כאשר אני לובשת אותו?

אם בגד עונה על כל השאלות שלך ב„כן", הרי הוא הבגד בשבילך ואז הוא גם לא יקר בשבילך, גם אם שילמת עבורו מחיר שנראה לך כיקר. רק שאסור לשכוח כי תוספת חיונית הן גרביים שחורות אטומות ונעל שחורה שטוחת־עקב או על עקב או מגף קצר או ארוך, העיקר שיהיה שחור.

לקנות בזול, מסכמת אביבה, זה כמו לעשות חוזה אצל עורך־דין גרוע, אמנם בזמן התשלום את מאוד שמחה ששילמת בזול, אבל כשאת זקוקה לחוזה, את נוכחת שלא הרווחת כלום.

המעצבת אביבה פיבקו מגלה את סוד הצירוף האופנתי הנכון, כיצד לשלב שחור עם שחור, שזה הצבע האופנתי ביותר לעונה זאת, עם תוספות של עור, טיל ויהלומים מלאכותיים.

גופיה מעל מאי־בריט השוודית: גופיית־העור מעל החולצה ומושחלת לתוך הירכית, חגורת־עור רחבה הנרכסת מלפנים, כשמשקפים שחורים משווים דרמתיות למראה.

צווארון טול רונית: התוספת הבלעדית לערב אלגנטי: צווארון־טול שחור נפרד ונייד, תכשיטי יהלומים מלאכותיים וכפפות־עור שחורות, המשלימות את ההופעה.

במדינה

מנגנון
תשובה כהלכה

מעשה באזרח הכותב מיכתבים ותובע תשובות

המהנדס התל־אביבי רלף הלינגר אוהב לשגר מיכתבים. כל תופעה המרגיזה אותו גורמת לו מייד להתיישב, לחבר איזו הצעה השמה ללעג את טיפשות הבירוקרטיה — ולשלוח את הצעתו למישרד הממשלתי הנוגע בדבר.

צ'ק לנשיא. כשקרא המהנדס ה־וותיקי בעיתונים, לפני כמה חודשים, על השיפוץ היקר בבית־הנשיא, הוא התנדב להוריד את נטל ההוצאה הבלתי־צפויה מעל כיתפי האוצר, החליט לשלם את חלקו היחסי בשיפוץ המישכן. הוא חילק את סכום ההוצאה הנשיאותית במיספרם של אזרחי ישראל והגיע לתוצאה: תישעה שקלים ו־20 אגורות.

מייד שיגר לבית־הנשיא צ'ק בסכום הזה בדיוק.

פעם אחרת, כשלא יכול היה לסבול עוד את השלכת האבנים בכביש רמות, שיגר מיכתב דחוף לוועד האולימפי הבינלאומי והציע להקים ענף־ספורט חדש: יידוי־אבנים. כך, הוא סבר, ניתן לתעל את המרץ הרב של בחורי־הישיבה לאפיק חיובי.

גויה יפה באוטובוס. הכפיה הדתית היא עניין שמעלה את חמתו של הלינגר יותר מכל עניין אחר. כששמע על כוונתה של החברה־קדישא להוציא מקיברה את גופתה של תרזה אנגלוביץ (העולם הזה 28.12.83), מיהר לשגר מיכתב לרבנות הראשית.

„אני מברך על העובדה שאתם דואגים שלא יקברו גוי בבית־עלמין יהודי," כתב אל שני הרבנים הראשיים. „אני אמות מעודד מעובדה זו. בביטחון שתהיה לי מנוחה מלאה ושלווה."

אולם, המשיך המהנדס, יש עניין הרכה יותר חשוב, שהרבנים לא נתנו עליו את דעתם, עניין של פיקוח־נפש ממש: „בתחבורה הציבורית בישראל אני, הדי, צריך לנסוע עם גויים חיים. קרה לי אף לו מיקרה מביך, שגויה יפה ובלונדית, שענדה צלב מזהב על חזה הבולט, התיישבה לידי באוטובוס אגד — וזאת במדינת היהודים!"

הצעתו: להורות מייד לחברות דן, אגד ורכבת ישראל להפעיל אוטובוסים וקרונות מיוחדים ונפרדים לגויים.

כהן אשכנזי־ספרדי. לא עבר שבוע מאז שפנה לרבנים הראשיים, וכבר קיבל מעטפה ברוארי־חוזר. כשפתח את המעטפה גילה... את מיכתבו המקורי. בתחתית המיכתב התנוססה חותמת גדולה: „הרבנות הראשית לישראל — נרשם ביומן — 840." בראש המיכתב נרשם בכתב־יד: „בתגובה — להחזיר לשולח."

המיכתב הבא ששלח המהנדס היה תלונה לשר־הדתות על התשובה המוזרה מכבוד הרבנים הראשיים. אם הם אינם מסוגלים לענות לפניות אזרחים, כראי להחליפם, הציע.

המוענד של הלינגר לתפקיד: הוא עצמו. „בתור כהן ממוצא אשכנזי־ספרדי מעורב, אני חושב שאוכל לענות טוב מהם על שאלות הילכתיות."

חקלאות
מחול הדבורה

מיטרד אקולוגי ובריכה ספרטית במושב הררי

גרא קורן ירד לגינתו ורצה לשחות שחיית בוקר בבריכה הפרטית שלו. אולם עיניו חשכו. על קיר הבריכה התיישב ענן של דבורים. מאות מהן התרוצצו על רופן־הבריכה, והן נותרו שם עד רדת הערב.

באותו היום לא התרחץ קורן בבריכתו, וגם ילדיו הקטנים ואשתו התרחקו מהבריכה ומהגן. פחד הדבורים נפל עליהם. גם למחרת בבוקר חזרו הדבורים והתיישבו בהמוניהן על קיר־הבריכה ולא חשבו כלל לעזוב.

עד שלושה קילומטרים. כעבור כמה ימים, כאשר המיפגע לא פסק, החליט גרא לגלות את מקור הנגע. הוא יצא ממישקו במושב עמינדב שבהרי־ירושלים, ונסע לחפש את הכוורות. ובאמת, לא רחוק מביתו, במושב אורה, מצא את הכוורות.

הוא גילה כי חיקה ג'ורג' ושמואל אבדר, המגדלים דבורי־דבש, פיזרו את כוורותיהם לאורך הכביש הראשי המוביל מירושלים ליד־קנדי. המרחק מהכוורות עד ביתו של קורן הוא כמחצית הקילומטר, ודבורה מצוייה יכולה לעוף במהלך יום מרחק המגיע לשלושה קילומטר.

מאחר שלא נראה כי הדבורים מתכוונות לוותר על מקומן הקריר בבריכת־השחייה של מישפחת קורן, הגיש בעל הבריכה תביעה לבית־המישפט בירושלים.

כותב מיכתבים הלינגר
צלב זהב על חזה בולט

הוא חישב ומצא, כי נמנעה ממנו הנאת הבריכה הפרטית שלו למשך שבוע ימים. כל יום כזה היה עולה לו ולמישפחתו סכום נכבד מאוד בבריכת מלון המלך דויד, אשר למרות תיפארתה, איננה מגיעה לפאר של בריכה פרטית. הוא ביקש לעצמו פיצוי בסך 2,800 שקל עבור התמורה לכרטיסי־בריכה למלון מבעלי הכוורות, שלדבריו ביצעו נגדו את העוולות האזרחיות של מיטרד, השגת־גבול ורשלנות.

הדבורים ידווחו. עוד בטרם החלה התביעה להתברר, פנה קורן לשופטת דליה קובל, וביקש צו לסלק את הכוורות ממקומן הנוכחי ולהעבירן למרחק שלא יקטן משלושה קילומטרים מביתו. המשיבים טענו נגדו כי דבורים הן יצורים מועילים וחיוביים, וכי אם ישמור את בריכתו במצב נקי ויוסיף למים כלור או ליזול, לא יחזרו אליה הדבורים.

„אם יריחו הדבורים ליזול, הן יחזרו לכוורת ויגלו לחברותיהן כי לא כדאי לחזור אל הבריכה הזאת," ציינו בעלי־הכוורות. השופטת קיבלה את בקשת בעל־הבריכה והוציאה צו כמבוקש.

בגלל החורף הוכרז מצב של הפסקת־אש בחזית הדבורים. עד שיגיע הקיץ, ויוצבו כוורות חדשות, אין למישפחת קורן טענות. אבל קורן כבר ביקש לקבוע תאריך לשמיעת המישפט לפני חודש יולי השנה, החודש שבו מציבים את הכוורות לקראת העונה הבאה.

---

* *הוא האיש שהקליט, ביום שישי ה־15 במאי 1948, את הכרזת המדינה.*

ארצות־הברית: האוגדות השחורות

„אין מתווכחים עם ההצלחה", אמר נשיא ארצות־הברית למועמד השחור לנשיאות, ג'סי ג'קסון. אין ספק שהנשיא אומנם התכוון לכך, והמישפט הפשוט הזה מתמצת היטב את הגירסה הפשטנית שלו לקאלוויניזם הבוטה, העומד ביסוד החברה הסופר־כוחנית שאותה הוא מגלם לא רק במישרתו, אלא גם באישיותו.

ג'קסון, שחזר עטור־ניצחון מסוריה, בחברת הטייס השבוי, השחור, ניגש מייד לנצל את הצלחתו. עצרות, ראיונות טלוויזיה, ברכות מאולצות מפי יריביו במיפלגה הדמוקראטית. ג'קסון שיחק אותה. הוא ברוך־כישרון, כוכב מלידה, אימתם של „הכושים הטובים" הקרויים בפי בני עמם „דוד תום".

אבל ג'קסון הוא גם ריאליסט, ומעבר לכל המהומה המרגשת

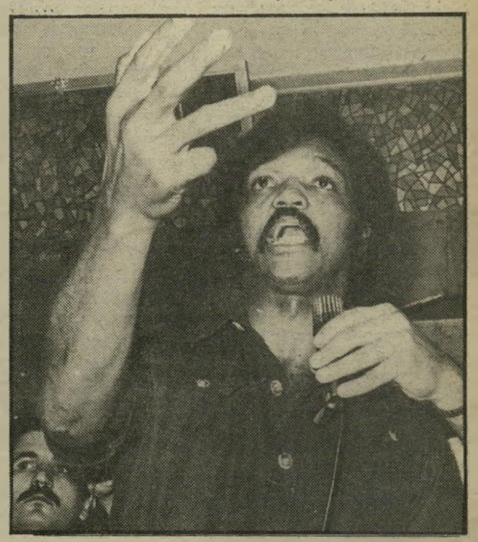

מועמד ג'קסון
אתגר רציני

מסביבו הוא מודע לפחות לעובדה אחת, שאין ממנה מנוס — הוא לא יהיה נשיא, ואף לא מועמד דמוקראטי לנשיאות. הוא הקדים את הזמן בשנים אחדות, אבל עצם הופעתו בזירה, כאתגר רציני לכל הנפשות הפועלות בפוליטיקה האמריקאית, מבשרת עידן חדש לשחורים בארצות־הברית. לפאסיוויות, להגררות אחרי לבנים ליבראליים, כביכול, בא סוף, שאין ממנו דרך חזרה.

ג'קסון עומד לשכנע שני מיליון שחורים, שלא הצביעו מעולם, להרשם בפינקס הבוחרים. האפרו־אמריקאים החליטו להשפיע, לא פחות מבני מיעוט חשוב אחר, אבל קטן בהרבה, היהודים. יש להם שפע של קלפים פוליטיים ואלקטוראליים בעלי חשיבות מכרעת. הם עומדים לרתום אותם, להפעיל אותם בתבונה ובעוצמה רבה. ההשלכות בתחום מדיניות הפנים והחוץ של ארצות־הברית הן ממש עצומות.

מיספרים שחורים

ב**ארצות־הברית חיים** 26 מיליון שחורים. 2 מיליון מבוגרים עדיין אינם כלולים ברישימת הבוחרים.

- 9.4 מיליון לבנים מרוויחים לפחות 35 אלף דולר לשנה. רק 375 אלף שחורים מגיעים להכנסה כזאת.
- רק 1133 שחורים זכו בשנה שעברה לתואר דוקטור, לעומת 31048 לבנים.
- 18 אחוז מהשחורים הם מובטלים, לעומת 7 אחוז לבנים. בערים הגדולות מגיע שיעור האבטלה בקרב בני נוער שחורים ל־80 אחוז.
- ההכנסה הממוצעת למישפחה אמריקאית לבנה היא כיום כמעט כפולה מזאת של מישפחה שחורה.
- יותר משני מיליון אמריקאים שחורים נאסרים או נעצרים בכל שנה.
- חצי מאוכלוסיית האסירים ומחצית מ־1300 הממתינים לביצוע עונש־מוות הם שחורים.
- 10 אלפים שחורים נרצחים בכל שנה. פי 9 מאשר לבנים.
- רק 55 אחוז מהילדים השחורים חיים במישפחה דו־הורית, לעומת 75 אחוז ב־1960.

כל המיספרים האלה מציינים תהליך של ירידה הולכת וגוברת במצבם הסוציאלי־כלכלי של השחורים, שהואצה מאוד על־ידי ארבע שנים של כלכלת רגן (רגנומיקס). לעומת זאת חלה עליה בתחום הייצוגי:

- מיספר השחורים המכהנים בתפקידים המצריכים הליך בחירה עלה מ־103 בשנת 1964 ל־5003 בשנת 1980.
- מיספר חברי קונגרס שחורים (סנטורים ונציגי בית־הנבחרים) עלה מ־5 בשנת 1964 ל־21 בשנת 1983, עדיין ייצוג זעום. אבל בקו עליה מתמיד.

עלייה תלולה. אין זה מיקרה שג'קסון הופיע באורח כה מרשים על הבימה הפוליטית דווקא עכשיו, אחרי ארבע שנים של שילטון רפובליקני שמרני. השיפורים המסויימים שחלו במצבם של השחורים (ראה מסגרת) ב־20 השנים האחרונות עדיין

השאירו בעינו פער חברתי־כלכלי אדיר. כל מי שניסה אי־פעם לרכא מיעוט אתני או לאומי, למד בדרך הקשה שעלייה ברמת־ההשכלה של המדוכאים מביאה באורח מיידי עלייה תלולה במודעות. ההנהגה שקמה לשחורים בשנים האחרונות מזכירה, במידה רבה, את המנהיגים הכריזמאטיים של אפריקה (לומומבה, נייררה, נאקרומה, קנייאטה) בשנות ה־60.

משתפי־הפעולה עדיין קיימים, אבל מעמדם מתערער והולך. השחורים בארצות־הברית הופכים בהדרגה ממיעוט מפגר וחסר מודעות לעם אפרו־אמריקאי, 26 מיליון בני־אדם, שלמד לנצל לטובתו את המכניזם של הדמוקראטיה האמריקאית.

להט אדיר. בשנים האחרונות היו לשחורים כמה הצלחות חשובות בתחום הפוליטי. באפריל 1983 הצליח חבר הקונגרס השחור, הארולד וושינגטון, להתגבר על המנגנון השמרני ושונא השחורים בעיריית שיקאגו, ולהיבחר למישרת ראש־העיר.

לשיקאגו יש מסורת ארוכה של אפלייה נגד שחורים, מה גם שחלקים ניכרים מיהודי העיר, שהיו בעבר ליבראלים, עברו תהליך של התברגנות והתיימנות, שהעביר אותם לצד השני של המיתרס. וושינגטון יצר קואליציה ליבראלית־שמאלנית מעניינת, שכללה שחורים, אמריקאים דוברי ספרדית (בדרך־כלל מהגרים מאמריקה הלאטינית), פעילי איגודים מיקצועיים מהשמאל, נשים פמיניסטיות ושמאלנים.

הם עבדו עבורו בלהט אדיר, התגברו על מסע־הסתה חסר־תקדים, והעניקו לשחורים בארצות־הברית כולה עידוד בצורת ניצחון יוקרתי עצום.

שלושה חודשים מאוחר יותר צעדו 250 אלף שחורים, בחברת 50 אלף ידידים לבנים, בשדרות פנסילווניה בבירה, וושינגטון, כדי לציין 20 שנים להפגנה המפורסמת של המנהיג השחור המנוח, מרתין לותר קינג, למען זכויות־האדם.

זן חדש. השחורים גם גאים בעובדה שראש עיריית וושינגטון הוא מבני עמם, מאריון בארי, בעל עבר מפואר באירגוני סטודנטים ראדיקליים בשנות ה־60. ראש עיריית אטלנטה הוא שחור מפורסם אחר, אנדרו יאנג, שסולק ממישרתו כשגריר ארצות־הברית באו"ם בלחץ יהודי־ישראלי, בעוון שיחותיו עם נציגי אש"ף.

אפילו ראש עיריית בירמינגהם, בירת אלבמה הגזענית, הוא שחור, איש מתקדם בדיעותיו, ריצ'ארד ארינגטון.

זן חדש זה של מנהיגים שחורים, בו בולטים בעיקר יאנג וג'קסון, העניקו למסע־ההתעוררות של השחורים גוון הרבה יותר שמאלי מאשר בעבר, מבחינת התכנים הפוליטיים שלו. ההפגנה הגדולה בוושינגטון עמדה בסימן כמה דרישות, שאי־אפשר לטעות באיבחון האופי הפוליטי שלהן: תעסוקה מלאה, קיצוץ מאסיווי בתקציבי הביטחון, פירוק נשק גרעיני, סוף ההתערבות במרכז אמריקה, אהדה גלוייה למישטר הסאנדיניסטי בניקאראגואה, סולידאריות עם אפריקה השחורה, קריאה לניתוק היחסים עם מישטר האפרטהייד בדרום־אפריקה, סיוע למדינות העולם השלישי בלי תנאים מוניטאריים שיביאו להרס המירקם החברתי במדינות אלה.

התעוררות אמיתית. ג'קסון איננו סוציאליסט, אלא לאומן שחור הנאבק למען האינטרס של האליתות השחורות, אבל גם למען מעמד הפועלים והמובטלים השחורים הרבים. עם זאת, רק המקופחים ובעלי ההכנסות הנמוכות אימצו את מועמדותו, ואילו ה„כושים הטובים" מהמעמד הבינוני יצאו, בדרך־כלל, נגדו.

עובדה זאת, שנובעת, כמובן, מחשש של השחורים העשירים מהתעוררות חברתית אמיתית של בני עמם, שתישא, מטבע הדברים, אופי מהפכני, גרמה לשינויים בסטראטגיה של ג'קסון. הוא התחיל לטעון גם למען העניים הלבנים, וערך הפגנות סולידריות עם דוברי הספרדית, ועם הערבים האמריקאיים, המונים כיום יותר ממיליון בני־אדם.

כך הפכו התהליכים האובייקטיביים, הפועלים בחברה האמריקאית, את ג'סי ג'קסון, מטיף שחור ראדיקאלי, למנהיג פופוליסטי, שמצעו מכיל סממנים סוציאליסטיים רבים.

קיצוץ דראסטי. מנהיגים ואנשי רוח שחורים מניחים שג'קסון לא ישיג הפעם את המועמדות הדמוקראטית. לעומתם

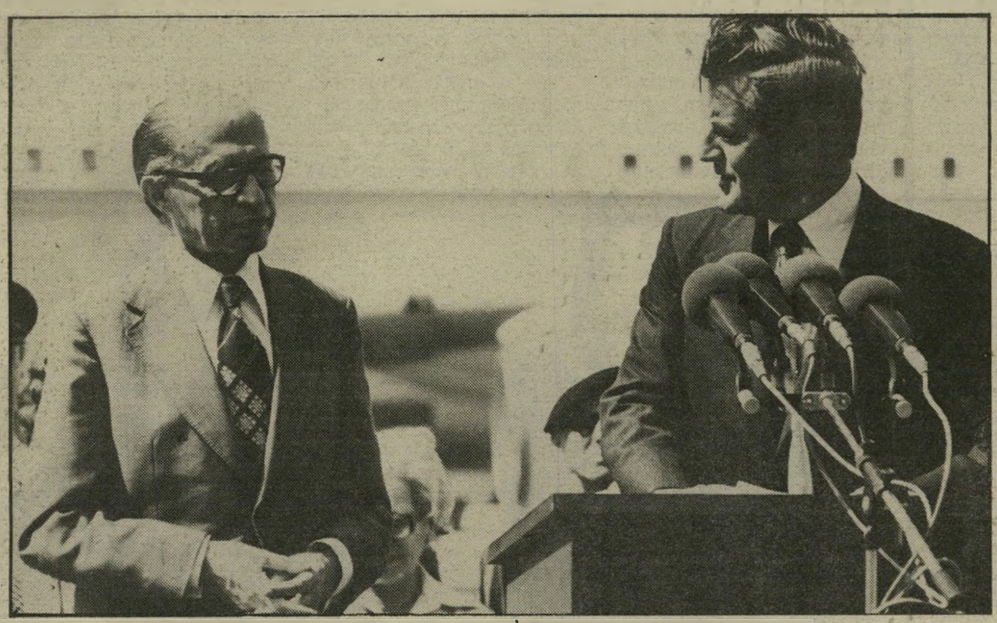

מועמד מונדייל (עם מנחם בגין)
עיסקה אפשרית

סבורים עדיין פרשנים אחרים שתיתכן עיסקה בין ג'קסון ובין סגן־הנשיא לשעבר וולטר (פריץ) מונדייל, שתעניק לג'סי את הסגנות לצידו של מונדייל.

כך מקווה האגף הליבראלי במיפלגה לעצור את המועמד השמרני יותר, ג'ון גלן.

קשה לדעת אם אומנם תתאמת התחזית, מה גם שמונדייל, המפגין עמדה פרו־ישראלית כדי לזכות בקול היהודי, חושש מהתדמית הפרו־פלסטינית של ג'קסון.

אין ככל אלה כדי לשנות את הנתון הבלתי ניתן לעירעור, שעד 1988 יהוו השחורים כרבע מכלל הבוחרים עבור המיפלגה הדמוקראטית. שחורים רבים, העומדים היום מאחורי ג'קסון, מקווים להשתמש בעובדה זאת כדי להטות את המיפלגה שמאלה, ולהכתיב מצע לפחות סוציאל־דמוקראטי, שיחתור לתעסוקה מלאה, שירות בריאות ממלכתי, קיצוץ דראסטי בתקציבי החימוש והזרמת משאבים לשיכון ולרווחה.

אנגליה: קאניבליזם

ב**דורנגלן קבוצת** הליגה הרביעית באנגליה, דונקאסטר רוברס, כעס מאוד על השופט שרשם אותו בפינקסו. במיגרשה של הקבוצה הכושלת היו רק 1100 צופים, והכדורגלן המתוסכל נענש מכיוון שקילל את חברו לקבוצה, שהבקיע שער עצמי, בפעם השלישית בעונה זאת.

באנגליה הפסיקו להוציא כרטיסים צהובים. הניסיון בשנה שעבר נכשל, והתאחדות הכדורגל הסופר־שמרנית קבעה שה„צהובים" גוררים התנהגות ראוותנית, המתאימה אולי לאירופים, אבל לא לאנגלית.

כדורגלן דונקאסטר לא גילה את יראת הכבוד המצופה כלפי פינקסו של השופט. הוא חטף את הפינקס ואכל אותו עד תום.

העיתונות הצהובה האשימה את הכדורגלן בקאניבליזם, ואילו ההתאחדות השעתה אותו לשישה שבועות.

פלירט. להרגיש לגמרי אחרת.

סבון תמרוקים וסבון נוזלי מסדרת מוצרי היוקרה – פלירט, מבית עץ הזית

סוס ג'ל

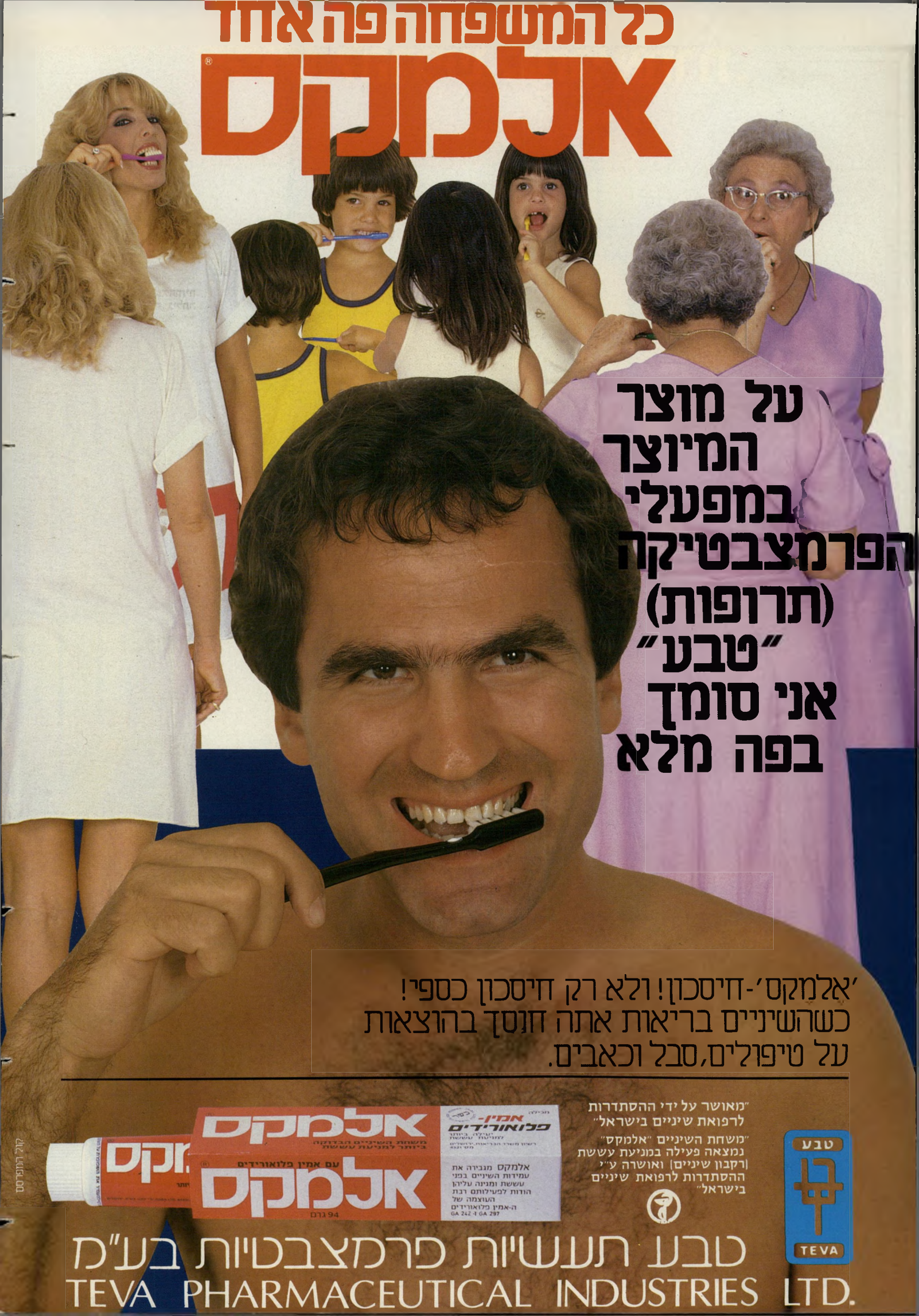
כל המשפחה פה אחד
אלמקס®
על מוצר המיוצר במפעלי הפרמצבטיקה (תרופות) "טבע" אני סומך בפה מלא
'אלמקס'-חיסכון! ולא רק חיסכון כספי!
כשהשיניים בריאות אתה חוסך בהוצאות
על טיפולים, סבל וכאבים.
אלמקס
משחת השיניים הבדוקה ביותר למניעת עששת
עם אמין פלואורידים
אלמקס מגבירה את עמידות השיניים בפני עששת ומניעה עליהן הודות לפעילותם רבת העוצמה של ה-אמין פלואורידים
94 גרם
"מאושר על ידי ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל"
"משחת השיניים "אלמקס" נמצאה פעילה במניעת עששת (רקבון שיניים) ואושרה ע"י ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל"
טבע
TEVA
טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ
TEVA PHARMACEUTICAL INDUSTRIES LTD.

הווי

עלייה צפונית

ב **ירושלים** הודיע מישרד־הבריאות כי במשך שנת 1983 פנו 1294 לבנונים לרופאים־מומחים בישראל; 1070 לבנונים אושפזו בבתי־חולים בישראל ו־404 לבנוניות ילדו במחלקות־לידה בישראל וייתכן שזיכו בכך את ילדיהן, אוטומאטית, בנתינות ישראלית.

★★★

כל הבא, ברוך הבא

ב **תל־אביב** סקרה מארגנת קונגרסים בינלאומיים את הצלחותיה במשך עשר השנים האחרונות, גילתה כי הביאה לארץ לא רק קונגרסים של מומחי־דפואה או חקלאות אלא גם קונגרס אחד שהיה קודש למומחים לחקר הקופים, אחר שבו השתתפו רק קברנים יהודיים ושלישי, של החת־אחדות הבינלאומית של אספני בקבוקים עתיקים לסמי־הרחה.

★★★

תעודת כשרות

ב **ירושלים** הציע אדם דתי, שנוכח לדעת כיצד בונות־הצעצועים הדרדסים, שהפכו לרכ־מכר בין בני־הנעורים, מופיעים דרך קבע בכל איפיון, כשהם חובשים כובעים, לשנות את שמם מדרדסים לדרדוסים.

★★★

דבר אליי בקישואים

ב **פתח־תיקווה** דחה שופט את הגנתו של בעל־דוכן בשוק המקומי שהוא מבין רק בירקות ובכוסה (קישואים) וכי הביטויים, בהם השתמש נגד פקח עירוני, „ארוך כמו שרוך", „אתה כמו בובה, שתולים באוטו" ו„אתה אשם ברצח ארלוזורוב" אינם ביטויים מעליבים כי אם ביטויים יומיומיים, מקובלים בשוק, דן את בעל־הדוכן לקנס של שקל אחד.

★★★

על ראטפת, אטפוך

ב **צה"ל** הובא עריך לפני בית־דין צבאי, טען להגנתו כי ערך מן הצבא אחרי שבעת גיוסו לצה"ל דחה קצין המיון בבקו"ם (בסיס הקליטה והמיון) את בקשתו לשרת בצה"ל, במישטרה הצבאית, בתפקיד של לוכד עריקים.

★★★

שקליזציה

ב **חיפה** החליטו הורים, שלהם נולד תינוק פג במשקל קילו אחד, לתת לו את השם שקל, בהתחשב בעובדה, שכעבור חודש, כאשר יצא מן האינקובטור, היתה אינפלאציה במישקלו, שעלה לשני קילו וחצי.

★★★

שיבה אל המקורות

ב **תל־אביב** גילו מבקרים חדי־עין במטכ"ל צה"ל כי הרמטכ"ל, משה לוי, החליף במדפי הספרים, המקשטים את הקיר מאחורי המיכתבה בלישכתו, את האנציקלופדיה בריטניקה שניצבה שם במשך כהונות של רמטכ"לים קודמים, הציב במקומה את כרכי האנציקלופדיה העברית.

★★★

זגגו

ב **רחובות** ניפץ אדם שימשה בחנות מקומית, הובא לדין, נקנס על מעשהו, יצא מאולם־המישפטים, נכנס ללישכת־השופט, ניפץ את שימשת־החלון של הלישכה, חזר לחנות שבה כבר ניפץ שימשה אחת, ניפץ שם שימשה נוספת, נעצר, הובא לדין שנית — ונדון לשנת מאסר.

חמרורים

הותאמו ◆ לאינפלציה הקצבות־תיהם (קרי: משכורותיהם) של בני המישפחה המלכותית הבריטית, בשיעור של 3.78%: **המלכה אליזבת השנייה** תקבל מעתה 3.950.000 לירות שטרלינג (כ־660 מיליון שקל) לשנה, יורש־העצר, **הנסיך צ'ארלס** — 400.000; **המלכה־האם אליזבת** — 334 אלף; בעל המלכה, **הנסיך פיליפ** — 186 אלף; בת המלכה, **הנסיכה אן** — 116 אלף ושני הבנים הצעירים, **אנדרו ואדוארד** — 20 אלף לירות שטרלינג כל אחד.

הותאמו ◆ לאינפלציה הקצבות־

ראש־ממשלה ורזטניקוב
מתקן קטרים ומטהר מנגנון

תיה של המישפחה הקיסרית היפאנית, בשיעור של 16.3%, ל־260 מיליון ינים לשנה (כ־130 מיליון שקל). אולם זה עבור **הקיסר הירוהיטו, הקיסרית נאגאקו** ויורש־העצר **אקיהיטו** גם יחד.

נישאו ◆ במלון דן־אכדיה בהרצליה, **שלמה גליקשטיין**, אלוף־ישראל בטנק **ולינה לוי**, חברתו מזה שש שנים, שאותה הכיר בעת שירותם בצה"ל. גליקשטיין, המדורג כיום במקום ה־42 בעולם מתכנן לשנת 1984, 24 תחרויות ברחבי־עולם, והראשונה בהן במינכן שבגרמניה, לשם כבר יצא הזוג הטרי לירח דבש.

נחוג ◆ בכלא חיסטופול, המצוי כ־800 קילומטר מיזרחית ממוסקבה, יום־הולדתו ה־36 של **אנטולי שראנסקי**, מהנדס־מחשבים יהודי, אשר נדון לפני שש שנים ל־13 שנות מאסר בעוון ריגול לטובת ארצות־הברית. שראנסקי, פעיל בקבוצה המוסקבאית שביקשה להבטיח את קיום הסכם הלסינקי לזכויות־האדם, הכחיש האשמה זאת בכל תוקף, הודיע כי כל כוונתו היתה שיאפשרו לו לעלות לישראל, שבה הוא רוצה לעברת את שמו לנתן שרון, ולחיות עם אשתו אביטל (32) שאותה נשא יום לפני צאתה לירושלים מברית־המועצות. אביטל פועלת ללא לאות, לשיחרורו.

נחוג ◆ יום הולדתו ה־58 של **ויטאלי ורזטניקוב**, ראש ממשלת הרפובליקה הפדראלית הסוציאליסטית הסובייטית הרוסית, הגדולה ב־15 הרפובליקות המרכיבות את ברית־המועצות. ורזטניקוב, מתקן קטרים בצעירותו, הוא שגריר ברית־המועצות לשעבר בקובה, והאיש שטיהר את

• *14 האחרות הן: אוקראינה, אוזבקיסתאן, אזרבייג'אן, אסתוניה, ארמניה, ביילורוסיה, גרוזיה, לטביה, ליטא, מולדביה, קזכסתאן, קירגיסתאן, תג'יקיסתאן ותורכמניסתאן.*

לא כל כך פרוסי

נשיא שמגר
בלי חליפה, בלי עניבה

ה **יה זה** חזיון נדיר לראות את נשיא בית־המישפט העליון, השופט מאיר שמגר, יושב במועדון־הלילה של מלון מוריה בים־המלח ושר שיר־מולדת עד השעות הקטנות של הלילה. רבים מן הבאים לכינוס של המכון להשתלמות עורכי־דין הביטו בנשיא בהתפעלות, והעידו כי קשה לתאר מישהו מקודמיו־בתפקיד נוהג כמוהו.

עורכי־דין הם עם שמרני ורישמי, בדרך כלל. אך מנהל המלון, אורי אונגר, עשה ככל יכולתו כדי להפשיר את האווירה הרשמית והמעונבת. הוא פתח את הכינוס במילים: „אנחנו חיים בג'ונגל" וקישט את הבריכה המחוממת של המלון כגן־עדן טרופי. בין עצי הבננות וציפורי השיר הפשירו גם עורכי־הדין הקפואים ביותר.

שופטים הם בדרך כלל עוד יותר רישמיים ומסוגרים מאשר עורכי־דין. השנים הרבות שבהן מלעיטים אותם עורכי־דין והצדדים למישפט בכנויים כגון „אדוני השופט", „כבוד בית־המישפט" יוצרות אצל שופטים רבים הסתגרות והרגשת־עליונות מסויימת. רבים מהם אינם מתערבים בחברת עורכי־דין אף בנסיבות חברתיות. על כן היה זה מפתיע ומלבב לראות את נשיא בית־המישפט העליון, ראש המערכת השיפוטית, נוהג בצורה ידידותית ובלתי־מתנשאת בכל אחד מעורכי־הדין.

מישחיתי ספרים. הנשיא לא לבש חליפות ועניבות. הוא הופיע בכל הזדמנות כשהוא לבוש סוודרים ספורטיביים, וגם בלבוש זה נראה זקוף והדור כפי שהיה בעבר במדים של קצין צה"ל, בחליפה הכהה של היועץ־המישפטי ובגלימה של שופט־עליון. הוא ישב בקרב עורכי־הדין, שמח לשוחח איתם ולקרוא לכל מי שהכיר בשמו הפרטי. בשיחה עם כתבת העולם הזה התחייך הנשיא ואמר ברמז: „אתם רואים, אני לא כל־כך פרוסי כמו שחושבים."•

הנשיא הוכיח רוח ספורטיבית, כאשר למרות מזג־האוויר הקריר ירד לים־המלח עם שחר לטבילה קלה. אחר־כך חזר למלון ונכנס גם לבריכה המחוממת.

כאשר נשא את הרצאתו לפני עורכי־הדין, הוכיח הנשיא כי אינו מסתגר במיגדל־שן, וכי הוא יודע את כל הנעשה בעולם המישפטי. הוא סיפר כי שמע שבגלל התחרות הקשה, השוררת בכיתה של קדם־מישפט באוניברסיטת תל־אביב, נוהגים סטודנטים מסויימים לתלוש דפים מתוך מאמרים וספרים, כדי שלחבריהם יהיה פחות סיכוי לעבור את הבחינות. „האם אפשר לקוות שצעירים, הנוהגים כך באוניברסיטה, ינהגו אחרת כאשר יהיו עורכי־דין וירצו לזכות במישפט שאל.

הוא סיפר מעט על תוכניותיו לייעול בתי־המישפט.

• הכתבה שהתפרסמה ב„העולם הזה", כאשר התמנה כנשיא בית־המישפט העליון, הוכתרה במילים „הנשיא הפרוסי".

אחד הדברים שבהם התחיל כבר לעסוק הוא שינוי שיטת רישום הפרוטוקול במישפט. עד היום נוהגים שופטים רבים לכתוב במו ידיהם את הפרוטוקול, והדבר גורם להארכת הדיון, ולכך שקריאת הפרוטוקול היא לפעמים כמעט בלתי־אפשרית בגלל כתב־ידו של השופט. „מזל הוא שאני יושב בבית־המישפט העליון, ואין אחרי ולא כלום, שכן אילו היו צריכים לערער על פיסקי־הדין שלי, אוי ואבוי למי שהיה צריך לקרוא את כתב־ידי" חייך השופט.

השיטה החדשה, שאותה מנסים כבר כמה שופטי־שלום בירושלים, היא הכתבת הפרוטוקול לתוך מכשיר הקלטה קטן ובלתי־יקר, שהם אוחזים בידם. קל מאוד אחר־כך לתמלל את הדברים ולהעלותם על הכתב. עד שתימצא שיטה נאותה יותר, יהיה זה, כנראה, הפיתרון לזמן הקרוב.

בבית־המישפט העליון כבר הכניס הנשיא מכונת־הדפסה הקשורה למחשב. והשופטים מגיהים ומתקנים את פסקי־הדין על גבי הגליון המודפס היוצא מן המכונה. הכתבנית מתקנת רק את הדרוש תיקון, וכך נחסך זמן רב ועבודה מיותרת. הדבר יקצר את הזמן הדרוש למתן פיסקי־דין בבית־המישפט העליון.

הנשיא גם החל מבקר בבתי־המישפט השונים, כדי לעמוד על בעיותיהם ודרכי־העבודה בהם. הוא מתכנן גם שינויים בדיני־הראיות והפרוצדורה, כדי להתגבר על הפיגורים הרבים בבתי־המישפט, ועל הדיון האיטי וחסר־התועלת במיקרים רבים.

וכך, בסוודר ובחיוך, הוכיח הנשיא החדש כי הוא מביא רוח חדשה לבתי־המישפט. הדבר נעם לאוזנם של עורכי־הדין כמו שיר־מולדת.

אילנה אלון ■

מנגנון המיפלגה באזור הים השחור, לפני שמונה למישרתו הנוכחית, בשנה שעברה.

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־60 של

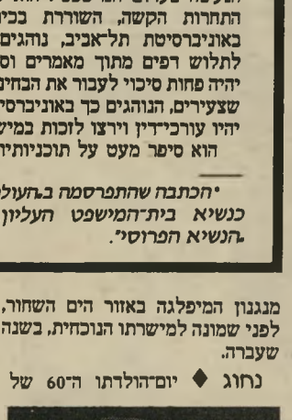

יושב־ראש רייזר
גר בהרצליה ונשוי להרצליה

אפרים רייזר, יו"ר מועצת־המנהלים של בנק הפועלים, הטרוד בימים אלה מאוד בפרשת קודמו לתפקיד, יעקב לוינסון. רייזר יליד ירושלים, עבר את מסלול הקיבוץ (גן־שמואל), האוניברסיטה (כלכלה) ומישרות מישקיות בכירות (מנכ"ל תיעוש, מזכיר חברת העובדים, מישנה למנכ"ל כלל) עד הגיעו לעמדתו הנוכחית. הוא נשוי לאשתו, הרצליה, ואב לארבע בנות ובן, וגר בהרצליה.

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־70 של **יהודה בהן**, שופט בית־המישפט העליון, יליד צפת, שלמד מתמטיקה באוניברסיטה האמריקאית בביירות ומישפטים בירושלים, היה לוטננט (סגן) בחיל־האספקה הבריטי ועשה את כל הדרך משופט־שלום (1949־1954), דרך שופט־מחוזי (1954־1980) עד כס בית־המישפט העליון וגם הספיק לכתוב כמה ערכים על נושאים מישפטיים לאנציקלופדיה העברית.

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־76 של **מרדכי סורקיס**, לשעבר ראש עיריית כפר־סבא וח"כ מפא"י ורפ"י (מיפלגת בן־גוריון). סורקיס, יליד פולין, היה פקיד, פועל־בניין, שרבב מיתקני־השקייה לפרדסים, תותחן בצבא הבריטי והוא האיש אשר עצם את עיניו של דויד בן־גוריון על מיטת מותו (משטף־דם במוח) בבית החולים תל־השומר באוקטובר 1973.

נחוג ◆ בנתניה, יום־הולדתה ה־100 של **וירנה סגל**, שעלתה ארצה מליטא לפני 20 שנה, אם לשתיים, סבתא לששה וסבתא־רבה לששה. מברכיה נזקקו לשלוש חבילות נרות לעוגת יום־ההולדת. סגל, הדוברת ליטאית, רוסית ויידיש, המכבסת את כביסתה במו ידיה והצופה מדי ערב בטלוויזיה, הסבירה למעוניינים כי היא מרגישה ביום הולדתה, „בדיוק כמו אשה בת מאה!"

נרצח ◆ בביירות, בגיל 52, **מלקולם קאר**, מיזרחן ונשיא האוניברסיטה האמריקאית של ביירות, בצאתו מהמעלית בבניין המינהלה של האוניברסיטה, על־ידי זוג רוצחים שהשתמשו באקדחים ומשתיקי־קול. קאר, יליד לבנון, הוא בנם של אחד הפרופסורים האמריקאים הראשונים בביירות (לביולכימיה, שהתפרסם בעזרתו לפליטי השואה הארמנית), ודיקנית הסטודנטיות באוניברסיטה, שימש כנשיא האוניברסיטה שנתיים בלבד והיה, קודם לכן, פרופסור בקאהיר ונשיא אגודת המיזרחנים האמריקאים.

נפטר ◆ באקאפולקו, מכסיקו, בגיל 79, **ג'ודי וייסמילר**, שחיין יליד שיקאגו, שלפני הגיעו לגיל 25 זכה בחמש מדליות אולימפיות והציב 67 שיא־עולם בשחייה והתפרסם יותר מאוחר כמגלם טרזן איש היער ומלך הקופים ב־16 סרטי טרזן, כשהוא מופיע לבוש אזור־חלציים ופגיון בלבד ושואג שאגות אדירות („את ג'יין? אני טרזן!").

סוהיר האני, כוכבת הסרט „מגש הכסף" החלה את הקאריירה כנערת־הזוהר הערבית הראשונה במדינה, המשיכה כאסירה ביטחונית ועכשיו היא מכינה דוקטוראט, רוצה לשכוח את עברה הזוהר ומתחתנת עם סטודנט

ממסך הכסף לנייר האלומיניום

נוצרה אי־הבנה, וכי היא או סוהיר טעו במועד הפגישה. מאוכזבת חזרה לתל־אביב והודיעה למפיקת הסרט, אילנה שרון, כי לא הצליחה לאתר את השחקנית.

בפיה של המפיקה לא היו כל הסברים. גם הבימאי, ג'אד נאמן, לא ידע להסביר מדוע לא הופיעה ה־שחקנית לפגישה.

סוהיר היתה הדוגמנית הערבייה הראשונה בישראל. היא היתה ה־מועמדת הערבייה הראשונה בתחרות מלכת־החמים, היא היתה כוכבת־הקולנוע הערבייה הראשונה, לבשה מיכנסיים, הופיעה על הבימה בביקיני נועז ולבשה חצאיות־מיני חושפניות.

והנה, כעת, כשהיא עומדת להינשא לאיש, חזרה אל המסורת, ובמיצוותו שאותה אני מגלמת, מוכרים לי היטב. נולדתי בעכו ולמדתי בבתי־ספר מעורבים. בצעירותי לא היו לי מגעים עם יהודים, כי הם גרו בעיר החדשה. רבים מבני מישפחתי, שגרו בצפון הארץ, ברחו ללבנון ב־1948.

„בעכו נשארנו רק שתי מישפחות. בגיל צעיר התגלה לי כי 70% מאדמות הכפר מיער, שהיום קוראים לו מושב

מועמדת למלכות המים סוהיר האני, כמועמדת בתחרות מלכת המים בשנת 1971. היא עוררה עניין רב כשהתגלה כי היא הערבייה הראשונה המתייצבת לתחרות מעין זו. אחריה השתתפו בתחרויות מועמדות ערביות אחרות. מימין: איריס דווידסקו, שזכתה.

רק בשעות מאוחרות יותר טילפנה סוהיר האני וסיפרה, כי נעלמה במתכוון. סוהיר סיפרה שהיא עומדת להינשא בקרוב לצעיר ערבי, סטודנט לרפואה. בעלה לעתיד, כך אמרה, אסר עליה להתראיין לעיתונות, אסר עליה כל קשר עם הסרט בו היא מככבת בתפקיד מנהיגת המחתרת היהודית־פלסטינית.

הכפר שהפך למושב

התנהגותה של סוהיר גרמה לתדהמה אצל כל מכריה. עד עתה היתה סוהיר ידועה ככזעירה ערבייה משוחררת, העושה ככל העולה על רוחה, מבלי שהמסורת, המישפחה או מה שאומרים האחרים ישפיעו עליה.

של בעלה לעתיד החליטה לעבור ממסך־הכסף אל נייר־האלומיניום, שבו נוהגות עקרות־בית לעטוף בשר ומזון ולשמרו במקרר.

אין ספק כי סוהיר האני היא אשה בלתי־רגילה. לתפקיד הראשי בסירטו של ג'אד היא נבחרה אחרי שג'אד חיפש בנערות צעירה ערבייה לתפקיד, התפקיד שאותו היא מגלמת בהצלחה מרובה.

בראיון שהעניקה לפני שנה להעולם הזה, סיפרה סוהיר: „ג'אד בא לאוניברסיטה וחיפש בחורה ערבייה שתתאים לסרט. הסטודנטים זכרו אותי והציעו לו שיתקשר אליי. נפגשנו וקיבלתי את התפקיד." כשנשאלה סוהיר אם בתפקיד אלמנט אוטו־ביוגרפי, השיבה: „אין זה תפקיד אוטו־ביוגרפי, אך חייה של גיבורת הסרט,

יער, היו שייכות לסבי. כשהופקעו האדמות, סירבה מישפחתי לקבל פיצו־יים, כי הציעו לסבא מחיר מגוחך על האדמה, והוא סירב לקבלו."

סוהיר האני עוררה סערה גדולה ברחוב הערבי, כאשר השתתפה בתח־רות מלכת המים בשנת 1971, השנה בה נבחרה איריס דווידסקו כמלכה. אולם סערה גדולה יותר עוררה כאשר נעצרה והואשמה כמגע עם סוכן זר.

מספרת סוהיר: „סיימתי את התיכון ויצאתי לאנגליה, ללימודים. ערב הנסיעה נחקרתי על־ידי

באשמה שקיימתי מגע עם סוכן זר. כשחזרתי מאנגליה, הועמדתי למישפט ונדונתי לארבע שנות־מאסר. ההודאה נגבתה ממני בכוח ובמכות, ללא נוכחות עורך־דין."

על תקופת ישיבתה בכלא סירבה

העיתונאית הנמרצת נסעה לירושלים מוכנה ומזומנה לקראת ראיון שנקבע לה עם שחקנית הקולנוע סוהיר האני, המככבת בסירטו החדש של הבימאי יהודה („ג'אד") נאמן, מגש הכסף.

העיתונאית הגיעה למעונות הסטודנטים של האוניברסיטה העברית ודפקה על דלת חדרה של סוהיר האני,

דוקטורנטית בבלשנות באוניברסיטה העברית.

איש לא ענה על דפיקותיה של העיתונאית. היא חיפשה אחרי סוהיר גבוהת־הקומה בקאמפוס האוניבר־סיטה, התעניינה במעונות, אך לשווא. עיקבותיה של השחקנית הערבייה נעלמו.

העיתונאית סברה מן הסתם כי

נעורים בעכו סוהיר האני בגיל 12, מצולמת בחצר בית־הוריה בעכו. היא סיימה את בית־הספר התיכון בעכו, עמדה לצאת לאנגליה, אך נעצרה על־ידי שירותי הביטחון.

סוהיר לספר. כשהשתחררה החלה ללמוד באוניברסיטת בר־שבע. היא היתה פעילה מאוד בתחום הסטודנטיאלי. היא סיימה תואר ראשון במדע המדינה ועברה לאוניברסיטה העברית, כדי ללמוד לתואר שני.

גם באוניברסיטת בר־שבע וגם באוניברסיטה העברית התגוררה במעונות הסטודנטים.

לדבריה, לא חשה באפליה בין סטודנטים ערבים ויהודים, עד שהגיעה לאוניברסיטה העברית. את האפליה הגדירה לארדווקא כאישית, אלא כלאומית. בשתי האוניברסיטות, כך סיפרה, התגוררה בחדר אחד עם סטודנטיות יהודיות.

מאז שיחרורה מהכלא, סיפרה סוהיר, היא לא מצאה עבודה, למרות שהציגה ציונים מצויינים. מובן מאליו כי לא הצליחה לקבל מילגות ממשלתיות. לעומת זאת, קיבלה מילגה מהאוניברסיטה.

כשנשאלה אם היא מאמינה בדרך קיום יהודי־ערבי, השיבה: „בצעירותי האמנתי בדו־קיום. רציתי מדינה אחת, כמו באמריקה, שגם יהודים וגם ערבים יחיו בה ביחד, שהסמל הלאומי לא יהיה רק מגן־דוד, ושההימנון המשותף לא יהיה התיקווה. היום הפכתי יותר פסימית.

„אני כבר לא מאמינה בחיים משותפים בשטח שבין הים והירדן. יש לחלק את הארץ לשתי מדינות לשני העמים היושבים כאן."

אני מסתובבת בגדה ורואה מה קורה שם. זוועה! כשהמישטרה באה להפסיק התקהלות, הם יורים בכוונה באנשים. מי פגע בכסאם שכעה ובכארים חלף? זוהי הוכחה נוספת שאין דרך לדו־קיום.

„מה הפיתרון? ראשית, יאסר ערפאת הוא נציג של העם הפלסטיני. הוא זה שביסס את הגרעין לתנועה הפלסטינית, לכן הפיתרון הוא נסיגה מכל השטחים וניהול שיחות עם ערפאת. גם מנהיגים פלסטינים אחרים כבר הודיעו בהזדמנויות אחדות שהם מוכנים לכך.

„יש לפרק את כל ההתנחלויות, לתת לפליטים אפשרות בחירה בין קבלת פיצויים או בנייה מחדש של ביתם במדינה הפלסטינית או בישראל."

ראש המחתרת סוהיר האני בתפקיד לילה, ראש המחתרת היהודית־ערבית, בשרט מגש הכסף. היא מגלמת נערה ערבייה, המתאהבת בגידי גוב ורותמת אותו למחתרת. גוב מעביר כספים לישראל כדי לבנות אוניברסיטה ערבית, אך לסוהיר האני יש תוכניות לרכוש בכסף זה נשק.

עם השייח' ג'אבר מועדי, שבא אל מאחרי־הקלעים, כדי לברך אותה בתחרות מלכת המים המקומית. בנהריה. סוהיר הדהימה את החברה הערבית. כשהופיעה בביקיני נועז.

לשכוח מהכל

בתקופת צילומי־הסרט — בו גילמה את מנהיגת המחתרת היקשוחה, הדורשת מאהובה הישראלי, גידי גוב, להעביר לידיה כסף שנועד לבניית אוניברסיטה ערבית, כדי שתוכל לרכוש נשק לאירגון מאבק אלים — היה ליבה של סוהיר האני קרוע.

נערת הזוהר סוהיר האני כנערת־זוהר ערבייה, בחצאית־מיני נועזת (קיצונית משמאל). היא צימצמה על כללי־המישחק הנוקשים, הוכיחה עצמאות והתגלתה כנערה מודרנית.

הדוגמנית הערביה הראשונה בישראל

שער העולם הזה סוהיר האני בשער העולם הזה, שהכריז עליה כעל הדוגמנית הערבית הראשונה בישראל. היא ניתקה את כבלי המסורת והעיזה לעשות מה שנערות ערביות רבות חולמות, אך אינן מעיזות. מישפחתה של סוהיר תמכה בה לאורך כל הדרך.

הצילומים התקיימו בתקופת מילחמת־לבנון, ורבים מחבריה היהודים, חברי תנועות השמאל שוחרי־השלום, השתתפו במילחמה במיסגרת שרות־המילואים שלהם. סוהיר ניסתה לשכנע אותם לא להשתתף במילחמה, לשרת רק בגבולות הקו־הירוק ולא מעבר לשני.

היא מספרת כי רבים מחבריה היהודים הרגישו כי צה"ל שוב אינו צבא־מגן. כמה מהם סירבו לצאת לקרב, אחרים נענו לצו.

סיכמה סוהיר: „אם כל מי שלא היה רוצה לקחת חלק במילחמה הזו לא היה הולך, לא היתה מתרחשת הטרגדיה הזו בלבנון."

במיקרה של סוהיר האני עולה המציאות על כל דימיון קולנועי. דומה, שאף התסריטאי המוכשר ביותר לא יכול היה לכתוב תסריט מוצלח יותר: צעירה ערבייה שאפתנית, החיה בחברה מסורתית, שוברת את הכבלים ואת המיסגרות, משתתפת בתחרות־יופי, הופכת נערת־זוהר, יושב בבית־סוהר באשמת מגע עם סוכן זר, עושה תואר שני בבלשנות, מגשימה חלומן של צעירות רבות והופכת לכוכבת־קולנוע. אך בסופו של דבר, היא מעדיפה את אושרה הפרטי, בוחרת להינשא לאיש, בשקט ובצינעה, ולשכוח מהזוהר, מההרפתקנות מהפירסום ומהקולנוע.

(המשך מעמוד 17)

שני אירגונים קיצוניים מסוג זה, אל־אמל אל־איסלאמי, בראשות חוסיין מוסאווי, וחיזב אללה (מיפלגת אלוהים) בראשות עדנאן מוסאווי, פועלים באיזור הבקאע.

שני אירגונים אלו פרשו בזמנו מאל־אמל. אירגון קיצוני נוסף, בראשות חוסיין פראללה, פועל בביירות.

נראה כי כל שלושת האירגונים קשורים לאיראן ונתמכים על־ידה.

תשתית אנושית

בדבר שהעדה השיעית בלבנון נמצאת בתהליך, שאת תוצאותיו אין לחזות מראש.

מאחר שהשיעים הם הגורם המרכזי בדרום־לבנון ומאחר שלישראל עניין ביטחוני באיזור זה, הרי שאינטרס ראשוני במעלה יהיה למנוע השתלטות חזרם החומייניסטי על הדרום, שכן בהשוואה לחומייניסטים אפילו אחמד ג'בריל הוא אדם מתון.

דוגמה לעלול לקרות בדרום, היא פרשת השתלטותם של קיצונים שיעים לבנוניים ואנשי מישמרות המהפכה האיראניים על איזור בעלבכ. דפוס־הפעולה שלהם עם עשויים להיות מודל להשתלטות על אוכלוסיה שיעית באיזורים אחרים בלבנון.

חוותמה, חבש וערסאת
אין להם עוצמה צבאית כמו הפת"ח

השיטה בה השתמשו המשמרות המהפכניים והחומייניסטים המקר מיים מזכירה במידת מה את פעילותה של ישראל בגדר הטובה — פעילות המכוונת לייצור תלות של האוכלוסיה האזרחית העניה בגורם התומך. פעילות זאת כוללת חלוקת מזון, הקמת מיר־פאות וסיוע בשיכון, סעד, חינוך ועוד.

אלא שבניגוד לפעילות צה"ל בגדר הטובה, מלווה פעילות זאת באינדוקטרינציה פוליטית אינטנסיבית, המכוונת להפצת המהפכה האיסלאמית ולהקמת רפובליקה איסלאמית בלבנון.

פעילות זאת מבוצעת על־ידי סני־פים שהוקמו בכפרי השיעים באיזור בעלבכ ומתמקדת במיסגדים.

האינדוקטרינציה החומיי־ניסטית יחד עם אירגונו של הנוער המקומי המהווה יעד נוח לתעמולה זו, יוצרת תשתית אנושית לגיוס אנשים ופעילות של גרילה וטרור.

עיקר ההצלחה של הקיצונים היא בקרב הכפריים העניים. הגורמים המת־קדמים יותר בקרב השיעים בלבנון, ובכלל זה סוחרים ובעלי מיקצועות חופשיים, אינם נהנים אחרי תעמולתם של החומייניסטים.

פעילותם של החומייניסטים ב־בעלבכ היא לצנינים בעיניהם של רבים מן השיעים באיזור, הסולדים מן הקנאות הדתית וגילוייה הברוטאליים. **אולם הנסיון ההיסטורי מזכיר, שלעיתים מיעוט קנאי ומאורגן היטב יכול לכפות את רצונו, ולעיתים אף את מרותו, כדי למנוע פרצות דרכו יוכלו להש־תחל גורמים בלתי־רצויים.**

בהקשר זה יהיה צריך להבטיח את נתיבי־הסחר דרומה.

שנית, יש לוודא שהגורם שייטול לידיו את השליטה על הדרום יהיה מקובל על האוכלוסיה שם ויוכל לזכות לשיתוף־פעולה מצידה. בישראל מדגי־שים את הצורך באירגונם של גורמים פרגמטיים מקרב האוכלוסיה על־מנת להבטיח את הביטחון בדרום.

אולם בכוח צבאי ניתן יהיה לטפל רק בגילויים קיקיוניים של חומייניזם ולא יהיה בו כדי לעצרו ללא מילוי שני התנאים הראשונים.

בתחום המדיני יש מקום להנחה של הסורים — אף כי הם מאפשרים את פעילות הקיצוניים השיעים בבקאע, משום שהללו משרתים את מטרותיהם — אין להם עניין בחיזוק ניכר של אותם גורמים בלבנון, ובוודאי שלא בהפיכתה לרפובליקה איסלאמית.

לכן יש מקום להנחה שיטילו מיגבלות על פעילות זו.

מבחינה צבאית: אותם האמצעים שיופעלו כדי למנוע הסתננות וחדירה של אש"ף לדרום, יידרשו כדי לפעול נגד פעילות דומה של החומייניס־טים.

מצד שני, יהיה קשה מאוד למנוע מהם פעילות המיועדת ליצור השפעה בקרב האוכלוסיה, משום שיש לתניח שיפעלו מתוך המיסגדים, והדרך היחידה לקזז בפעילות זו היא, באמור, להבטיח את צורכי האוכלוסיה ממקו־רות אחרים.

רוני שפיגל ■

על רוב סביבי ובלתי־מאורגן.

לפיכך נאלצו אותם שיעים פרג־מטיים, שאינם מתלהבים מרעיונות חומייני, להחשות, פן יבולע להם. במידה שנכונות הידיעות על התפרצות בבעלבכ נגד החומייניסטים, הרי שיש בכך תופעה מעודדת. אולם גם אם אכן נכונה הידיעה לא ברור אם היתה זו התפרצות ספונטאנית או מאורגנת, ואם המדובר בהתפרצות חד־פעמית או בתהליך מתמשך.

הבטחת נתיבי־הסחר

בבקאע מתאפשרת פעילותם של החומייניסטים בחסות הסורים, המניחים להם לפעול שם.

אולם הנסיון האיראני מורה, כי בתנאים מסויימים יכולים החומייניסטים להצליח גם בא־שר הם פועלים נגד השילטון ובייחוד אם השילטון הזה מקומם שכבות רבות ומביא אותן לשיתוף־פעולה עם קנאי־הדת.

ההשלכה שיש לדברים אלה ב־מישור הדרום־לבנוני היא בדבר הצורך לקיים שם שני תנאים עיקריים: ראשית, יש להבטיח סיוע כלכלי רפואי וכן חינוך וסעד לתושבי הדרום על־ידי הגורמים שיתפרסו בו, או באמצעותם.

סוזאן אמויאל מספרת:
„הוא הזדרק את הנפט בבית־החולים!"

משה לוי ואשתו אילנה ז"ל
האם גם להז?

שעות אחדות לפני מעצרו, נראה משה לוי בבוטיק בדיזנגוף כשהוא קונה בגדים למטפלת החדשה ששכר לבנותיו.

המישטרה מייחסת למשה לוי (34), החשמלאי מחולון, את גרימת מותה של אשתו אילנה באמצעות הזרקת נפט לגופה, לפני שנים וחזרה על אותו פשע, ובאותה שיטה, בגופה של המטפלת בילדיו סוזן אמויאל (21).

שני המיקרים מעוררים פלצות.

משה לוי הודה בשבוע שעבר בבית־מישפט השלום בתל־אביב, באמצעות פרקליטתו נירה לידסקי, כי לפני שלושה חודשים אכן הזריק תמיסת נפט לגופה של סוזן אמויאל.

בערך לפני כשלוש שנים הובאה אשתו של משה לוי לבית־החולים דונולו במצב אנוש. היא סבלה ממורסות דומות שמהן סובלת סוזן. את הדמיון בסימפטומים שהופיעו אצל שתי הנשים זיהה רופא בכיר בבית־החולים וולפסון, שהכיר את משה לוי כשזה ביקר במסירות את אשתו. אחרי מעקב שנמשך כחודש ימים, שבו נצפו התנועות בחדר שבו היתה סוזן מאושפזת, נעצר משה לוי, משנתפס כשמזרק בידו.

במישפטו עומדת עורכת־הדין לידסקי לטעון לחפותו בגלל מופרעות נפשית.

מתנות וטיול בחו"ל

כעתי לבית־החולים תל־השו־מר כדי לנסות לראיין את סוזן אמויאל, המאושפזת בביתן 35 בבית־החולים.

ידעתי שעד כה לא הצליח איש מבין חברי העיתונאים לראיינה, או אפילו להחליף איתה כמה מילים. בלוויית אחות נכנסתי לחדרה של סוזן.

במשך השיחה עם סוזן נכנסו מדי פעם אנשי צוות המחלקה לחדר, ושאלו את סוזן אם היא ערה לכך שהיא מתראיינת להעולם הזה. סוזן השיבה שהיא ערה לכך, והשיחה נמשכה ללא הפרעה.

מדי פעם פרצו סוזן, ואמה שהצטרפה אליה מאוחר יותר, בבכי קורע לב.

סוזן נערה יפהפיה, בעלת אף סולד, עיניים חומות ושיער חום, פניה מכוסים פצעים קטנים, עינה הימנית אדומה ובפינת העין סימני צריבה. תמונות של הרב ישראל („באבא־סאלי") אבר חצירא, שנפטר לאחרונה, ותמונת אחיה, בעל בוטיק בצרפת, תלויות ליד מיטתה.

ביום שני היתה אמורה לעבור למחלקת־השיקום בבית־החולים. אחד הרופאים המטפלים בה אמר: „אינני מאמין שתוכל אי פעם לשוב ולהלך על רגליה."

סיפרה סוזן:

לא ריברתי עד עכשיו עם אף עיתונאי. באו לכאן המון, צילמו אותי ורך החלון כי לא הייתי מוכנה להצטלם ולדבר עם אף אחד. אבל קראתי את כל השקרים שכתבו עליי, וזה ממש מרגיז.

איך העיזו לכתוב בעיתונים שהוא ביזבז עליי סכום של 18 מיליון שקל? אני אף פעם לא צעדתי איתו כרחוב אפילו צעד אחד. מעולם לא יצאתי איתו. אני עוד אף־פעם לא אהבתי בחיים שלי. גם לא ישנתי אף־פעם בביתו. הכרתי אותו כשעבדתי במישרד של רימיני בתל־אביב, בבוגרשוב פינת בן־יהודה. הייתי מזכירתו של מנפרד כץ. הוא היה החשמלאי של הרשת והיה נכנס למישרד. עבדתי שם ששה חודשים.

נולדתי במארוקו לפני 21 שנה, ועליתי לארץ כשהייתי קטנה. אבי עובד כחייט, ויש לי חמישה אחים ואחיות. שתי אחיות עוד יותר קטנות ממני.

למדתי 10 שנים, בין השאר גם בבית־ספר פיטמן.

הוא התחיל לבוא קבוע למישרד. בהתחלה הוא הביא לי בשמים. הוא סיפר לי שהוא מביא את המתנות מכל הלב, בלי התחייבויות. הוא ממש הכריח אותי לקחת אותן. שרשרת מזהב, שתי טבעות עם יהלומים קטנים שקנה בחולון, ועגילים. הוא הזמין אותי לנסוע איתו לאמריקה — לא הסכמתי.

אחרי שנידנר, הסכמתי לנסוע לטיול מאורגן לשוויץ, בתנאי שגם חברה שלי תיסע איתנו. היינו בקבוצה של 20 איש. טיילנו בז'נבה, צירך ולוצרן.

הסיפור על ביקור בבנק בשוויץ הוא לא נכון, לא הלכתי איתו לשום בנק. הוא לא נגע בי, ישנו שלושה בחדר — הוא, אני והחברה. אחרי 10 ימים חזרנו.

כתמים של דם

יום אני מבינה איזה טיפשה הייתי. הוא הציע לי להתחיל

לעבוד כמטפלת בבנות שלו. קבלתי 20 אלף שקל. עבדתי שבועיים כשהתחילו הצרות. הכל קרה בשעות העבודה. יש לו דירה של שני חדרים. הבנות היו משחקות בחדר אחד ואנחנו ישבנו בסלון. אני עד היום לא זוכרת מה שקרה, רק שהתעוררתי בבית, ושמעתי את הצעקות של אבא ואמא שרבו האחד עם השני, אבא רצה לגשת למישטרה, אחרי שהוא החזיר אותי הביתה בחלוק של הבת, עם חבילה ובה חלק מהבגדים שלי ועליהם היו כתמים של דם.

חבל שאבא לא הלך מייד למישטרה. לא היה קורה מה שקרה, ואפשר היה עוד להציל אותי.

חזרתי לעבודה. האח שלי כבר עבר אצלו. הוא היה מחזיר אותי מהעבודה, ויושב שעות עם המישפחה. הוא הפך לחלק מהמישפחה. אחרי כשבועיים הרגשתי כאבים איומים בצוואר ובגב. היתה לי נפיחות. בכיתי נורא והוא הביא אותי לבית־החולים. ניתחו אותי בגב ובצוואר. הוא היה ישן לידי או על איזה שולחן שמצא. הוא ממש לא זז ממני.

אחרי שלושה שבועות העבירו אותי לבית־החולים תל־השומר.

האח שלי מצא לו מטפלת אחרת, בת 20, שמה אתי, ואז הוא התחיל לספר לכולם שאני חולה במחלה מסוכנת מדבקת.

כולם פחדו לבוא אלי. לאט לאט נשארתי לבד, רק אמא ואבא המשיכו לבוא. אפילו האח שלי פחד לבוא. חברה שבאה לבקר ריכרה אלי דרך החלון, והוא צעק שהיא עוד תקבל אפילו דרך החלון את המחלה.

היה לי ידיד־מכר שבא לבקר. הוא תפס אותו, אחרי שרדף אחריו, והזהיר אותו לא לחזור ולבוא.

מהרופאים אני מבינה שיש לי ששה מקומות שבהם הוא הזריק לי — אחד בצוואר, אחד בחזה, בגב, ובשלושה מקומות ברגלים. אני יודעת שהחזיק בבית נפט. הוא היה אומר שזה בשביל הכינים של הבגוות.

הפצעים שעל הרגלים הופיעו רק כששכבתי בבית־החולים תל־השומר. עכשיו ברור שהוא הזריק לי אותם בבית־החולים. כי בחודש הראשון ששכבתי שם אף אחד לא חשד, הוא ניסה לבקש מהאחיות שהוא ימלא את מקומן בהחלפת התחבושות. כל הזמן הוא לא הפסיק להידחף. הוא בא והציע להורים שלי שהוא ילווה להם 4000 דולר, כדי לקנות רהיטים לסלון. זאת היתה רק הלוואה.

כשחליתי הלכה אמא שלי לרב. הוא אמר לה שזה שישב ליד בתה הוא אחראי למחלה. היא באה אליו וסיפרה לו מה שהרב אמר, הוא שתק. ואז אמא השביעה אותו על ספר התורה ועל המזוזה שזה לא נכון.

אם הייתי יודעת שיש לו תיק במישטרה, בחיים לא הייתי מתקרבת אליו.

נודע שהכל שקר

יום אחד הוא בא לבית־החולים. אמא שלי בריוק היתה, והוא סיפר לי שהוא קיבל מגילה קלף מהרבי, שאני אשאר חולה, ואבריא רק אם רב יבוא ויחתן אותנו. ואם לא אעשה את זה, אשאר נכה. כשקראתי את מה שכתוב, התחלתי לבכות. כאילו תהיה עלי קללה של רב, אם לא אקיים את מיצוותו.

למחרת הוא הופיע בבית־החולים עם שתי טבעות שקנה לחתונה. אחרי שהלך בכיתי נורא. כשנכנס אלי הרופא, ד"ר שימחה סגל, סיפרתי לו על מגילת הקלף. הוא קרא לפסיכיאטר של בית־החולים, ושניהם נסעו לכפר חבר, ושם נודע להם שהכל שקר.

חוץ מזה, ד"ר סגל התחיל לקחת ממני את כל הלחמניות והשוקו שהוא היה מביא לי.

כשהוא בא למחרת, אמרתי לו שאני לא רוצה לראות אותו. ואז הוא הלך. האחות השאירה את הדלת פתוחה עם אור. ישנתי, ואז צרחתי כי הרגשתי משהו בוער לי על העיניים ועל הפרצוף. האחות תפסה אותו עם המזרק ביד.

ימים שלמים לא יכולתי לפתוח את העיניים. הרופאים היו בטוחים שאני הולכת למות, אבל התעוררתי. אבל עד היום אני לא מרגישה את הרגליים.

האח שלי אמר לי שהוא מוכן לירות בו וללכת לבית־הסוהר. האמא שלי כל הזמן בוכה ואם היא לא בוכה לפני, אני רואה את העיניים הארומות שלה. אם רק הייתי שומעת בקולה.

עד כאן דברי סוזן.

לחדר נכנסת אשה נאה עם שיער קצוץ ובידה חבילת מזון לבת, בין השאר שקית שוקו.

מספרת האם:

אני לא יודעת מהחיים שלי כלום. מה אני אשמה? אפילו הרופאים והאחיות לא ידעו מה עם הבת שלי, איך אני יכולה לדעת. הרגשתי משהו לא בסדר, סיפרתי את הכל למישטרה, זה היה כשהוא הביא יום אחד את סוזן כשהיא מבולבלת. היא לא יכלה להגיד לי מילה. היא לא היתה יכולה לדבר בכלל. היא היתה לבושה בתחתונים קטנים של הבת שלו עם חלוק. הוא הביא חלק מהבגדים, והיה עליהם סימנים של דם. הוא כמעט הרג את הבת שלי, בלי שאף אחד היה יודע. כשהוא הביא אותה הביתה, הבעל שלי רצה שנלך למישטרה, אבל אני התביישתי.

נתתי לה תה וקוביית קרח לראש. כי היא החזיקה כל הזמן את הראש בידיים שלה.

היו כל־כך הרבה בחורים שרצו את סוזן, לא רצתה אף אחד עד שלא יהיה לה סיגנון. היא אמרה, מה שהם רוצים זה ריקודים.

עברתי כל החיים שלי כעוזרת־בית. אנחנו מישפחה טובה. איזה בושות. כולם כל היום בוכים בבית.

שאני אצטרך כל החיים שלי לסחוב את הבת שלי על הידיים. לא ידענו שהבן־אדם משחק עלינו. הוא היה ישן על ידה כל הזמן. לא ידעתי מה הוא רוצה מהחיים שלנו. הוא ביקש מהאחיות שהוא יחליף לה את התחבושות, והיא ערומה למטה. לא נתתי. אפילו בעל לא עושה את זה לאשתו. כל המישפחה חולה היום בגללו.

כל זה קרה בגלל שהיא לא פתחה את העיניים שלה אליו. לכן הוא עשה לה את כל זה. מה שהוא עשה לנו, אפשר לעשות סרט.

הוא נתן לה משהו והיא לא יכלה לעשות כלום, היא ילדה קטנה, ולא מבינה.

איזה בושות. שרק לא ישימו תמונה שלנו בעיתונים. אנחנו בסך־הכל מישפחה פשוטה והגונה.

הרופאים אומרים שרק נס יציל אותה. מי שיגיד שהוא פסיכי, הוא פסיכי בעצמו. הוא שיגע את כל הבית־חולים. אני מבקשת מהשופט שלא יצא בחיים. הבת שלי תהיה על הידיים שלי כל החיים.

הבטיח ולא קיים

את סולמון בר־כוכבא, שכנו של משה לוי במשך 10 שנים, פגשתי בחדר־המדרגות בבית שברחוב עוזיאל 12.

הוא הזמין אותי לביתו, שם פגשתי באשתו שרה, שסירבה להצטלם, אבל הסכימה לספר: „את אשתו של לוי הכרתי טוב. היא היתה אשה מקסימה. עבדה כפקידה בסוכל בונה. מעולם לא התלוננה. כשאושפזה, ביקרתי אותה בבית־החולים, שם פגשתי את משה בעלה. הוא לא זז ממיטתה. כל הבית התפעל ממנו — איזה בעל, איזה מסירות.

„בצעקות לא שמענו מהבית. הרעש היחיד היה רעש של שני כלבים שגידלו שם.

„הוא היה מרבה לדבר באסיפות של דיירי הבית. הוא ידע לדבר והיה מבטיח בלי סוף. לאט לאט למדנו שהוא לא מקיים שום דבר ממה שהבטיח.

„כשמתה אשתו, הוא העמיד אוטובוס לרשותנו. איך הוא בכה בלוויה. הוא היה אבא יוצא מן הכלל לבנות. איזה ציפורי גן־עדן הוא הביא לבת ליום־הולדתה.

„את הבחורה פגש בעלי באותו יום שבת, כשהוא הוביל אותה לבית־החולים. היא לא הפסיקה לבכות. איזה בחורה יפה.

„הבנות עברו לגור בבית של אמא ואבא של אשתו.

„לאשתו היתה, כמו שאני יודעת, אחות במישטרה, אל תתפסי אותי במילה, כך היא סיפרה לי.

„רק לפני שלושה שבועות הוא החליף את כל הרהיטים בבית.

„אני לא יודעת מאיפה היה לו בכלל כסף, היום באים כל מיני אנשים ומצלצלים בדלת, אף אחד לא עונה, כולם מספרים שהוא חייב להם כסף. גם בעל המכולת בא."

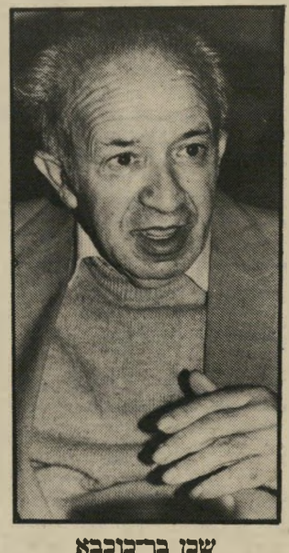

שבן בר־כוכבא
כולם התפעלו ממנו

חשוד לוי בבית־המישפט
„הוא הפך לחלק מהמישפחה"

שולמית יריב ■

ג'וליאנו מר מככב כאיש־המוסד בסרט „המחופפת הקטנה". אך סיפורו האישי עולה על כל סרט דמיוני

ארנה ושלושת בניה

המישפחה הלוחמת
מימין לשמאל: ספרטקוס, ארנה, אביר, ז'ול, והכלבה קריזה ליד דלת־הכניסה של ביתם בחיפה. שעליה מתנוסס הסמל המיסחרי.

אבא סאליבא חאמיס, הער־בי מנצרת, אבי המיש־פחה. הוא סופר וממנהיגי רק"ח.

עשרים מדרגות מובילות מרחוב אלנבי לביתה של ארנה מר. בית ערבי ישן, המשיק ליער־אורנים עבות. עשרים מדרגות, אינספור חתולים וכלבים. בכל גן־החיות הגדול הזה מולכת הכלבה קריזה, חביבתם של בני־הבית. היא בת שנתיים וחצי, ומפונקת כמו בת שלושים.

פיסלי־עץ מקשטים את גדרות־בית ופזורים בין העצים. צימחייה עשירה, האירוסים הקדימו לפרוח, וגם הרקפות מגלות ניצנים.

על כל הפסטורליה בבית היפהפיה הזו מאיימת האות הלועזית A. „היא

מאת
שרית ישי
צילומים:
ציפי מנשה

הסמל המיסחרי שלנו," אומרת ארנה ואינה צוחקת.

בקצה המירפסת עומד לו, מיותם משהו, דגל שחור עם האות A, שעליו זרוק כמו ברישול צעיף ירוק. „בגלל הדגל הזה באה לפה המישטרה וחיפשה תעמולה עויינת. זה הדגל שהפיץ חומר תועבה נגד המדינה," היא אומרת וגם הפעם לא עולה חיוך על שפתיה.

אחר־כך, במהלך הפגישה, גיליתי כי לארנה מר יש דווקא חוש־הומור מפותח, והיא יודעת לצחוק על נושאים רבים, כמו למשל, על עצמה.

היא בהחלט אינה דמות חדשה בנוף הפוליטי של השמאל הישראלי. אשה עדינה, לבושה במיכנסיים וכחולצה גברית צהובה, נמרצת משהו, עיניה הכחולות עירניות והיא מעשנת בשרשרת. לצורך הפגישה הפסיקה את עבודתה כמרפאה באמנות בבית־החולים רמב"ם בחיפה.

היא עושה ימים כלילות בעבודתה. בשעות הערב היא מטפלת בילדים במחלקה האונקולוגית. „זה לא פשוט לצאת מהמחלקה הזו וליפול אל קלחת היומיום," היא אומרת. „נקרע הלב

ז'ול וספרטקוס מימין: ז'וליאנו מר, המככב כאיש המוסד בסרט המתופפת הקטנה. הוא בחר בשם מישפחתה היהודי של אמו, כשהבין כי עם השם הערבי לא יגיע רחוק. לצידו, ספרטקוס (30), גיטאריסט וסופר.

אביך שבחר בשני שמות המישפחה, מר וחאמיס, הוא הינוקא של המישפחה. אביר שירת בצה"ל. הוא נעצר בעת הפגנה, כשהיה במדי חייל, והשתחרר בעזרת סעיף פסיכיאטרי. הוא מתופף ורוצה להקים להקת רוקנרול אנארכיסטית.

לראות את הילדים הקטנים וחסרי הישע האלה. לידּ הסיפור שלהם, בעיות העולם כולו מתגמדות."

ביתה זרוק משהו, בסיגנון בוהמי סטודנטיאלי. ליד הקיר יש ארון־ספרים, שמעליו מתנוססת בגאון תמונתו של צ'ה גווארה. אני מחפשת תמונה של קארל מארכס, כי ארנה היא קומוניסטית, חברת מיפלגה. איך זה מסתדר עם אנארכיזם, שהאות A מסמלת אותה, אני עדיין לא יודעת. את מארכס גיליתי בשלב מאוחר יותר, כשהוא מסתתר לו בחדר־השינה של הבנים. לא זנחו אותו לגמרי.

ארנה הכינה קפה תורכי אמיתי, הגישה אותו בתוך סיפלונים קטנים. לא מתוק מדי, לא מר מדי – בדיוק כמו שצריך.

"למה את רוצה לראיין אותי?" היא שואלת. "אני הרי נמאסתי כבר על כולם!" ואני יודעת שהיא לא עושה הצגות.

"נו, טוב. יאללה, תשאלי ואני אענה."

איך קרה שארנה מר, בתו של הפרופסור הנודע מראש פינה, הרופא שביעיר את המלריה בגליל, בוגרת בן־שמן, חברת הגנה, לוחמת פלמ"ח, נהגת מהוללת של אלוף (מיל') רחבעם („גאנדי") זאבי, התאהבה בערבי, נישאה לו וילדה לו שלושה ילדים?

ארנה נאנחת אנחה גדולה. נמאס לה לשמוע בפעם המי־יודע־כמה שאנשים אינם מבינים עד כמה בעצם פשוט הסיפור שלה. היא מביטה בי במבט מזלזל ומתחילה מההתחלה.

"נולדתי בג'עוני, היא ראש־פינה. אבא היה רופא ועסק בריפוי המלריה. החיים היו מאור מעורבים, כי כל האכלוסיה חלתה במלריה, אם אלה ברווים, אם אלה קבוצניקים שזה כעת עלו על הקרקע. באו חיילים ברטיים ובאו רופאים מגאנה וגינאה כדי ללמוד מאבא כיצד לרפא מלריה.

"בבית היינו שלושה ילדים: מיאה, אחותי הגדולה, אני האמצעית וזמי, אחי הצעיר. אמא הייתה חלק מאבא, החלק הסמוי.

"החיים לא היו נפרדים מהעבודה, כי כולם חלו בקדחת, והכל סבב סביב הקדחת 24 שעות ביממה.

"חונכנו על בירכי הקומוניזם, השומר הצעיר והאינטרנציונליזם.

ארנה מר, הבת של הפרופסור מראש־פינה, נישאה לערבי, מנהיג רק"ח. שלושת בניה החלבטו בלאומיותם והיא בחרה באנארכיה

"אני זוכרת שפעם זכיתי בתחרות הסוכה היפה. אבא בנה לי אותה מעץ הבננות. בתוך הסוכה היו תמונות של סטאלין ואוסישקין.

"אצלנו בבית לא דיברו הרבה. אבא ואמא לא היו דברנים. הם ראו את החיים בעשיה, אבל אני ספגתי את האווירה של הבית. לא נתנו לי הסברים אקדמיים על החיים.

"אני זוכרת שבקיבוץ אמיר כולם חלו בקדחת, וצריך היה קרח כדי להוריד את החום. בלי בעיות, אבא העמיס על האוטו את המקרר ולקח אותו לשם. לא היו הסברים. הדברים היו מובנים מאליהם, אף אחד לא ניתח את הדברים.

"אני זוכרת את ארוחת־הצהריים.

כולם היו אוכלים יחד, ואבא היה קורא מייבגני אונגין בתרגום של משה שלונסקי, שהיה ידיד הבית.

"הבית היה גדול, ומסביבו היה גן גדול. כולנו היינו חייבים לעבוד בגן. הלכנו לבית־ספר דתי של המיזרחי, למרות שאבא היה אתיאיסט, כי בית־ספר אחר לא היה. בגיל 10 העבירו את מיאה למוסד של השומר הצעיר במישמר־העמק. העבירו אותה כלי ניד־עפעף, בלי לחשוב – כמו היום. זה טוב לילדה, רע לילדה? לא שאלו אותנו.

"אני סיימתי את בית־הספר הדתי, שלחו אותי לבן־שמן, ואני בוגרת מחזור המצור של 1947, כשהכריזו על המדינה.

"הוציאו את כל הילדים, ורק את הפייטרים השאירו. אני הייתי, כמובן, פייטרית ג'ודאיסטית, קפאפניקית.

"זה לא היה לעשות רושם: זה היה מאוד רגיל לנוער של אותה תקופה. אהבתי את זה, השתתפתי בכל מיני קורסים: מפקדים קטנים, מפקדים גדולים. אהבתי הרפתקות ואני אוהבת עד היום."

בשלב זה של השיחה קורה משהו מעבר לדלת שעליה מתנוסס לתפארת שלט: "נא לא להעיר לפני השעה 11.00." נשמעת צעקה: "אמא!"

"הופה, מישהו התעורר פה," אומרת ארנה ומשיבה באותו הטון: "כן!"

בתוך דקה יוצא מהחדר צעיר לבוש במיכנסיים קצרים ובחולצת־טי לבנה.

ארנה מפגינה ארנה מר נגררת על־ידי שוטרים בעת הפגנה נגד המילחמה בלבנון, ונושאת שלט בהפגנה אחרת (למעלה, משמאל). היא החלה את פעילותה הפוליטית כחברת המיפלגה הקומוניסטית. כיום היא מגדירה את עצמה, כמו בניה, כאנארכיסטית. היא סבורה שאש"ף הוא מייצג העם הפלסטיני. על הפליטים לשוב לאדמתם ואין דרך אחרת אלא לחיות בדו־קיום בשלום.

(המשך מעמוד 61)

„בוקר טוב." הוא ממלמל וחולף בריצה להדר אחר.

ארנה ממשיכה. „אני זוכרת שנורא רצינו שיתקיפו אותנו. את יודעת מה זה להתאמן כל השנים ושלא יתקיפו אותך בסוף?

„האמת? יכלו להשמיד אותנו כהרף עין, לוא רק רצו. מה היינו, בסך הכל? קומץ נערים ונערות! ומה, הערבים מסביב לא ידעו שיש בכפר רק ילדים? אם רק רצו, יכלו להשמיד אותנו."

היא מספרת כי עלתה למישלט הקטנה, שעורר עניין רב בהופעתו בתוכנית זה הזמן בטלוויזיה.

ז'ול מסרב להתייחס לתוכנית הטלוויזיה. הוא חושב שהוא היה לחוץ, גרוע, לא אמר מה שהיה צריך להגיד, ויודע שלא היה במיטבו.

„נעזוב את זה," הוא מבקש והולך להכין עוד קפה תורכי. כשהוא חוזר הוא מתיישב, מקשיב לדברי אמו בעניין, כאילו הוא שומע אותם בפעם הראשונה.

ז'ול הוא יפה כמו ששחקן קולנוע צריך להיות יפה. יש לו הופעה כריזמטית, נוכחות חזקה מאוד. כשהוא מדבר, הוא נשמע ביישדמשהו.

הוא רק הראשון במיתקפה שלמה שעומדת לנחות עלינו. מיתקפת גברים יפי־תואר בני השבט חאמיס־מר, יפהפיים, גבריים ומיוחדים במינם. הבא אחריו הוא ספרטאקוס, המכונה בקיצור ספרטק. הוא נכנס לחדר. פניו שחומות, חזקות הבעה, לבוש במגפי־עור ובמעיל תואם. שיערו שחור, ארוך. כבר במישפט הראשון הוא יורד עלינו: „קפה נמס בחלב, אוליי?" הוא שואל ומתעלם לחלוטין מכך שאנחנו לוגמות בהנאה את הקפה התורכי.

הסובייטית, שבה גילה חרושצ'וב כי סטלין היה, בעצם, מיפלצת?

ארנה אינה זוכרת. „מה שהעסיק אותי אז היתה בעיית החיים האמיתיים, לא זוכרת טראומה ולא רוצה להמציא עכשיו כזאת. אני ווספרת מאבק לאחווה יהודית־ערבית, עם התיקווה הגדולה שתתרחש המהפכה ושכולנו נחייה בשלום ביחד. אני זוכרת שבכיתי כששטלין מת, לא זוכרת טראומה בעיקבות הדה־סטליניזיה."

ב־1951 היא פוטרה מעבודתה כמורה בבית־הספר במושב של קריית־יערים, בעיקבות הקמת ועדי־שלום למיפלגה והחלה בפעילות הרפתקנית של הדבקת כרוזים. על מה מחו אז בכרוזים של שנות החמישים המוקדמות?

„לא נמכור את ישראל ברולארים, זה היה המוטו," מספרת ארנה ועיניה נוצצות, כאילו לא חלפו שלושים ישלוש שנים מאז.

רומן ואיומי־רצח

כ יצד הגיבה אחרי הוועידה ה־20 של המיפלגה הקומוניסטית כאן מתערב בשיחה ז'ול ואומר: „אמא, את רוצה להגיד לי שהתאהבת בו ממבט ראשון, בלי בעיות?"

„התאהבתי בו מהפעם הראשונה שנכנסתי אתו למיטה, אם אתה דווקא רוצה לדעת," היא עונה לו בהתרסה, והוא נבוך משהו.

„קשה להסביר אבל לי זה היה טיבעי לגמרי. אולי מפני שחייתי כל הזמן בין יהודים וערבים. סאליבה היה גבר מקסים, וותמיד אהבתי שחורים. כך שלא היתה לי בעיה להכנס איתו למיטה וזהו זה.

„אז, אני זוכרת, ספרטק היה ילד יפהפה. באמת, לא ראו דבר כזה. כשעליתי איתו הביתה, כל הראש־פינאים הציצו מהחלונות לראות את הדבר הזה, הילד היהודי־ערבי, והוא היה יפה כמו מלאך.

„אני שונאת את הראש־פינאים שינאת־מוות. איזה מן מוז'קים יוצאים מהחלונות, מציצים, ולא היה להם מה ללכלך, כי הוא היה ילד מטריף. בכלל, הסקרנות אכלה את האנשים. היו באים אלינו לראות איך אנחנו חיים, מסקרנות."

בני מישפחת מר־חאמיס בחרו בדרך הפשוטה: לא יהודים, לא ערבים, לא מוסלמים, לא נוצרים, לא קומוניסטים, אלא אנארכיסטים

וראתה כיצד מגרשים את התושבים הערביים.

השאלה שמתבקשת היא, האם אז, ב־1947, גירוש התושבים הערביים לא נראה טיבעי וצודק, במילחמת קיום על הארץ הזו? ארנה משיבה מיד בלא ולא:

„הייתי בשומר הצעיר," היא אומרת, „והשומר הצעיר צידד במדינה דו־לאומית. בבן־שמן היתה אווירה מגנסיסטית לא היתה עויינות צבאית, לא מצידנו ולא מצידם.

„הרי אם הם היו צמאי־דם, כפי שמנסים להציג אותם, יכלו להשמיד אותנו, לא?"

ז'ול ובת־דודתו ליהי חנוך

„אמא, את התאהבת בו מהמבט הראשון?"

יש לי איזו תחושה, כי השנים השפיעו על הזיכרון של ארנה מר. הרי גם הוריי הם בני גילה, גם הם לחמו באותה מילחמה, ומהם שמעתי סיפורים אחרים.

אני שואלת את ארנה: תחושת הכאב על גירוש התושבים הערביים היתה נחלתך הפרטית, או שזו היתה התחושה של האחרים, שנעשה פה אי־צדק, ולא צריך לגרש את התושבים? „אני לא יכולה להגיד שכולם היו נגד הגירוש. אבל אני לא זוכרת שהיתה עויינות, להיפך. אני זוכרת שחשנו רחמים. אני זוכרת, שכשעברנו ברמלה, כל הגופות של הערבים היו עדיין ברחובות."

די־די־טי לסדום

ב שלב זה מצטרף לשולחן הצעיר שחלף קודם על פנינו כרוח סערה. זהו ז'ול, בנה האמצעי של ארנה, המוכר יותר בשמו המלא: ז'וליאנו מר, שחקן־קולנוע המגלם את דמותו של איש המוסד ראול, בסרט המתופפת יש לי איזו תחושה, כי השנים השפיעו על הזיכרון של ארנה מר. הרי גם הוריי הם בני גילה, גם הם לחמו באותה מילחמה, ומהם שמעתי סיפורים אחרים.

אני שואלת את ארנה: תחושת הכאב על גירוש התושבים הערביים היתה נחלתך הפרטית, או שזו היתה התחושה של האחרים, שנעשה פה אי־צדק, ולא צריך לגרש את התושבים? „אני לא יכולה להגיד שכולם היו נגד הגירוש. אבל אני לא זוכרת שהיתה עויינות, להיפך. אני זוכרת שחשנו רחמים. אני זוכרת, שכשעברנו ברמלה, כל הגופות של הערבים היו עדיין ברחובות."

די־די־טי לסדום

ב שלב זה מצטרף לשולחן הצעיר שחלף קודם על פנינו כרוח סערה. זהו ז'ול, בנה האמצעי של ארנה, המוכר יותר בשמו המלא: ז'וליאנו מר, שחקן־קולנוע המגלם את דמותו של איש המוסד ראול, בסרט המתופפת

הערותיו הציניות ליוו אחר־כך את משך כל הפגישה. את אמו זה הרגיז מפעם לפעם. הוא הצטרף לשולחן, הקשיב לדבריה, ירד עליה מדי פעם אך האהבה הגדולה שהוא רוחש אליה כולטת מבין המישפטים העוקצניים.

ספרטק בן ה־30 הוא הילד הערבי־יהודי, שבגיל 3 רואיין על־ידי עיתונאי ממעריב, שכתב בעיתון: „שאלתי את הילד מה שלומך, והוא ענה לי טוב (בבית דגושה)."

אחרי 1948 נסעה ארנה „כמו כל יפי־הנפש, ללמוד בירושלים." היא למדה בסמינר בית־הכרם. אך משהו הציק לה. היא חיפשה דרך להתקשר עם המיפלגה הקומוניסטית.

היא זוכרת שהיתה ועידת איחוד יהודית־ערבית בחיפה. היא כתבה מיכתב למיפלגה הקומוניסטית בתל־אביב ולא קיבלה תשובה. לפרנסתה עבדה כמעבירה של די־די־טי לסדום. בסדום קישר אותה מישהו למיפלגה הקומוניסטית, והיא קיבלה קומוניקט משלושת החברים מאיר וילנר, אסתר וילנסקה ושמואל מיקוניס.

כשעלתה לירושלים, התקבלה יהודים־ערביים והתקשרות עם צעירים מאבר־גוש. „ומאז ועד היום," היא אומרת, „לא פסקו הפיטורין."

בתקופה ההיא בערך הכירה את סאליבה חאמיס, היום מראשי רק"ח ועיתונאי בכיר באל־איתיחאד, ביטאונו של רק"ח בערבית. אז הוא היה צעיר פעיל בתנועה הקומוניסטית וגבר יפה־תואר.

ארנה מסרבת לעשות עניין מהפגישה ביניהם. היא חוזרת ומרגישה כי לא נפלה על החברה הערבית מעולם אחר, אלא הכירה ערבים במיסגרת פעילותה במיפלגה. היא מרגישה, כי כל הזמן היו מיפגשים עם ערבים. אני מתעקשת שתספר לי: על פגישתה הראשונה עם סאליבה, בעלה־בנפרד מזה שמונה שנים. „מה את עושה מזה עניין, זה היה חלק מהחיים שלי, להכיר ערבים. הכרתי אותו בנצרת, בקורס רעיוני של המיפלגה."

לא היתה לה בעייה, כנערה יהודיה, להתאהב בערבי? היא מביטה בי בתרהמה: „איזה בעייה? הכל היה בסדר, עד שהתחילו התגובות, כאילו שקורה כאן משהו חריג."

ילד כמו מלאך

ד אם להוריה של ארנה היה קשר עם הנכדים ספארטקוס, ז'ול ואביר? „לצערי," אומרת ארנה. „אבא נפטר די מוקדם. אבל עד שנפטר היה לו קשר, והקשר שלי עם המישפחה נמשך עד היום. רק השבוע היו פה ליהי עם אחותי, מיאה, ועם הנכדה מאיה.

„האילוצים באו אחר־כך. האילוצים הם שמכתיבים לך את אורח־החיים. אילמלא האילוצים, לא היו כל בעיות."

בסדר — אני אומרת ומפגינה ליברליות — להיכנס איתו למיטה; אבל להתחתן איתו? ללכת נגד המישפחה, החברה, המוסכמות? איך עוברים שלב כל־כך מכריע, מה דוחף בן־אדם לבעוט בכל מה שחונך עליו, בכל עברו, וללכת על הקיצוני ביותר?

ארנה מהרהרת משהו לפני היא עונה: „אני את חיי חייתי, והתחיל רומן רציני. אז התחילו החגיגות וההשמצות, ועוד איזה השמצות!" הם התגוררו בתקופה ההיא ביפו הערבית, והרומן שלהם חולל סערה.

האם ההתנגדות היתה גם מצד החברה הערבית, או שרק החברה היהודית היא שהתנגדה לרומן בין הצעירה מראש־פינה והצעיר מנצרת? ארנה מביטה בי כאילו נפלתי מהירח: „הרי החברה הערבית החביאה אותי, כי היו יהודים שאיימו להרוג אותי. או איך את שואלת שאלה כזו?

„לא רק החברה היהודית עשתה לי בעיות. גם המימשל הצבאי עשה צרות. המושל הצבאי היה מראש־פינה, והוא החליט שאני לא אגור בנצרת, ולא נתן לי רישיון לגור בנצרת. אז כבר היו הילדים. אחר־כך הוא היה מדבר איתי ומפיץ שמועות בין הערבים שאני סוכנת של המימשל הצבאי."

על ארנה מר שמעתי לראשונה מפי ליהי חנוך, חברתי, שסיפרה לי על דודתה המיוחדת במינה, הנשואה לערבי, ועל שלושת בניה. כשאנו מדברות על אותה תקופה סוערת, שבה פרח ועלה הרומן בין ארנה מר וסאליבה חאמיס, אני נזכרת כי ליהי סיפרה את הסיפור בלא מעט שמץ של גאווה.

אך השאלה המתבקשת היא, כיצד הגיבה המישפחה, מישפחת מר מראש־פינה, מישפחה המושרשת עמוק בישוב העברי. כיצד הגיבה מישפחתו של הפרופסור מר כשארנה, הבת האמצעית, נישאה לערבי?

ארנה נאנחת, כמי שפצעיו עדיין לא הגלידו לחלוטין, ומשיבה: „המישפחה היתה נגד, עם ואריאציות שונות. כל אחד התנגד בניואנסים אחרים, מי פחות מי יותר.

„ההתנגדות של אחי ואחותי לא היתה משמעותית בעיניי. ההתנגדות של ההורים הכאיבה לי. לא כעסתי עליהם, הבנתי.

„אחר־כך, במערכת הבחירות, ניצלו את המיקרה שלי כדי להשמיץ את מפ"ם, אמרו שזה מה שיוצא ממפ"ם ומהחינוך של השומר הצעיר. זה לא היה קל. אבי מעולם לא ניתק איתי את הקשר. היחסים איתו, גם בתקופה הקשה ביותר, היו קורקטיים. עם האחרים היו נתקים ממושכים."

להתחפש לפצצת־אטום

ד שאלה המתבקשת היא באיזה לאום בחרו לעצמם הבנים, ומהי דתם. ספארטק: „אין לנו שום שייכות ללאום, דת או עדה. בעיקבות הלבטים שלנו הגענו לאבסטרקציה של מדע האנרכיה. אנחנו לא שייכים לארץ־ישראל ולא למיזרח הקרוב. היו לי לבטים עם מארכס, שעליו חינך אותנו אבי, מכיוון שמארכס הוא אנטי־אנארכיסט. אלה היו הלבטים הקשים ביותר שלי."

האם אתה יהודי או ערבי, האם אתה קומוניסט?

ספרטק נולד בחיפה, ז'ול בנצרת. אמם מספרת כי ז'ול נולד בימים סוערים מאוד. „חודש מאי הידוע של שנת 58," היא קוראת לזה. סאליבה חאמיס היה בבית־סוהר, נצרת תססה וגעשה.

„כשעזבתי את בית־החולים היה צריך לתת שם לילד, סאליבה היה בבית־סוהר והחלטתי לקרוא לילד ספוטניק, ואז כתבו באחד העיתונים על הספוטניק הישראלי.

„כשז'ול היה בן שמונה ימים, הוא ערך את הביקור הראשון שלו אצל אביו בכלא דמון. באותה התקופה בדיוק נפטר ז'וליו קירי, אז החלטנו לקרוא לילד על שמו. סאליבה השתחרר אחרי מאה ימים."

„השמות של ילדי מר־חאמיס אינם שיגרתיים. ז'ול, ששינה בשלב מאוחר יותר את שמו לז'וליאנו, ספרטקוס כשמו של גיבור מרד־העבדים ברומי ואביר, על שם סיפורו של קרלוס פראסט, אביר התיקווה.

השמות לא היו הבעיה היחידה שילדי מר־חאמיס נאלצו להתמודד איתה.

כשבגר החליט ז'ול לקרוא לעצמו מר על שם מישפחתה, היהודי, של אמו. „עם השם חאמיס," הוא אומר, „היו עוצרים אותי כל פעם." ספרטק נושא את שם אביו חאמיס, והוא נעצר לדבריו, בכל פעם שהוא נכנס ויוצא מהארץ. רק אביר משתמש בצירוף שני השמות מר־חאמיס גם יחד.

ארנה חיה בחברה ערבית בנצרת, האם חברת יהודים אינה חסרת לה? היא משיבה כי חברים יהודים הירבו לבקרה. אני שואלת אם בניה נימולו. ספרטק מציע לז'ול לפתוח את רוכסני המיכנסיים ולהוכיח לי.

ארנה מספרת כי הילדים נימולו בבית חולים. „עם התמונה של לנין מאחור," מוסיף ספרטק.

הבנים מדברים ביניהם עברית. כשהיו קטנים, מספרת אמם, עם סאליבה דיברתי אנגלית ועברית ומאוחר יותר גם ערבית. כשלמדתי את השפה, ז'ול דיבר עם אבא ערבית ועם אמא עברית. וספרטק אומר: „אנחנו הילדים דיברנו ביניהם עברית והמצאנו שפה אוניברסלית."

ספרטק: „אבא שלי היה בולשביק בשלבי מטאמורפוזה. בתקופה מסויימת לא רציתי להשאיר אותו בודד במערכה. הלכתי איתו עד הסוף. לכן גם השארתי לעצמי את שם המישפחה חאמיס, בעוד שז'ול בחר במר ואביר בחר במר־חאמיס."

ומדוע השאירה ארנה לעצמה את השם מר?

„זה היה נוח. בקופת־חולים כשהיו שומעים שאני בתו של פרופסור מר, הייתי נהנית מפרוטקציה."

ז'ול: „היתה תקופה שהרגשתי שאני קורבן האהבה של הורי. אמרתי להם —בגללכם אני סובל. אבל התחושה הזו חלפה. זה לא שהאשמתי אותם, אלא שחשתי מתוסכל. מה אני אשם שגולדתי ליהודיה וערבי, למה אני צריך לסבול מזה?"

ספרטק: „אני התגאיתי בזה שאני יהודי וערבי גם יחד. ראיתי במצב שלי פיתרון לבעיה במיזוג־התיכון. ראיתי בזה חיבור דיאלקטי, אידיאה לאומית לגבי העתיד."

ארנה: „פעם שאלה אותי עיתונאית צרפתיה איך הנישואין שלי תרמו לתרבות היהודית־ערבית. אמרתי לה — מותק, במיטה לא תיפתר הבעיה הפלסטינית."

ז'ול: „בכל זאת אמא, התאהבת בערבי. זה לא היה כל־כך פשוט. זה לא היה כל־כך קל, כמו שאת מנסה להציג את זה."

ארנה: „בבעיות התחילו אחרי האקט של החתונה. אתה יודע ששנים לא ידעתי אם אבא הוא מוסלמי או נוצרי, כי הוא לא הלך לכנסיה."

ז'ול: „גם אני לא יודע אם הוא מוסלמי או נוצרי."

ארנה: „היה חג נפלא בנצרת עם נרות והכל. היו לוקחים את הילדים לכנסיה. ספרטק נורא רצה ללכת כמו כולם. אמרתי לסאליבה — קח אותו, והוא ענה לי — השתגעת? אני, לכנסיה לא הולך. אז לקחתי אותו בעצמי. אני זוכרת שעשיתי לו כתר עם פטיש, כוכב ומגל, והלכתי איתו."

מעניין לדעת כיצד נישאים בני דתות שונות.

ז'ול מספר כי הם שכרו כומר שהשיא אותם בכנסיה בטקס מצחיק, בלי לשאול אם שניהם נוצריים. מאוחר יותר הסתבר לז'ול כי נישואי הוריו — היו בעוכריו. למרות שהוא מוכר כיהודי, על פי דת ישראל, מאחר שאמו היא יהודיה, כשרצה לשאת את נערתו התברר לו כי לא יוכל לשאתה כרבנות.

כיצד חגגו את החגים בבית המישפחה?

ארנה: „גם בבית של ההורים אף פעם לא חגגנו את יום־הכיפורים וראש־השנה רק את פסח וחנוכה."

ספרטק: „אני זוכר שחגגנו את יום הניצחון על הנאצים, ואת ה־1 במאי. בפורים היינו נוסעים לחיפה ומתחפשים."

ז'ול: „וגם היינו חוגגים את ראש־השנה האזרחי."

ספרטק: „אני זוכר שפעם אמא חיפשה אותי לרקטה."

ז'ול: „ואותי לפצצת אטום."

ספרטק: „היינו באים לחיפה לגן־האם ומבלים את פורים עם הילדים האחרים."

להיות כמו כולם

מתי התחיל ז'ול לסבול מהעובדה שהוא בדת־ערובת?

ארנה: „מה זה מתי? ברגע שגילו שהוא ערבי, התחילו לזרוק אותו מבתים."

ז'ול: „זה התחיל בגיל 16. התחילו לזרוק אותי מבתים של חברות וחברים. פשוט אמרו לא תיכנס לבית, לא רוצים ערבים. היה לי סיפור עם בחורה. היה יום שישי, ישבנו מול הטלוויזיה ותירגמתי לה את הסרט בערבית. אבא שלה שאל אותי איך אני יודע ערבית. אמרתי לו שאבא שלי ערבי. ואז הוא צעק: „שושנה למיטבח! לא רוצה לראות ערבים בבית." אבל שושנה לא עזבה אותו בגלל אבא שלה.

האם יצר המוצא היהודי־ערבי בעיות עם נשים?

ספרטק: „לי דווקא הלך טוב בשני המיגזרים. הזדהיתי עם הפלסטיניות."

ז'ול: „ודפקת את היהודיות."

ספרטק: „אהבה חופשית זו לא רק מילה. לא, לא היו בעיות עם נשים, להיפך, מצבנו המיוחד עורר אצלן עניין. אבל הנקודה הכי חשובה היא כי בגלל המיוחדות של התופעה, נוצרו תנאים שהכריחו אותי לחשוב ולהתנהג אחרת מילדים אחרים. נוצרו אצלנו רגישויות מיוחדות לקלוט אנשים עוד לפני שמדברים איתם.

„המצב שלנו דחף אותנו לחשיבה איך לפתור את הבעיה הפוליטית. נוצרה בעיה עם מי אנחנו מזדהים — עם אבא או עם אמא. מי אנחנו? איך להציג את עצמנו — כיהודים, כערבים, כקומוניסטים? ואז החשיבה הובילה לפיתרון האנטי־מישפחתי.

„הגענו למסקנה כי אפשר להיות עם מישפחה בלי שיוך, בלי תלות כלכלית. זה הוביל אותנו לאנרכיה, שפירושה אהבה חופשית, קומונאלית, עם אחריות חברתית לגידול הילדים, ללא אחריות ההורים.

„ואז, במצב כזה של אנארכיה, הילד לא יוצא קורבן של ההורים, כי אם החברה לוקחת אחריות ומאפשרת לו כר נרחב של חשיבה. וכך אנחנו משתחררים מהתלות החברתית, וילדים לא יוצאים שטאנצים של הוריהם."

בני מישפחת מר־חאמיס בחרו בדרך הפשוטה: לא יהודים, לא ערבים, לא מוסלמים, לא נוצרים, לא קומוניסטים, אלא אנארכיסטים, שפירושו להרוס הכל מהיסוד ולהתחיל מהתחלה.

כאנארכיסטים, מעט מוזר בעיני כי שניים מבין שלושת הבנים שירתו בצה"ל.

ספרטק: „אני לא שירתתי בצבא, כי בלאום שלי כתוב שאני ערבי."

איך זה, שכאנארכיסט הרשית לרשום אותך כערבי?

ארנה: „כי זו היתה הדרך היחידה לא ללכת לצבא."

ומדוע לא לשרת בצבא כשני האחים האחרים?

ספרטק: „כי אני שונא את המדינה ואת הציונות ואת הכיבוש ואת הקולוניאליזם ואת האימפריאליזם, והרגשתי שצריך להתנתק מכל המימסד, לא רק מהצבא. גם מהאוניברסיטה, גם ממיסגרת הנישואין במוסד הפורמאלי."

מתמונה באלבום המישפחתי אני לומדת כי ספרטק היה נשוי לצעירה יפה בשם לוריין. על החלק הזה בחייו אין הוא מרחיב את הדיבור.

ז'ול, לעומתו, שירת ביחידת צנחנים מובחרת בצה"ל. „רציתי להיות כמו כל החבר'ה," הוא אומר. החברים של ספרטק היו מצפראבנגרד, שלי היו החבר'ה מהתיכון.

ספרטק: „אני לא גדלתי בארץ. בשנים של התיכון הייתי במיזרח אירופה. ז'ול הלך פה לתיכון. הוא היה מוכן לצבא מבחינה נפשית."

ז'ול: „זה בדיוק ההבדל ביני ובין ספרטק. הוא הגיע ארצה בגיל 18, ישר לצבא, אני את התקופה הזו שלפני הצבא, עברתי פה. חיפשתי זהות והלכתי לצבא."

וקיבלו אותך בלי בעיות?

ז'ול: „התגברתי לצנחנים. הייתי חלש ולא היה לי אומץ לא ללכת ליחידה הזו. הלכתי לצבא, כי רציתי להיות כמו כולם ולצנחנים, כי רציתי להיות הכי טוב מכולם."

ארנה: „אחרי ארבעה חודשים בצנחנים הוא רצה להשתחרר ולא הצליח, אז הוא שירת במירפאה."

עברית שפה לא מתאימה

שלב זה מציע ספרטק להעיר את אביר. השעה אחת בצהריים. ארנה אומרת שלא יעירו את המיסכן. יום קודם לכן הוא בילה עד שבע בבוקר, שיתנו לו לישון.

ספרטק אומר כי אביר, למרות היותו הצעיר באחים, הוא ראש המישפחה.

אביר מתעורר ישר לתוך השיחה. גם הוא יפה־תואר כשני אחיו. גם הוא אנארכיסט כמו ספרטק, וגם הוא מוסיקאי המחפש להקה. ספרטק מנגן בגיטארה, אביר בתופים.

ספארטק מחלק את חייו בין לונדון ובין הארץ, אביר חי בארץ. הם רוצים להקים להקה אנארכיסטית, ומחפשים מוסיקאים אנארכיסטים. הם לא אוהבים את המוזיקה של שלום חנוך, „קרוב מישפחתם לשעבר." הם רוצים למכור רעיונות מהפכניים בשירים שהם כותבים.

השפה שבה נכתב החומר היא אנגלית. מדוע לא עברית? „כי עברית היא לא שפה מתאימה." ואיך הם רוצים למכור רעיונות בשפה שאינה מובנת לכלל? אכן יש בעיה. ביניתיים מתנגן על הפטיפון תקליט של ראשים מדברים. ארנה מאוד אוהבת את המוסיקה הזאת.

אנחנו חוזרים לדבר על שירותו הצבאי של אביר וארנה מספרת:

„מסכן אביר, לא היתה לו ברירה. הוא נולד אחרי חוק מיהו יהודי, ונאלץ ללכת לצבא. לא רצה ללכת. סאליבה קיבל אז צווי ריתוק, ואביר אמר — אני לא רוצה לשרת את המדינה, כשמאבי נשללות הזכויות הלאומיות שלו. בסוף נשלח לקורס־חובשים, והיה חובש. הוא שירת כאן ברמב"ם. בזמן מילחמת־לבנון השתתף בהפגנה נגד צאברה ושאתילא עם מדים של חייל, קיבל מכות ונעצר. אחר־כך נשפט למעצר־מחנה. בסוף הצליח להשתחרר על בסיס פסיכיאטרי." כיצד זה לא התנגדה לשירותו הצבאי של ז'ול? „לא היינו מסוגלים להתנגד, הוא כל־כך רצה בזה, זה היה כל־כך חשוב לו, אז הסכמנו."

ספרטק: „היחידי שהתנגד בחריפות הייתי אני. רבתי עם ז'ול ועם אביר. לא עזר כלום. לז'ול היו המניעים שלו." וסאליבה חאמיס לא התנגד לכך שילדיו ישרתו בצבא?

ספרטק: „לאבא זה היה סוג של הגנה מסויימת, שהבנים שלו שירתו בצבא. זה נתן לו ביטחון. הוא השתמש בזה בוויכוחים פוליטיים. הוא נפגע בזה כרגל. הוא אמר — אל תגידו שאני פרויט, הבנים שלי משרתים בצבא.

„חומר־ההסתה זה אני"

מה קרה לקומונים של ארנה?

„לא עודי" אומרת ארנה. מאז שגילתה ביחד עם בניה את האנרכיה היא חסידת האנרכיה.

אני שואלת מה בדיוק היא רוצה להרוס ומה בדיוק היא רוצה לבנות והיא משיבה. שהיא כבר הורסת ברגע שהיא אל־לאומית. היא אומרת שזה נשמע נורא, אבל היא רוצה להרוס את המדינה, כדי שתצמח מדינה טובה יותר. היא אמרה את זה גם לשוטרים שבאו לחפש בבית חומרי הסתה. היא אמרה להם: „לא לקחתם איתכם שום חומר־הסתה נגד המדינה, כי חומר־ההסתה זה אני."

כל בני בני מישפחת מר חושבים אותו דבר? ז'וליאנו, היושב בשקט ומנסה למתן את אחיו ספרטק משיב בהינהון. ובמה מתבטאת המהפכנות שלהם? „בדרך החשיבה," הם אומרים. „בהתנתקות מהדת, מהלאום ומהמדינה."

אביר: „המאבק הוא לא בזה שאת צועקת כל היום שאת אנרכיסטית, את פועלת בכל דרך שהיא מנוגדת לחוק, ובכך את מוכיחה את האנארכיזם שלך. האנרכיזם מתבטא ביחסים עם בני־אדם, כשהמערכת הריגשית שלי באה לביטוי במילים והכיוון שלי ברור."

את מי הם מעריצים, אני שואלת, מי האליל שלהם?

התשובה היא אחת: צ'ה גאוורה. הוא היה אל־לאומי אנרכיסט. אנרכיזם, הם מסבירים, זה לא מיפלגה. זו מערכת פילוסופית־התנהגותית של האדם.

אש"ף, אני מזכירה להם, אינו תנועה אנרכיסטית והם תומכים בו למרות שהוא אירגון לאומי, איך זה מסתדר עם האידיאלוגיה?

ארנה: „בהתפתחות הפוליטית הקיימת, האוכלוסיה הזו מממשת מאבק במנהיגים שהיא בחרה."

אביר: „לתמוך באש"ף זה כמו לתמוך בפועלי תמנע, זה לתמוך במדוכאים ובמנוצלים."

מוקדם מדי לאלימות

ארנה מראה תמונה של אביר במדי חייל, נגרר על־ידי שוטרים בעת הפגנה.

הוא משרת במילואים? „לא," הוא משיב. „השתחררתי על סעיף 21."

ארנה: „תראי, כתוב עלי פה שאני אלימה. אם המדינה לא נתנה לי עבודה 22 שנים, מי אלים — המדינה או אני?"

הבנים מעריצים את אמם. על אביהם כמעט אינם מדברים. הם בחרו להישאר עם ארנה, כשנפרדו ההורים. יחד איתם היא מאמינה באידיאולוגיה אנרכיסטית, בעוד שהאב נשאר קומוניסט.

למחרת היום עומד ספרטק לנסוע ללונדון, כדי להשלים את כתיבת סיפרו השלישי על מדע האנרכיה. בערב עומדת להתקיים סעודה חגיגית בבית האב.

ארנה וסאליבה חאמיס היו גיבורי

(המשך בעמוד 64)

ספרטקוס ודגל האנארכיה בפתח ביתו

„כשעליתי איתו הביתה, כל הראש־פינאים הציצו מהחלונות."

פתרון תשבצופן 2419

מאת אביגיל ינאי

מאוזן:

1. קולע כחוט השערה אל הקערה (3)
3. הרי מרשם — המצרכים: קצת צבע ר"100 מנות מים, אופן ההכנה: לערבב בחן, למסגר, לחתום ולתלות על הקיר (9)
9. אם הוא בסביבה, מוטב שיהיה שם גם כורמיזא (4)
10. תוצאה שיקבל הרוכב מפעולת החשבון הנכונה (4)
13. קצין שלא ידע מעצור (3)
14. שמעה אותו שפחה על היאור (2, 4)
15. זונה או מלכה, יבחר במה שיבחר, כי — "חנוך לנער על פי דרכו" (4,4)
17. קריאת עדוד תגביר ההשגים (4)
18. שב עד בוש באפס מעשה, אך המעוות לא יתוקן (4)
20. מפריז בשבחין (8)
22. כך הלך לאבוד אוצר הממשלה (5)
24. מכה מידי אפרודיטה זו קללה? (3)
25. מאסה בשכיס הנשים (4)
26. נדבק לדיבר החמישי (4)
28. נחכה בסבלנות למועד, רק שלא יסטה, שיגיע כבר! (3, 4)
29. גם הוא שייך לי, אמר הקב"ה על אשמדאי (3)

מאונך:

2. יחסים כאלה בין אב לבנותיו אי אפשר להסתיר (3)
4. טוב בית לחופו של נהר מבראש הר זעף (4)
5. מוסורגסקי שונה כאן קצת כדי להכנס למסגרת (4,4)
6. למרות טעמה רבים להוטים אחריה (3,3)
7. הנשק הסודי של הכדורגלן גבי לסרי (4)
8. גם אם תקצר אותו או תאריך, הוא לא ישתנה (5).
9. רופא השיניים נאמן להוראה המקראית (2, 3 , 2)
11. לתת מאונו אינו מתעייף, אך אם תכפיל מנתו הוא יתעופף (2)
12. דום ציית לפקודה, ושנתה כאן את פני ההסטוריה (6,3)
16. כך אין מרקדין בצפון אירלנד (3, 5)
19. ברכת שנה טובה לכם! (6)
21. תשובה יהודית של איש דת טיבטי (3, 2)
22. כך עושים בנשואין למשל (4)
23. לא מטו עדיין שערי הטומאה (2)
24. באווירה חמה גוברת הרעות (3)
27. הם דואגים שיהיה לנו טוב לעולם ועד (3).

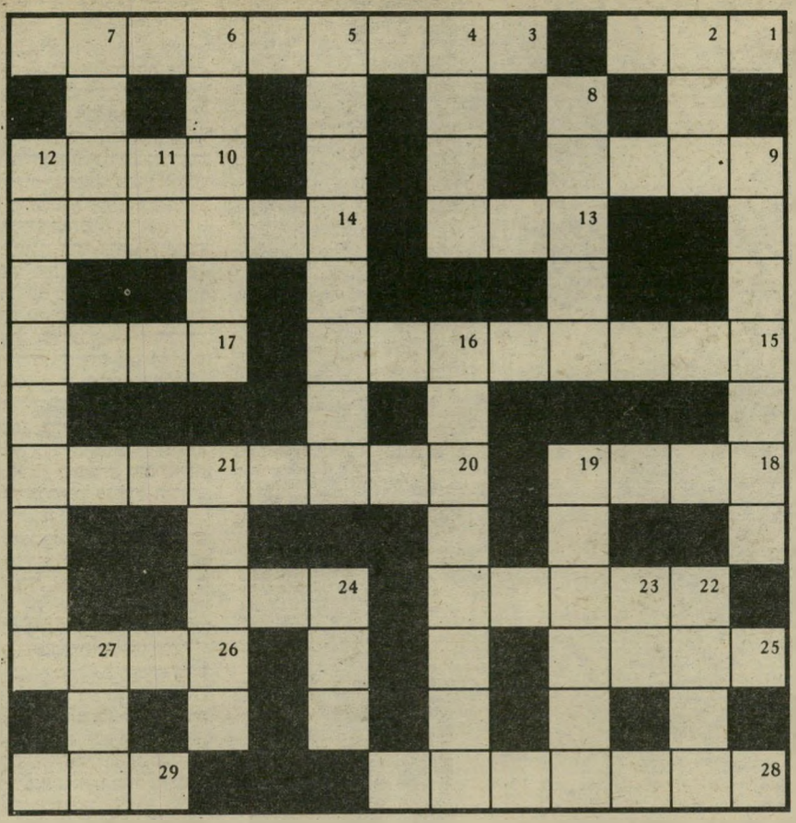

ארנה ושלושת בניה

(המשך מעמוד 63)

הרומן של סמי מיכאל חסות. אני שואלת אותה אם אמנם נכון הדבר. השאלה מעוררת את חמתה. "מרגיז אותי שלקחו את גופי ודרכו העבירו רעיונות אשר נוגדים את אותו גוף. מרגיז אותי שסמי מיכאל אנס את הדבר הבסיסי ביותר, שזה החיים ביחד, וסך־הכל של הספר בנוי על לאומניות ועל אי־אפשרות של חיים משותפים, וזו הרי ציפור־הנפש שלי, ואני הרי מאמינה שאין דרך אחרת, אלא לחיות ביחד.

"אצל מיכאל כל מה שמניע את הערבי הוא המין והתוקפנות. זה רק העמיק את הפתולוגיה. רציתי להגיש נגדו תביעה משפטית, אבל לא היה לי כסף, אז פירסמתי מודעת־אבל באוני־ברסיטה, שהוא מת."

גם בעלה הגיב בצורה כל־כך קשה כמוהו: "בעלי הוא חבר המיפלגה הקומוניסטית. הוא רק דואג איך כל דבר ישפיע על הבחירות. מיפלגה זה אחד הדברים המעוותים ביותר שיצר האדם. פניתי למיפלגה, רציתי מישפט פוליטי. הייתי כל־כך זועמת, שזה לא היה רחוק מאלימות. אם הייתי פוגשת את סמי מיכאל, הוא היה מקבל מכות."

נרקומנית ידועה

ב שלב הזה אני מבקשת לשאול את ארנה שאלה אינטימית — מדוע נפרדה מבעלה? הבנים צוחקים. הם יודעים את הסיבה, ואילו ארנה מהרהרת לרגע ואומרת: "מדוע נפרדים בכלל מכל מוסד? אני כנראה לא יכולה לחיות במיסגרת."

ז'ול: "את האמת אמא, תגידי את האמת."

אביר: "תספרי תספרי..."

ארנה: "טוב, נפרדתי לא רק מסאליבא. נפרדתי גם מהמיפלגה וגם ממנו. זה הלך ביחד."

והילדים?

ספרטק: "אני מצאתי לי בית בנוא־ייבה."

ז'ול: "לי היה ברור שאני נשאר בבית."

אביר: "זה היה בהכרה מלאה להישאר עם אמא. אבא הוא סוג אחר, הוא חושב אחרת."

ז'ול מקבל טלפון מתל־אביב. הוא צריך להתייצב לצילומי הסרט זעם ותחילה שבו הוא מגלם תפקיד של איש לח"י. ספרטק מתכונן לסידורים אחרונים לפני הנסיעה ללונדון. הוא מספר כי מטרת חייו היא לעשות לאנרכיה את מה שמארכס עשה לקומוניזם.

השם חאמיס אינו גורם בעיות?

הוא מספר: "היו עולים חיליים למטוס ומורידים אותי, הניירת היתה מחכה ליד האוויר־ון, היו נותנים לי שירות־שלום. עכשיו יותר טוב. עכשיו חושדים בי שאני מבריח סמים. לפני ארבעה חודשים הושתל בכיסי חשיש, ונעצרתי לשבוע."

ארנה: "לקחתי את התיק עלי."

אביר: "גם את התיק שלי היא לקחה עליה."

ז'ול: "גם את שלי."

ארנה: "יש לי שלושה תיקים על סמים, אני נרקומנית ידועה, לקחתי את התיקים של כל הילדים עלי."

בדרך לתל־אביב אני אומרת לז'ול שיש לו מישפחה מיוחדת מאוד. הוא אומר תודה ומספר שהאחים שלו הם החברים הכי טובים שלו. אין לו חברים אחרים.

הוא שחקן במיקצועו. סוכנת השחקנים, לביאה הון, מבטיחה שעוד נשמע עליו, שהוא יהיה כוכב.

הוא מספר על קשרים רופפים עם המישפחה הערבית, פה ושם מבקרים את הסבא והסבתא בנצרת, אין כמעט קשרים עם בני־הדודים. יש יותר קשרים עם המישפחה היהודית דווקא. ליהי חנוך, בימאית הקולנוע, היא חברה טובה. גם רני אחיה, שהוא מוסיקאי, קרוב מאוד. "זה לא קל," הוא נאנח, "זה לא קל להיוולד לתוך סיטואציה שכזו."

תן טרמפ לחייל

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור
★ קורסים
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)
★ סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה
★ הכנת כלות
• מחירים עממיים • שרות מעולה
1983
ת"א, דיזנגוף 190 (יחדפת 4) 226066, 229388

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת
DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD
ויזה
ישראכרט
שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף
03-227117/8

סדין החימום האנגלי
ריביירה
במחיר הזה
רק ריביירה
בא בחשבון
החל מ-6000 ש"י
3 שנים אחריות שיווק ושרות. זק"ש
להשיג בחנויות החשמל המובחרות וברשתות השיווק.

לאה פלטשר

מורה יחידה בישראל
המוסמכת ללמד מקצוע
עידון נשי ודוגמנות
פותחת
קורסים חדשים

★ עידון נשי
יקנה לך יציבה טובה,
יופי, נימוסין ובטחון עצמי
בחברה

★ דוגמנות מקצוע
מתאים לך באם הנך
תמירה, נאה,
אינטליגנטית ומשכילה.
הצלחה מובטחת.

★ תרבות הגוף
התעמלות בלווי מוסיקלי
לחיזוק שריריך,
גמישות ויציבה טובה,
הרזיה מובטחת.
מתאים לחיילות
בהפסקת צהריים.

השעורים מתקיימים
בשעות הבוקר ואחה"צ

● נא לטלפן לראיון
אישי שאינו מחייב.
טל. 267682
אבן גבירול 50, ת"א

★ לתשומת לב:
אין לגב' פלטשר סניפים או
אסיסטנטיות.
הזהרי מחיקויים. חבל על
כספך.

לחובבי האסטרולוגיה
מכון הורוסקופ
מודיע על פתיחת קורסים
למתחילים
מתן יעוץ אישי
מבצע מיוחד!!!
עריכת מפות לידה לילדים
טל. 03-592166 (עד 16.30)

בעיות
ולבטים
בחיי המין
מאת
ד"ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

צ'אן קנסטה במסיבת הפתעה ליום הולדתו שנערכה במלון קרלטון פנטה בת"א. לימינו: מנכ"ל המלון ראול יעקובי המכונה ע"י העובדים ג'י.אר. שטרח להכין עבור יום ההולדת עוגה מקושטת בקלפים עשויים מרציפן.

שבתאי לביא

★

הורוסקופ
הבורסה לניירות
ערך בת"א
חיזוי אסטרולוגי
לבורסה

ינואר – דצמבר
'84

★

שלח/י צ'ק לפקודת האסטרולוג
שבתאי לביא
ע"ס 560 ש.
לת.ד. 1157 גבעתיים 53111

החוברת תגיע
למשרדך ע"י שליח!

קיץ!

הוצאה לאור * פרסום * יעוץ אסטרולוגי
שדרות אברהם 5 רמת-גן טלפון 7348.47
מכתבים ת.ד. 1157 גבעתיים 53111

זקוק דחוף למודעה?
מודעון
לשרותך 24 שעות ביממה
03-622828, 623311
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים לחדברת תיקנים
(ניוקים), תולעי עץ, חרקי
ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש"מס 21 עסק 481/75
שמירת על בריאותך ורכושך
איתן עמיחי - הדברה

87% הצלחה במתמטיקה

(למרות הבחינה הקשה במיוחד במועד יוני 1983)
נמשכת ההרשמה למועד יוני 1984 באולפן לבגרות:
כתות ערב לכל מקצועות הבגרות

במועד יוני 1983 היה שיעור ההצלחה של בוגרי האולפן לבגרות במתמטיקה מצומצם – 87%.

51% קיבלו ציון 8 או יותר. 36% קיבלו ציון 9 או יותר(!). ציון ממוצע: 6, 7. באולפן לבגרות: מורים מעולים, כיתות קטנות, החזרת שכר הלימוד במקרה של כשלון בבחינה. לא נדרש ידע מוקדם.

מתגובות בוגרינו:

יפית קרוג (בתמונה): „חשבתי את הפרסומת למגוחכת, אולם נוכחתי לדעת שאכן זהו בי"ס מעולה"... **עיני אופיר** (בתמונה): אחרי שנים רבות של כשלונות, השגתי את מטרתי (ציון 9) והכל בזכות מורתי עירית שהעבירה את החומר במיומנות רבה. להתראות בקורס אנג־לית".

ההרשמה לאולפן לבג־רות: בתל־אביב: רח' ז'בוטינסקי 106 (בנין גימנסיה הרצליה, חדר 358), טל' 03־257585. ירושלים: רח' מסריק מס' 10 (בית הפקיד), טל' 668383.

חיפה: רח' יל"ג 73 (בית ליגת נשים) ליד קולנוע „רון", טל' 04־667411.

* אושר על־ידי רואה־חשבון.

מודעות בטלפון

לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

ישראכרט | ויזה | DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.

שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

סובל מאבעבועות?
אקס - לאקס
השוקולד המשלשל
שברתא
להשיג בכל בתי המרקחת

תן טרמפ לחייל

המתווך שבתאי קלמנוביץ, הנציג בישראל של מדינת החסות הדרום־אפריקאית.

צייר לב. שטיימן היה בטוח שדף חדש נפתח בחייו.

שטיימן (37) עולה מברית־המועצות שהגיע ארצה ב־1972, ישב במישרדי הנציגות המיסחרית של בופר־תאסטוואנה בישראל, ומיאן להאמין שהוא עושה את העיסקה הגדולה בחייו.

– מולו ישב עולה אחר מברית־המועצות, שבתאי קלמנוביץ, שאותו הכיר דרך מכרה משותפת.

קלמנוביץ, המשמש הנציג המיסחרי בישראל של מדינת־הבובות שבחסות דרום־אפריקה, עשה רושם כביר על הצייר המזוקן וגבה הקומה. הוא הציץ בתיק־העבודה שהביא עימו הצייר ולא הסתיר את התפעלותו.

שטיימן בא לפגישה במישרד ברחוב הוברמן 14 למטרה אחת: הוא קיווה שקלמנוביץ יעזור לו באירגון תערוכה בעיר סאן־סיטי, הנמצאת במדינת בופותאטסוואנה, המשמשת מרכז קאזינו בינלאומי, שאליו באים מהמרים כבדים מכל העולם.

אך בהמשך השיחה כבר דובר על עיסקה רצינית יותר. שטיימן הבחין שעל אחד הקירות תלוי צילום של הנשיא האפריקאי לוקאס מנגופה. הוא ביקש לדעת מה יהיה שכרו אם יכין ציור דיוקן בציבעי־שמן של הנשיא השחור.

לדברי שטיימן, הבטיח לו קלמנוביץ שבתמורה לכך הוא יקיים תערוכה לשטיימן בסאן־סיטי על חשבונו, יראג להובלת הציורים, לביטוח, לפירסום ולהזמנת מכובדים לאירוע. הוא הבטיח שהצייר ואשתו יוזמנו כאורחי הנשיא למדינת־החסות, ישהו שם כחודש ימים, ובאותה תקופה יוכל שטיימן להתפנות לציורי־נוף מקסימים.

אך ההבטחה שהציתה את דימיונו של שטיימן היתה, שקלמנוביץ יראג להדפסת עשרות אלפי פוסטרים מציור הדיוקן המקורי של הנשיא, שיופצו בין ארבעת מיליוני התושבים השחורים במדינת־הבובות שבפרברי יוהנסבורג.

„כמה אני אקבל?" שאל קלמנוביץ.

שטיימן הבטיח לתת לו 15 אחוז ממחזור העיסקה, הן של הפוסטרים והן של התערוכה במרכז הקאזינו.

קלמנוביץ הסכים, והצייר ביקש שיחתמו על חוזה.

„דובר מיפלגת העבודה"

את מה שהתרחש אחר כך תיאר שטיימן בציוריות רבה. „הוא אמר לי: אני נציג של מדינת בופותאטסוואנה, זו לא סוכנות ולא

(המשך מעמוד 45)

לא, אין זה מיקרה שמישמר־הגבול נשלח דווקא לשטחים הכבושים וללבנון — בכל מקום שבו דרושים אנשים קשוחים כדי לדכא התנגדות של אוכלוסיה. על רקע זה נולדה הפרשה הנוראה של כפר־קאסם, אולי המעשה היחידי שנעשה אי־פעם במדינת־ישראל שדמה באמת לזוועות הנאצים. המפקד שנראה בתשדיר גינה את המעשה בפה מלא. כמעט התפתיתי להאמין לו — כאשר הוסיף כי תודות לטבח כפר־קאסם אין מעזים להתנגד למישמר־הגבול בשטחים הכבושים. הוא התפאר בכך שכאשר נכנס משמר־הגבול לשכם, אמרו התושבים: „הנה באים אנשי כפר־קאסם." (אני מניח שאמרו: „רוצחי כפר־קאסם!")

בתשדיר דובר הרבה על „מנטליות" (מושג גזעני, שעצם איזכורו צריך להדליק תמיד נורה אדומה), ועל כך שבשטחים הכבושים מכבדים „רק כוח". את היישום ראינו במשך כמה שניות, שבהם הוצג כיצד מטרטר מישמר־הגבול 10 אלפים גברים, נערים וזקנים, בחצר בית־הספר של מחנה־פליטים, בליל־חורף קר. במשך לילה שלם. זהו מעשה יומיומי בשטחים הכבושים.

בתשדיר גם הוכר המיקרה שבו נהרגו לא מכבר שני נערים בטול כרם. העולם הזה חקר את הפרשה, ואין לי ספק שהיה כאן רצח בדם קר.

קצין־החינוך אומר בתשדיר כי כל ההסברה שלו מבוססת על שיכנוע האנשים — גם הדרוזים — בזכות ההיסטורית של היהודים על ארץ־ישראל. „בלי זה," אומר איש־החינוך, שנראה כרב צעיר מחסידי דרוקמן־לוינגר, „היינו הופכים לרוצחים." כלומר: כאשר אתה מכיר בזכות זו, רצח אינו רצח, אלא מעשה פטריוטי.

האנשים הטובים במישמר־הגבול, הרוצים לשרת כאנשי־צבא מיקצועיים, יכולים למצוא אם מקומם בצה"ל. אם אין הפלייה כלפי הדרוזים, כפי שנטען בתשדיר, הרי אפשר לשבצם בכל יחידה של צה"ל. אך את המיקבץ הזה של שכירים יש לחסל.

מכיוון שהיה זה תשדיר־שרות, שנמנע מכל שאלה רצינית, לא הוסקה מסקנה זו. תחת זאת בא מישפט של בבל"ת: „חיבוק־דוב של הגורל מאחד את אנשי מישמר־הגבול ותושבי מחנה־הפליטים (שאותם הם מטרטרים), ושני הצדדים משלימים עם זה."

על כגון אלה אמרו חז"ל: תנטריש.

נאטאלי ופאמלה

לפני שמסתיימת הסידרה רוחות מילחמה, אני ממהר לקבוע שני דברים:

אל"ף: אני מתעב את נאטאלי יאסטרוב. כל מילה שלה, כל תנועה

אלי מקגרו (נאטאלי)
איך לעצבן

שלה, כל פעולה שלה מעבירות בי צמרמורת. מסופקני אם ראיתי אי־פעם על הבד או המירקע אשה אנטיפאטית יותר.

בי"ת: אני אוהב את פאמלה טודבורי. כל מילה שלה, כל תנועה שלה, כל פעולה שלה מעוררות בליבי הד של סימפאטיה.

מי שחושב כמוני, שיידע שהוא לא לבדו.

האם ציור זה שווה 200,000 דולר?

מה עלה בגורל הפוסטרים. הוא העביר אותי לשר הכלכלה והחוץ שלו, קקלומה, אך הוא לא ידע על ההסכם שלי עם קלמנוביץ. הכנתי להם הצעה מפורטת והגשתי אותה."

מאז חזר שטיימן לארץ, הוא ניסה ליצור קשר עם קלמנוביץ כדי לקבל את כספו, אך נדחה בלך־ושוב. הצייר החל לחשוש שהוליכו אותו שולל. עתה הוא התחיל להבין שלא במיקרה ניסה קלמנוביץ כל הזמן ליצור חיץ בינו ובין הנשיא ואנשי פמלייתו.

הנשיא המאושר ליד דיוקנו והצייר שטיימן

בתחילת חודש ינואר בא הנשיא לביקור בארץ, והשתכן במיסתוריות רבה במלון השרון בהרצליה. שטיימן ניסה ליצור קשר עם הנשיא, שאיתו אף נוצרו קשרים אישיים בפגישות הקודמות, אך קלמנוביץ מנע אפשרות זו למגע.

צוות העולם הזה ניסה להיפגש עם הנשיא במלונו, אך קלמנוביץ ביקש שקודם תיערך פגישה איתו.

אמר קלמנוביץ: "אף אחד לא התחייב לעשות פוסטרים מהפורטרט

בול׳ופותאסטוואנה

הסתדרות. זה עניין ממשלתי. זה קדוש. הוא הוריד מהקירות את כל הצילומים של הנשיא ונתן לי אותם, כדי שאוכל להתחיל לעבור."

הפגישה נערכה באחד מימי חודש יוני 1983.

העיסקה לא יצאה אל הפועל. בתוך ימים ספורים מתכוון שטיימן להגיש תביעה אזרחית על־סך 200 אלף דולר נגד קלמנוביץ וממשלת בופותאטסוואנה, על נזקים כבדים שנגרמו לו בעיקבות הפרשה — נזקים אישיים, כספיים ומיקצועיים.

כאשר יתחיל בית־המישפט לדון בתביעה, יאוזכרו בה אישים מרכזיים בציבוריות הישראלית, ומערכת־יחסים מוזרה ביותר — כך לפחות נראה בשלב זה — בין הנציגות הישראלית של מדינת־הבובות, ממשלת בופו־תאטסוואנה והישראלים שביקרו שם.

דמות־המפתח בפרשה הוא קלמנוביץ (36), שכבר בעבר הוזכר שמו מעל דפי־העיתונות.

כאשר הוא מספר על עברו בישראל, אליה הגיע מברית־המועצות ב־1971, הוא עוטף אותו במיסתוריות רבה.

לדבריו, אחרי שהגיע לארץ הוא התגורר בקיבוץ גיבעת־השלושה, ועבד עד 1974 לצידו של בני מהרשק בקליטת עולים ממיזרח־אירופה. באותה שנה נפטר מהרשק, וקלמנוביץ פרש לעסקים אחרים.

הוא מכחיש שהיה פעיל במיפלגת העבודה, וטוען שכל קשריו עם המיפלגה, אם היו כאלה בכלל, נבעו מעבודתו עם מהרשק, שהיה, לדבריו, יוצאה של גולדה מאיר לענייני יהודי מיזרח אירופה.

אך בבניין מיפלגת העבודה זוכרים היטב שהוא הסתובב שם. מישהו נזכר שהוא אפילו הציג עצמו כדובר המיפלגה.

אחרי שעזב את קיבוץ גיבעת־השלושה, הוא שינה כיוון. הוא קנה את חלקו של האמרגן חיים סבן במישרד האמרגנות טלית את סבן, ובעסקים אלה עבד מ־1974 ועד 1978. לדבריו, הוא התמחה ביבוא להקות באלט קלאסי לארץ.

קלמנוביץ, אישׁ־מיסתורין המבקש שלא כל עברו יוזכר, מבכה על כך שכמשך שנתיים וחצי לא הצליח להשכיח את העובדה שבעבר היה יועץ סיעת פ"ש בכנסת. בתפקיד זה הוא שימש במשך 28 יום בלבד, בשנת 1978. קלמנוביץ מסרב להרחיב את הדיבור על תקופת עבודתו עם שמואל פלאטו־שרון. ומעניין, גם מעבידו מסרב כיום לדבר על תקופת עבודתם המשותפת.

ממש באותה התקופה נקשר שמו של קלמנוביץ בעניין שטיבו לא ברור עד היום. פלאטו־שרון טען, שהוא תיווך בחילופי שבויים ומרגלים במוזמביק שהיו חלק מעיסקה בינלאומית מסובכת בין הגוש המיזרחי והגוש המערבי.

אומר על כך קלמנוביץ, הרוצה לקשור את כל הכתרים לעצמו: "הייתי אז באפריקה במיסגרת עבודה שלא ניתנת לפירסום."

ביקור נשיאותי

חרי שעזב את פלאטו ואת עיסקי־האמרגנות הוא התחיל, לדבריו, לעסוק ביבוא ויצוא — מריהוט ועד טרקטורים. הוא לא עסק ביבוא או יצוא נשק, כך הוא מבקש להדגיש. לטענתו, הוא גרם ליצירת קשרים מיסחריים בין הונגריה וישראל.

איך הוא הגיע עד בופותאטסוואנה?

בתחילת דבריו הוא התבלבל וקישר — לטענתו בטעות — בין נסיעתו למוזמביק והיכרותו עם נציגי מדי־נת־החסות הדרום־אפריקאית. אחר־כך ביקש לתקן: "ב־79 ביקר בארץ היועץ המישפטי של הנשיא לוקאס מנגופה, שאותו היכרתי. בשנת 1980 הם החליטו לפתוח כאן נציגות, והיועץ הבטיח לפתוח נציגות איתי." בתפקיד זה משמש קלמנוביץ כארבע שנים.

קלמנוביץ לבוש בהידור, דובר עברית כמעט רהוטה. תמיד היה לו חשבון פתוח של הוצאות ואירוח. עתה הוא נוסע במרצדס בצבע שחור ויש לו נהג. הוא נשוי לרופאה. כתובת מגוריו הפרטית נשמרת בסודיות.

מאז מונה לתפקידו, הוא נוסע הרבה מאוד בקו ישראל־דרום־אפריקה.

שטיימן התחיל לעבוד על הציור, וטרח עליו במשך שלושה חודשים רצופים. הוא הפסיק את כל עבודותיו, ובמיוחד הפסיק להדפיס פוסטרים שאותם התחייב לייצא, לפי המלצת מישרד־המיסחר־והתעשיה, שאף נתן לו הלוואה לצורך כך.

שטיימן כמעט השלים את הציור, אך רצה לפני־כן את חוות־דעתו של קלמנוביץ. אחרי שכמה פעמים הוא לא הצליח לפגוש בו, הוא בא מיזומתו, כשהציור בידיו, לנציגות ברחוב הוברמן.

"כולם התלהבו ממנו ואמרו שהציור הוא שיגעון," סיפר שטיימן. "גם שבתאי התלהב ממנו." הצייר ביקש מקלמנוביץ 900 דולר עבור מיסגור הציור. מבוקשו ניתן לו.

עתה היה אמור שטיימן להראות את היצירה לנשיא עצמו.

ב־29 בספטמבר 1983, במוצאי שימחת־תורה, חיכו שטיימן ואשתו אירית לאורח רם־המעלה בביתם ברמת־אביב.

בני הזוג הכינו תיקרובת לאורחים. שטיימן הזמין לביתו כמה אנשי־ציבור. רק אחד הופיע, דב בן־מאיר, שהיה בשיאו של מסע הבחירות שלו לעיריית תל־אביב. "האחרים סירבו לבוא, כשנודע להם שקלמנוביץ יהיה נוכח בפגישה," אמר שטיימן.

הביקור הנשיאותי בבית הצייר היה אמור להימשך דקות ספורות. אך כאשר בא מנגופה, מלווה בפמליה בת תישעה שרים, בקלמנוביץ ובצוות־טלוויזיה שהנציח את הביקור בווידיאו, הוא נשאר שם שעתיים וחצי.

במהלך הביקור ברירת הצייר התעניין מנגופה בעבודותיו של שטיימן, התלהב מהדיוקן שלו ואמר, ששיבעה ניסיונות קודמים לצייר אותו לא הצליחו כמו ניסיונו של שטיימן.

הצייר הצהיר שהוא יתן את הציור כמתנה לנשיא. כאשר שמע מקלמנוביץ שהנציגות תממש את חלקה בהסכם, שמח פי כמה. קלמנוביץ אף הציע שהדפסת הפוסטרים תעשה ברדום־אפריקה, שם יש לו קשרים טובים עם בתי־דפוס.

מנגופה הבטיח להזמין את שטיימן ואשתו כאורחיו בבופותאטסוואנה, והם נפרדו בלבביות.

מעודד מהצלחתו, פנה שטיימן למארגני תערוכת הפוסטרים בניו־יורק ארט אקספו ושילם מיקדמה כדי לקבל ביתן מרכזי, שבו יוכל להציג את הפוסטר של מנגופה. הוא מסר לצילום אומנותי את הדיוקן, לצורך הפרדת צבעים, ואף מסר למומחים עיבור של הפרדת־צבע ניסיונית, לצורכי הדפסת הפוסטר.

בסוף נובמבר נסעו שטיימן, אשתו ובנו לביקור במדינת החסות הדרום־אפריקאית. "לקחתי איתי את הציור, כדי להעניק אותו לנשיא. התקבלתי שם ככבוד־מלכים. ב־12 ימי־הביקור היה לי נהג פרטי ושומר־ראש, וכל הוצאותינו היו על חשבון הנשיא.

"כשבאתי לנשיא, ביקשתי לרעת של מנגופה. להיפך, הנשיא רוצה להחזיר את הפורטרט. אני לא מארגן תערוכות ולא התחייבתי לארגן ללב שטיימן. חוץ מזה, עד ביקורו של שטיימן בבופותאטסוואנה הוא לא פירט את בקשתו. עיסקה כזו תעלה יותר מחצי מיליון דולר, והם לא מוצאים לנכון להוציא את הכסף. שטיימן קיבל כסף על הציור — 1000 דולר."

הצייר, שנכח בפגישה, ענה מייד לקלמנוביץ, שהכסף שקיבל היה עבור המיסגרת והחזר מס־נסיעות בלבד.

בשלב מסויים הועלתה הצעה שבורר ידון בפירטי הסיכסוך. שטיימן הציע כבוררים שמות של כמה אישי־ציבור, אך נראה שקלמנוביץ יחזור בו בטענה ששטיימן הציק לו, לנשיא ולפמלייתו.

אם לא ימצא בורר, תגיע הפרשה בקרוב לבתי־המישפט.

בן־ציון ציטרין ■

השר החוקף שר־החוץ־והכלכלה האפריקאי, **מאגוס קאקלונה**, **עומד לתקוף את צלמת** העולם־הזה, **בלובי של מלון** השרון. **בעוד כתב** העולם הזה **מנסה לעצור אותו.**

מרים בנימיני

לילידי ה־24 בינואר נועדה מלכות השמיים — לילידי ה־7 בפברואר יש מום ברגליים לילידי ה־12 בפברואר יש תמיד אוייבים רבים

מזל החודש:

דלי

יום־יום ואופי־אופי

כמדי חודש בחודשו, נחלק את ילידי המזל לפי תאריך לידתם, ונראה מהם ההבדלים באופיים ואישיותם, בהתאם לתאריך בו נולדו.

האסטרולוג שכונה "חרובל" מצא את התכונות המאפיינות ומבדילות את הנולדים במזל דלי. 30 מעלות במזל ו־30 טיפוסים שונים. אישיש לפי היום שבו נולד.

21.1 – חולשת־אופי מסויימת הנובעת מחוסר־יכולת להחליט. זה מביא את האדם לעיכובים וקשה לו להתקדם בעולם.

22.1 – מעלה רומנטית. אדם זה יחיה יותר מבני־משפחתו, ויהיה נצר אחרון לגזע.

23.1 – אדם בעל סגולות נסתרות עצומות וייעוד מסויים. כל מה שעליו לעשות הוא להתמסר לייעודו ולכבוש את הטעון כיבוש.

24.1 – כלפי חוץ הוא ילד ובפנים ענק. לאנשים כמוהו נועדה מלכות־שמיים.

25.1 – אדם שהוא מתבגר מוקדם, גאוניותו המוקדמת מבטיחה תקבה. אך כשהוא מתבגר, הוא נתקל בבעיות ה־ מעכבות אותו.

26.1 – אדם שקשה לבלוע אותו. אינו נעים בחברה, בלתי־נסבל, רוטן ומתווכח, לא מרוצה משום דבר. בוויכוח הוא מאבד את השליטה העצמית והוא רב במקום לדבר.

27.1 – אדם שראוי ליותר ממה שיש לו והנושא בקירבו כוחות שאינו יודע אותם.

28.1 – אדם אוהב אסטרולוגיה, בעל חוש־צדק ולב טוב.

29.1 – אדם בעל מעט אמביציה המרוצה מגורלו.

30.1 – אדם שאוהב את העתיק, נהנה יותר מהעבר מאשר מהעתיד. ארכיאולוג.

31.1 – אדם המחפש פופולאריות. משיג אותה אך הצלחתו פגה מהר.

1.2 – אדם העושה עצמו מלא סודות. בלתי־סימפטי ונהנה מביש־מזלם של האחרים.

2.2 – אוהב הביתיות, בעל נטיות שמרניות ומתנגד בביתיות.

3.2 – מישהו המתרשם בקלות רבה, מתלהב אבל לוקה בזיכרון קצר.

4.2 – אדם בעל אינטואיציה גדולה. הוא צריך לייחס תשומת־לב מיוחדת לאותם העניינים שהעולם חושב אותם לתמימים, אבל שדרכם מדבר האלוהי דרך האדם.

5.2 – אדם שחי תמיד במצב של אי־ודאות, נתון להרבה שינויים ונסיונות קשים. חייו יהיו מילחמת־קיום.

6.2 – אדם בעל הרגלים לא נעימים ומעשים שאינם נקיים. בעל מעלה זו צריך ללמוד להכיר את עצמו ולהשתלט על תכונותיו אלה.

7.2 – מסמל אדם שיש לו מום או פגם ברגליים או בכפות הרגליים.

8.2 – אדם ליד שולחן־כתיבה. סיפרי עסקים לפניו, שערו כהה גבותיו בולטות, מיצחו משופע, עיניו חדות וכחות. איש עסקים, בעל מיקצוע בהנהלת ספרים.

9.2 – מוסיקאי בעל כישרון לא מבוטל, כנר מזהיר.

10.2 – אדם שאוהב בדידות, מסויג מאוד, ונטיותיו הטיבעיות לדת הן קפדניות מאוד.

11.2 – זו מעלת היופי. מי שיוולד בתאריך זה, יעורר התפעלות תמיד.

12.2 – אדם שיש לו תמיד מתחרים והתנגדויות שהוא צריך להלחם בהם. ולא חשוב באיזה עיסוק הוא יעסוק.

13.2 – מתאר מישהו שתמיד בחזקת סכנה להתקל באוייבים מחסוג הגרוע ביותר. צריך להשגיח על עצמו.

14.2 – אדם המיטיב עם הציבור ונהנה מזה עד מאוד.

15.2 – מעלה מיסתורית ששיכת למימד הרביעי. מתאר מישהו שיש לו משהו שאין ליתר האנושות.

16.2 – מנהיג המונים. אופי ציבורי או מתקן עולם.

17.2 – מתאר ילד טיבעי אמיתי, מישהו שלעולם לא מסוגל להתרגל למוסכמות החברה.

18.2 – מעלת דאגות. אדם שסובל הרבה מכאובים רגיש ונפגע מהר.

19.2 – מעלת אושר. לא יהיו לנולד קשיים. העושר יזרום אליו, אבל חי לעצמו בלבד ולא לעתים קרובות ינעים לאחרים.

אלה שנולדו בתחילת המזל יוכלו להנות השבוע מכל מה שקשור לתחום המיקצועי. קרוב לוודאי שתקבלו הצעות מעניינות על שי־ נוי בתפקיד או במקום־ העבודה. השבוע תרבו בפגישות עם ידידים מן העבר הרחוק, וכן תוזמ־ נו למסיבות או למיפג־ שים חברתיים. בסיכ־ סוק שהיה לא מזמן, חשוב לא לנפץ את הקשרים. טוב לברר את כל אי־ההבנות. קשרים עם חו"ל יהיו מפתיעים ומשמחים.

* * *

נדמה כאילו שמה שאתם עושים לא עוזר לכם לצאת מהקשיים. מצב־הרוח אינו טוב. בימים רביעי וחמישי תרגישו את עצמכם כבדים ואיטיים. כדאי לשמור על הכוחות ולא להילחם במצב. קבלו את הזמן הקשה ונסו ללמוד לחיות עם זה. הקשיים שאתם עוברים אמורים ללמד אתכם, ואולי אף לשנות את השקפת־העולם. מתיחו־ יות עם בני־זוג אפשר ליישב על־ידי ויתור והליכה לקראתם. העקשנות לא תעזור.

* * *

על שני דברים יש להקפיד השבוע, קודם כל שטח הבריאות רגיש מאוד. אל תזלזלו בו. שנית, אל תסכנו את עצמכם – לא בדרכים וגם לא במעשים פזיזים שמובילים לתאונות. כעת הזמן להתרכז ול־ התייחס ביתר רצינות ללימודים ולעבודה. חשוב שתסמכו על עצמכם ולא תעזרו בא־ חרים. זה הזמן להכיר את עצמכם מבפנים ולהיווכח במיכלול הכישורים והכשרונות שבהם ניחנתם. עבודה משותפת לא תועיל.

לקראת סוף־השבוע תצטרכו להתפנות ולהקדיש יותר זמן לילדים. חשוב לשמור עליהם שלא יבואו במגע עם סכנות בימים רביעי וחמישי. בשטח העבודה המצב נראה מבטיח, ברגע זה אתם מוכיחים את עצמכם ומצליחים. רעיונות מקוריים, חוש־הומור וגישה חדשה מביאה את הממונים עליכם להעריך אתכם. תוך זמן קצר יתברר לכם שרחשתם את אמונם של אלה שעמם אתם עובדים, ומעמדכם ישתפר.

* * *

שבוע קשה מאוד מצפה לכם. בייחוד מדובר על הימים רביעי, חמישי ושישי. אינכם מוצאים לעצמכם פינה שקטה. הכל מתנהל בקושי, ואינכם מוצאים פיתרון. אתם מגלים קוצר־רוח כלפי שכנים, הורים או בני־משפחה אחרים. זה הזמן להת־ חיל לחשוב על שינויים. כדאי להתחיל לחשוך. חשוב שתלמדו לבזבז פחות, כדי שבאמת תוכלו להנות מכספכם ולעשות בו שימוש יעיל. רצוי להתייחס לעבודתכם ברצינות.

* * *

החודש תרגישו שאין לכם זמן למנוחה. מוטלת עליכם כל־כך הרבה עבודה, שאין ספק ששוב הטילו עלי־ כם לבצע עבודות של אחרים. כדאי לארגן את סדר־היום כך, שתו־ כלו גם לנוח. יותר מדי מאמץ יחליש אתכם. בתקופה זו בין כה וכה נראה שאתם רגישים מאוד מבחינה בריאו־ תית ונוטים לחלות. חשוב שתבקשו שבני־ הבית האחרים יעזרו לכם, ולא יקבלו כמובן מאליו שאתם מבצעים את כל העבודות.

אם עד עכשיו סבלתם ממחסור בכספים, סוף השבוע ידגיש זאת במיוחד. אולם מהשבוע הבא תרגישו את עצמכם יותר קלי־ לים, ולמרות המחסור תוכלו לפנות את עצמ־ כם בתחומים אחרים. התחום החשוב מכל קשור לחיי האהבה שלכם. ובשטח זה תוכ־ לו לעשות חיל. הכרויות חדשות יביאו למהפ־ כות קטנות בחייכם. יש הזדמנות לסיים סוף סוף את הקשרים שמכאיבים ומקשים עליכם בחיים.

* * *

השבוע תיאלצו להשאר בבית יותר מכפי הרצוי. בני משפחה אחרים יהיו זקוקים לעזרתכם, ומצב הברי־ אות שלכם עלול לגרום לכך שתישארו בבית. אתם אמנם אינכם נהנים מזה, תוכלו לשפר את מצבכם על־ידי שינוי ההתנהגות לסבי־ בה הקרובה. חשוב ש־ תלמדו לנהוג ביתר רכות והתחשבות ובעי־ קר לחשוף מעט מהרגי־ שות האמיתיים. התנהגותכם חסרת הסבל־ נות מטעה את הסביבה בקשר ליחסכם.

* * *

השבוע תוכלו להרבות בנסיעות ובפגישות עם ידידים קרובים או עמיתים לעבודה. לקראת סוף השבוע תרגישו עייפות ואפילו רצון להתבודד. אולם מהשבוע הבא תוכלו ממש להנות מהתקופה. חיי האהבה מפתיעים. אתם פוגשים באנשים שגורמים לכם לראות את הדברים מנקודת מבט חדשה. צפו אף להתאהבויות ממבט ראשון. משום מה אתם נתנים מפגישות מוזרות וזה עתיד לשנות את חייכם בקרוב.

השבוע אתם אמורים להסתבך באי־הבנה עם ידידים קרובים, אל תמהרו להאשים או לכעוס מבלי לברר תחילה את האמת. חבל לקלקל את התקופה שאמורה להביא לכם את כל הדברים הטו־ בים שעליהם חלמתם. בתקופה זו אתם מתחי־ לים להתרכך, נהיים יותר סלחנים ומסוגלים להשיג את מה שהיה בלתי־מושג עד עתה. בימים ראשון ושני אל תקחו על עצמכם יותר מדי עבודה, כיוון שתרגישו חולשה ועייפות.

* * *

למרות שזה החודש של "מי־ההולדת שלכם, עדיין אינכם מרגישים הקלה במצב־הרוח ובמצב הכללי. הורים מבוגרים יזדקקו ליותר עזרה וטיפול. כדאי לנ־ שת ולבקר אצלם. לפ־ חות כדי שהמצפון יהיה נקי. תוכניות שאתם מתכננים לעתיד, נר־ אות מאוד ורודות ומב־ טיחות. גם אם זה אכן יתרחש, חשוב לא לדבר על כך עם ידידים. הסתפקו בהתייעצות עם בני־משפחה קרובים ביותר. דיבורים מיותרים יזיקו.

* * *

בתקופה זו תוכלו להנות מפופולאריות בקרב ידידים, מכרים ושכנים. חוש־ההומור ויכולת השיחה שלכם ימשכו אליכם מכרים חדשים. תוכלו לפתח ידידות חדשה, אולם אל תמהרו לבטוח ולהאמין לכל אחד. אתם נוטים להתעלם מפרטים חשו־ בים. קשרים עם חרל־ עולים לגרום אכזבה, אל תתעקשו לבצע תוכניות שלא יוצאות לפועל, כפי שנאמר "כל עכבה לטובה". בני מזל סרטן יוכלו להיות שותפים מתאימים.

אולימפיאדה
הריאליסט

שנת 1984 תביא עימה גם את האולימפיאדה של לוס־אנג'לס, ורק בימים אלה הושלמה רשימת הספורטאים שלהם יש סיכוי להגיע למישחקים האולימפיים. בינתיים, מתוך 41 המועמדים למינימום האולימפי רק 15 השיגו אותו ורשומים, בביטחון, במישלחת הישראלית ללוס־אנג'לס.

יושב־ראש התאחדות הספורט בישראל, שמואל ללקין, שפיקח מקרוב אחר הרשימה האולימפית, עונה להעולם הזה על השאלה: מה צפוי לישראל באולימפיאדת לוס־אנג'לס: מבחינת רמה, אני לא יכול לומר שיש לנו את הרמה הכי הכי. הרמה הכי גבוהה שהוצגה היתה במונטריאול בשנת 1976. אז, עם אסתר רוט, הגענו לתוצאות הכי יפות. כשאסתר הגיעה לגמר דרגות הקושי הן כאלה שניתנות להשגה על־ידי כל ה־41 ברשימה של הסגל האולימפי.

תיאורטית, כולם יכולים לעשות תוצאות. אבל, בינתיים, עשו רק 15.

יש להם להתאמן עד סוף יוני.

אני לא חושב שאני נשמע כפסימי כשאני אומר שאני לא חושב שנחזור על התוצאות של 1976. אני ריאליסט. אני יודע בוודאות שאין לנו כיום אישיות ספורטיבית ברמה כזו שיכולה להגיע לגמר באולימפיאדה.

כדורגל
שיא של הכנסות

בכל מקום אחר בעולם נהוג לשלם כסף לקבוצת כדורגל כשהטלוויזיה מעוניינת לשדר את מישחקה המלא והישיר מעל המסך. אצלנו זה שונה. הטלוויזיה לא מוכנה לכך, ולא קשה להבין מדוע.

כיום, אחרי שרק הדי המישחק־הענק בין הפועל תל־אביב ובית"ר ירושלים נשארו, כולם יודעים שצדק הפועל שעמד על דעתו ולא נכנע לפיתוי ולהפצרותיה של הטלוויזיה לשדר את המישחק לכל בית בישראל. הימור זה יכול היה לחסל לו את הכנסת־השיא של כל ימי הכדורגל בכל הזמנים.

כי 16 מיליון שקל זה לא משהו שקל לוותר עליו, ובטח לא במצב כלכלי כמו עכשיו. זה סכום שקבוצות לא מצליחות לעשות, גם לא בשתי עונות יפות ורצופות.

לאור ההתאוששות של היריבה העירונית של הפועל, מכבי תל־אביב, ואם מסתכלים על טבלת המישחקים העתידה במחזורים הבאים, רואים שהפועל עדיין לא אמרה את המילה האחרונה שלה בנושא ההכנסות.

נותר לה עדיין לארח את הדרבי התל־אביבי ואת מכבי חיפה ומכבי נתניה, שתי קבוצות מפורסמות שאפילו שאינן יושבות כרגע בצמרת הטבלה הלאומית, הרי יש להן קהל רב.

אם יסכמו את מה שעומד להתרחש בבלומפילד עם מה שהיה בשבת האחרונה, בתוספת שלושת מישחקי הדרדיוס המשותפים עם בית"ר ירושלים אפשר לומר בביטחה, שאם השנה הפועל תל־אביב לא תיזכה באליפות הליגה או בגביע, היא תיזכה במשהו שמעורר לא פחות קינאה: הכנסת־שיא של כל הזמנים, שאולי תאפשר לה ניווט מוצלח יותר בעתיד.

העשירים של בית"ר

לאוהדי בית"ר ירושלים הרגלים מוזרים. לא רק באהדתם הקנאית והאלימה לקבוצתם ולשחקניהם, גם באוסף השירים, הפיתגמים ואימרות־הכנף שיש באמתחתם ובפיהם לכל מישחק ומישחק. סדר השירים המושמע תלוי בסוג הקבוצה בגולה (בטבלה) ובמצב במישחק, כמובן.

כך יצא שסידרת מישחקי־הדרדיוס של בית"ר ירושלים, שהתקיימה באיצטדיון בלומפילד בתל־אביב, העשירה את האוסף הישן בשלל שירים ופיתגמים חדשים. הפעם כולם מכוונים לשחקני הפועל שאירח אותם במיגרשו.

השירים בנויים על טהרת המילים הגסות ועל טהרת הקללות הכי עסיסיות שיכולה אוזן לשמוע כמו למשל: „איזה יופי איזה נחת, הפועל תל־אביב אוכל אותה בתחת."

אף אחד לא צריך להתפלא כשרואים את המהלומות ההדדיות בין אוהדי שתי הקבוצות על מסך הטלוויזיה, כשהתפוזים והאשכוליות משמשים כלי־הלימה בין האוהדים והכל בקטע הגורלי, בגדר שבין שער שבע לשמונה בבלומפילד.

השירים מטריפים את דעתם של האוהדים הירוקים של הפועל תל־אביב. הגול שהבקיע הפועל בדקה הראשונה השאיר את אוהדי בית"ר המומים וחסרי־הכרה כמעט. אלה שהתרגלו לכך שקבוצתם מובילה ומנצחת החלו צועקים בחרדה אמיתית ש„זה לא יכול להיות שזה גול."

משהו, לדעתם, היה משובש במישחק. במישחק מעניין זה, למרות שבית"ר הובילה וניצחה בסוף את הפועל, מי שישב בין אוהדי בית"ר יכול היה להבחין ללא כל קושי בפחד והחרדה והמתח שהיו שרויים על פני הירושלמים לאורך כל המישחק.

אלה היו בטוחים שהפועל ישוו את התוצאה שהפכה מ־3:1 ל־3:2 ואולי אפילו ינצחו, בסופו של דבר, כי שחקני הפועל, הפגינו לדעת הכל, מישחק התקפי מעולה לעומת הירושלמים שבמחצית השניה החלו עוסקים רק בהגנה על שערם.

סיקור
ספורט כתובנית סאטירית

בחופשתו הפרטית האחרונה בלונדון ניצל

שייט פרידלנדר
מי יודע?

גידעון הוד את ההזדמנות והלך לבקר במישרדי תחנת־הרדיו של הבי־בי־סי. בוב טרוור ידידו משכבר הימים של השדר הישראלי, שהיה מנהל מחלקת הספורט של התחנה האנגלית, במשך כשבע שנים, והיום התמקם במחלקת החדשות, הוא אוהד הקבוצה האנגלית ארסנל.

כששאל הוד את טרוור מדוע לא התיישב ביציע המכובדים לצידו במישחק, שבו צפו שניהם־באותו היום, ענה לו האוהד המושבע: „מגיל שמונה אני אוהב את ארסנל, ואני הרי לא מפסיק לצעוק ולעודד את הקבוצה. איך אוכל להרשות לעצמי להוציא את גרוני במשך שעתיים ביציע המכובדים? לכן אני יושב לי עם חברי ואחר־כך אני מרגיש נהדר."

לא מתוסכל. אך החוויה הכי גדולה של הוד היתה לשהות במחיצתו של שדר־הספורט המעולה פרי פיני, שעוסק כבר שנים בהגשת תוכנית־ספורט מיוחדת של שבת, הנמשכת שעתיים וחצי.

פיני ידוע כשדר־ספורט שאינו שוכח לדווח על כל סוגי הספורט מכל פינות העולם, כולל קריקט מהודו ואתלטיקה מסין.

„ההומור שהולך שם אצלו במשך התוכנית הספורטיבית," נזכר הוד בחיוך גדול, „מתאים לפעמים לתוכנית סאטירית."

ההאזנה העולמית לתוכניתו הספורטיבית של פיני מסתכמת ב־100 מיליון מאזינים מכל רחבי העולם.

הוד, שבא לראות איך עושים תוכנית ספורט בבי־בי־סי לא יצא מתוסכל מן ההשוואה בין לונדון לירושלים: „יש אצלם תיאום פנטסטי בין אנשי הצוות והטכנאים כי אצלם הטכנאים קבועים. אצלנו התיאום קשה יותר לביצוע בגלל שהטכנאים מתחלפים. אילו הצוותים היו אצלנו קבועים, זה היה גם כאן פנטסטי."

יש ספר, יש סרט

כמה אנשי קולנוע ישראליים שהתרשמו מסיפור חייו של משה סיני, כפי שהשתקף מסיפרו להיות כוכב, מגלים בימים אלה התעניינות לגבי אפשרות לכתוב תסריט לפי הספר על נער־השכונות המגיע לגדולה בגיל צעיר.

כששמע על כך אשר הרשקוביץ, אשר שימש כסוכנו של סיני, שהביא אותו למיבחנים בשורות קבוצת הצמרת הבריטית אסטון־וילה הכריז: אם יעשו סרט על משה סיני הוא יציע את בנו לגלם את סיני היפואי כשהיה ילד.

בכלל הולך לסיני בזמן האחרון: בשבת האחרונה אפילו הצליחו סוכני המכירה של סיפרו של סיני למכרו בבלומפילד לא רק בקרב אוהדי הפועל, בשוורותיה מכסכ סיני כמה שנים, אלא אפילו אוהדי בית"ר גילו התעניינות בספר, וזאת בעיקבות המחמאות שחילק כוכבם, אורי מלמיליאן, לספר בעיתון הירושלמי כל העיר.

אתלטיקה
תרבות הגוף והרוח

הוא היה אתלט בודד, רץ למאה מטר, ונכשל כבר בבחינות המוקדמות. זה היה החבר היחיד במישלחת הסינית לאולימפיאדה של לוס־אנג'לס 1932.

מאז לא השתתפה סין באולימפיאדות. השנה היא החליטה לשוב ולהשתתף — ווה יהיה, כמובן, שוב בלוס־אנג'לס.

הפעם הם החליטו להופיע בצוות קצת יותר רציני: 200 אתלטים. התיקווה: הגדולה של הסינים היא בהרמת־מישקולות ואולי גם בקשת.

בינתיים הקציבו שלושה מיליון יואן (כ־200 מיליון שקל) למישלחת, והם גם אינם מחמיצים את הכנת הרוח: לפי הוראת השר לי מנגואה, השר לתרבות־הגוף והספורט, מקבלים חברי המישלחת, במחנה־האימונים שלהם, שיעור יומי בתרבות הרוח הסוציאליסטית.

כדורגלנים מלמיליאן (מימין) וסיני (משמאל)*
מחמאות

---

* *בחברת מאמן בית"ר שוויצר (בחולצה הלבנה) ומאמן הפועל רוזן (באפדה השחורה).*

כדורסל:
יש שחור ויש שחור

בחפועל רמת־גן מתנהלת מילחמה קשה בין כדורסלן־הרכש השחור של הקבוצה, ארט האוזי (2.08 מטר) ובין יושב־ראש הקבוצה, איתן מגידו. התחול השחור עבר בין השחקן היהושב־ראש לפני המישחק הגורלי של הקבוצה מול מכבי תל־אביב.

במישחק זה איבדה הפועל רמת־גן את הבכורה שהיתה לה בצמרת טבלת הליגה הלאומית מזה כמה שבועות.

בראיון לדידו הודה היושב־ראש מגידו שאילו היה נשאר עימם השחקן השחור שהיה להם בעונה הקודמת, קליף פונדקסטר, היתה הקבוצה מצליחה לתפקד טוב יותר מאשר כיום עם ארט האוזי. הענק השחור שעזכם היה טוב יותר מהענק השחור שיש להם עתה. מאז שדברים אלה הגיעו לאוזניו האמריק־איות של האחזי הוא לא יכול לסלוח ליושב־ראש וצל המתח הגדול ששורר בין השניים מעיב על מיפקוד הקבוצה כולה.

כדורגל:
המיספר החלף, נא חייג שנית

זה מספר חדשים מוצפת מרכזיית חברת הביטוח חפניקס הישראלי באלפי שיחות של אוהדי טוטו כדורגל. התופעה החלה מאז שהותקנה בבית החברה מרכזת־טלפונים חדשה, הנושאת את מיספר הטלפון לשעבר של התקליט על תוצאות הטוטו.

התופעה מגיעה לשיאה בעיקר בתחילת השבוע, בימים ראשון עד שלישי, בהם מתקשרים אלפי אוהדי כדורגל לברר את תוצאות משחקי הכדורגל. כתוצאה מכך נסתמת המרכזייה ואין אפשרות לקבל שיחות נכנסות או יוצאות.

על כן מבקשת החברה מחובבי הכדורגל ואוהדי הטוטו המחזיקים בידם מלאי של טפסי טוטו ישנים: אנא, שימו לב, ומחקו מפינקסכם את מיספר הטלפון 620111 וחישמו במקומו את המיספר החדש לקבלת תוצאות משחקי הכדורגל: 322111.

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה", שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק הביא כתבת־שער על ה.סכם־אכספרס", שהוליך שולש נערות ישראליות לעזה, עם משקיפי האו"ם. הנערות — הראשמו בריגול. בכתבה "הקרב המורי" הביא עורך "העולם הזה" את סיפור פגישותיו עם אנשי המ"ן — המחתרת האנטי־צרפתית באלג'יר. אורי אבנרי תיאר תמונת־מצב של הכוחות המעולים במרחב, אחרי פגישותיו עם כמה מנציגי כוחות אלה.

בכתבה "השדמי אינו נורא כל כך", בטענת נציגי הגנתו של אלוף־מישנה יששכר (ישכה) שדמי, במישפט שעסק על חלקו בטבח כפר־קאסם. הובא דיווח על המישפט.

בשער הגיליון: נערות ישראליות ברצועת עזה המצרית.

סידרי־בחירות נוסח מפא"י ★ האמת
על תש"ח: 98 אלף חיילי צה"ל מול 105
אלף חיילים ערבים ★ כהן וגרושה 1959

מיפלגות

הזיוף הגדול

הגילויים הפומביים על שיטת הבחירות הפנימיות במפא"י ועל אפשרויות הזיוף וההכשלה הטמונות בה, הדהימו הרבה יותר מאשר את יריבי מפא"י, את חברי מפא"י עצמם. בסניפים השונים החלו להישמע רטינות, פיקפוקים וחששות, אם אומנם לא ניצל הגוש את הפרצות הרבות בחוקת־הבחירות כדי להכשיל את יריביו.

השבוע נוזק יונה כסה, לשעבר מזכיר מפא"י וכיום מזכיר מפא"י בתל־אביב, הסניף שלו יוחס ניצול בלתי־הוגן של שיטת הבחירות, כדי להגן על שמה הטוב של הדמוקראטיה המפא"יית. במאמר ארוך ומנומק בדבר ניסה לסתום את הפרצות. אלא שהוא היה הגון מדי מכדי לכסותן בשקרים והכחשות. משום כך לא הצליחו הסבריו ונימוקיו של כסה להעלים קיום פרצות. הם רק הצביעו עליהן ביתר שאת והבליטו אותן יותר.

הלשון האחרת. נימוקו העיקרי של כסה להגנה על טוהר־הבחירות־הפנימיות במפא"י היה: איש בתוך המיפלגה לא עירער על שיטת־הבחירות ועל הבחירות, משמע שהם בסדר. כסה כתב: "מצד הרוב המכריע של הסניפים ומקומות־העבודה לא נישמע עירעור כולשהו על סידרי הבחירות... לא בסניפים ולא במקומות העבודה... לא בוועדת הבחירות ולא מצד החברים לא נשמעה שום טענה או תלונה נגד הסדר זה" (של מסירת כרטיסי־הבוחר לידי מזכירי הסניפים).

נימוקים אחרים של כסה:

- אותה שיטה שבה התגלו הפרצות לא היתה קיימת רק בתל־אביב, אלא גם בחיפה.
- נכון שהיו הבדלים במודרי הקולות, ומועמד במקום אחד יכול היה להיבחר בעשירית ממיספר הקולות שהיו דרושים לאחר להיבחר בסניף שני. אולם המודד הזה היה ידוע מראש ומי שהציג עצמו בסניף גדול או באיגוד מיקצועי גדול, נטל על עצמו את הסיכון.

לשיא הגיזוך הגיע כסה בנסותו להסביר כיצד נכשל אברהם עופר, שהיה מועמד באיגוד המיקצועי של הפקידים, בתא עובדי תנובה. אחרי שהוכיח כי בתאים מקצועיים אחרים היה אחוז המצביעים מבין בעלי זכות־הבחירה כ־70%, הודה כסה כי בקרב עובדי תנובה היו מועמדים שקיבלו למעלה מאלפיים קולות, בעוד שמיספר בעלי זכות־הבחירה בקרב עובדי תנובה היה רק 700. הסביר הוא: "גם עופר זכה בתא זה ב־1100 קול, כלומר שהוא קיבל מיספר יותר גדול של קולות ממיספר בעלי זכות הבחירה".

בלשון אחרת: עופר נכשל משום שלא ידע לנצל כמו אחרים פרצות שאיפשרו זיוף־הבחירות.

צבא

טיול לקאהיר

אחת האגדות המרגיזות ביותר שרדפה אחר לוחמי מילחמת־העצמאות היתה האגדה על נס תש"ח. לפי אגדה זו עמד קומץ זעיר של לוחמים מול, שבעת צבאות ערב', שהיו מפוקפקת. אומנם היה לו יתרון ניכר בנשק — בו לא ידע להשתמש כהלכה — אולם יתרון זה ניפסל על־ידי רוח הקרב העריפה של חיילי צה"ל. בניגוד לדעת העורף, שסברה כי ניצחונות צה"ל היו מעין טיולים, ידעו הלוחמים עצמם כי הניצחונות הסופיים הושגו בדם יקר, אחרי מפלות רבות, נגד אוייב בעל כוח־לחימה רב, לעיתים.

תפיסה ביטחונית מוזרה זו, מונעת גם כיום פירסום מיספרי החיילים שהשתתפו בקרבות תש"ח משני הצדדים. השבוע באה במקומו הערכה של הצבא האמריקאי, על סמך נתוני

פסוקי השבוע

● **משה דיין** בשיחה פרטית:
"בן־גוריון הוא ארנב הטורף את גורדיו."

● **חקלאי אלמוני** בכנס חקלאי הנגב: "בגלל חוסר גשמים נכנסו רוב המשקים לבוץ!"

המודיעין שלו: במילחמת תש"ח עמדו 98 אלף חיילי צה"ל מול 105 אלף חיילי כל צבאות ערב. מכיוון שהצבאות הערביים היו פזורים בחזית ארוכה, ללא שום תיאום ושיתוף־פעולה ביניהם, מובן שיחס־הכוחות הזה נתן יתרון ברור לצה"ל. כי הפיקוד הישראלי שלט ב"קווים הפנימיים", ויכול היה לתמרן, להעביר במהירות כוחות מגיזרה לגיזרה, כדי ליצור עדיפות־כוח ברגע הנכון ובמקום הנכון.

שניים נגד אחד. מסוכנת יותר מאגדת תש"ח היתה אגדת סיני. בישראל גדל דור שלם של צעירים שלא הספיקו להשתתף בקרבות המרים של מילחמת תש"ח, ושכל ניסיונם המילחמתי הצטמצם במיבצע קדש. כתוצאה מכך נראה להם כי המילחמה נגד הערבים תהיה מסע־ניצחון קצר וכמעט חסר־אבידות, וכי הערבים לא יהיו מסוגלים לעולם ללוחמה עיקשת ונועזת.

סיפרי המודיעין האמריקאי מפריכים גם אשליה קלת־דעת זו. לפי מקור זה, עמדו במיבצע־סיני 60 אלף חיילי צה"ל מול 35 אלף חיילים מצריים, בעוד שבפורט־סעיד לחמו 95,000 חיילים צרפתיים ובריטיים נגד 35 אלף חיילים מצריים. בשתי החזיתות היתה עדיפות־כוח מיספרית אדירה לתוקף.

אם תובא בחשבון השליטה המוחלטת של חילות־האוויר הבריטי, הצרפתי והישראלי בשמיים, והאיום הצרפתי־בריטי הקטלני על העורף של הצבא המצרי במידבר סיני, הרי ברור כי בתנאים אלה לא יכול היה גם הצבא המשוכלל ביותר לנהל מאבק עקשני.

סכנה לבונגות. אין הערכה חדשה זו פוגעת בתהילת צה"ל, שהוכיח במיבצע־סיני יעילות צבאית ניכרת ורוח־לחימה מצויינת. כוח אדיר ורב. אם הצליחו להתגבר על האוייב, הרי זה הודות לנס מן השמיים, או גאוניותו של דויד בן־גוריון, או פחדנותם של צבאות ערב.

הלוחמים עצמם ידעו, שלא היה שום נס. העליונות המיספרית של האוייב היתה

** מאוחר יותר שר־השיכון בממשלת יצחק רבין, שהתאבד, אחרי שהועלה נגדו חשד שנטל חלק בזיופים. אשמתו של עופר לא הוכחה מעולם.*

חיה ברומא שבוע לאחר הפירסום על שיבתה של חיה הררית מצילומי "בן־חור" לביתה, שבו היא ממשיכה לעשות ספונג'ה, הוצף "העולם הזה" במיכתבי קוראים שביקשו לראות תצלום שלה בפעולה. למעלה: עם צ'ארלטון האסטון.

דרכי חיים

אדם ושתי חוות

דייני בית־הדין־הרבני ברחוב יבנה בתל־אביב עמדו השבוע בפני בעייה מישפטית בלתי־רגילה. הגורם היה צעיר שחרחר וצנום יוצא עיראק — אליהו כוהן בן ה־26.

לפני שנתיים קידש לו כוהן לאשה את בת־אחיו, אסתר טחן. טקס החופה עצמו היה צריך להיערך אחרי שנה. (לפי נוהג הערה העיראקית, יכול גבר לקדש בתולה בפני שני עדים ולשאתה לאשה מאוחר יותר). הטקס נדחה לזמן נוסף, אחרי שאחיו המבוגר של החתן ודודה השני של הכלה נפטר. בינתיים הכיר כוהן אשה גרושה, אם לשמונה ילדים ועבר להתגורר עימה. בני מישפחתו, שהסבירו את צערו המוזר של כוהן כתוצאה ממעשה כשפים, לחצו עליו לעזוב את אהובתו. הם קראו לו לדין־תורה, דרשו ממנו לקיים את קידושיו לאסתר.

אולם גם ארוסתו החדשה לא טמנה לשונה בצלחת. היא הופיעה בפני הדיינים, והודיעה כי היא חיה עם כוהן חיי־אישות, והצביעה על העובדה שהיא נמצאת בחודשי הריונה האחרונים. האב: אליהו כוהן. הוא לא הכחיש את טענתה.

עתה חייבים הדיינים להחליט, למי מהשתיים שייך אליהו כוהן ואם החתן הצעיר לא חטא בביגמיה, מבלי שנשא אפילו אשה אחת.

** מה שקרה בדיוק נורא, 14 שנים יותר מאוחר, במילחמת יום־הכיפורים.*

היום: 25 שנה אחרי

טעמים, טלוויזיה ומהראן

ה שבוע לפני 25 שנה. פורסם בהעולם הזה: "יונה עטרי, שחקנית בצל ירוק, נרשמה בשבוע, ברבנות, לנישואים עם טיים אל על אורי יפה.

יוסי בנאי שחקן הבימה. הוזמן על־ידי הזוג לבוא לרבנות כעד. יוסי ניגש אל אחד הפקידים במישרד הרבנות ושאל אותו: "תיסלח לי, איפה נרשמים פה?" ענה לו הפקיד: "לבר־מיצווה אין צורך להירשם, צריך רק ללמוד טעמים, ילדו."

כיום משמשת יונה עטרי כוכבת סידרת הטלוויזיה לילדים, רחוב סומסום. בעלה, אודי יפה, ידוע מתוכניות טלוויזיה כבעל חוש־הומור מעולה, והוא היה גם הטייס הישראלי האחרון, שהמריא מנמל־התעופה של טהראן, ביום עליית חומייני לשילטון. יוסי בנאי הספיק, מאז, ללמוד את הטעמים.

"העולם הזה" 1113
תאריך: 28.1.1959

סנדוויץ'

לי וד בדיחה של שימעון ישראלי, במדור העולם הזה: יהודי בא לגבול עם פיל, ורצה לחצותו. השומר אמר לו: אסור לעבור עם פילו! היהודי הלך. למחרת שוב הופיע עם פיל. "לך מכאן," ציווה שוב השומר.

ביום השלישי הופיע אותו יהודי עם אותו פיל. הפעם קשר פרוסת־לחם לחדקו של הפיל, ופרוסת־לחם בזנבו. השומר התעצבן: "לך מכאן! אסור לעבור את הגבול עם פילו!" "אבל אדוני השומר," השיב היהודי, "זה לא פיל, זה סנדוויץ'."

אולם היא מפריכה אחת ולתמיד את האשלייה, כאילו כל מילחמה עתידה נגד מדינות־ערב תהיה בהכרח כמו מיבצע־סיני: מהירה, מעטת־קורבנות ועטורת ניצחון.

מילחמה אחרת בתנאים אחרים, נגד כוח ערבי מאוחד, ללא בני־ברית חזקים עשוייה להיות שונה לגמרי. כל תפיסה אחרת אינה רק מנוגדת להערכות המוסכמות של משקיפים זרים, אלא גם סכנה לכוננות הנכונה של צה"ל.

מכונית המחר. ההצלחה של היום.

פורד סיירה. המכונית שזכתה ב-15 פרסים ובהישג הגדול מכולם –
המכונית הנמכרת מסוגה באירופה.

מכונית השנה בגרמניה.
MOT MAGAZINE.

מכונית השנה באירלנד.
איגוד כתבי הרכב באירלנד.

פרס האגודה הבריטית לעיצוב.

מכונית העילית של 1983.
איגוד כתבי הרכב בבריטניה.

מכונית היבוא של השנה
ABC MADRID.

מכונית העילית של איטליה. MOTOR.

פרס העיצוב החדשני.
האגודה האמריקאית של מהנדסי הפלסטיקה.

מכונית השנה באירופה.
הרדיו הספרדי.

מכונית העילית של 1982
באוסטריה.
SPORT UND TOTO.

מכונית השנה בנורווגיה.
N.A.A. MAGAZINE.

פרס העיצוב הגרמני. מרכז העיצוב של שטוטגארט.

מכונית השנה 1983. איגוד כתבי הרכב בדנמרק.

פרס המכונית הנבחרת בדנמרק. JYDSKE TIDENDE.

מכונית השנה בדנמרק.
JYLLANDS POSTEN.

מכונית היבוא של השנה
בספרד. MOTOR MUNDIAL.

SIERRA Ford

סיירה. מכונית המחר של פורד.

העולם הזה

כ"א שבט תשמ"ד 25.1.84 | מספר 2421 | שנה 48 | המחיר 180 שקלים (כולל מע"מ)

בלעדי

סיפורה האישי של הצעירה:

"ידידי הדריק לי נפט!"

סוזן אמויאל